Poštarina plaćena u gotovom

Lapunk mai száma (a Rabostorta melléklettel együtt) 52 oldal — Ara 4 dinár

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIX. évfolyam. Szubotica, 1928. VASARNAP, augusztus 12. 216. szám

Telefon: Kiadóhivatal 8—58 Szerkesztőség 5—10. 8—52. 370.
Megjelenik mindennap reggel, ünnep után és hétfőn is. Előfizetési ár negyedévre 165 din.
Szerkesztőség, kiadóhivatal és könyvosztály, Szubotica Zmaj Jovin trg. 3. (Minerva palota)

Diktatura és parlament

A mai európai, főként déleurópai események hatása alatt ujra, meg ujra felvetődik a parlamentárizmus válságának gondolata. A válság valóban megvan, de — a parlamentárizmus válsága-e?

A parlamentárizmusban nem szabad mást és nem szabad többet látni, mint a törvényhozás metodikáját. Van Európában parlament, mely a demokrácia minden postulátumának eleget tesz és mégis az abszolutizmus lényegét szolgálja. (Gondoljunk csak a lengyel parlamentre.) Ellenben az angol parlamentárizmus ma már nem felel meg a parlamentárizmusról szóló tankönyvek által tanusitott követelményeinek, az angol parlamenet a parlamentárizmus dogmái szerint tökéletlen és hibákkal teli intézménynek kel tartani. S ennek a tökéletlen parlamentnek müködése mégis a legtökéletesebb egész Európában.

Nem az a lényeg tehát, hogy valamely országban hogyan van megszervezve a parlamentárizmus, hanem az, hogy hogyan van államjogilag és intézményeiben megszervezve a demokrácia. Van Európában parlament, amelyik fasiszta államrendet takar, van parlament, mely felelőtlen abszolutizmusnak leplezésére szolgál, van parlamentárizmusba ojtott diktatura és van diktaturába ojtott parlamentárizmus. A parlament csak egyik, bár egyik legtekintélyesebb intézménye a demokráciának. De mi tette ezt az intézményt tekintélyessé? A demokrácia. S most a tekintély adóját is azzal a tekintéllyel akarják mérni, amit ő adott ennek az intézménynek.

A parlamentet félthetik a diktatúrától, de a demokráciát nem. A demokrácia az emberi tökéletesedés utja, önkéntes megszervezése a nemzeti társadalmaknak az életnek nem pusztán vegetativ, hanem több boldogságot, több jólétet, több szabadságot és több igazságot megvalósitó életformák és államformák normái szerint. A demokrácia intézményei változhatnak, a demokrácia ma kifejeződhetik a parlamentárizmusban is s talán holnap tökéletesebb intézményeket fog fejlődése megteremteni. A tömegek legfőbb mozgatója a nemzeti és szociális gondolat s a nemzeti és szociális szükségletek kielégitésének vágya. A demokrácia az a tarsadalmi forma, amelyik a nemzeti és szociális szükségletek leghiánytalanabb kielégitésével jár.

A parlamentárizmus válságában nem szabad tehát a demokrácia válságát is látni. Ellenparlamentek alakulhatnak Európában, de ellendemokráciák nincsenek. Amit a diktatura hirdet, az a demokráciának csak demagógiája. A diktatura a rablás, az erőszak, a munkanélküli jövedelem örökössé tételének árnyékában fogant meg, hogyan vállalkozhatnék arra — *(quod ab initio vitiosum est ...)* — hogy az emberiség fejlődését szolgálja: Aki nemcsak az eseményeket, de az események értelmét is kutatja, azt nem vezethetik félre a jelszavak. Komor és komoly törvényszerüség van abban, hogy a diktaturák azokban az országokban vertek csak gyökeret, melyek az analfabetizmusnak él-csapatai. Az európai országok közül Oroszország, Olaszország és Spanyolország járnak elől az irniolvasni nem tudók arányszámában. És ebben a három országban van diktatura. A diktatura anyaméhe nem a hatalom, hanem a kulturátlanság. Ahol szinészi pózzal, cézári allürökkel, zsurnalisztikai találékonysággal és megszéditő demagógiával lehet hatni a tömegekre, ott burjánzik fel a diktatura gondolata, ott ver először gyökeret a diktatura elmélete. A kulturátlanság talajában.

Sub specie aeternitatis nem kell attól tartani, hogy a parlamentárizmust fel fogja váltani a diktatura s a demokráciát az abszolutizmus. A letünt idők abszolut uralkodóinak hatalma mennyivel szilárdabb, biztonságosabb, gyökeresebb volt, mint a mai diktátoroké. Az abszolutizmusnak, épen ugy, mint a pestisnak, a kolerának, vagy a luesnek virulenciája egyre gyöngül. Valamikor erőt és tekintélyt adott a római császároknak az isteni küldetés mindenki által elfogadott hite. És mégis megbukott az önkényuralom politikai rendszere, mert megbukik, elfajul, korrumpálódik minden emberi hatalom, amely ellenőrzés alatt nem áll.

A parlamentárizmus lényege: a megszervezett ellenőrzés. A diktatura lényege: a megszervezett felelőtlenség. A történelem tanitása szerint elpusztul, mert elpusztitja saját magát, mint ahogy Kronosz felfalta saját gyermekeit, az ellenőzés alatt nem álló emberi hatalom. A diktatura sorsa a rombolás és pusztulás. Az átmeneti idők átmeneti jelenségeiből nem szabad örökérvényü tanitásokat megformulázni.

A parlament bizalmat szavazott a kormánynak

Véget ért a földmüvespárt obstrukciója — Megegyeztek a pártvezérek — Moser János dr. németpárti képviselő a kisebbségek sérelmeiről

Hétfőn tárgyalja a parlament a nettunói konvenciókat

Beogradból jelentik: A Radics István temetése előtti napon Beogradban a politikai életben már alig lehetett nyomát látni a Radics halála által felidézett általános nyugtalanságnak. Külsőleg semmi jele sincs annak a nagy rázkódtatásnak, amelyet Radics halála az egész ország politikai életében okozott. Ez főleg a parasztdemokrata koalició vezetőinek nyugodtságára vezethető vissza, akik auktoritásuk teljes sulyával biztositották a horvát nép és különösen a zagrebi utca nyugalmát. Ez a körülmény lehetővé teszi a kormánynak, hogy, tekintet nélkül az egyébként rendkivül sulyos politikai helyzetre, tovább folytassa az országos ügyek vezetését és a törvényhozási munkát. A földmivespárt nagy elánnal megkezdett parlamenti obstrukciója hamar kifulladt. Egyetlen éjszakai ülés elég volt arra, hogy meggyőzze a maroknyi földmivespárt képviselőit, hogy nincs elég emberük egy hosszu parlamenti harc folytatására. Már a szombati nap folyamán

megegyezés jött létre a pártvezérek közt a parlamenti munka szabályozására vonatkozólag.

A földmivespárt annak árán, hogy néhány kérdést, amely boszniai választóikat közelről érdekli, napirendre tüznek, felhagy az obstrukcióval. A megegyezés következtében sikerült a szombati ülés teljes napirendjét letárgyalni.

A parlament a deklarációs vita befejezése után bizalmat szavazott a kormánynak,

ratifikálta a berni nemzetközi vasutügyi egyezményeket és kiadta a bíróságnak *Racsics* Punisát, ugy hogy

most már nincs semmi akadálya Racsics Punisa bíróság elé állitásának.

A szombati ülés egyébként a kisebbségek szempontjából is jelentős volt, amennyiben

Moser János németpárti képviselő a deklarációs vitában hangot adott a kisebbségek panaszainak,

különösen a községi autonómiák terén.

A parlament ülése

A parlament pénteki ülése egész a késő éjszakai órákig tartott és az utolsó szónok, dr. *Moser* János nem fejezhette be beszédét. Az ülést félbeszakitották és folytatását szombat délelőttre tüzték ki. A szombati ülést a pártvezérek előzetes ülése miatt csak féltizenkettőkor nyitotta meg *Kujundzsics* Mihajló alelnök. Minthogy nem uj ülés volt, hanem az előző ülés folytatása, jegyzőkönyvolvasás nélkül tértek a napirendre és Moser folytatta beszédét a kormánydeklarációról.

Dr. Moser kijelentette, hogy a legfontosabb problémákról a kormánydeklaráció nem emlékezik meg s ebben a tekintetben még az előző Vukicsevics-kormányoknál is soványabb programot adott a kormány a parlamentnek. A belügyi igazgatás hibáiról beszélt s különösen a vajdasági kisebbségek panaszait ismertette. Foglalkozott egyes tisztviselők müködésével. Panaszokat hozott fel a kulai és noviszadi főszolgabiró és a sovei és kulai jegyző ellen. Megállapitotta, hogy a beogradi sajtó a kisebbségi kérdésekre nagyon kevés figyelmet fordit és például dr. Kraft beszédéből egyik beogradi lap sem közölt semmit. Ez arra vezethető vissza, hogy a lapok nem függetlenek, hanem egyes miniszterek és képviselők befolyása alatt állanak. Végül kijelentette, hogy a német párt nem szavazhat bizalmat a kormánynak.

Branjesevics Iván földmivespárti a boszniai állapotokról beszélt, majd Vujics Dimitrije földmivespárti szólalt fel és a vajdasági viszonyokkal foglalkozott. Kijelentette, hogy a demokraták és a radikálisok tizéves kormányzata alatt a legegyszerübb szociális kérdéseket sem rendezték. A belpolitika oka a sulyos gazdasági válságnak. Foglalkozott az agrárreform hibáival és megállapitotta, hogy a Bánátban sok helyütt a helyi szegényeknek nem jutott föld, viszont sok földbirtokot meghagytak.

A kormány deklarációja feletti vita ezzel véget ért és *Milashovics* Bogdán radikális javasolta, hogy szavazzanak bizalmat a kormánynak s térjenek napirendre a deklaráció felett.

Korosec miniszterelnök kijelentette, hogy a javaslatot elfogadja, mire *a többség Milasinovics javaslatát megszavazta.*

A berni vasutügyi konvenciók

A napirend következő pontja a berni nemzetközi vasuti egyezmény ratifikálása volt. *Sztanics* Andra közlekedési miniszter hosszabb beszédben foglalkozott a konvenciókkal, amelyek javitják a belföldi és nemzetközi forgalmat.

Minthogy a konvenciókhoz egy szónok sem szólt hozzá, az elnök szavazásra tette fel a javaslatot és a parlament első, második és harmadik olvasásban megszavazta a konvenciókat.

Racsics Punisa mentelmi joga

A napirend negyedik pontja a mentelmi bizottság javaslata volt *Racsics* Punisa mentelmi jogának felfügegsztése ügyében. *Walter* Lujó titkár felolvasta a bizottság jelentését, amely szerint a bizottság javasolja Racsics Punisa kiadatását a bíróságnak.

Senki sem jelentkezett szólásra, mire az elnök felhivta a képviselőket, hogy aki a kiadatás ellen van, álljon fel. Valaemnnyi képviselő ülve maradt a helyén és igy

a parlament egyhangulag felfüggesztette Racsics Punisa mentelmi jogát.

A napirend ezzel ki is merült és az ülést az elnök bezárta. A következő ülést hétfőn délelőtt tiz órára tüzték ki és napirendjén hét pont szerepel:

1. A kataszteri jövedelmet megállapitó bizottság nyolc tagjának megválasztása.
2. A nettunói konvenciók ratifikálása.
3. A lengyel-jugoszláv jogsegély-szerződés ratifikálása.
4. A jugoszláv-magyar konzuláris konvenciók ratifikálása.
5. A jugoszláv-görög kereskedelmi és hajózási szerződés ratifikálása.
6. A mentelmi bizottság jelentése *Popovics* Toma és *Jovanovics* Dragütin Lune képviselők kiadatásáról.

7. A pénzügyi bizottság jelentése a pénzügyi törvény 155. szakaszának módositásáról. (Középiskolák megszüntetése).

Setyerov Szlávkó lemondott a pénzügyi bizottság alelnökségéről

A pénzügyi bizottság péntek délután ülést tartott. Az ülésen Mihajlovics Ilija elnökölt. Felolvasták Setyerov Szlávkó levelét, amelyben

Setyerov lemond a pénzügyi bizottság alelnöki tisztségéről.

A rendkivül érdekes irat a következőképen hangzik:

»Bár minden komoly megfigyelő számára világos, hogy a pénzügyi helyzetünket nem lehet jónak és rendezettnek mondani, a költségvetés nincs egyensulyban és a kiadási költségvetés aránytalanul nagyobb, a függő adósságok nincsenek rendezve, az állami gazdálkodás nem rentábilis, nincsenek eszközeink nagy inveszticiókra, mégsem mutat a végrehajtó hatóság, sem a pénzügyi bizottság elég komolyságot és határozott akaratot, hogy megtegye a szükséges intézkedéseket a mostani állapotok megjavitására.

»Én megkiséreltem, hogy a pénzügyi bizottságban meggyorsitsam bizonyos intézkedések meghozatalát, amelyek elősegitenék a pénzügyi konszolidációt és könnyitenék az adóterheket. Ezek elsősorban a személyi kiadások csökkentésére vonatkoztak. Javasoltam, hogy a mellékilletményeket, honóráriumokat és jutalmakat, percentuálisan csökkentsék és épigy a drágasági pótlékokat is, de siker nélkül. Több izben követeltem és a pénzügyi bizottság el is fogadta, hogy a nyugdij reviziójáról szóló rendelet meghozatalát gyorsitsák meg, létesitsenek nyugdijalapot és csökkentsék a személyi kiadásokat. Ezek bizonyára nagy hatással lettek volna, de minthogy semmit sem tettek, minden a régiben maradt, bár a bizottság felhivta a pénzügyminisztert, hogy a szabályrendeleteket adja ki. Szükségesnek tartottam, hogy a pénzügyi bizottság éljen preventiv ellenőrzési jogával a 7%-os dollárkölcsön hovafordiására vonatkozólag, de ezt a kölcsönt nagyrészben már el is költötték a pénzügyi bizottság ellenőrzése nélkül, a kölcsöntörvény ellenére. Az alapok elköltésében az ellenőrzést szintén nem végezték, bár a bizottságtól ezt megköveteli a pénzügyi törvény. A költségvetést ugy nem hajtották végre, ahogy a törvény előirja és már is jelentkeznek ugynevezett fenntartási vizumok a parlament és a pénzügyi bizottság előtt. Mindez bizonyitja, hogy a pénzügyi bizottság feladta a maga törvényben biztositott jogát és nem végezte el azt, amit tőle az ország pénzügyei helyzete megkövetelt. Én nem vagyok hajlandó tovább a felelősséget vállalni ezért a munkáért és az ügyek ilyen vezetéséért. Ezért van szerencsém alelnöki tisztségemről lemondani«.

Mihajlovics Ilija elnök beszélt ezután *Setyerov* lemondásáról és kérte Setyerovot, hogy azt vonja vissza.

Tupanjanin Milos földmüvespárti szerint a lemondás felett nem lehet egyszerüen napirendre térni, mert annak indokolása igen jelentős és arról vitát kell folytatni.

Setyerov Szlávkó ezután szóbelileg is megindokolta lemondását. Kijelentette, hogy a bizottságnak ilyen munkája miatt kénytelen lemondani, de továbbra is tagja marad a bizottságnak.

Azért mond le, mert mint a bizottság elnöke gyakran lehetetlen volt számára, hogy kritikailag foglalkozzék bizonyos javaslatokkal, mert az elnöki székből nem folytathatott ellenzéki politikát.

Hangsulyozta, hogy *egyszer már utját kell állni a hitelek jóváhagyásának.*

Mihajlovics Ilija elnök visszautasitotta a pénzügyi bizottságot ért támadást és hangsulyozta, hogy Setyerov tagja volt a bizottságban a kormánytöbbségnek és igy számolnia kellett azzal, ami a bizottságban történt. A maga részéről kijelentette, hogy a jövőben, mint a bizottság elnöke szem előtt fogja tartani a takarékosság elvét mindazoknál a javaslatoknál, amelyek egyes miniszterektől érkeznek.

Nikolics Tesman radikális csodálkozását fejezte ki Setyerov lemondása felett és hangsulyozta, hogy szerinte emögött rejlik valami.

Vukovics Ilija demokrata Setyerov lemondását nagy jelentőségünek tartja és kérte Setyerovot, hogy vonja vissza lemondását. Setyerov azonban megmaradt lemondása mellett.

Mihajlovics Ilija elnök ezután javasolta, hogy vegyék le a napirendről a fenntartásos vizumok kérdését, miután a miniszterek nincsenek jelen. Ezt a javaslatot a bizottság elfogadta és ezzel az ülés tiz órakor véget ért.

A pártvezérek tanácskozása

A parlament ülését megelőzően délelőtt a pártvezérek értekezletet tartottak, amelyen a parlament további munkájáról és a parlament elé kerülő törvényjavaslatok sorrendjéről tanácskoztak. Az ülésen a pártvezérek között megegyezés jött létre, amely szerint *tizennyolc különböző javaslat kerül a parlament elé*, ezek között a földmüvespárt hét sürgős határozati javaslata, valamint a dalmáciai és boszniai agrártörvény és a földmüveshitelek likvidálásáról szóló törvényjavaslat parlamenti bizottságainak megválasztása, az 1926. évi boszniai rendőrségi patens megszüntetése, a boszniai községi bíróválasztás törvénye és különböző nemzetközi konvenciók.

Megszünt a független demokrata párt beogradi napilapja

A független demokrata párt beogradi napilapja, a *Recs* szombat esti számában bejelenti, hogy többé nem fog megjelenni. *Ezt a bejelentést a következő* igen érdekes formában teszi a lap: »Összes barátainkhoz! Az ujabban beállott politikai helyzet miatt a parasztdemokrata koalició zagrebi határozata értelmében a *Recs* további kiadásától elállunk, miután lapunk további megjelenését a politikai események legujabb folyama szükségtelenné tette. *A Recs tulajdonosai és alapitói*«.

A földmüvesklub nem megy el Radics temetésére

A földmivesklub szombaton délelőtt ülést tartott, hogy határozzon a Radics István temetésén való részvételről. Már előzőleg elhatározta a klub, hogy testületileg résztvesz Radics temetésén, minthogy azonban a parasztdemokrata koalició vezetősége ugy határozott, hogy nem fogadja azokat a politikusokat és képviselői klubokat, akik a jelenlegi parlamentben működnek, a földmivespárti klub vezetősége telefonon felvilágositást kért Zagrebből, hogy valóban hoztak-e ilyen határozatot. A parasztdemokrata koalició vezetősége ezt a hirt megerősitette. Ezért a földmivespárti klub szombati ülésén elhatározta, hogy nem vesz részt Radics István temetésén, mert a parasztdemokrata koalició részéről ezt nem tartják kivánatosnak.

A parlament többi klubjai, valamint a kormány képviselői sem mennek el Zagrebba a temetésre.

Jelentős beszédek a földmüvespárt Radics-emlékestjén

A földmivespárt beogradi helyiszervezete pénteken este ünnepi estét rendezett Radics István emlékére. Ez alkalommal jelentős beszédek hangzottak el.

Lázics Voja képviselő többek között a következőket mondotta:

— Radics Istvánról sok könyvet kellene összeirni, hogy munkáját és életét ismertetni lehessen. Radics nagy ember volt és müvei is nagyok. Az egész horvát nép siratja Radics halálát, de nemcsak a horvát paraszt, hanem

a szerb és a szlovén paraszt is siratja Radicsot és én hiszem, hogy ha halála nem következett volna be ilyen korán, az összes szerb, horvát és szlovén parasztok egy vonalon találkoztak volna: Radics István vonalán.

— Radics jó szláv volt és ezt mindig hangoztatta. Reméljük, hogy a horvát paraszt, akihez a szerb paraszt most felszólitást intéz, meg tudja itélni az igazi bünösöket és nem fogja megvádolni a szerb parasztot.

A földmivesszövetség főbizottsága nevében *Szandics* Koszta rámutatott arra a kettős harcra, amelyet Radics a horvát nemzeti kérdés, valamint a parasztkérdés megoldásáért folytatott. Többek között ezeket mondotta:

A szerb paraszt őszinte barátja a horvát parasztnak,

tekintet nélkül arra, hogy a szerb burzsoázia szövetségben van-e a horvátokkal. Van egy vizióm és ez az, hogy

a bolgár és horvát parasztok szivükbe vésik a szerb parasztmozgalom képét, ahogyan mi szivünkbe vésték Sztambolijszki és Radics képét.

A földmivespárt vezetőinek beszédei nagy hatást keltettek.

Legenda a Palicson nyaraló Darvas Liliről

Egy Darvas Erzsi nevü Szuboticáról elszármazott uriasszonyt tévesztettek össze Molnár Ferenc feleségével

Napok óta titokzatos hirek keringenek Palicson. Arról suttognak az emberek, hogy *Darvas* Lili, a hires magyar szinésznő *Molnár* Ferenc felesége a legnagyobb titokban és a legteljesebb inkognitóban heteken keresztül Palicson nyaral.

— *Pont Palicson!* — mondták mosolyogva azok, akiknek nincs valami hizelgő véleményük Palicsról. Majd éppen Palicsot fogja kiválasztani Molnár Ferencné, *mikor mehet előkelőbb helyre is?*

— *De drágábban nem* — replikázták vissza mások, akik telekürtölték a szenzációs hirrel Szuboticát és Palicsot. Senki se hitte el azt a mesét, pedig sokan esküdni mertek rá, főleg a társaságbeli hölgyek, akik szeretik az ilyen nagyvárosi izü históriát. Egyesek már többet tudtak — azt is, hogy Darvas Lili nem egyedül van itt.

— Egy fess pesti bankigazgatóval — suttogták a jólinformáltak. Tudták azt is, hogy Molnár Ferenc válik Darvas Lilitől — s kézenfekvő volt, hogy a diva felejteni jött Palicsra a bankdirektorral.

Mindenki tudta, hogy Darvas Lili itt van, de kevesen állitották azt, hogy látták is. Palics békéje felbomlott. Ez a keringő hir felgyujtotta a sziveket. A strandon Darvas Lilit keresték, minden homokkupac alatt itt sejtették s mint a megboldogult Löwenstein után, Darvas után is a magándetektivek egész serege nyomozott. A Darvas-ügy már nagy hullámokat vert fel Palicson, amikor a fürdőigazgatósághoz fordultunk azzal a kérdéssel, hogy Darvas, vagy nem Darvas?

— *Darvas!*

A fürdőigazgatóságon közölték velünk, hogy julius hetedikén egy hölgy érkezett Palicsra, aki a bejelentőlapra ezt irta:

Dasvas Lili bécsi szinésznő született 1890-ben.

A hölgy nagyon elegáns volt, rejtélyesen előkelő, senkivel sem érintkezett, keveset beszélt. Hasonló tartalmu bejelentőlap fekszik a palicsi rendőrség mellett működő bejelentőhivatalban is. De most jön a bökkenő.

A név és a foglalkozás megegyeznek, de nem stimmel a születési évszám. Darvas Lili, Molnár Ferencné ugyanis *1902-ben született*, tehát 28 éves. *Nagyon valószinütlen, hogy Darvas Lili az inkognitó kedvéért tiz évvel öregebbnek tüntette fel magát.* Ez teljesen lehetetlen. Ha 28 helyett 18-at irt volna, még nem is lenne olyan gyanus az ügy, de igy? Az állitólagos Darvas Lili augusztus 7-ikén hirtelen elutazott Palicsról.

Itt valami nincs rendben. Valaki visszaélt Darvas Lili nevével. Mert Darvas Lili nem volt itt. *Érdeklődtünk illetékes helyen és azt a választ adták, hogy a jelzett időben Molnár Ferencné, született Darvas Lili a Salzkammergut egyik fürdőhelyén volt és most is ott tartózkodik.*

Mindezekből világosan kiderül, hogy Palicson nem az igazi Darvas Lili nyaralt. Érdekesnek tartottuk megtudni, hogy ki az a rejtélyes nő, aki Darvas Lili jóhangzásu neve alatt nyaral Palicson. A rejtély csakhamar kiderült.

A *Bácsmegyei Napló* munkatársa a fürdőszemélyzettől és a szálloda alkalmazottaitól érdeklődött. *Megtudtuk, hogy Palicson valóban nyaralt egy Darvas nevü nő, aki azonban legkevésbbé se állitotta magáról, hogy Lili is.* A szobaasszony szerint a hölgyet *Darvas Erzsinek* hivják, alacsony molett nő — Darvas Lili pedig tulságosan magas termetü — és ami a legérdekesebb, *szuboticai.* A Darvas Lilinek nézett és Molnár Ferenc feleségével a névhasonlóság miatt összetévesztett nő szuboticai származásu és egy budapesti mérnök elvált felesége, akit Szuboticán sokan ismernek.

Ezzel a legenda szétfoszlott. Darvas Lili nem nyaralt Palicson egy bankigazgatóval, akit épugy költöttek, mint a többi sok sikamlós históriát.

Egyszer volt Palicson Darvas és az se volt az igazi... *(sz. e.)*

A magcsalt férj bosszúja

A noviszádi hitvesgyilkos azzal védekezik, hogy csak az orrát akarta levágni a feleségének

Noviszadról jelentik: *Silák* István gazdálkodót, aki — mint ismeretes — augusztus 4-ikén az országuton késszurásokkal megölte elváltan élő feleségét, szombaton hallgatta ki Noviszadon *Glumac* Bogdán vizsgálóbiró. A feleséggyilkos gazdálkodó rendkivül érdekes vallomásban számolt be a büntett előzményeiről.

— Husz évvel ezelőtt nősültem meg — mondotta — és egészen 1924-ig jó viszonyban éltem feleségemmel. Az első összetüzés akkor volt, amikor egy mulatság alkalmával egy idegen férfi agressziven viselkedett vele és ő nem utasitotta vissza a közeledést. Nyomban szemrehányást tettem neki viselkedése miatt és elkeseredésemben mintegy ezer dinárt elmulattam azon az éjjelen. Másnap szememre vetette, hogy egész vagyonomat elköltöm, mire ugy határoztam, hogy gyermekem nevére iratom át a házamat. Ettől az időtől fogva napirenden voltak közöttünk az élesebbnél-élesebb összetüzések és megegyeztünk abban, hogy elválunk. Ezt meg is tettük, nemsokára azonban ismét összeköltöztünk és én Noviszadon vállaltam munkát Létics Jovan gazdaságában, ahol egy ideig békességben éltünk.

— Egy nap — folytatta vallomását Silák — figyelmeztettek, hogy a feleségem megcsal. Emiatt ismét összeveszténk és az asszony hazaköltözött Temerinben lakó szüleihez. Itt gyakran meglátogattam, főként azért, hogy gyermekemet láthassam. Szünet nélkül gyötört a féltékenység és megfenyegettem, hogy levágom az orrát, ha nem tér vissza hozzám. Egy izben észrevettem, hogy egy Beresényi István nevü férfi várja meg munka után és együtt mennek haza. Ekkor végleg elhatároztam, hogy véres bosszut állok rajta. Augusztus 3-án elmentem a nővéremhez és elhoztam tőle egy hosszu konyhakést, valamint egy kötelet. Az volt a szándékom, hogy tervem végrehajtása után öngyilkosságot követek el. A következő napon egyik kocsmából a másikba mentem és leittam magam, majd feleségem munkahelyére mentem. Egy bokor mögül lesbe álltam és amikor az asszony arra haladt, hirtelen rávetettem magam és le akartam vágni az orrát. Az asszony kiszakitotta magát kezeim közül, mire utána rohantam és szivébe szurtam a kést.

— A tett elkövetése után menekülni próbáltam, de néhány órával később már elfogtak. Ha tudtam volna, hogy a szurás halálos volt, öngyilkosságot követem volna el.

Silák István előtt a vizsgálóbiró kihirdette a vizsgálati fogságot elrendelő végzést.

Egy tizenhároméves kislány a szentai gyilkosság koronatanuja

Bokrok közé huzódva nézte végig a gyilkosságot

Szentáról jelentik: *Bálint* János nyolcvankétéves szentai gazdát — mint ismeretes — pénteken délelőtt doronggal agyonverte haragosa, Danyi Menyhért. A gyilkost letartóztatták és az áldozatot beszállitották a szentai közkórházba, de még utközben kiszenvedett, anélkül, hogy visszanyerte volna eszméletét. A rendőrség a gyilkosságról jelentést tett a szuboticai ügyészségnek, amely elrendelte a holttest fölboncolását. *Vukov* Gliso és *Mandics* Vojin rendőrkapitányok és *Davidovics* büntető járásbiró jelenlétében szombaton ejtették meg a boncolást dr. *Stössel* Ernő és dr. *Prekajszki* Dojan hatósági orvosok. A boncolásnál megállapitották, hogy Bálint halálát a dorongütés okozta. Szurási sebeket nem találtak a holttesten.

A gyilkosságnak egy szemtanuja is volt, *Homolya* Julia tizenhároméves szentai leány, aki elmondta a rendőrségen, hogy a gyilkosság idején a Sárgapart közelében tartózkodott és *látta, hogy Danyi több izben fejbesujtotta a menekülő öregembert.* Amikor Bálint véresen összerogyott a meredek szélén, Danyi Menyhért *torkon ragadta az áldozat aggastyánt és letaszitotta a mélységbe.* Azt is látta, hogy *Papp* Károly, Danyinak a munkása *élesre fent késsel állott a haldokló mögött,* de azt nem tudja, hogy a kést beledöfte-e az áldozatba.

A szentai rendőrség előállitotta Pappot is, akit bilincsbe verve szállitottak a rendőrségre. Papp tagadja, hogy része volt a gyilkosságban s azt állitja, hogy segitségére akart sietni az áldozatnak, akit fellocsolt és bekötözte sebeit. Az áldozat feleségét *Danyi* Menyhértné, a gyilkos felesége értesitette a tragédiáról. Bálintné, mikor meghallotta, hogy a férje meghalt, ájultan rogyott össze.

A meggyilkolt Bálint János testvére Bálint Gábor volt erdőőrnek, akit 1920-ban egy katonai pék lőtt agyon.

Milliós fizetésemelést terveznek a noviszádi városházán

A tisztviselői javadalmazások felemelése 1·3 millió dinár kiadási többletet jelentene a városnak

Noviszadról jelentik: Néhány városi főtisztviselő, igy *Lakics* János polgármesterhelyettes, *Boksán* Radivoj városi adóügyi tanácsnok, *Kiss* Gyula helyettes tanácsnok és *Trischler* Aladár főszámvevőhelyettes két évvel ezelőtt kérvényt adtak be a városhoz, amelyben a legutóbbi fizetésrendezés sérelmeinek jóvátételét kérték. A városi közgyülés a kérelmet elutasitotta, mire az érdekelt tisztviselők megfelebbezték a közgyülési határozatot. A belügyminiszter a felebbezést állásfoglalás végett visszaküldte a városnak. A városi közgyülés az ügyben külön bizottságot küldött ki, amely utasitotta a jegyzői hivatalt, hogy készitsen összehasonlitó táblázatot a tisztviselői fizetésekről. A jegyzői hivatal 500.000 dinárban állapitotta meg a kérelmezők fizetéskiegyenlitéséhez szükséges összeget.

A bizottság ülésén *Profuma* Béla nyugalmazott polgármesternek az volt a véleménye, hogy a tervbevett általános fizetésrendezés a városnak évente 1.7 millió dinárba kerülne. A bizottság erre utasitotta a számvevőséget, hogy a jegyzői hivatal tervezete értelmében állapitsa meg a fizetésemelés folytán előálló költségvetési többletet. A számvevői hivatal most elkészitette ezt a jelentést, mely szerint a fizetésemelés a városnak évente 1.3 millió dinárba kerülne.

A tervezet szerint a polgármester javadalmazása minden pótlékkal együtt 111.347 dinár volna évente és igy a polgármester javadalmazása csak 2347 dinárral emelkedne. Ezzel szemben a többi tisztviselők javadalmazása lényegesen nagyobb lenne. Például Lakics János városi főjegyző, helyettes polgármester az eddigi 61.000 dináros évi javadalmazása helyett 107.000 dinárt kapna, a főkapitány az eddigi 50.000 dinár helyett évi 78.000 dinárt, az adóügyi tanácsnok 50.000 helyett 81.000 dinárt, a főszámvevő 48.000 helyett 67.000, a katonaügyi tanácsnok 54.000 helyett 87.000, a kulturtanácsnok 49.000 helyett 65.000 dinárt. Általában a dijnokok évente 4000 dinár javadalmazástöbbletet, mig a többi tisztviselők 10.000-től 45.000 dinárig terjedő többletet kapnának.

A tervezet a kiküldött bizottság elé és onnan a városi közgyülés elé kerül, mely dönteni fog, vajjon elbirja-e a város az 1.3 millió dináros évi személyi kiadástöbbletet.

Az érdekelt tisztviselők nagy érdeklődéssel várják a közgyülés döntését.

Coolidge szerint a Kellog-paktum nem kötelezi Amerikát a leszerelésre

Az amerikai szenátust megnyugtatta Coolidge elnök kijelentése

Londonból jelentik: A *Times* washingtoni tudósitója annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy

az amerikai szenátus mégis csak ratifikálni fogja a Kellog-féle háborueellenes szerződést,

noha a paktum ellenfeleinek a száma igen nagy.

A szenátust Coolidge elnöknek az a kijelentése nyugtatta meg, hogy a Kellog-paktum nem vonja maga után az amerikai szárazföldi vagy tengeri hadsereg létszámának csökkentését.

Coolidge szerint az amerikai hadsereg épen hogy elegendő az ország védelmére, ugy hogy leszerelésről szó sem lehet.

Párisi jelentés szerint a *Matin* a külügyminisztérium szócsöve hosszabb cikkben foglalkozik a Kellogg-paktum aláirásának kérdésével s felveti azt a kérdést, *hogy mi történjék azokkal a hatalmakkal, amelyeket az aláirásra nem hivtak meg.* Ugy a *Matin,* mint a *Petit Parisien* megállapitja, hogy

az amerikai kormány meghiusitotta azoknak a szándékát, akik Spanyolországot szintén az alapitó szignatáriusok sorában akarták látni.

Miután Kellog ugy nyilatkozott, hogy egyetlen kivétel is szükségképen magával hozza a többi kivételeket is, már pedig egyik ország érzékenységét sem szabad megsérteni, Csicserin orosz külügyi népbiztos manifesztuma még jobban megerősitette az amerikai kormányt ebben a felfogásában, amely mellett ki fog tartani.

A floridai orkán ujból letarolta Palm-Beach paradicsomi vidékét

Ötven millió dollár az anyagi kár — A tornádónak számos emberélet is áldozatul esett

Newyorkból jelentik: A floridai Jacksonvilleből érkező jelentések szerint

Florida keleti partját katasztrófális jellegü orkán pusztitotta végig.

Egy borzalmasan pusztitó trópikus örvénylő szélvihar 250 kilométer hosszuságban és 70 kilométer szélességben végigsöpörte egész keleti Floridát és mindenütt óriási károkat okozott.

Palm Beach és Vero Beach, Amerika legelőkelőbb fürdőhelyei, továbbá Titusville, Stuart és Fort Piece városok rettenetes órákat éltek át.

Az orkán számos épületet csaknem teljesen rombadöntött, vasuti kocsikat és autókat felborított, szétrombolt, hidakat sodort el és több száz kisebb tengeri és folyami járművet elsülyesztett. A szélesen elterülő narancsültetvények most az orkán után olyanok, mintha gőzhenger száguldott volna végig rajtuk. A nagy költséggel itt megtelepitett pálmáskerteket a vihar teljesen tönkretette és a srandok gyönyörü ültetvényei most kétségbeejtő látványt nyujtnak. A kárt még nem lehet pontosan megállapitani, mert a telefon- és távirati forgalmat még nem lehetett helyreállitani mindazokkal a városokkal, amelyek a vihar útjába kerültek, de hozzávetőlegesen máris

ötvenmillió dollárra becsülik az orkán kártevését. Attól is tartanak, hogy számos emberélet esett a katasztrófa áldozatául,

de ebben az irányban sem állanak hivatalos adatok rendelkezésre, mert egyes kerületek még teljesen el vannak vágva a forgalomtól.

Megindultak a tárgyalások a Rajna-tartomány kiürítéséről

Franciaország hajlandó hozzájárulni a kiürítéshez, ha azt hosszantartó nemzetközi ellenőrzés váltja fel — Olaszország az osztrák csatlakozásról való lemondást szabja feltételül — A német kormány szabad kezet adott Stresemannak a tárgyalásokra

Németország nem fogadja el a sulyos feltételeket

Londonból jelentik: A Népszövetség legközelebbi ülsszakán szóba kerül a Rajna-tartomány időelőtti kiürítésének kérdése. A Daily Telegraph diplomáciai munkatársa a lap szombati számában hiteles értesitésre hivatkozva azt irja, hogy

a német birodalmi kormány diplomáciai uton tapogatózott az érdekelt nagyhatalmak kormányainál, hogy milyen magatartást foglalnak el, ha Németország a nemzetek szövetségében felvetné a Rajnavidék kiürítésének kérdését.

A hajlandóság erre a nagyhatalmakban megvan, azonban a feltételek, amelyeket Franciaország és Belgium szab, rendkivül sulyosak.

A francia külügyminiszterium azt válaszolta, hogy kész beleegyezni a kiürítésbe, ha Németország hozzájárul, hogy a katonai jellegtől megfosztott Rajnatartományban hathatós és hosszu időre szóló nemzetközi ellenőrzés lépjen életbe

és ha a német birodalmi kormány a Dawes-tervezet szerint megállapitott birodalmi vasuti kötvények egy tekintélyes részét tőkésitve egyidejüleg kifizeti.

Brüsszelből azt a választ kapta Németország, hogy

a belga kormány szolidáris Franciaországgal és magáévá teszi a francia feltételeket, amelyekhez a maga részéről azt a követelést füzi, hogy Németország fizesse meg Belgiumnak azt a hétmilliárd aranyfrankot,

amivel megkárositotta, *amikor a megszállás idején ilyen összeg erejéig kényszerárfolyamon belga bankjegyeket bocsátott ki.*

Olaszország ugyan nincs közvetlenül érdekelve a Rajna-vidék megszállásában, a német külügyminisztérium azonban mégis *szükségesnek* látta, hogy az olasz kormány álláspontját is megtudja, a mi a következő: Olaszország *nem* engedi magát a Rajna-kérdés megvitatásából kirekeszteni. Mussolini bejelentette Párisban és Brüsszelben, hogy ha a Rajna-kérdést felvetik a Népszövetség előtt és ha a kiürítéshez való hozzájárulás fejében Németország teljesiti Franciaország és Belgium követeléseit, akkor

Olaszország kötelező igéretet fog követelni Németországtól, hogy egyszersmindenkorra mondjon le Ausztria csatlakozásáról és vessen véget minden ilyenirányu agitációnak.

Mint Párisból jelentik, az *Echo de Paris* is foglalkozik a Rajna-vidék kiürítésének kérdésével és azt irja, hogy

a német kormány széleskörü felhatalmazást adott Stresemannak bizonyos engedmények megtételére,

csak azt kötötték ki, hogy a kiürités*t* nem szabad kapcsolatba hozni a német keleti határokkal, tehát Lengyelországgal és nem szabad beleegyezni abba, abba, hogy a megszállást tartós nemzetközi ellenőrzés váltsa fel. Igy tehát már bizonyos, hogy

Németország nem fogadja el a sulyos francia és belga feltételeket,

bár Stresemann külügyminiszter a fenti szempontok betartásán kivül teljes cselekvési szabadságot kapott kormányától.

Babits Mihály uj regénye:

Halál fiai

A magyar középosztály pusztulásának regénye. Az impozáns terjedelmü, hatalmas regényalkotás az uj magyar elbeszélő irodalom páratlan remeke. *Ára 150.— dinár.*

Kapható a Minerva r. t. Szubotica könyvosztályában

A PALICSI NÁDAS

Valamikor birkaakol volt a leégett nádas, Palics ősrégi szállodája

Nem sok hühó volt vele. Szerény volt mig élt és csendes, gyorsan pusztult el, alig egy óra alatt. Akik kicsit messzebb laktak észre sem vették, mert még a lélekzetét is visszatartotta szegény, hogy füstszag ne legyen a környéken. Nem is sikoltozott, nem recsegett és nem dübörgött. Csak fellángolt és összeomlott, mint egy kártyavár.

Reggel mosolyogva ébredt, mint ahogy száz esztendő óta minden nap. Barátságosan nyitotta ki szelid, barna ajtó-szemeit. A fehér padokon megjelentek az öregasszonyok és gyerekek, a nádas leghübb lakói. Az asztalokra rákerültek a tarka virágos abroszok, amiket este gondosan összehajtva levettek róluk. A nádas gyanutlanul megkezdte igénytelen köznapi életét. Ő volt az egyetlen része Palicsnak, mely nem változott sem szokásaiban, sem megjelenésében. Nem divatozott, tisztelte a tradiciókat és ha ránéztünk, azt hihettük, nem változott meg semmi, ugyanazok az akácok vetik rá sovány árnyékukat, ugyanaz a gólya fészkel mögötte a nagy ákácon, ugyanazok az öregasszonyok kötnek a fehér padon és ugyanazok a gyerekek ugrálnak az asztalok körül most is, ötven év előtt is, száz év előtt is.

A nádas nem érzett semmit a közeledő veszély izgalmából. A gyerekek nyugodtan szürcsölgették a reggeli kávéjukat és a kémények vidáman bámultak a felettük keringő repülőgépekre. Ezt az ujfajta járművet sehogysem tudták megszokni, de jóindulatu rezignációval mosolyogtak rá, mint valamikor a villamosra és később az autókra, melyek utóbbi időben prepotensül odaporoltak és tülköltek az orruk alá.

Ugy kezdődött a nap mint a többi...

Ám egyszerre csak tüz hullt alá az égből és a nádas, mely mindig olyan kicsi és jelentéktelen volt, egy perc alatt szenzáció és látványosság lett. A lángok a nagyszállodánál is magasabbra növesztették és soha vadonatuj piros cseréptető olyan piros és fényes nem volt, mint most az ő ócska barna nádfödele...

Nyüzsgés volt körülötte és benne, amilyenről sosem álmodott. Forgalmas lett, mint egy internacionális nagyszálloda és izgalmas mint egy mozidráma.

De csak egy pár percig tartott a dicsőség, aztán szerényen lehanyatlott, szégyenlősen összezsugorodott, szinte bocsánatot kért, hogy feltünést mert kelteni.

Kitárt ajtain könnyen menekült belőle minden, aminek oltalmat adott eddig. Nem nyelt el semmit, nem ragadott magával a halálba még egy ócska nádszéket sem. Csak ő maga pusztult el csendesen és szinte észrevétlenül.

Az emberek cinikusan megálltak.

— Legfőbb ideje. — Mondta az egyik.

— Harminc éve várom, hogy leégjen — mondta a másik.

A lakók elszéledtek, már elhelyezkedtek a nagyszálloda üres szobáiban.

A Nádas volt — nincs. Nem siratja más, csak a lepörkölt ákácfák, az öreg gólyamadár és az a néhány szentimentális lélek, akiknek egy darab régi életet, régi Palicsot, ifjuságot, gyerekkort, gondtalan boldog emléket jelentett...

L.

*

A tüz, amely a palicsi Nádas-szállót elhamvasztotta, egy régi emléktől fosztotta meg a fürdőhelyet. A Nádas volt Palics-fürdő legrégibb épülete. A zöld falombok között elbuja, alig látszott ki a *nádtető*, az épület legjellegzetesebb része, melegen félrehuzódva állt a falusias hangulatot, békét, pihenést lehelő nádtető, a paraszthház, a dus bokrok és a mögötte feltörő régi fák lombsátora alatt. Körülötte az idők folyamán modern szállódák, kurszalon, park, sétányok keletkeztek és ebben a gondozott, szabályos környezetben nagyon groteszkül hatott a kékre és sárgára festett nádtetős, alacsony szelid kis épület. Emlék volt, egy kis darab a régi Palics életéből, egy ottfelejtett kép a multból, a melyet a rohanó technika százszor is halálra itélt, de az emberi kegyelet mindannyiszor megkegyelmezett neki. Később a Nádast, mint lokálérdekességet mutogatták az ideérkező idegeneknek — és ezzel létjogot nyert. Nevezetesség lett, csendes egyszerü családias lakóhelye a szuboticaiaknak és az idegeneknek. Hogy mikor épült, azt a legöregebb szuboticai őslakó sem tudja. Öregebb száz évesnél. És ezt a régi épületet a modern technika csodája, *a repülő-rakéta pusztitotta el.* Ebben van valami végzetszerü.

A *Bácsmegyei Napló* munkatársa felkeresett egy, a régi Szubotica életében vezető szerepet játszott szuboticai öregurat, aki kérdéseinkre a következőket mondotta a palicsi Nádas-szálló eredetéről és multjáról:

— Hogy a Nádas-szálló mikor épült és ki épitette, ezt senki sem tudja. *Emberemlékezet óta ott áll azon a helyen,* de közelebbi és megbizható adataink nincsenek keletkezéséről. Az épület öregebb száz évesnél, mert amikor az ötvenes években az első emeletes szálló felépült, a nádasház akkor már régóta ott állt. Gyerekkoromban nagyon is érdeklődtem eredete felől, de az akkori öregemberek se tudtak róla sokat mondani. *Csak annyit tudtak, hogy az épület eredetileg birkaszin volt.* A pásztorok esténként ide hajtották be a nyájat és innen vitték alkonyatkor fürdetni azokat a tóba. Akkor még Palics puszta volt. Az épület eredete legendás ködbe vész ép ugy, mint a tó keletkezése. Ha Tompa itt élt volna, bizonyosan irt volna egy legendát a tóról és ő talán többet tudott volna kinyomozni a nádasház keletkezéséről is. *Annyi bizonyos, hogy a nádasház a legislegrégibb palicsi épület és a legrégibb palicsi szálloda.* A birkaszint kibővitették és szobákra tagolták. A régi szuboticai intelligencia itt töltötte a nyarat. Ütött-kopott épület volt, de szükségből ez is megfelelt. Kócos tetejével, apró ablakaival, viharvert falaival romantikus képet nyujtott.

Ez volt Palics középkora. Később a város szépiteni kezdte Palicsot, amelynek ekkor már meglehetős hire volt az Alföldön. 1853—54. években felépült az első emeletes szálloda. Az uj épületben drágább volt a lakás, ezért a szuboticai törzsközönség továbbra is a Nádas-szállodát választotta nyári lakhelyéül. A Nádast nagyon szerették és ennek környékén összpontosult az akkori fürdő élete. A szálló előtt volt a *táncter:* egy pár négyzetméteres bekeritett agyagos sárgaföld. Itt táncolt a fiatalság, persze nem tangót és charlestont. Éveken keresztül törzsvendégei voltak a Nádasnak, amelyet a kurszalon épitésekor halálra itéltek. Le akarták bontani a roskadozó épületet, mert helyére nagy téli-nyári gőzfürdőt és egy nagy modern szállodát akartak épiteni. A terv azonban terv maradt s a Nádas-szállót, hogy ne legyen olyan félelmetes külseje, megfésülték. Szándékosan ujból nádtetőt kapott, az oszlopokat szinesre festették és a renováció után, bár az épitkezések során többször volt szó a lebontásáról, mégis mindig kegyelmet kapott, főleg azért, mert már legendás hire volt és nagyon szerették. Mindenkinek, különösen a nagyvárosi embereknek nagyon tetszett a csinos, takaros paraszthház, amely nem volt ugyan tulságosan fényes és kényelmes, de pihenni lehetett benne, mert éppen a nádtető és a vastag vert fala miatt nyáron nagyon hüvös és nagyon kellemes.

Évek szálltak el a Nádas-szálló felett. Amit az idő vasfoga leharapott belőle, visszatette azt a malteros lapát. Őrizték, mint a pisai ferde tornyot. Világért se bántották a nádtetejét — hiszen ez volt a specialitása és ez okozta a vesztét is.

Leégett és vége. Helyén, ha majd azt a város helyzete lehetővé teszi, modern nagy szállodát épitenek, palatetővel és lifttel. A romantika ezzel végképpen kiköltözik Palicsról...

(sz. e.)

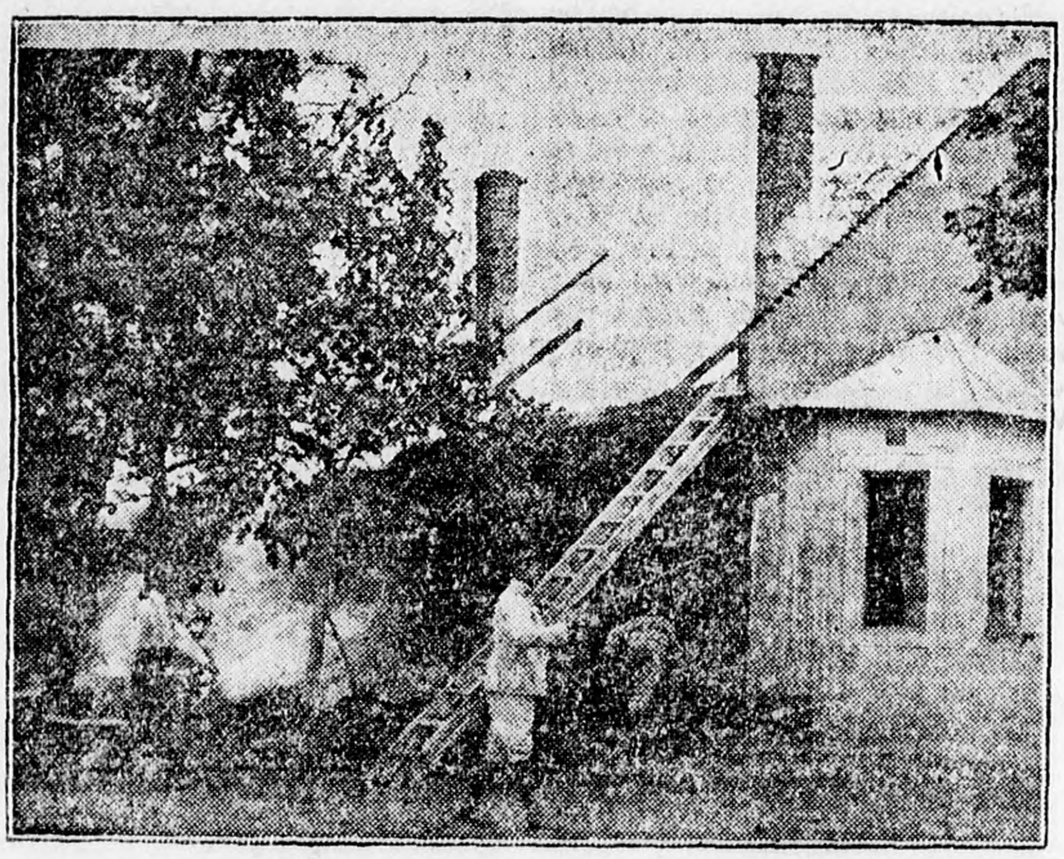

Nem keres uj orientációt az országos magyar párt

Cáfolnak a noviszadi magyar párt vezetői

Politikai körökben nagy feltünést keltett és élénk vita tárgya volt az a magyar párt noviszadi sajtóorgánumában megjelent hir, hogy a magyar párt elnöki tanácsa vasárnapi ülésén uj politikai orientációt fog elhatározni.

A *Bácsmegyei Napló* munkatársa e hirekkel kapcsolatban szombaton közölte dr. Nagy Ödön nemzetgyülési képviselőnek, a magyar párt ügyvezető elnökének nyilatkozatát, amely szerint nem merült fel ilyen terv.

Miután ugy látszott, hogy a noviszadi pártszervezet készül valamilyen akcióra, a *Bácsmegyei Napló* noviszadi szerkesztője kérdést intézett a magyar párt noviszadi szervezetének néhány vezető tagjához, akik egybehangzóan kijelentették, hogy *a hirek nem felelnek meg a valóságnak.* A noviszadi pártszervezet egyáltalán nem foglalkozott ilyen tervvel és a kérdés szóba sem fog kerülni a vasárnapi elnöki tanácsülésen. Egyébként az elnöki tanácsnak két noviszadi tagja el sem fog menni a vasárnapi szuboticai ülésre.

A zagrebi tornacsarnoktól a beográdi parlamentig

Feljegyzések Radics István politikai müködéséről

E sorok irója 1920-ban ismerkedett meg Radics Istvánnal. 1920 december elsején kegyelmezett meg *Alekszandar* király Radicsnak, aki már akkor több mint tiz hónapja a zagrebi ügyészség lakója volt. *»Éljen Alekszandar király!«* — kiáltotta akkor Radics és ezzel a kiáltással indult neki ismét a politikai küzdelemnek. December nyolcadikán Radics István Zagrebban, a városi tornacsarnok melletti réten nagygyülést tartott. Népszerüsége ekkor már kezdett erősen kibontakozni. Akkoriban a Radics-párt a legélesebb harcot inditotta meg a koronának dinárra való beváltása ellen. A koronának dinárra való átváltását, *négy korona = egy dinár* értékalapon rendelték el és a Radics-párt ezt a körülményt a horvát parasztok között nagyon ügyesen tudta Beograd ellen kihasználni. »A beogradi urak — mondotta — elveszik a horvát parasztok pénzét« — és Radics jelszavának igen nagy sikere volt.

Radics ekkor még köztársasági alapon állott. A börtönből való kiszabaditása után rövidesen a választási urnák elé került és pártja ekkor hetven mandátumot szerzett. Radics azonban, amint tudjuk, nem ment be a parlamentbe, hanem továbbra is passzivitásban maradt.

Még a zagrebi gyülés közben, alighogy Radics befejezte beszédét, odamentem hozzá és megkérdeztem tőle, hogy mi a véleménye a jugoszláv politikai helyzetről és mi a politikai programja. Még alig ejtettem ki ezeket a szavakat, Radics széles gesztussal a népre mutatott és csak annyit mondott: *»Nézze meg ezt a hatalmas népet, ez az én programom!«*

1920-ban az emberek még csak mosolyogtak Radics mozgalmán és azt hitték, hogy ez a mozgalom gyorsan össze fog omlani, azonban Radics értette a módját annak, hogy mindig ujabb és ujabb szint és érdeklődést vigyen be a mozgalmába. A zagrebi intelligenciával állandóan bajai voltak, az intelligencia őt sohasem akarta megérteni. Élete utolsó napjaiban állott csak mellé a horvát intelligencia és élete utolsó hónapjában mondhatta csak el Radics, hogy az egész horvátság mellette állt. Zagrebban, amikor az intelligencia legjobban támadta, akkor megtette Radics azt, hogy egy hordárt választatott meg a horvát parasztpárt zagrebi képviselőjének.

*

1925 szeptember: Radics István Beogradban van már és tagja a — Pasics-kormánynak. A kormány azonban Radics nyugtalan kijelentései következtében állandóan krizisben volt. Radics a radikális pártban jelentkező ellentéteket használta fel politikájának érvényesitésére és naponta a sajtóban és nyilatkozataiban támadta Pasicsot és politikai vezérkarát. Naponta adott nyilatkozatot a beogradi sajtó munkatársainak. Ha ujságirót látott, nem tudta megállni, hogy ne adjon nyilatkozatot és bizony a beogradi *Politika* cimü lap abban az időben a nagy népszerüségét részben annak köszönhette, hogy állandóan szinte szórólszóra közölte Radics nyilatkozatait. Ha Radics Pavle együtt volt Radics Istvánnal, akkor mindig mérsékelte és csititotta a pártvezért, sőt valósággal elcipelte az ujságirók köréből a nagybátyját.

Radics a propaganda embere volt. Szószéket, ujságot, beszélgetést, mindent felhasznált arra, hogy eszméit népszerüsitse és hiveket szerezzen a pártjának.

A parlamenti ülések az utóbbi időben csak akkor voltak érdekesek, ha azokon Radics István is megjelent. A harcot mindig ő inditotta meg és bizony kiméletlen volt a támadásaiban. Az utolsó szó mindig az övé volt. Ellenvéleményét annyira plasztikusan tudta rövid néhány mondatban kifejezni, hogy azzal a vitatkozó ellenfélnek minden okfejtését lehetetlenné tette.

Talán ennek a harcmodornak lett az áldozata. Radics mindig kapható volt megbékélésre és paktumokra és ha beogradi oldalról vele szemben az utóbbi időben csak egy kis előzékenységet mutattak volna, akkor sok minden másképen lett volna.

—ő—

Jugoszlávia harmadik lett a tornászás egyéni és csapatversenyén

Svájc nyerte a világbajnokságot — A 4×200 méteres staféta, a kardvivás és a 100 méteres gyorsuszás döntői

Az olimpiád finise

Amsterdam, augusztus.

Az olimpiád pénteki versenyei végre meghozták az első jugoszláv sikert. A tornászásban Jugoszlávia versenyzői ugy az egyéni, mint a csapatversenyben harmadik helyet szerezték meg. A tornászás egyike volt az olimpiád legszebb versenyszámainak és kétségtelenül a legplasztikusabb valamennyi verseny közül. Az elkeseredett küzdelmeknek itt nyoma sem volt. A legeslegvégső megerőltetésre valló arcfintorokat nem kellett végigszenvedni a nézőknek, hiszen a tornászásban az is nagyon fontos volt, hogy a mutatványokat ki tudja minél könnyedébben csinálni. Itt minden mozdulat szép volt, sima és mégis erőteljes. Az ügyesség, de főleg a fegyelmezettség sportja a tornászás és minél tovább tartott, annál jobban felkeltette a nézők figyelmét. A favorit Csehszlovákia volt és meg kell hagyni, hogy a csehszlovákok valóban derekasan küzdöttek és a csapatbajnokságban valósággal külön versenyt vivtak Svájccal, amelynek mindössze hat ponttal sikerült őket a második helyre szoritani. Természetesen ebben a versenyszámban különösen nagy szerepe van a zsürinek és — bár nem akarjuk igazságtalansággal vádolni a zsüri tagjait — nyugodt lélekkel állapitjuk meg, hogy *azt a hat pontot* (a győztes csapat összes pontjainak száma 1712.25) *ép ugy adhatták volna a csehszolvákoknak, mint a svájciaknak.*

Takaishi

Japán harmadik lett a 100 m. gyorsuszás döntőjében

Az egyéni versenyben világbajnokunk, *Skutelj most is favoritként indult*, de ezuttal már nem sikerült megismételnie párisi bravurját. *A svájci Vmiez és Haenggi mögött harmadik helyre szorult.* Hogy milyen kevés differencia volt az egyes helyezettek között, arra jellemző, hogy *Skutelj a harmadik helyen csak 2.13 ponttal szerzett kevesebbet*, mint a győztes, aki mögött a második mindössze 28 századponttal maradt le. Mindehhez hozzá kell számitani, hogy a megszerzett pontok száma a győztes csoportban 230—240 között mozgott, akkor láthatjuk, milyen hajszálnyi pontos osztályozás kellett ahhoz, hogy valakinek eggyel több vagy kevesebb pontot adjanak. Mi, akik a tribünön drukkolva gyönyörködtünk a maribori szokolista nagyszerü munkájában, őszintén szólva, sehol sem tudtuk megtalálni a két pont különbözetet a győztes svájci javára. *Skutelj ép oly pompásan dolgozott, mint Párisban*, sőt még sokkal kiforrottabbnak, vagy ha szabad igy mondanom, *a szertorna még nagyobb müvészének mutatkozott.* A zsüri másként itélt és ez ellen nincs apelláta. A derék szlovén fiu nem is mutatkozott nagyon szomorunak. Csendesen csak ennyit mondott:

— *Majd Los Angelesben!*

A tornászás végeredménye egyébként a következő volt:

Hatos csapatverseny.

Olimpiai bajnok: Svájc 1718.62 ponttal, 2. Csehszlovákia 1712.25 pont, 3. Jugoszlávia 1648.50 pont,

Miss Geraghty (Amerika)

a legjobb idővel jutott a 100 m. női gyorsuszás döntőjébe

4 Franciaország 1620.75 pont, 5. Finnország 71609.25 pont, 6. Olaszország 1595.62 pont, 7. Egyesült-Államok, 8. Hollandia, 9. Luxemburg, 10. Magyarország 1344.75 pont, Anglia 1205 ponttal Tizenegy induló.

Egyéni verseny.

Olimpiai bajnok: Vmiez (Svájc) 247.00 pont, 2. Haenggi (Svájc) 246.62 pont, 3. Skutelj (Jugoszlávia) 244.87 pont.

Az egyes szereken a következők érték el a legjobb eredményeket:

Lovon: Haenggi (Svájc) 59.25 pont.

Gyürün: Skutelj (Jugoszlávia) 57.75 pont.

Nyujtón: Vmiez (Svájc) 57.50 pont.

Korláton: Vacha (Csehszlovákia 56.50 pont.

Ugrásban: Mack (Svájc) 28.75 pont.

Bárány az egyetlen európai a 100 m. gyorsuszás döntőjében

Eseményt pénteken már csak az egyéni kardvivás, de különösen a száz méteres gyorsuszás előfutamai jelentettek. Különösen az uszás keltett nagy izgalmat. Az előfutamokat még senki sem vette komolyan. Itt csak arról volt szó, hogy kiessenek mindazok, akik nem tudják egy percre meguszni a távot, vagy legalább is egy perc egy másodpercen belül. Ezek után szép nyugodtan el is véreztek. Még a német *Heinrich* is kiesett az előfutamból: csak egy perc négy másodpercet uszott. Ezzel szemben a magyarok, mind sikerrel szerepeltek. A középfutamba bejutott *Báránnyal* együtt *Wannie* Rezső és *Gáborfy* is. Itt már csupa nagy klasszisu uszó volt. A japán *Takaishi*, a kanadai *Spence*, *Zorilla*, az argentinai csodauszó és a három legyőzhetetlen amerikai: *Laufer*, *Kojac*, a hátuszás világbajnoka, aki ugy látszik a gyorsuszásban is a helyezettek között lesz és természetesen *Weismüller*, akit itt is épugy, mint mindenütt a világon mindenki, csak *Dzsoni*-nak hiv. Dzsoni aztán be is mutatta, hogy mit tud. A középfutamban játszi könnyedséggel beuszott 58.6-ra. Sokan titkos favoritnak tartották Zorillát és Takaishit, sőt még Kojacnak is volt sok hive, de ez az eredmény egyszerre visszaadta Weismüller presztizsét. Dzsonit nem lehet megverni és a döntőben Weiszmüller alighanem világrekordot javit.

A döntőbe egyébként mindössze egy európai uszó került: *Bárány* Pista, a magyarok reménysége, akinek most egész Európáért helyt kell állnia. Egész bizonyos, hogy minden európai »*Pistát*« fogja biztatni, akitől legalább is harmadik helyezést várnak, természetesen egy percen belüli idővel. Ha ezt az időt nem tudja kiuszni, akkor nem is számithat helyezésre Weissmüller, Takaishi, Spence, Kojac, Laufer és Zorilla között. Egy bizonyos: a világ leggyorsabb uszói kerültek össze a száz méteres gyorsuszás döntőjében és ez a döntő kétségtelenül az olimpiád egyik legelkeseredettebb küzdelme lesz.

Az evezősversenyek

Befejeződtek az evezősversenyek is. Az eredmények a következők:

Szkiff: Olimpiai bajnok: Pearce (Ausztrália) 7 p. 11 mp. 2. Myers (USA) 3. Collet (Anglia.)

Scull: Olimpiai bajnok: Amerika (Costello, Ilvay) 6 p. 41.8 mp. 2. Kanada (Wright, Guest) 6 p. 51 mp. 3. Ausztria (Mosel, Flechel.)

Kétevezős kormányos nélkül: Olimpiai bajnok: Németország (Möster, Müller) 7 p. 06.4 mp. 2. Anglia (Obiren, Mispet.) 3. USA (Dovel, Smith.)

Kétevezős kormányossal: Olimpiai bajnok: Svájc (Schöchlin H. és K. Bourein) 7 p. 53.6 mp. 2. Franciaország. 3. Belgium.

Négyevezős kormányos nélkül: Olimpiai bajnok: Anglia (Lander, Varimer, Beesly, Bevan) 6 p. 36 mp. 2. USA (Carle, Hiller, Helles, Boyer) 6 p. 37 mp. 3. Olaszország (Rossi, Vressi, Bonade, Genuari.)

Négyevezős kormányossal: Olimpiai bajnok: Olaszország (Perentin, Deste, Vittori, Pelize — Petronio) 6 p. 47.8 mp. 2. Svájc (Hat, Meyer, Fischer, Leyler — Unsch.) 3. Lengyelország.

Nyolcas: Olimpiai bajnok: USA 6 p. 03.2 mp. 2. Anglia 6 p. 05.6 mp. 3. Kanada.

V. B.

Amerika nyerte a négyszer kétszázas stafétát

Szombaton a nagyszerü versenyek nagyszerü finise következett. Az utolsó nap küzdelmei izgalmasak és nagyvonaluak voltak, méltóak a IX. olimpiád eddigi küzdelmeihez. Az olasz és magyar vivók, öt világrész leggyorsabb uszói és a legjobb hölgyuszók kerültek szembe az utolsó napon és a versenyek mindenütt pompás eredményeket hoztak.

Legelőször a 4x200 méteres gyorsuszó staféta döntője került lebonyolitásra. A favorit Amerika biztosan győzött és a második helyre is a várakozásnak megfelelően Japán került.

Végeredmény:

4×200 m. staféta uszás: Olimpiai bajnok: USA 9:36.2.
2. Japán 9:41.4
3. Kanada 9:47.8
4. Magyarország 9:57
5. Svédország
6. Anglia
7. Spanyolország

Hilde Schrader (Németország)

világrekorddal nyerte a 200 m. női gyorsuszást

100 m. női gyorsuszás

I. középfutam:

1. Osipovich USA 1:12.4.
2. Laird USA 1:13.6.
3. Cooper angol 1:14.4.

II. középfutam:

1. Geraghty USA 1:11.4.
2. Mac Dowel angol 1:15.6.
3. Lehmann német 1:15.8.
4. Vierdag holland 1:16.

Terstyánszki legyőzte Petschauert

Ugyanekkor az egyéni kardvivás is megkezdődött. Először az egyes nemzetek vivói egymás között dolgoztak az egymásközti helyezésért. Ez a küzdelem meglepetést hozott, mert

Tsuruta (Japán)

a 200 m. melluszás világbajnoka

Terstyánszki legyőzte Petschauert

és igy a magyarok erőlistáján Terstyánszki foglalja el az első helyet.

Az egyes asszok eredményei a következők:

Petschauer—Gombos 5:2.
Ducret—Lacroix 5:3.
Terstyánszki—Gombos 5:1.
Marsi—De Vechi 5:2.
Casmir—Thomson 5:1.
Terstyanszki—Petschauer 5:4.
Bini—Marsi 5:3.
Van der Wiel—De Yong 5:2.

POMPADOUR CREM

és az összes Pompadour készitmények töltő és expediáló állomása Pappné elköltözése folytán

Mr. J. Richter, Subotica

Szent Teréz gyógyszertár

Jelačićeva ul. 9. 10 04 Telefon 580

A weimari alkotmány ünnepe

Berlinből jelentik: Nagy ünnepe volt szombaton a német birodalomnak:

augusztus 11-ike a weimari alkotmány születésnapja, amelyet az egész német birodalomban megünnepeltek.

Berlin lobogódiszt öltött és majdnem minden házon a fekete-piros-arany köztársasági zászló lengett. A hivatalos ünnepség a birodalmi gyülés palotájában volt, amelyen *Hindenburg* köztársasági elnök is megjelent és az ünnepi ülésen *Müller* Hermann kancellár vezetésével részt vett az egész kormány.

Az ünnepi beszédet *Radbruck* volt birodalmi igazságügyminiszter mondotta. Megemlékezett azokról, akik a német köztársaságot megteremtették, háláját fejezte ki nekik a német nép nevében és szózatot intézett a mai nemzedékhez, a melynek szolgálnia kell a köztársasági eszmét. Zugó lelkesedés fogadta az ünnepi beszéd végső akkordját, amelyben

az ünnepi szónok fohászkodott a Rajna-tartományok felszabadulásáért és a hatalmas német köztársaságért.

Müller Hermann kancellár is nagy tetszést aratott rövid beszédével, amelyben

a kancellár a köztársaságot és a német nép egységét magasztalta.

Az ünnepi ülés után a birodalmi gyülés palotája előtt Hindenburg elnök szemlét tartott a kivonuló csapatok fölött.

Szerelmes verset irt és felvágta ereit egy negyedik gimnazista

Diáktragédia a hotelszobában

Szkopljéből jelentik: Pénteken a délelőtti órákban megrendítő öngyilkosság történt a szkopljei Prizren-szálló egyik szobájában. *Djukanovics* Fülöp, a koszovszkamitrovicai gimnázium negyedik osztályu növendéke szerelmi bánatában felvágta az ereit és mire tettét felfedezték, már csaknem elvérzett.

Djukanovics pénteken reggel érkezett Szkopljéba. A pályaudvarról egyenesen a Prizren-szállóba ment, ahol szobát bérelt és nyomban vissza is vonult oda. A tizennégyéves kisdiák ideges viselkedése feltünt a szálló alkalmazottainak, de nem sejtették, hogy a fiu végzetes lépés elkövetésére szánta el magát.

Délelőtt tiz óra tájban, amikor a kis Djukanovics még mindig nem jelentkezett, a szálló egyik alkalmazottja bekopogott a szobába, ahonnan azonban nem kapott választ. Hallgatódzni kezdett és elhaló hörgésekre lett figyelmessé, amelyek a szobából szürödtek ki. Rosszat sejtve feltörte az ajtót és amikor a szobába lépett, borzalmas látvány tárult a szeme elé: *A gimnazista földre lógó lábakkal halottfehéren hevert az ágyon, körülötte a padlón pedig hatalmas vértócsa piroslott.*

A szerencsétlen gyermek mindkét karján felvágta ütőereit, amelyekből vastag sugárban szünet nélkül patakzott a vér. Az ereket azonnal elkötötték és orvost hivtak az eszméletlen állapotban levő gyermekhez. Az orvosi vizsgálat megállapitotta, hogy az életunt gimnazista rengeteg vért vesztett és állapota válságos.

A tragédia szinhelyére kiszállt hatósági bizottság nyomban megindította a vizsgálatot az öngyilkosság okának kideritésére. Az öngyilkos diák zsebében talált iratokból megállapitották, hogy az életunt gyermek Koszovszkamitrovicára való és az ottani gimnázium negyedik osztályának növendéke.

A hotelszoba iróasztalán *kusza ceruzavonásokkal irt szerelmes verset találtak, amelyet közvetlenül az öngyilkosság elkövetése előtt vetett papirra a kisdiák.* Ebből a körülményből meritette a rendőrség azt a feltevést, hogy Djukanovics szerelmi bánatában követte el végzetes tettét.

A gimnazista Koszovszkamitrovicán lakó szüleit táviratilag értesitették az öngyilkosságról.

Óriási tömegek tódulnak Zagrebba Radics István temetésére

A parasztdemokrata koalició gyászülésén Macsek nagy beszédben méltatta Radics érdemeit

Zagrebből jelentik: A horvát fővárosban mindig észrevehetőbb lesz a készülődés a vasárnapi nagy napra. Az uccákon állandóan óriási tömeg hullámzik és a kettős szerelvényből álló vonatok szakadatlanul öntik a gyászolók ezreit. Az ország minden vidékéről való rengeteg népviselet tarka képet kölcsönöz a zagrebi uccáknak. A tömegek legnagyobb része szombaton az éjszakai órákban érkezett meg Zagrebba, amikor a hosszu kocsisorból álló különvonatok szinte percenkint futottak be a főpályaudvarra.

Legnagyobb a tömeg az Akadémia-téren, a Parasztotthon épülete előtt, ahol Radics István holtteste fel van ravatalozva. A ravatal elé éjjel-nappal özönlik a nép. Hozzávetőleges számitás szerint eddig mintegy kétszázezer ember járult a holttest elé, amely körül kétszáz horvát szokolista ifju tartja fenn a rendet. Szombaton az esti órákban az volt a helyzet, hogy három-négy órára volt szükség, amig az ember az uccákon hömpölygő tömegen keresztül eljuthatott a ravatalig. A Zrinjevacon, a Nikolicseva ulicán, a Gajeva ulicán és a Beliszlavicsevan mindkét oldalán sürü tömegben állt sorfalat a közönség. A tömeg szinte percről-percre nőtt, mert a vonatok szünet nélkül ontják a vidékiek ezreit a fővárosba. Szombat este két kilométer hosszuságban állott a nép halotti csöndben sürü sorfalat a pályaudvartól a ravatalig terjedő utvonalon.

Macsek gyászbeszéde

A horvát parasztpárt vezetősége délután négy órakor a szábor nagytermében ülést tartott, amelyen *Macsek* Vlátkó dr., a párt első alelnöke nagy beszédet mondott.

A szábor nagyterme fekete drapériával van bevonva és az elnöki emelvény előtt ravatal áll, amelyen Radics István nagy képe van elhelyezve. A kép körül pálmák, élővirágok és ezeket feketébe vont horvát nemzeti zászlók veszik körül.

Macsek Vlátkó dr. a következőket mondotta:

— Sir egész Horvátország, mert elvesztette a legnagyobb fiát, Radics Istvánt. Minden lángész élete olyan tövises, mint Radics Istváné volt, aki a leigázottakért, megalázottakért, a kisemberekért küzdött. Radics előtt is éltek hazafiak, akik forrón szerették a hazájukat. De Radics István abban különbözött ezektől, hogy ő az embert szerette meg, azt, aki legjobban le van igázva és megszégyenitve. A leigázottakhoz való szeretete átölelte az egész horvát parasztságot, az egész horvát népet. Zsenije adott neki erőt a küzdelemre, hogy a horvát parasztságot az emberi kultura öntudatára ébresse, hogy őt emberi sorba emelje fel. Nem folytatott osztályharcot, hanem harcolt az egész népért és az volt a célja, hogy a nép önrendelkezési jogát kivivja. Radics István visszautasitott minden olyan állitást, amely a horvát parasztpártot osztálypártnak akarta beállitani. A horvát parasztpárt igazi célja az, hogy a nép maga döntsön saját sorsáról.

— Radics István szabad horvát államot követelt, amelyben a horvát parasztság uralkodik. És Radics már az első napokban erélyesen védelmébe vette a horvátországi szerbeket és kijelentette, hogy *a horvátok és szerbek egy nemzet* és együtt kell működniök, különösen ott, ahol együtt élnek. Közösséget nem lehet ugy alkotni, hogy az egyik fél első vagy másodrendü legyen és hogy az egyiknek vagy másiknak önállóságát kelljen feláldozni, mert ha az egyik elveszíti szabadságát, akkor megakad a fejlődés. Az egyenlőtlenül és igazságtalanul megszervezett közösség nem közösség és nincs létjogosultsága.

— Radics István nagy ember volt. Sohasem gondolt magára, a népé volt minden gondolata, az ő szeretett horvát népé. Az ő szeretete a horvát parasztón keresztül átfogta az egész horvát népet és ezen át az emberiséget. Radics István nem volt olyan szláv, aki panszlavisztikus jelszavakkal dolgozik, mert igy önmagával, elveivel és az emberiséggel került volna szembe. Pánszláv volt, aki szereti faját és egy lelki közösségbe akarja összehozni, hogy az örök béke szolgálatába állitsa. Ő örökös békét szeretett volna teremteni a népek között. Meggyőződéses pacifista volt. Akkor is hitt a tartós békében, amikor a fatális golyó a testébe furódott. A horvátokat, szerbeket, szlovéneket és bolgárokat akarta egy közösségbe látni lelkileg is. **Ez volt a hite és már látta is kibontakozni azt az államot, amely e három független és egyenrangu államból és a négy nevü, de egységes népből fog állani.**

— Természetes — folytatta Macsek dr. — hogy Radics, aki nagy pacifista volt, nem tudott megegyezni az imperialistákkal és nem tudott imperialista érzelmü lenni sem a legközelebbi szomszédjával, sem legtávolabbi ellenségével szemben sem. Nekünk meghagyta, hogy folytassuk a harcot az imperializmus ellen és higyjünk a győzelemben. Győznünk kell — mondotta — mert ez nemcsak a horvátok és az összes délszlávok, hanem a világbéke megmentését is jelenti.

— Ezt a harcot Horvátország, Radics István szellemétől vezetve, nemcsak a saját szabadságáért és egyenjoguságáért fogja folytatni, hanem az összes többi történelmi, illetőleg nemzeti-politikai egységek szabadságáért és egyenjoguságáért is. Nemcsak azért, mert a mindenki jogegyenlősége és szabadsága biztosithatja csak az ő szabadságát hanem azért is, mert ez emberiségéből és a mindenki szabadsága iránti szeretetéből következik. Ezt a harcot nem fogja Horvátország abbahagyni akkor sem, amikor eléri a maga szabadságát. Radics Istvánnak ez a politikája, amely változhatatlan programunk marad, nem az ő elméleti koncepciója, hanem az egész horvát népnek Radics zsenije utján közölt szava nemcsak a délszlávokhoz, hanem az egész emberiséghez.

— A nemzetek géniuszaikon keresztül beszélnek, ezért a géniusz, aki vezeti népét életében, vezeti azt halhatatlanságával fizikai halála után is. A nemzetek és a géniuszok halhatatlanok. A nemzet teljes élettel él géniuszában, a géniusz pedig nemzetében. A mi nemzeti géniuszunk, Radics István, állandó vezetője marad a horvát népnek, mi pedig, tanitványai és munkatársai összeforrva maradunk ugy, ahogy ő összeforrasztott bennünket, hivek hozzá, tanitásához és népéhez.

— Üdv a halott Radics Istvánnak! Halhatatlanság Radics Istvánnak és nemzetének! Legyen a mi hitünk mindig változatlanul szilárd, mindig rendithetetlen és mindig kész az áldozatokra, amik előtt sohasem futamodott meg a mi géniuszunk, a nagy nemzeti mártir! — fejezte be beszédét Macsek.

A zagrebi képviselőtestület gyászülése

Zagreb város képviselőtestülete szombaton délben rendkivüli közgyülést tartott. A karzatok zsufolásig megteltek érdeklődő közönséggel, amely mély csendben hallgatta végig *Mayer* Milutin alpolgármester megnyitó beszédét:

— Amikor szerdán éjfélkor — kezdte meg gyászbeszédét Mayer alpolgármester — régi katedrálisunk tornyában megkondultak a harangok, mindenki tudta, hogy örök álomra hunyta le szemét a horvát nép nagy vezére és tanitója, *Radics* István. Bennünket horvátokat lelkünk mélyéből megrenditett ez a tragédia, amely voltaképen nem is most, hanem már junius 20-ikán játszódott le, amikor egy gonosztevő a beogradi parlamentben fegyvert emelt a horvát nép képviselőire és fegyvert emelt ezzel az egész horvát népre. Azzal a nappal kezdődött el a horvátok reneszánsza, amikor a gyilkos fegyvere eldördült. A *titáni* küzdelem a szabadságért és a feltámadásért akkor kezdődött el, amikor Racsics Punisa végzett a horvát nép vezéreivel. A horvát nép meg fogja találni uj vezéreit, akik a népet azon az uton fogják vezetni, amelyet a nagy mártir: *Radics* István kijelölt a szabadság és az igazság felé. Ma minden horvát ott van az ő koporsója körül, most vérzik a sziv, de egyben uj erőt is gyüjt a halott vezér szelleméből.

Radics István életét áldozta nemzete szebb jövőjéért és a büszke Zagreb emlékét örökké meg fogja őrizni. Radics István szava a siron tul is hallatszani fog.

Az alpolgármester beszédének befejezése után a következő nyilatkozatot olvasta fel és ajánlotta elfogadásra:

— *1928. junius 20. kitörölhetetlen betükkel lesz felirva a horvát nép történetébe. A zagrebi képviselőtestület meghatottan áll az elvadult emberi szenvedély borzalmas cselekedete előtt, amely három nagy horvátnak okozta halálát. Tévednek azok, akik azt hiszik, hogy Radics István halálával megkezdődött a horvát állameszme szétbomlása. Olyan géniuszt, mint Radics István volt, golyó nem találhat el. A lelket nem lehet megölni, ha a testet meg is ölik. Ő áldozata lett egy nagy műnek, amelyet milliók kivántak és most féljenek azok, akik halála után azt akarják, hogy a rossz győzzön a jó felett.*

A városi képviselőtestület kifejezi felháborodását az elnyomás miatt, melyben 1918. óta része van a horvát népnek. A képviselőtestület együtt érez a néppel és azzal fejezi ki a család iránti részvétét, hogy a bekövetkezendő eseményekért viseli a felelősséget. *Örök áldás legyen a nép tanitójának s vezérünknek Radics Istvánnak béke legyen hamvaival és örök tisztelet övezze nemes emlékét.*

A gyásznyilatkozatot a képviselőtestület egyhangulag elfogadta.

Ezután a temetésre vonatkozó kérdéseket beszélték meg és ugy határoztak, hogy Radicsot ugyanoda temetik el, ahova a merénylet másik két áldozatát is temették és a koporsó addig ott marad, mig a mauzoleum készen lesz.

A gyászülés után a képviselőtestület tagjai gyalog végigvonultak az uccán s a parasztotthonba mentek, ahol valamennyien letérdepelve egy percig időztek.

*

A parasztdemokrata koalició szuboticai szervezete Radics István halálával kapcsolatban felkéri Szubotica város közönségét, valamint a kereskedőket és az iparosokat, hogy *hétfőn délelőtt a gyászmise idején fél tiztől fél tizenegy óráig tartsák zárva üzleteiket és tüzzenek ki házukra gyászlobogót* vagy ha ez nem volna, akkor nemzeti szinü zászlót feketébe bevonva.

Az ünnepi gyászistentisztelet hétfőn délelőtt fél tiz órakor lesz a Szent Teréz székesegyházban, A parasztdemokrata koalició vezetősége felhivja a párthiveket, valamint a lakosságot, hogy a gyászistentiszteleten minél nagyobb számban jelenjenek meg.

A parasztdemokrata koalició szuboticai kerületi szervezetének küldöttsége szombaton délután a zagrebi személyvonattal külön kocsikban utazott el a temetésre. A küldöttség magával vitte a szuboticai szervezet hatalmas koszoruját, amelyet bácskai motivumok diszitenek és amelyet Vukovics József-Gido, a szuboticai parasztdemokrata koalició elnöke fog Radics István ravatalára elhelyezni.

Az angol hajóstársaságok

sokalják az oceánrepülők megmentésének költségeit

Londonból jelentik: Az angol légügyi minisztériumban indiszkréció folytán igen érdekes beadvány került nyilvánosságra, amely miután az óceánrepülők kudarcaival áll összefüggésben, minden bizonnyal Anglián tul is foglalkoztatni fogják a közvéleményt.

Az angol hajóstársaságok együttes memorandumot intéztek a légügyi minisztériumhoz, amelyben pontosan felsorolják, milyen nagy költségeket és mennyi kellemetlenséget okoznak azok az óceánrepülők, akik utközben beleesnek a tengerbe. *Az óceánrepülők segélykérő szikratáviratairа a hajók kényszerülnek eltérni az előirt utiránytól, ami felesleges szénfogyasztással jár és helyrehozhatatlan kárt okoz a hajók utasainak.* Ezért a hajóstársaságok azt kivánják, hogy *az óceánrepülők utjuk megkezdése előtt megfelelő összeget helyezzenek letétbe* azokra a költségekre, amibe megmentésük kerül.

Beavatott körökben azt hiszik, hogy a légügyi minisztérium aligha teszi magáévá a javaslatot, kétségtelen azonban, hogy a körül érdekes polémia fog megindulni.

PANORÁMA

Esti korzó

Este nyolc óra a főuccán. A főucca ilyenkor a legzsufoltabb, az aszfalt széles hátát ellepik a sétálók, a zene három kávéházból is kiüzen és a menetelés lázas sodra kikerülhetetlenül elkap mindenkit, aki ebben az időtájban a szinházoszlopok mögül az esti korzó határterületére lép át.

Mennyi ember, aki a napi levegőadagjáért jön ide, mint a népkonyhára, vagy egy-két taktus zenéért esetleg valamely ismeretlen Irén vagy Manci kedvéért is, akivel már tegnapelőtt este megkötötte a szembarátságot és most legkevesebb tiz kilométert bandukol össze fel és alá, hogy a röpke találkozások alkalmával sebtiben beletekinthesse Irén szemébe, hogy »kérem szépen kezitcsókolom kegyed türhetetlenül tetszik nekem, igen és kegyeskedjék mielőbb tudtomra adni, tisztességes ismeretség lehetséges-e.«

Ez szép.

Ennek ellenében nem szép, hogy Irén rendszerint már kilenckor elhagyja a korzó népes virányait, hogy Irén hazamegy és magával viszi a szemét is, a melyekben mosolygó érdeklődés ült ki, valahányszor visszaadta a nézést és visszamosolyogta a mosolygást.

És a zene is néha nagyon szomoru, mintha távoli bánatok költöztek volna a nyirettyükbe és ilyenkor neki is szomorunak kell lennie, mert eszébe jut minden, amit legüdvösebb lenne elfelejteni a becsületbeli részlettörlesztésektől kezdve egészen a vigasztalanul lődörő jövendő kérdőjeléig, amelyet jókedvének minden hivitett mondata után rakott fel az élet. élet.

Ezzel kapcsolatban pedig eszébe jut, hogy az élet is olyan mint az esti korzó. Ütemes menetelés a sarkig és vissza, amelynek épp ugy nincs célja, mint a korzónak, vagy ha van, hát az is hazamegy már kilenckor, mint ama ismeretlen Irén, aki visszaadta a nézést.

*

A kaszás és kapás emberek a vasut felől jöttek. Lehettek vagy tizenhatan. Szigoru páros sorokban masiroztak, mint a katonák, néhányuknál vasvilla is volt és elemózsiás tarisznya, amely üresen és szomoruan lógott a mellükre.

— Mezei munkáról? — kérdezte meg őket egy városi bajtárs.

— Onnan.

A korzó hulláma kettévált akár a Vöröstenger. Utat engedtek a mezei munkának, amelynek fanyar gyümölcsét: a csikos fehér szalonnát éppen most vette elő az egyik. A mezei munkás pedig végigfalatozott a korzón. Biztosan éhes volt, fáradt volt és időmegtakarítás céljából vacsorázott menetében.

A korzó megállt egy pillanatra és a korzó nézegetni kezdett. Az emberek nehéz bakkancsán buzaszemek száradtak és kalapjaik mellől ottfelejtődött kalászok integettek napos üdvözletet.

— Mezei munkások — suttogták mindenfelé és a csodálkozó tisztelet átszáguldott a korzón, mint egy véletlenül beszabadult automobil.

— Mezei munkások.

— Buza!

— Kalász.

A villás emberek talán nem is vettek észre semmit a reverenciából.

Álmosak voltak.

(de. jó.)

Terstyánszki nyerte a kardvivás világbajnokságát

Petschauer második, Bini harmadik — A 100 méteres gyorsuszásban első Weiszmüller, második Bárány

Amszterdamból jelentik: Szombat délután folytatták a kardvivás döntő mérkőzéseit. A tulajdonképeni döntő ez volt, amikor a versenyzők idegen államok vivóival kerültek össze. Az első forduló után a következőképen alakult a helyzet: Bini 6 győzelem 1 vereség, Petschauer 5—2, Terstyánszki 5—2, Gombos 4—2, Marsi 4—2, De Vechi 4—3, Ducret 3—3, Casmir 3—4, De Yong 2—4, Lacroix 2—4, Van der Wiel 1—5, Thomson 0—7.

A második fordulóban az első asszók eredménye a következő volt:

Van der Wiel—Thomsen 5:4.
Gombos—Ducret 5:3.
Petschauer—De Vechi 5:3.
De Yong—Bini 5:2.

Bini vereségével a magyarok felnyomultak Bini mellé az élre és gyilkos küzdelem kezdődött, amelyben

Petschauernek és Terstyánszkinak sikerült megelőzni az olaszokat és holtversenyben értek az első és második helyre.

Terstyánszki—Bini 5:3.
Petschauer—Bini 5:3.
Gombos—Marsi 5:4.
Gombos—Kasmir 5:4.

Petschauer és Terstyánszki egyaránt 9—9 győzelemmel és 2—2 vereséggel végeztek első helyen.

A döntő asszót Terstyánszki nyerte és igy ő lett a kardvivás világbajnoka.

2. Petschauer
3. Bini (olasz)
4. Marsi (olasz)
5. Gombos (magyar)

Közben az uszóstadionban megkezdődött a 100 m. gyorsuszás döntője.

A verseny rendkivül izgalmas volt. Start után Weismüller ment az élre, de 20 méternél Bárány megelőzte és ötven méternél másfél méterrel vezetett. Weismüller valamit behozott, 60 méternél fej-fej mellett usztak, de Weismüller elhuzott és 80 méternél már két méterrel vezetett. Bárány hatalmas finissel csak egy métert tud behozni.

Végeredmény:

100 m. gyorsuszás: Olimpiai bajnok: Jonny Weismüller (USA) 58.6 mp.

2. Bárány (Magyarország) 59.8 mp.
3. Takaishi (Japán) 1 perc
4. Kojac (USA) 1 p 00.8
5. Spence (Kanada)
6. Zorilla (Argentina

A száz méteres női hátuszást a holland *Baun* kisasszony nyerte.

A JÓVIDÉK

Sándor bácsi megjárta a nővel

Egy hölgy és egy aggastyán szerepelnek a nyári történetben, melyben a hölggyel szemben nem leszünk udvariatlanok és indiszkréték, nem áruljuk el nevét. A férfiut pedig röviden csak Sándor bácsinak fogjuk nevezni.

Sándor bácsinak hatvankét esztendő nyomja vállait, de ennek dacára a nyári szalmaözvegységet ő sem birta társtalanul. Igy került össze a nővel, akivel egy kis paliesi vendéglőben iddogálták a hüsitő savanyuvizes borocskákat. A nagyvárosokban mindén helyeken általános szokás, hogy a szives szórakoztatásért ugynevezett társalgási pénzt fizetnek a gavallérok azoknak a hölgyeknek, akiknek drága idejét igénybe veszik. Már tudniillik azoknak a hölgyeknek a drága idejét, akik e megfizetendő időn kivül nem is igen tartanak egyebet raktáron. Nos tehát a nő is azon a véleményen volt, hogy a savanyuvizes bor és a Sándor bácsi öreges — hogy ne mondjuk, paralitikus viccei nem eléggé kárpótolják: ezért aztán belenyult a Sándor bácsi zsebébe és kiemelt onnan ötszáz dinárt.

Senkinek sem lehet kétsége az iránt, hogy a 62 éves öreg urról lévén szó, ez valóban a legtisztább társalgási pénz volt és igazán nem lehet azt mondani, hogy a háttérben valamely olyan dolog huzódik meg, amit a törvény turpis causanak nevez.

Az önhatalmulag megállapitott és beinkasszált pénz miatt azonban Sándor bátya megneheztelt s a rendőrséghez fordult, ahol csakhamar előálltották a hölgyet, aki egy percig sem tagadta, hogy a pénzt kivette udvarlója zsebéből, de azt mondja, hogy *legalább annyit megérdemel társalgási pénz fejében és legfeljebb azt ismeri el, hogy a forma nem volt szabályszerü.*

— Csak nem képzeli ez a vén totyakos — fakadt ki a delnő — hogy *a szép szemeiért ültem le vele savanyuvizet inni?*

— De — dadogta a tiszteletreméltó külsejü agg — az elején... szó se volt... maga kacérkodott...

A nő válasz helyett a rendőrtisztviselőhöz fordult:

— Nézze meg ezt a romot... ezt a düledező csontvázat... *hát elképzelhető, hogy odaállok szemezni a saját nagyapámmal?*

A nő szerint a társalgási pénz azonnal esedékes összeg, a hölgyeknek arra — külvárosi illemszabályok szerint — zálogolási joga van és annak magassága forditott arányban áll az udvarló életkorával. Igy a 62 éves életkort tekintetbe véve, az ötszáz dinár nem mondható tulsoknak.

A rendőrség egyelőre nem fogadta el az érvelést és a hölgyikét az összeg azonnali visszafizetésére kényszeritette.

A bolsevizmus harca a szociáldemokrácia ellen

Bucharin jóslata

Moszkvából jelentik: A kommunista internacionálé kongresszusa befejezte *Bucharinnak* a nemzetközi politikai helyzetről szóló referátumának vitáját. Bucharin a zárszó jogán ujból nagy beszédet mondott, amelyben kifejtette, hogy a jelenlegi nemzetközi helyzetnek állandó fő problémája a háboru veszedelme.

— Nem állitjuk — mondotta — hogy a háboru föltétlenül holnap ki fog törni. Nem meghatározott terminusokról van szó, csupán arról a tényről, hogy az imperialisták háborut készitenek elő a szovjetunió ellen, hogy *a távoli kelet a háboru máris megkezdődött s az ellentétek Japán és Anglia között mindinkább veszélyesebb és élesebb méreteket öltenek.*

— Az imperialistáknak és a szociáldemokratáknak érdekükben áll, hogy ezeket a tényeket elfátyolozzák, annál világosabban kell nekünk a világ közvéleménye előtt kifejezésre juttatni őket.

A kommunista internacionálé egyes szekcióinak helyzetével összefüggésben Bucharin kijelentette, hogy a lengyel és amerikai kommunista pártban a frakciók között harc folyik anélkül, hogy erre komoly politikai alap lenne.

— Az egyes országokban a kommunista pártot ért vereségek között — folytatta tovább Bucharin a legsulyosabb vereség a csehszlovákiai kommunista pártot érte a vörös nap kudarca alkalmából. Mig más országokban a kommunista párton belül az ellentétek a pártvezérek között merülnek fel, addig Csehszlovákiában ezek az ellentétek az egész pártot áthatják.

Végezetül Bucharin arra mutatott rá, hogy a kommunista párt a béke rövid szünetét a belső konszolidációra használja fel, nyerje meg a munkások és parasztok tömegeit a háboru elleni erélyes küzdelem céljaira.

— A kommunistáknak a szocáldemokraták ellen meg kell erősiteniök küzdelmüket a szakszervezetekben — mondotta Bucharin — a többi tömegszervezetben és az ifjumunkások között. A kommunista Internacionálé a háboruból született. A kommunista internacionálé a világot a második imperialista világháboru után fogja meghóditani, amint azt Lenin megjósolta.

Bucharin referátumát és téziseit a kommunista internacionálé kongresszusa egyhanguan magáévá tette.

HIREK

— **Időjárás.** A Meteorológiai Intézet jelenti: Meleg, helyi zivatarokra hajló idő várható.

— **Dr. Ribár Iván Noviszadon.** Noviszádról jelentik: Dr. Ribár Iván, a noviszadi kerület demokrata képviselője szombaton Noviszadra érkezett és a noviszadi helyi párt vezetőivel tanácskozásokat folytatott. Vasárnap reggel nyolc órakor Bácskopalánkán a palánkai kebár vasárnap a palánkai kerület több rület demokrata pártja tart gyülést. Riközségét keresi fel.

— **Segédjegyzőválasztás Szlovacski Aradácon.** Becskerekről jelentik: Szlovacski Aradác községben most tartották meg a választást a segédjegyzői állásra. A képviselőtestület nagy szótöbbséggel Wahl Hugót választotta meg segédjegyzőnek.

— **Uj jegyző.** Becskerekről jelentik: Krnjacski Milivoj perlezi segédjegyzőt Veliki Torákra községi jegyzőnek nevezték ki. Krnjacs kinevezése ideiglenes és csak a jegyzőválasztás megejtéséig szól.

— **Szeptemberben megünneplik Noviszadon a szalonikii frontáttörés tizedik évfordulóját.** Noviszadról jelentik: Dr. Borota Braniszláv polgármester kezdeményezésére szeptemberben Noviszadon megülik a szalonikii frontáttörés tizedik évfordulóját. A városi tanács felkérte a dobrovoljácok Noviszadon székelő vajdasági szövetségét, hogy az emlékünnep megülésére vonatkozólag tegyen a városi tanácsnak javaslatot.

— **Uj pénzügyigazgatósági inspektor.** A pénzügyminiszter dr. Sijak Gavrát, a noviszadi tartomány pénzügyigazgatóság titkárát inspektorrá nevezte ki. Stojanovics Dragoljub noviszadi tartományi pénzügyigazgatósági inspektort a pénzügyminisztériumba hasonló minőségben áthelyezték.

— **Házasság.** *Herczog* Emma Sombor és *Várady* János Senta folyó hó 11-ikén Somborban házasságot kötöltek.

— **Nyilatkozat.** A Bácsmegyei Napló folyó évi január 14-iki számában téves információ alapján azt irtam, hogy a Zimmermann József cég, Oszijek legrégibb gabonakereskedése felszámol. Miután ennek a hirnek teljes alaptalanságáról időközben meggyőződést szereztem, a történtek felett sajnálkozásomat fejezem ki. Mayor József.

„Ráérek“ mondja Bölcs Kató. „Nem állok egész nap a teknő mögött, nem kinlódok rumplival és dörzsöléssel. Helyettem RADION végzi ezen munkát és

kíméli a fehérneműt!“

— **Ellopta betegtársa télikabátját.** Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszék hat havi börtönre ítélte Salom Izidor soffőrt, aki, amikor a noviszadi kórházban ápolás alatt állott, ellopta egyik betegtársának télikabátját.

— **Csökkent a Vezuv működése.** Nápolyból jelentik: A Vezuv működése csökkent. Az augusztus 7-ikén keletkezett sávban a lávatömegek már csak egyetlen kupot alkotnak. Az erupciós kup azonban továbbra is izzó hulladékot lövell ki.

— **Nagyarányu sikkasztás miatt letartóztatták a német hadsereg két magasrangu gazdasági tisztjét.** Berlinből jelentik: A birodalmi hadsereg berlini parancsnoksága az államügyészség segitségét kérte a nagyszabásu sikkasztás felderitéséhez, amelybe a berlini kerület katonai gazdasági hivatalának sok főtisztviselője van belekeverve. A kár, amely a katonai kincstárat érte, félmillió márka. A gyanu elsősorban Martin gazdasági hivatali főpénztáros ellen irányul és vele együtt letartóztatták a gazdasági hivatalok főfelügyelőjét, aki csak nemrég ünnepelte félszázados szolgálati jubileumát. A vizsgálat évekre visszamenőleg indult meg. A rovancsolás megkezdésekor Martin mint sulyos beteg szanatóriumba vonult, a főfelügyelő pedig elmebajt szimulált. A rendőrség megállapitotta, hogy Martin főpénztáros százezrekre játszik a lóversenyen, mire letartóztatták. Martin bevallotta a sikkasztásokat, de cinkosait nem árulta el.

— **Vendéglős, aki kilopja vendégei pénztárcáját.** Noviszadról jelentik: Kraxner Antal noviszadi vendéglőst és pincérét, Takács Antalt azzal vádolta az ügyészség, hogy két vendég zsebéből kilopták a pénztárcát. A noviszadi törvényszék szombaton tárgyalta a bünügyet és Takácsot tizhavi, Kraxnert pedig hathavi börtönre ítélte.

— **Eltemették az elsüllyedt olasz tengeralattjáró áldozatait.** Polából jelentik: Az elsüllyedt F. XIV. tengeralattjáró áldozatait pénteken temették el impozáns külsőségek közt. A huszonkilenc áldozat temetésén a király is képviseltette magát, a kormány nevében a tengerészeti államtitkár jelent meg a temetésen, amelyre számos küldöttség érkezett az ország minden részéből. A temetésen számos tengernagy és tábornok is résztvett. Az áldozatok koporsóit több, mint kétszáz koszoru boritotta. A nyitott sirnál a város podeszája, a trieszti hadtestparancsnok és a tengeri haderők parancsnoka mondott bucsubeszédet, méltatva az áldozatok hősiességét.

— **Eltévedt katonai golyó megsebesitett egy noviszadi kisfiut.** Noviszadról jelentik: Milics Pája, a noviszadi vágóhid portásának nyolcéves kisfia szombaton a vágóhiddal szemben levő erdőben felmászott egy szederfára, ahonnan néhány pillanat mulva vérzőtrázó sikollással esett le. A szerencsétlen gyermek melléből patakzott a vér és az orvosi vizsgálat megállapitotta, hogy golyó hatolt a mellébe, amely átszakitotta a beleket és a hátán jött ki. Valószinünek tartják, hogy a szomszédos Hadiszigeten gyakorlatozó katonák egyik éles tölténye találta el véletlenül a szerencsétlen gyermeket. Milics Páját kórházba szállitották, ahol mütétet hajtottak végre rajta.

— **Indiában élvezik a legnagyobb szabadságokat a nők.** Bécsből jelentik: Sir Taley Muhamed kán, Palampur indiai tartomány uralkodója, a leghatalmasabb maharadzsák egyike, háromhónapos európai utazása közben néhány napra Bécsbe érkezett. A maharadzsa európai divat szerint öltözködik, rendkivül elegáns és inkább hasonlit egy angol gavallérhoz, mint Indja egyik leggazdagabb uralkodójához, aki különben hazáját a Népszövetség tanácsában is képviseli. Nyulánk, magas termete, szép barna haja, simán borotvált arca nem árulják el életkorát, még kevésbbé hasonlitanak azokhoz a maharadzsákhoz, akiket a filmről ismerünk. Rendkivül szivélyes modorvan mondotta el az ujságiróknak, hogy az indus jobban tiszteli az asszonyt, mint akármelyik más néptörzs. Megengedi a nőnek, hogy korlátlanul részt vegyen a nyilvános életben, tehát az indiai nők rabszolgaságáról Európában elterjedt mesék minden alapot nélkülöznek. Képességei is vetekszenek az európai asszonyokéval. Rajdu asszony, az ismert indus költőnő egyuttal elnöknője az indiai nemzeti kongresszusnak s emiatfogva a legmagasabb politikai méltóságot viseli. Még a rendőrségnek is vannak női alkalmazottai, mégpedig többnyire idősebb nők, akik igen jól beválnak. Ami a házasságot illeti, a három intézményét már rég eltörölték és a legtöbb indus férfinak egy felesége van. Az állam törvényei mégis megengedik legfeljebb négy feleség tartását, de ez igen rtkán fordul elő. Ezután elmondta a maharadzsa, hogy ezidőszerint Rabindranath Tagore és Ghandi a hindu nép szellemi és politikai vezére, akiknek óriási nimbuszuk van. Különösen Ghandit valóságos Messiásnak tekinti a nép, aki meg akarja szabaditani őket az angol uralomtól. A palampuri maharadzsa ezzel a mozgalommal nem ért egyet, mert szerinte India nagyon sokat köszönhet az angol kulturának.

„Áramló levegő“
szigetelő anyag nélkül, az egyedüli modern és szabadalmazott eljárás nedves épületfalak tökéletes és tartós szárazzátételére.
Felvilágositásokkal és ajánlattételekkel szolgál:
Inž. Rind, Freund i Dresner
D. D. za indus rijske uredjaje
Zagreb, Bošnjakovićeva ulica 29/a 8325

— **Sikkasztó pénzbeszedő.** Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszék szombaton tárgyalta Horvatovics Györgynek, a noviszadi Schönberger és társa cég pénzbeszedőjének bünügyét. Horvatovics a felvett pénzekből tizenhatezer dinárt elsikkasztott. A sikkasztó pénzbeszedőt jogerősen tiz havi fogházra itélték.

— **Leégett egy egész falu Csehszlovákiában.** Párkánynánáról jelentik: A csehszlovákiai Szögyény községben óriási tüzvész pusztitott. A község végében a mezőben felrobbant egy nyersolajmotor, amelytől egy óriási szalmakazal lobbant lángra. A nagy szélben néhány perc mulva már huszonkét ház égett, egy óra mulva pedig már száz háznak a teteje lángolt. A község teljesen elpusztult. A tüznél valamennyi szomszédos község tüzoltósága dolgozott és igy a termés egy részét sikerült megmenteni. Mindössze néhány ház maradt meg. A kárt hozzávetőlegesen tizmillió csehkoronára becsülik. Két gyermek elégett.

János bácsinak csurran

A szemetes áll busan a sarkon, a taligájára könyökölve, szeme a távolba mered, mint az elbüvölteké és sóhajt. Elvarázsolt lélek lakik a szemetesben, törődött teste ötvenhétéves, a lelke legalább tizezer. Fésüli, kefféli, cicomázza, akár a komornyik a főurat, a kócos grófot, akinek különinas jelenti, hogy: »tálalva van« és hogy: »a kocsi előállott«. Arra jön egy kéményseprő. Megáll és beszélgetnek:

— Hogy van János bácsi?

— Hát csak ugy lassan — és rácsapja a szemetesláda fedelét.

— Mára elég volt — és haragosan néz a konflislovakra.

— Sok a munka?

— Van hála Isten. Végre kijavitják az aszfaltot. Igy aztán mégis könnyebben halad. Na és a verebek is segitenek.

Ezen jót nevetnek mindaketten.

— Mit szól a politikához?

A szemetes vállat von:

— Mi közöm hozzá? Nekem mindig egyforma fekete a kenyerem, akárkinek a kezében van a kormánypálca, Jobb nem politizálni. Nehéz az élet.

— Az bizony. A bocskorom csupa rongy. A gyerekem szalonnát ebédel. Autó robog el mellettük. Hatüléses. Nők ülnek benne. Nevetgélve fogják körül a kövér bankdirektort, aki ebben a pillanatban kiveszi a szájából a félig elszitt trabukót és lehajitja az aszfaltra. A szemetes röptében elkapja.

— Ma még ugyse volt bagó a számban.

A kéményseprő áhitattal nézi a szivart.

—Jó napja van ma János bácsi!

— Igen, néha nekem is csurran cseppen...

— Isten áldja.

— Szervusz fiam. (—)

— **A szubotical ipartestület tiltakozik a zárórarendelet ellen.** A szuboticai ipartestület vezetősége vasárnap délelőtt tiz órára az ipartestület helyiségébe ülést hivott egybe, amelyen tiltakozni fognak a zárórarendelet ellen. A szuboticai ipartestület, mint értesülünk, határozati javaslatot fog hozni, amelyben a zárórarendelet eltörlését követeli. Vasárnap az egész ország területén tiltakozó üléseket fognak tartani az ipartestületekben, amelyeken hasonló határozati javaslatokat fognak hozni. A tiltakozó gyüléseket a beogradi iparosszövetség kezdeményezésére tartják meg és remény van rá, hogy a szövetség ilyen módon alapos reviziót fog kieszközölni az illetékes minisztériumoknál. A szuboticai ipartestület felhivja tagjait, hogy a gyülésen minél nagyobb számban vegyenek részt.

Az egész világon nagy megelégedéssel használják az eredeti angol
SPARKLET
szifonüveget

— **Egy nyolcvanéves matróna öngyilkossága.** Bécsből jelentik: Weinfeld Mária nyolcvanéves hajadon szombaton a Steg Gasse 28. számu ház második emeletéről leugrott az uccára és a kövezeten szörnyet halt. Végzetes tettét nyomora miatt követte el a szerencsétlen matróna.

— **Harmincéves tisztviselőjubileum.** Noviszadról jelentik: Trischler Aladár városi főszámvevőhelyettes most töltötte be közigazgatási szolgálatának harmincadik évét, amely alkalomból a számvevőség tisztviselőkara meleg ovációkban részesitette. Értékes emléktárgyakat és diszes emléklapot adtak át a jubilánsnak, aki a városháza egyik legérdemesebb tisztviselője.

Hanausek-Stonner eányian tó és neve ő i té- Wien I., Wehburg G. 16—12. Nyilvánossági joggal felruházott nép-, polgári- és főiskola. Tovább képző tanfolyamok. Nyelvek. Zene. Iparmüvészet. — Sport. — Gondos nevelés. — Hygéni us modern berendezés. 4824
vete pensióval egybekö ve

— **Halálozás.** Idősb Varga József judasi nagybirtokos nyolvanhétéves korában hosszu betegség után meghalt. Az elhunyt nagytekintélyü és közbecsülésben álló tagja volt a szuboticai társadalomnak és halála széles körökben kelt őszinte részvétet. Dr. Mamuzics Antalné, királyi közjegyző özvegye és Varga István édesapjukat gyászolják a megboldogultban. A temetés vasárnap délután öt órakor lesz a Petrogradszka u. 16. számu gyászházból.

— **Nagy tüz a viroviticai fürésztelepen.** Viroviticáról jelentik: Csütörtökre virradó éjjel nagy tüz pusztitott a viroviticai Drach-féle gőzfürész telepén. A lángok először a telep gépházában csaptak föl, de csakhamar átterjedtek a szomszédos épületekre is. A tüzoltóságnak csak több órai megfeszitett munka után sikerült elfojtani a tüzet, addig azonban két mozdony és rengeteg gépalkatrész esett a lángok martalékául. A kárt egymillió dinárra becsülik. A tüzkatasztrófa okának kideritésére megindították a vizsgálatot.

— **Uj autótarifa Sztaribecsejen.** Sztaribecsejről jelentik: A sztaribecseji járás főszolgabirája a napokban uj árszabályt léptetett életbe a sztaribecseji autótaxik részére. Az uj tarifa szerint a város belterületén egy fuvar nappal 15 dinár, éjjel 20 dinár. A város külterületén négyüléses autó után nappal kilométerenkint 4.50 dinár, éjjel ötven százalékkal több, vagyis 7.50 dinár. Hatüléses autóért nappal kilométerenkint 5 dinár, éjjel 7.50 dinár.

— **Felemelték Becskereken a munkáspénztári járulékokat.** Becskerekről jelentik: A becskereki kerületi munkásbiztositó pénztár legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a pénztári járulékokat felemeli. A felemelt járulék az első osztályban 2 dinár 16 para helyett 2 dinár 34 para lesz, az utolsó, tizenkettedik osztályban pedig 17 dinár 26 para helyett 18 dinár 72 para lesz. A járulékok felemelését az tette szükségessé, hogy a pénztár az utóbbi időben nagy deficittel működött. A járulékok felemelése, értesülésünk szerint, csak az év végéig szól, azután ujból a régi járulékokat kell majd fizetni.

— **Megalakult a beogradi tartomány jegyzőegyesülete.** Sztaribecsejről jelentik: A napokban alakult meg Velikibecskereken a beogradi tartomány jegyzőinek és segédjegyzőinek egyesülete. Az alakuló közgyülésen, amelyet a vármegyeház nagytermében tartottak meg, közel száz jegyző és aljegyző jelent meg. Az alapszabályok és az ügyviteli szabályzat elfogadása után megválasztották a vezetőséget. Az egyesület elnöke Bozsin Szvetozár sztaribecseji főjegyző lett. Első alelnök Gyurkovics Evgenije (Omoljice), második alelnök Lázics Tósa (Beodra), főtitkár Pauljev Ilija (Botos), első titkár Jovanovics M. Koja (Beloblató), másodtitkár Mudrics Péter (Jarkovmoszt), pénztáros Hess Georg (Kraljevicsevó) lettek.

— **A vajdasági strandkirálynő választás** érdekes eseménye lesz szeptember 2-ikán Palics-fürdőnek. A Képes Vasárnap legujabb száma részletesen számol be az ünnepség programjáról. Érdekes képek és élvezetes irások egészitik ki a legujabb szám gazdag tartalmát. A lap ára 5 dinár. Kapható mindenütt. Mutatványszám ingyen.

Ügyvédi hir. Dr. *Müller* Alexander ügyvéd irodáját Bácska-Topolán az ujonan épült Tölgyesi-féle emeletes házban, a gazdakör fölött megnyitotta.

— **Rabló cigányok garázdálkodtak Petrovoszelón.** Bácskopetrovoszelóról jelentik: Csütörtökre virradó éjjel több betörést és lopást követtek el a községben. Párduc József földmivestől egy lovat és kocsit, Szécsi János gazdálkodó udvarából pedig lovat és lószerszámokat loptak el az ismeretlen tettesek, akik ezenkivül még hat helyen kiséreltek meg betörést, de sikertelenül. A rendőrségi vizsgálat során megállapitást nyert, hogy a lopásokat egy cigánybanda követte el, amely a csütörtöki éjszaka folyamán Szrbobrán irányában elmenekült. A rabló cigányok kézrekeritésére széleskörü intézkedéseket tettek.

Szerdán Szuboticán játszik a Bástya

A szegedi proficsapat a Szuboticai Sport vendége lesz

A Szuboticai Sport agilis vezetősége már az őszi szezón megkezdése előtt szép nemzetközi attrakciót nyujt a szuboticai közönségnek. A Sportnak sikerült szerdára, Boldogasszony ünnepére lekötni a szegedi Bástyát, amely a vendéglátó csapattal mérkőzik a városligeti pályán.

A Bástya csapata elsőrangu formában van, amit bizonyit, hogy legutóbb 4:3-ra verte a bécsi Rapidot és most tért vissza Nagyváradról, ahol hatalmas gólaránnyal győzött a NAK ellen. A Bástya komplett csapattal jön Szuboticára és a Sport is legjobb csapatát szerepelteti. A Sport összeállitása a következő:

Nagykandsz — Rukavina, Ilgen — Falatkó, Mészdros, Szilágyi — Csete, Pfeiffer, Jankovics, Berényi, Denegri.

A mérkőzés délután öt órakor kezdődik.

— **Uj óvoda Bácskopetrovoszelón.** Bácskopetrovoszelóról jelentik: A bácskopetrovoszelói iskolaszék csütörtökön tartott ülésen uj óvoda letésitését határozta el. A magyarajku kisdedóvót még ennek az évnek a folymán át fogják adni rendeltetésének.

— **A fürdés áldozata.** Oszijekről jelentik: Megrenditő szerencsétlenség történt pénteken az Oszijek közelében lévő Bazij községben. Egy tizenhét éves leány, akinek személyazonosságát eddig nem sikerült megállapitani, fürdés közben görcsöt kapott és mielőtt a segitségére siettek volna, belefulladt a Drávába. A szerencsétlen leány holttestét meg nem vetette partra a viz.

— **Politikai gyilkosság Lengyelországban.** Varsóból jelentik: Radom városban, abban az épületben, amelyben a kommunista szakszervezetek otthona van, Bechner rendőrtisztviselőt ismeretlen tettes megtámadta és agyonlőtte. Kétségtelen, hogy a merényletnek politikai háttere van. Bechner volt ugyanis megbizva azzal, hogy a radomi kommunisták működését megfigyelje.

— **Ujabb összecsapás a nikaraguai felkelők és az amerikai csapatok között.** Washingtonból jelentik: A felkelő liberálisok egy csapata és az amerikai tengerészcsapatok között Bokaytól mintegy nyolcvan kilométernyire heves összeütközés történt. Tiz felkelő esett el, mig az amerikai csapatok egy halottat és három sebesültet vesztettek. A liberálisokat megverték és szétszórták, üldözésüket repülőgépek végzik.

Nászajándékok, legujabb iparmüvészeti különlegességek Balog Lina cégnél Szubotica.

— **Munkásszerencsétlenség a noviszadi csavargyárban.** Noviszadról jelentik: Szombaton reggel Darabos István munkás Burilla Mihály nevü társával a noviszadi csavargyárban egy négy és fél méter mély kazánt tisztitott, amelynek fenekét Darabos egy villamos huzólámpával világitotta meg. Tisztitás közben Darabos hirtelen elvesztette eszméletét és összeesett. Burilla Mihály segélykiáltására kiemelték a kazánból és beszállitották a városi közkórházba. A rendőrség részéről Vilovac Milán rendőrkapitány és dr. Cseremov György ügyeletes orvos szálltak ki a helyszinére és megállapitották, hogy a Darabos kezében volt villamos huzólámpa vezetékében rövidzárlat állott be és az áram ütötte meg a munkást, aki a nagy feszültségü áram következtében elvesztette az eszméletét.

Kérjen Gerber-féle Góliát-sört!

— **Titkos szovjetrádióállomást leplezték le Svédországban.** Stockholmból jelentik: A hatóságok rájöttek arra, hogy több személy drótnélküli jelentést vett fel a Keleti-tengeren gyakorlatozó svéd flotta küldéseiből. A vizsgálat megállapitotta, hogy egy Stockholm közelében felszerelt állomás részben megzavarja a katonai állomásokat, részben pedig idegen állomásoknak katonai hireket továbbitott. Bizonyosra veszik, hogy a gyanusitottak a szovjet kémei.

Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalónja különleges arc- és bőrápolás, villany- és kvarcfénykezelés. Lakás: Trg Ciril i Metod 5. I. Tel. 539.

Nedves falak szárazzá tételére az egyedüli és biztos módszer az »Áramló levegő«, amely már az összes kulturállamokban szabadalmat nyert. Sok hatósági munkálatokról szóló bizonyitvány igazolja a módszer tökéletességét. **Részleteket a mai hirdetés tartalmaz.**

— **Adókönnyitések a topolai járásban.** A topolai járási adókivetések ellen már évek óta sok a panasz, miután az adóalapot a topolai járásban jóval magasabban állapitották meg, mint másutt. A pénzügyi hatóság ténykedése miatt több izben interveniáltak a pénzügyminiszternél, de eredménytelenül. Most Grol Milán közoktatásügyi miniszter járt el az ügyben és elérte azt, hogy a tulmagas adókivetések ellen beadott panaszokat kedvezően jogják elbirálni. Egyelőre a felpanaszolt esetekben tiz százalékkal le fogják szállitani az adóalapot.

— **Megkezdik a csantaviri katholikus templom épitését.** Beogradból jelentik: A csantaviri uj katolikus templom épitési terveit az épitésügyi miniszter jóváhagyta és beleegyezését adta ahhoz a vallásügyi miniszter is. A templom épitését rövidesen meg fogják kezdeni.

Orvosi hir. Dr. *Török* Béla igazgatóőorvos hazaérkezett. A nyár folyamán csak délelőtt 9—12-ig rendel hétköznapokon belgyógyászati, orr-, gége- és fülbetegeknek.

— **Játék a fegyverrel.** Noviszadról jelentik: Pénteken délután két tizenkétéves feketicsi fiu kiment a község határába. A gyermekek játszadozni kezdtek, majd elaludtak. Nemsokára arra ment egy mezőőr, aki az alvó gyermekek mellé letette vadászfegyverét, majd eltávozott, hogy egy közeli tanyán élvégezze dolgát. A fiuk közben felébredtek, nagy örömükre és meglepetésükre egy puskát találtak maguk mellett, amellyel játszadozni kezdtek. A fegyver az egyik gyermek kezében elsült és a kis Eugen Mihályt a hasán életveszélyesen megsebesitette. A gyermeket egy novivrbászi szanatóriumba szállitották, ahol a halállal vivódik. A mezőőr ellen meginditották az eljárást.

Fej-, váll- és ágyékfájdalmaknál, idegfájásoknál, csipőszaggatásnál és zsábánál a természetes »Ferenc József« keserüviz rendkivül hasznos háziszer, melyből kora reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát jól kitöltjük. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanusitják, hogy a valódi *Ferenc József* viz kitünő gyomor- és béltisztitó szer, melynek hatása gyors és biztos. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

— **Benzinrobbanás öt életveszélyes sebesüléssel.** Budapestről jelentik: Péntek délután négy órakor Óbudán, a Flórián-tér 7. szám alatti füszerüzletben felrobbant egy hatalmas hordó benzin. A detonáció ereje olyan nagy volt, hogy az üzletben levőket földhöz vágta és öten terültek el vérbe borulva az üzlet padozatán. A robbanás következtében nagy tüz támadt, amelyhez nagy készültséggel vonult ki a tüzoltóság és csendőrség. Az áldozatokat, akiknek személyazonosságát nem sikerült még megállapitani, borzalmas sérülésekkel és égési sebekkel halmozva szállitották a kórházba.

— **Ujabb cigánykaravánt tartóztatott le a noviszadi rendőrség.** Noviszadról jelentik: A klisszai rendőrség pénteken este ujabb cigánykaravánt tartóztatott le, mert az volt a gyanuja hogy a több kocsin Klisszára érkezett cigányok követték el az utóbbi időben történt betöréseket és rablásokat. Az egyik cigánynál egy nagy forgópisztolyt találtak. Radulovics Dusán ügyeletes rendőrkapitány megállapitotta, hogy a cigányok néhány nap előtt jöttek Boszniából és igy a rablásokban nem lehet részük. A cigányokat visszatoloncolják illetőségi helyükre.

SZINHÁZ

Kapunyitás a szuboticai Legényegyletben. A szuboticai Katholikus Legényegylet mükedvelő gárdája, amely a mult szezónban sorozatos szép előadásokkal szórakoztatta a közönséget, ismét akcióba lép. A mükedvelőgárda már a jövő héten megkezdi a próbákat a legközelebbi operettbemutatóra. A Legényegylet »Régi nyár« cimü nagysikerü operettel nyitja meg kapuit. Az operett főszerepét Raczkó Ilonka, a legtehetségesebb szuboticai primadonna játsza.

A szuboticai szinészek müvészestje. A szuboticai szinészek augusztus 19-én vasárnap este fél kilenc órai kezdettel a Népkörben nagy müvészestét rendeznek, amelynek keretében szinre kerül Arkadij *Avarcsenkó* »Az öngyilkos« cimü egyfelvonásosa. Ezenkivül még Szőke Szakáll, Zágon István, Hász István és Török Rezső bohózatai szerepelnek a müsoron, amelynek keretében Piukovich Manci, Deutsch Janka, Pleszkovics Szilárdka, Dörfler Manci, Török Manci, Kőhalmi Pál, Szabó Márton, Deák Kornél és Garay Béla lépnek fel.

Mükedvelőelőadás Csurugon. Csurugról jelentik: A csurugi mükedvelő gárda e hó 26-ikán a Népkör könyvtára javára előadást rendez a Park-szállóban. Szinre kerül »A tartalékos férj.«

KÖZGAZDASÁG

Állatkiállitás Sztariszivacon. Sztariszivacról jelentik: A bácskai mezőgazdasági egyesület sztarisziváci fiókintézete augusztus 19-iken állatkiállitást rendez Sztariszivácon a földmivelésügyi minisztérium és a bácskai tartományi választmány támogatásával. A kiállitás alkalmával állatdijazás is lesz. A kiállitást délelőtt nyolc órakor nyitják meg.

Egy noviszadi villamossági cég délszerbiai sikerei. Noviszadról jelentik: Prizren városa lépést kiván haladni a modern kor követelményeivel és legmodernebb vizmüves villanytelepet létesit, amely a 30.000 lakosu várost és környékét villamos világitással fogja ellátni. A nagyszabásu létesitmény elkészitésével a noviszadi Relais r.-t.-ot bizta meg a város, miután több délszerbiai város, ahol a cég már hasonló telepeket léetsitett, a legnagyobb elismeréssel viseltetik a cég iránt. A Prizrenben létesitendő hidroelektrikai turbinástelep 800 lóerős lesz. A vizmü épitési munkáját már két hét mulva megkezdik és a szerződés szerint nyolc hónapon belül készülnek el vele. A délszerbiai városok lakossága annyira fogékony a kultura iránt, hogy a legtöbb délszerbiai villamosmü fogyasztása jóval meghaladja az ugyanolyan nagyságu vajdasági telepek fogyasztását. A prizreni képviselőtestület nagy lelkesedéssel szavazta meg a vizmü költségeit.

Noviszad árlejtést irt ki a vasuti aluljáróra. Noviszadról jelentik: Noviszad város tanácsa szeptember 7-iki lejárattal árlejtést irt ki a Kamenicai-ucca végén létesitendő vasuti aluljáró épitési munkálataira. Az előirányzat 400.000 dinárról szól. — A város szeptember 17-ikére árlejtést irt ki a Nagylimánon létesitendő uj ut kavicsszállitási munkálataira. Előirányzott összeg 74.000 dinár. — Végül a város árlejtést ir ki az uj közuti hid alatt levő dunai rakpart parti munkálataira. Előirányzott összeg 500.000 dinár.

A vajdasági fakereskedők a vasuti tarifák nagyarányu emelése ellen. Noviszadról jelentik: A noviszadi fakereskedelmi szekció a jövő héten ülésre hivja össze a vajdasági fakereskedőket, hogy közös értekezleten foglaljanak állást a fafuvartételek tervezet nagyarányu emelése ellen.

A középeurópai hatodik komlókongresszus Noviszadon. Noviszadról jelentik: A hatodik középeurópai komlókongresszus végleges programja elkészült. A kongresszus a városházán szerdán, e hó 15-ikén délelőtt tiz órakor ül össze.

SPORT

Kijelölték a Vajdaság—Horvátország tenniszmérkőzésen szereplő horvát játékosokat. A vajdasági klubközi bizottsághoz hivatalos átirat érkezett, amelyben Zagrebből közölték, hogy a Vajdaság—Horvátország tenniszmérkőzésen Horvátország részéről Antalkovics, Friedrich-fivérek, Schäffer, Podvinec, dr. Gostisáné és Makszimovics Mila fognak játszani. A kijelölt csapat jugoszláv viszonylatban hatalmas játékerőt képvisel, mert a kijelöltek legnagyobb részt Davis-Cup játékosok és országos bajnokok és a vajdaságiaknak ugyancsak keményen és szivósan kell majd küzdeniök, hogy a horvátokkal szemben eredményt érjenek el.

Vasárnapi mérkőzések Noviszadon. Noviszadról jelentik: Vasárnap a NAK a szremszkamitrovicai Gradjanszkival és a Vojvodina kombinált a vrdniki Fruskagoraccal barátságos mérkőzést játszik.

Tennis-játékosok és egyletek figyelmébe!

Rendkívül
olcsó versenylabdákat
egyszer játszott (1 sett) Dunlopp-versenylabda tucatonként **160 dinárért** kapható a **fürdőigazgatóságnál, Palics**

FILM

Bátor szív

A Városi Mozi uj müsora

A fajok harcát már sokszor feldolgozták regényben, drámában és filmen. Hálás irodalmi és szinpadi téma az egymással szembenálló fajok örök távolsága, a gyülöletig fokozódó idegenkedés a fehér és a sárga, a néger és a vörösbörü faj között. Pedig testvérek, egyforma emberek vagyunk valamennyien — hirdetik a regény- és dráma-irók, amig a valóságban tovább folyik a gyülölködés, a marakodás, a harc a különböző népfajok között.

A »*Bátor szív*« is egy indiánus törzsnek és a fehér embereknek harcát mutatja be és ha a szerelem ereje közel is hozza egymáshoz a két népfaj két gyermekét, még ez az izzó, nagy szerelem sem elég erős ahhoz, hogy leomoljanak a szembenálló fajok közti örök válaszfalak. A téma jó és a feldolgozásban is meglátszik néhol *Cecil B. de Mille* nagyszerü rendezői tehetsége, azonban még igy is sok hiba van a filmben. Különösen egyes sportmérkőzések tulhosszura nyujtott fotografálása hat zavaróan a tulajdonképeni cselekményre. A felvételek azonban az egzótikus témának és vidéknek megfelelően különösen szépek és festőiek, néhány fotográfia egyenesen meglepően szép. A főszerepet a kitünő *Rod la Roque* játssza, aki bármilyen szokatlan is egy indián törzsfőnök maszkjában, mégis a töle megszokott jó alakitást adja ebben az egyéniségétől távolálló szerepben is. Partnere, Lilian *Rich* végtelenül bájos szinésznő és jó kezekben van minden kisebb szerep is.

A Városi Mozi hétfőtől kezdve szinrekerülő müsorán ezenkivül még egy mulatságos strand-burleszk és egy érdekes filmhiradó is szerepel.

(l. l.)

TŐZSDE

Zürich, aug. 11. *(Zárlat.)* **Beograd** 9.1200, Páris 20.2975, London 25.21 és hétnyolcad, Newyork 519.525, Brüsszel 72.25, Milánó 27.17, Madrid 86.80, Amszterdam 208.325, Berlin 123.75, Bécs 73.20, Szófia 3.75, Prága 15.3925, Varsó 58.20, Budapest 90.56, Bukarest 3.16.

Noviszadi terménytőzsde, aug. 11. Buza bácskai uj 79/80 kilós 240—242.50, felsőbácskai uj 242.50—245, bácskai tiszavidék 245—247.50, bánáti uj Vrsac paritásu 232.50—235, szerémi uj 237.50—240. Árpa bácskai, szerémi és bánáti uj 64 kilós 235—240, bácskai uj tavaszi 280—290. Zab: bácska, szerémi és szlavóniai uj 215—220. Tengeri: bácskai, bánáti és szerémi 300—302.50. Liszt 0gg és 0g bácskai 370—380, kettes szám 350—360, ötös 330—340, hatos 295—305, hetes 255—265, nyolcas 190—200. Korpa: bácskai, szerémi uj juta zsákokban 175—180, bánáti juta zsákokban 175—177.50. Irányzat: változatlan. Forgalom: 8 vagon buza, 8 vagon kukorica, 19 vagon liszt, 6 vagon korpa, 2 vagon árpa, 2 vagon zab, összesen 45 vagon.

Szentai gabonaárak, aug. 11. A szombati piacon a következő árak szerepeltek: Buza 245 dinár, duplikát kasszával 250 dinár, tengeri morzsolt 300 dinár, takarmányárpa 180—190 dinár, sörárpa 220—230 dinár, zab 170 dinár, rozs 200—210 dinár, bab 340—350 dinár, heremag 1900 dinár, burgonya 220—240 dinár, őrlemények: nullás liszt gg 420 dinár, nullás liszt g 420 dinár, kettes főzőliszt 400 dinár, ötös kenyérliszt 365 dinár, hetes 265 dinár, nyolcas 210 dinár, korpa 190 dinár, konkolydara 210 dinár. Irányzat: tartott. Kinálat: csekély. Kereslet: csekély.

Budapesti gabonatőzsde, aug. 11. A gabonatőzsdén ugy a készáru, mint a határidőpiacon az irányzat tartott. Hivatalos árfolyamok pengő-értékben a határidőpiacon: Buza októberre 28.12—28.24, zárlat 28.22—28.24, márciusra 30.40—30.50, zárlat 30.50—30.52, májusra 31.16—21.22, zárlat 31.22—31.24, rozs októberre 26.30—26.40, zárlat 26.38—26.40, márciusra 28.28—28.40, zárlat 28.38—28.40, tengeri májusra 27.64—27.70. A készárupiacon: Buza 27.20—28.15, rozs 25—25.25, árpa 26.75—27.50, sörárpa 28—32, repce 43.50—44.50, tengeri 31.75—32.75, zab 26.25—26.75, korpa 20.75—21.

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Bezdán 146 (+4), Apatin 213 (+1), Bogojevó 225 (+2), Vukovár 168 (0), Palánka 157 (—3, Noviszad 144 (—4), Zemun 56 (0), Pancsevó 34 (—1), Szmederevó 147 (—1), Orsova 110 (0). Dráva: Oszijek 126 (—8). Száva: Mitrovica 62 (—2), Beograd 8 (0). Tisza: Szenta 76 (+1).

Kérje *mindenütt* az eredeti angol
SPARKLET
szi onüveggel készült szódavizet

KINTORNA

— Mondd, mit csináljak?

— Miről van szó?

— A jövőmre gondolok. Ha becsületesen dolgozom, a szegényházba kerülök, ha csalok, akkor meg a börtönbe.

*

Brumzala ur lakást keres. A háztulajdonos megmutatja neki a lakást és megkérdi:

— Mit szól ön a lakáshoz?

— Szép, szép, csak a hálószoba nagyon kicsi.

— Azzal ne törődjék. Ha az én házamban vesz lakást, ugy sem lesz ideje aludni, ha a lakbért meg akarja keresni.

*

Klipcsákot letartóztatták és elitélték. Elvitték a börtönbe.

Amikor megfürdetik, igy szól hozzá a börtönőr:

— Mondja, Klipcsák, mikor fürdött maga utoljára?

Klipcsák fölháborodottan mondja:

— De, börtönőr ur, én most fülök először!

*

Egy diákgyerek bemegy a borbélyhoz. Éppen sokan vannak.

Pár perc mulva megszólal:

— Meddig kell még várnom, ami, megborotválhatnak?

A borbély ránéz s igy szól:

— *Körülbelül még két évig!*

Erős Mátyás mestersége

TAMÁS ISTVÁN **regénye**

31

— Ezt a kis zsebkést... a tükrömet... metszett... ha belenéz gondoljon rám... a ceruzám... valódi ezüst... a nagybácsimtól kaptam...

Egy kis csavarmenet vágó is a kezébe került, amit a mühelyből csent el. Látta, hogy a lány felismeri az apja tulajdonát és meghökkenve pillant rá.

— Igen, a mühelyből hoztam el — előzte meg Mátyás és kihivólag nézett a szemébe.

— Az édesapámé — mondta a lány nyugodtan.

Mátyást elöntötte az indulat.

— Nem igaz! — kiáltotta élesen és most már nem törődött azzal, hogy meghallhatják a házbeliek és felriasztja az alvókat — az öreg tőlünk lopta, mindannyiunktól! Mi csináltuk ezt! Ő csak ráüti a védjegyét, hogy »az enyém.«

A lány makacsul ismételgette.

— Az apámé. Maga ellopta.

Mátyás haragosan rázta meg a lány vállait.

— Hát nem akarja megérteni? Ezen én dolgoztam óraszám, én kalapáltam, edzettem, tehát az enyém!

De a lány csak a fejét rázta és ugy nézett Mátyásra, mint egyszer délután, amikor megálltak a Király ucca sarkán és két kakastollas csendőr egy összeláncolt kezü, toprongyos alakot kisért el mellettük.

— Majd megmagyarázom magának — kezdte Mátyás szelidebb hangon, hogy meglátta a lány pityergésre álló száját — majd megmagyarázom világosan...

És ekkor felébredt.

A nap már a hasára tüzött. Vasárnap reggel volt, a kis csipkefüggönyös ablak ragyogott a fényözönben és a habkönnyü függöny redői között egy légy hullájának sziluettje feketéllett élesen, a saját vérébe fagyva egy árva legyecske, amelyet a ház urnője nyomott agyon tegnap este hegyes, gyászszegélyes körmeivel.

*

Az uj halcsarnok épitésénél katasztrófa történt. A középső boltozat, amelyre éppen a vasbordákat rakták fel, beomlott és maga alá temetett két munkást, Bennet ácsot és Ulrik urtól kölcsönkért inasát, Tóbiást.

Tóbiás testét darabokban huzták ki a romok alól szétmálva a felismerhetetlenségig. Kilocsolt agyvelejét a malteros kanállal kaparták össze a porból. A munka megállt, az emberek egybeszaladtak.

— Itt is van valami — emelt fel a földről egy kis szilánkot Gáspár, a kubikos. Hirtelenében nem tudták megállapitani, hogy kihez tartozik a véres koponyacsont. A kubikos megpróbálta az ács fejéhez illeszteni. Nem paszolt. Akadt aki azt mondta, hogy csirkeaprólékból való. Mindenesetre odatették a holttest mellé.

*

Este, mühely után Tóbiás inastársai elmentek halottnézőbe.

Tóbiást a hálószobában ravatalozták fel. Az egész család ebben a szobában huzódott meg. Az apa, kis kőmivesmester, már lefeküdt, mert reggel korán kell kelnie. Négy testvére volt még Tóbiásnak. A két leányka közös ágyban feküdt, két lépésnyire a koporsótól, mig a fiuk a konyha kövére teritett szalmazsákon aludtak. Az ablak mellett állott a ravatal, szeliden lángoló gyertyáktól övezve és két koszoru zöldelt a koporsón. Mellette, egy szék támlájára borulva, a sok sirástól kimerülten almazöld arccal szunyókált Tóbiás anyja.

Az inasfiuk az ajtóban ácsorogtak, mintegy szökésre készen. Mátyás a szoba egyetlen rikitó diszét, egy hangos-kék porcellán vázát nézegetett. Valami jótékonycélu tombolán nyerte a családfő. Ez képviselte az egész házban a fényüzést. A koporsó alatt egy teknő jég állott. Oly furcsa ez Mátyásnak, Tóbiás alatt egy teknő jég! Hogy nevetnének ezen mindaketten, ha most hirtelen feldobbanna a koporsó fedele és röhögve kilépne »ő« hosszu gólya lábaival! Olyan valószinütlen, hogy valaki csak igy kivonódjék a forgalomból, egyszer és mindörökre. Többé nem látják Tóbiás fancsali ábrázatát, nem kell tőle félni, nem kell szemmel tartani az üzelmeit. Legfeljebb az álmaikban fog még néha kisérteni.

Az apa hanyatt feküdt az ágyban és horkolt. A szintelen félhomályban, valami borzalmas akusztikai hullámtörés következtében ugy tünt, mintha a koporsóból zengne fel ez a szörcsögő, akadozó lélegzet. Mátyásnak ludbőrzött a háta és iszonyu szomjuságot érzett. Kedve támadt a szájába venni egy jégdarabkát, lehüteni a szomját, de mégse merte, eszébe jutott, hogy az anyja milyen szigoruan megfedte, amikor a temetőben egy sirhantról ibolyát tépett. Micsoda kövér, jóllakott ibolyák voltak!

— Lógás! — sugta a fülébe Dániel — késő van már.

Mátyás megrázta a fejét.

— Még maradok.

Elhatározta, hogy beszélni fog a halott pajtás sirjánál. Igen, lefog leplezni mindent. Tetemrehivás lesz ez a beszéd, dacos mementó, lássátok feleim szömtökkel, mik vagyunk mi proletárok! Elfogja mondani, mért lett áruló Tóbiás, hogy Tóbiás tulajdonképen sajnálatraméltó áldozata a nagytőkének... és igy tovább

(Folyt. köv.)

SZINHÁZI KISTÜKÖR

Az uj orosz balett

Kubista és konstruktivista vonalak a szinpadon! Antoine emlékiratai

Párizsba visszatért az *egykor oly híres orosz balett*, mely annak idején a táncművészet foradalmát, legujabb és fölül nem mulható vivmányát jelentette csodálkozását, ámulatot, keltetett, a maradiak körében pedig tiltakozást és ellenmondást.

De a haladó idővel meghóditott mindenkit. Különösen a müvészek voltak szószólói, akik hiján az előitéleteknek azonnal megértik a müvészetet ha nem is jár a régi, kitaposott ösvényeken.

Ha évekkel ezelőtt balettről beszéltek, akkor csak az orosz balettet emlegették. Az orosz balett rendezői elő keresték a régi, már halott mesterek zenedarabjait, fölelevenitették, átalakitották a tánc céljára és meghóditották vele a közönséget. *Bakst*, a diszlettervező mesés környezetbe állitotta a balérinákat. A *Seherezade* s *Kleopatra* világraszóló müvészi esemény volt, egy lelemény varázsával hatott. Majd jött a háboru, aztán az amerikai jazz, a néger tánc, a ronggyá szaggatott, nyavalyatörős ritmus s az orosz táncosnők eltüntek.

Most a *Sarah Bernhardt szinházban ujra megjelennek, igazgatójuk ismét Serge de Diakhilef.* Uj müsort hoznak tarsolyukban, hogy elképesszék a közönséget. *De a közönség nem képed el. Még csak nem is mulat.*

Valaha ösztönös eredetiségükkel ragyogtak, de most nem eredetiek, mikor mindenáron eredetiek akarnak lenni. Érezni az erőfeszités fáradtságát és sulyát. Ifjonti lángjuk lelohadt. Afféle müfiatalságot mimelnek.

Az orosz balettnek ez a kisérlete meggyőző bizonyitéka annak az igazságnak, melyet egy müvésznek sem szabad elfelejtenie: az eredetiség sohase legyen programmszerü.

Különösen két mozzanat szur szemet. Az első az, hogy *elveszteték a szin iránt való érzéküket.* Szürke a légkör, a hátteret mindössze egy seszinü, piszkosan sötét lepel alkotja, a szinpadon *épitészeti formák vannak, érczből és keménypapirból, körök, rombusok, gömbszeletek, melyek a megbukott futurista és konstruktivista elveket idézik.*

A második, még különösebb jelenség, hogy ezek a táncosnők már nem is táncolnak. Egyhangu mértani formákká merevednek. *Antoine*, a nagy rendező mikor végignézte az előadásukat, ezt jelentette ki Fraccarolinak:

— *Ez már nem is tánc, hanem — svédtorna.*

Maga a szövegkönyv vontatott, nehezen érthető, idejemult allegorikus mesét tartalmaz, melyet hiába igyekeznek hypermodernná tenni. Bejön a szinre egy férfi, tizenhetedik századbeli ruhában s kezében egy hosszu kötéllel *geométriai formákat ir le* egy nő körül, aki természetet jelképezi. A táncosnők, akik belibbennek, *kék trikót hordanak, melyre mint az anatomiai tankönyvekben látható, az emberi test izomzata van rajzolva.* Ezek a balerinnák a csillagokat jelentik. Azután uj táncosnők jönnek be, akik *a földre fekszenek, hogy a patakokat jelképezzék.* Moziképeket vetitenek a filmre, erőmüvészeket, csillagokat és bolygókat. Táncoló gyerekek lebegnek be s a természet ünnepét ülik meg.

A közönség egyáltalában *nem* lelkesedik Manapság, miután már nem érti meg miről van szó, *nem tartja kötelességének, hogy önkivületbe jöjjön, be meri vallani csalódottságát.*

*

Antoine, a szabad szinpad megteremtője, a *Revue Hebdomadaire*-ben befejezte emlékiratait. Ezekben az irásokban fölelevenednek azok az izgalmas csaták, azok a lármás szinpadi esték, melyek mind dátumot jelentenek életében s a dráma történetében.

Főkép egy dolog lep meg bennünket: mennyire fontos a szinjáték Franciaországban. Amikor Antoine megkapta a régi *Odeont* s aztán pár nap mulva visszalépett az igazgatóságtól, az irodalom, müvészet, sőt a politikai is csak ezzel a kérdéssel foglalkozott. A szép müvészeti államtitkárt az ismeretlen szinészt, a befolyásos képviselőt, a rettegett kritikust, a minisztert s a szalónok hölgyeit csak az érdekelte. Itt a szinjáték igazán nem — játék.

Dario *Nicodemi*, aki meghitt barátságban van *Antoine*-vel, emlékirataival kapcsolatban jellemzi az embert:

— Ha beszél, nyugtalan, tiszteletlen, festői, szivesen alkalmaz durva szavakat, hogy sulyt adjon gondolatának s biztositsa beszéde hatását. Mozgásában fölényes, közvetlen. Gyorsan kész a válasszal, vitáiban szikrázó. Titkos barátja és testvére társainak, bőkezü, vidám, jó pillanataiban rajongó gyermek, aki *tüzbe megy egy ujonnan fölfedezett szinészért, vagy szerzőért.*

Amikor feltünt a *Petit Gironde* ezt irta róla:

— Nincs ember, akinek több ellensége volna, de olyan sincs, akinek több barátja volna.

Jelleme hajlithatatlan. Éjjel-nappal szakadatlan dolgozik.

Zola ezt irja neki egyik levelében:

— Bizom az ön munkás és harcos természetében.

Valóban az: harcos. A harc az eleme. A *Theatre Libre* s az *Odeon* idején az éjet nappá tette, hogy megvalósitsa akaratát.

Állandóan szinészekről, irókról, darabokról beszél. Véleményének nyilvánitásában nem keztyüs.

Amikor bemutatták *Mirbeau*-nak *Az üzlet-üzlet* cimü darabját, egy társaságban vitatkoztak róla, anélkül, hogy meg tudtak volna egyezni. Egyesek a darabot novellának tartották, mások fanyarnak, akadtak olyanok is, akik nagyon meg voltak vele elégedve.

Antoine napoleoni arccal, szikrázó szemmel mondta ki véleményét érces hangon:

— *Ez barátaim, egy tehetséges — Ohnet György.*

Egy nyáron Bretagne-ban nyaralt, reggel kiment a tengerre csolnakázni. A hadihajók épp hadgyakorlatot tartottak, össze-vissza lövöldöztek, ugy hogy ajánlatos lett volna visszatérnie. Ő rájuk sem *hederitett.* Csak akkor ugrott föl csolnakjában, mikor a helyzet már veszedelmessé vált. Torkaszakadtából kiabált a tengerészek felé:

— A fene a pofátokba, ne lőjjetek már . . .

Mindent ki tudott hozni a szinészekből, amit akart. Ő maga — a szó hétköznapi értelmében — nem jó szinész, noha *Lear királyban* jelentős sikert ért el. A próbákon fölülmulhatatlan. Érzi a szavak sulyát. Nem engedi, hogy a szinész irodalmiaskodjon, vagy a kakasülőnek játszék. Izlése biztos, leleménye eredeti.

Jelszava: »egyszerüség, igazság, ösztönösség.«

Tánc és érzékiség

A *tánc olyan idős, mint maga az emberiség.* Már az ősegyptomi agyagedényeken, klasszikus falfestményeken ábrázolva látjuk a lassu, ünnepélyes léptekkel lejtő, majd tüzes, észbontó táncban szétbomlott haju, lenge öltözetü nőket. A Bibliából tudjuk, hogy a zsidók *táncolva járták körül az aranyborjut* és Jephta leányáról is akként emlékezik meg, mint aki több más szüzzel együtt táncolva közeledett a diadalmas hadjáratból hazatérő atyja elé.

A templom legszentebb helyén, az oltár körül ép ugy táncoltak, mint a legkicsapongóbb bünök és a legparáznább események otthonában. Az emberek ép ugy táncoltak 5000 évvtl ezelőtt, amint táncolnak 1928-ban. És ennek az a magyarázata, hogy a lélek táncközben felszabadul minden földi gondtól, öntudatlanul mámorba ringatózik és a test, az ő ritmikus csábos *mozdulataival* olyan érzéseknek tud kifejezést adni, aminőket más módon érvényre juttatni *nem* képes.

Az emberek már évezredek óta az *élet* örömeinek és gyönyörüségeinek jelképes kifejezésére a táncot használták. Évszázadok, évezredek *multak* el az idők végtelenében, az ősrégi tánc átalakult, más formát vett fel; az egyedül sabb táncmüvészet: a páros tánc és a ballet.

Maga a páros tánc, a testek közelsége, azoknak megengedett gyengéd egymáshoz simulása, az *együtt érzett* és harmonikusan együtt végzett ritmikus mozdulatok izgató gyönyörüsége által idővel mindkét nemnél valami öntudatlan, sejtelmes, idegingerlő erotikus eleménnyé alakult át.

Ami a balletet illeti, ami nem más, mint tánccal és némajátékkal kisért szinjátszás, megtalálható a Kelet deszpotáinak fényüző udvarában épugy, mint a Nyugat kulturországaiban, Afrikában épugy, mint Ázsiában, ahol Siam királya nem kevéssé büszke arra, hogy Keleten övé a leghiresebb balletkar. Európában kétségtelenül az orosz ballet a legkiválóbb és méltán. Mert ha valaki csak egyszer is látta és átélte azt a táncot, amelyben az orosz ballet egyik koronázatlan királynője, Anna *Pavlovna* a haldokló hattyu ábrázolásával a mozdulatok ideális szépségében, a lelki gyötrelem és buskomorság felülmulhatatlan jelképezéseként a tánc végeztén összeroskad, az megérti, hogy az emberi test mint a halhatatlan lélek kisugárzásának öntudatos kifejezője, szinte isteni sugallatból eredő fenséges mozdulataival milyen elementáris erővel képes érvényre juttatni érzéseket és ezeket az érzéseket belékapcsolni mások lelkivilágába.

De nem az ilyen ideális szépségü táncokról akarunk itt szólani, amelyek a *szemlélő lelkét az élet tiszta, harmonikus szférájába emelik, ám amelyekből azért még sem hiányzik egy bizonyos nemes, fennkölt jellegü érzékiség, hanem azokról, amelyek a mindennapi életet leplezetlen, valódi realitásában mutatják be.* Amikor pl. az ugynevezett apachetánc *bevonult a szinpadra* és a nyilvánosság parkettjére, amely jellegzetes mozdulataiban szándékosan és tudatosan került minden esztétikai vonást és elvetve minden kulturális mázt, mondhatni egész vadságában és nyerseségében mutatta be azokat a mozdulatokat, amelyeket az ősember indulatai tánc közben a rá nézve egyedüli érvényes törvényt, az érzékiség törvényét kifejezésre jutatta: a nézők eleinte fel voltak háborodva, izléstelennek, utálatosnak mondották ezt a táncot és mégis azt láttuk, hogy az mihamar nemcsak a *szinpadokon, hanem* a nyilvános táncheljeken és magánkörökben is létjogosultságot nyert. Az emberek ugyanis belátták, megérezték az ebben a táncban rejlő benső igazságot, megérezték, hogy a lelküket takaró képmutató kulturmáz, kulturromlottság — mögött *nincsen más, mint* idegizgató, idegfelkorbácsoló erotika, megérezték, hogy ebben a táncban sincs egyéb, mint az élet valódi, leplezetlen igazsága, a minden emberben ottrejtőző, ösztönszerü, állatias vágy.

A férfi mihamar tudatára jöt annak, hogy a természetes érzések eme harcában ő a hóditó, ő a győztes, az erősebb, mig a nő, gyengeségének tudatában félve, reszketve mert csak feléje közeledni, sarkalva egyrészt az ösztönszerü odaadás vágyától, másrészt távol igyekezve magát tartani veleszületett *nőiessége* és szüzies szeméremérzete által. Ámde ebben a szerelmi játékban, ebben az önkénytelen *egymásfelé* vonzódásban nincsen semmi erkölcstelen vonás, aminthogy abban sem lehet semmi erkölcstelent találni, hogy a nyilvános tánctermek parkettjein táncolták ezt a táncot, mert hiszen ebben az érzéki táncban is van egy bizonyos foku müvészet, ez is örök emberi igazságokat öltöztet általános emberi formákba, mert ezek az ős barlanglakók korától kezdve a *mai* felvilágosult kulturemberig lényegükben alig változtak valamit, legfeljebb csak külső formájukban.

A tánc, mint bármely más müvészet, érzéki hatást is gyakorol reánk; deha a *mizantrópok* tulérzékies voltuk miatt ezeket a táncokat nagyon is ellenzik, tagadhatatlan, *hogy e tekintetben* van valami igazuk. Nem lehet észre nem venni, vagy meg nem érezni az e táncokból kiáramló nagyfoku érzéki kisugárzást, a lélek X. sugarait, azt az érzéki kapcsolatot, amely a táncoló párokat egymással mintegy láthatlan delejes erővel összeköti.

Bármily karakterü legyen valamely tánc, alapvonását mindig az érzékiség képezi, hiszen még a vallásos táncokban is tagadhatatlan van valmi érzékiség, mely a hivők vallási elragadtatásában nyilvánul meg, mert lélektani szempontból szigoru határvonalat vonni a vallásos és szerelmi extazis között egyáltalán nem is lehet. Láthajuk, hogy az igazi müvésznő által megérzékitett vallásos táncban, amely kezdetben lassu, ünnepélyes léptekből indulva ki, vad, mámoros mozzanatokká alakul át, az áhitat kifejezése mihamar vad ösztönné fajul el, mert mindkettőnek az alapja abból a minden ember bensejében élő érzéki vágyból indul ki, hogy önmagát átadja és feláldozza vagy a vallásoltárán álló képzeletbeli vagy pedig egy más husból-vérből való élő lénynek.

A mai modern, külömböző elnevezésü táncok, shimmy, tangó, stb. nem mások, *mint* a *néger* táncoknak, vagy az u. n. hastáncoknak az utánzatai. Ezek már alig nevezhetők táncoknak, *mivel* inkább a szerelmi enyelgés, a szerelmi játék körébe sorozhatók. A kezek és lábaknak kecsesjátéka, forgatása, a test mozdulatainak némileg kihivó bája, mind azt akarják kifejezni: nézz rám, én szép és merész vagyok, ha engem választasz, én mérhetlen örömöket és gyönyöröket fogok neked nyujtani, kiséreld meg.

A négerek wigwamjában vagy a kulturvilág legelőkelőbb palotájában lejtett tánc sem jelent mást, mint felkérést és felkinálást: gyönyört adni, gyönyört kapni. Ugy ott, mint itt, a táncoló párok csupán érzékileg hatnak egymásra. Az ünnepélyes léptekből és hajlongásokból álló menüette, gavott, vagy *négyes*, ép ugy mint a legőrületesebb szenvedélyyel eljárt kankán nem más, mint ugyanazon érzéki ösztönnek más-más formában való kifejezése, megnyilvánulása.

És hogy a táncnak az alapvonása, és kiinduló pontja az érzéki ösztön, tanusága a mindennapi élet. Látjuk, hogy a házastársak, sokat és sokszor táncolnak ugyan, de nem egymással. Hogy miért van ez igy? Azt hiszem nem kell közelebbi magyarázatát adni.

Azokban az időkben, amikor a nők krinolint hordottak és a szónak szoros és nem mai értelmében *megközelithetetlenek voltak*, még azokban az időkben is kifejezésre tudták juttatni táncaikban az erotikus vágyat: »nem közelithetsz ugyan felém, de azért legalább a kezemet feléd nyujtom, hogy érinthesd, hogy érezhessed az abból kisugárzó delejes áramot.«

Ha vannak és voltak olyan idők, — forradalmak, háboruk kora, — amikor a körülmények és viszonyok az életörömöket erőszakosan nyomták el, vagy amikor a létért való küzdelem, vagy az élet rövidségének fenyegető veszélye, az élet örömeinek kiélvezésére esetleg kevés időt hagytak és hirtelen őrületes fokra emelkedett az élvezetek és gyönyörök utáni vágy, láttuk és tapasztalhattuk, hogy ugyanakkor a tánc is a legönfeledtebb, legőrületesebb groteszk mozdulatokká és kavarodássá fajult el, leplezetlenül fejezve ki azt az örömet, azt a gondolatot, hogy ime az önfeledt pillanatokban, a gyönyörök felszürcsölésében mégis csak egymásra akadtunk.

A testnek és léleknek ez a hangszere nem volt más, mint az érzéki szerelem hangszere, aminthogy a tánc sem más, mint jelképe a szerelemnek és a benne élő érzéki fellendülésnek.

Dr. V. J.

KOZMETIKA

Rovatvezető: Dr. Vécsei Jenő

A művészi testápolás

Az esztetikai torna lényegében való megalkotója a francia *Delsarte* volt, az ő utmutatása alapján fejlődött az tovább. Teljes, határozott, kijegecesedett formája még ma sincsen; fejlődése azonban biztató és reményt nyujt arra, hogy kialakulva erős segédeszköze lesz a női testápolásnak, mert az esztétikai torna van hivatva arra, hogy a női testre olyan befolyást gyakoroljon, amely annak megadja az erejét és szépségét.

Az esztétikai torna rendszerét rövid áttekintésben három csoportra lehet osztani: helyes testtartás, helyes mozgás, helyes légzés.

I. *A helyes testtartás* a testrészek helyes, gazdaságos felhasználásának ereője.

A torna kiinduló gyakorlata az *alapállás*, amely magában foglalja a lábak, a csipő, a keresztcsont, a törzs, a vállak, a kezek és a fej helyes tartását. Az alapállás nyugalmi helyzet levén, elsősorban a testsuly gazdaságos elhelyezését célozza. A testsuly helyes elhelyezése magával hozza azután a szép testtartást is. Hogy a pihenő testsulya egyenletesen oszoljék el, az alapállásnál a testsuly mindig az egyik lábra helyezendő, anélkül azonban, hogy e lábat megfeszitenők. A másik, sulyt nem viselő láb a csipőforgótól kezdve teljesen *lazán*, térdben kissé meghajlik, ugyhogy a lábujjak épen hogy érintik a földet és kissé hátrább kerülnek, mint a másik, sulyt viselő lábfej. Az által, hogy a törzs *szabadon* kiemelkedik a csipőből és a vállak vizszintesen, lazán tartatnak, a karok szabadon lógnak, a fej a nyak megfeszitése nélkül ül a vállakon, — elérhető, hogy a sulytviselő csipő nem ferdül ki a helyéből, hanem megfeszités nélkül, lazán, könnyedén hordozza az egész testsulyt.

Az *alapállás* helyes végrehajtásához szükséges gyakorlatok a *párhuzamos állás;* testsuly mindkét lábon, a lábfejek párhuzamosak. *A keresztcsont helyes tartása*, amelyet csak rendszeres gyakorlással lehet elérni. Két gyakorlat ajánlatos: *párhuzamos állás, törzshajlás előre*, lassan végrehajtva, anélkül, hogy a térdek megroppannának. A karok kétoldalt szabadon lógnak. Ezt a gyakorlatot annyira kell vinni, hogy a szabadon lógó karok, illetőleg ujjak, minden különösebb izommunka nélkül, a földet elérjék. Ugyanez a gyakorlat hátrafelé, amennyire a testalkat megengedi.

A csipők szabad mozgása. Párhuzamos állás. Ttstsuly mindkét lábon. Törzshajlitás, oldalt, jobbra, balra, anélkül, hogy a csipők helyükből kimozdulnának.

A vállak tartása. A vállak szabadon lógnak, a lapockák természetes fekvésben egymáshoz közel. A mell ezáltal szabadon domborodik, de nincs kidüllesztve. A lapockák helyes tartását ugy érjük el, ha két kinyujtott karunkat oldolt vizszintes helyzetbe emeljük. A karokat ezután ebben a helyzetben megtartva lassan előre hozzuk a test felé.

A fej tartása. A fej tartásának olyannak kell lenni, hogy sem az áll alatt, sem a nyakon ráncok ne képződhessenek, még a fej mozgása közben sem. Hogy elérhessük a fej szabad tartását, a következő gyakorlatokat kell végrehajtanunk: a fej egyenes tartásból könnyedén előre ejtendő, olyképen, hogy a hátsó fejmozgató izmokat elengedjük. Tehát nem az elülső nyakizmokkal huzzuk le a fejet, hanem az magától előre esik, ha a hátsó tarkóizmot ellazitjuk. A fej hátrahajlitásánál megforditott az eljárás. Ugyanez az eljárás a fej balra, vagy jobbra való hajlitásánál.

II. *A helyes mozgás.* A női test ápolásában a torna nem azt a célt szolgálja, hogy a testnek minél nagyobb legyen az izomkulturája, hanem az izmokat fejleszti, erősiti annak a célnak a szolgálatában, hogy minél kifejezettebbé váljon a testmozdulat kulturája. Miután az emberi test egyensulya nem indifferens, (mint pl. a golyóé) a helyes mozgás elvének felállitásánál az emberi test egyensulytörvényeit kell figyelembe venni. És itt is fel kell állitanunk a maximális egyensulyozottság elvét a minimális erőkifejtés mellett. Tehát csak olyan és olyféleképen végrehajtott mozdulatokat keressünk, amelyek gazdaságos izommunka és egyensulyozottság mellett ugyanazt a célt érik el.

A *helyes járás*, melv a szabályos alapállásból indul ki, a rugalmas mozgás természetes alapjaként a lábujjhegyen való járást veszi. Azaz nem a sarokra lépünk, hanem a lábujjpárnára. A sarok csak támaszték és a sulypont átvevése után jut szerephez. A járás nem egyéb, mint sulypont-tovahelyezés. Az alapállásból kiindulva a sulyt viselő lábról a testsulyt előre visszük, miáltal a másik, lazán feltámasztott láb előre lendül és az előre került testsulyt felfogja. Ime, egy lépés elemeire bontva.

III. *Helyes légzés.* Mint alapelv kiválasztandó a női test anatómiai szerkezeténél fogva a leghelyesebb légzési mód. A kulcscsontlégzés, haslégzés és bordalégzés három vállfaja közül a két utóbbi együttes használata a legcélszerübb. Ezeket külön gyakorolni nem kell, mert aki a helyes testtartásra, a helyes mozgásra ügyel, az a gyakorlatok rendszerénél fogva a légzést is csak helyesen hajthatja végre.

*

Ki-ki, Subotica. Az első kérdésére önként adódik a válasz. Miután, amint maga is irja, a baja vérszegénységből ered, tehát ezt kell gyógyittatnia. Ami a másik kérdését illeti, csak megszemlélés után tudnék tanácsot adni, azért ha sulyt helyez reá, hogy bajától megszabaduljon, mutassa meg magát.

Barna kis lány, Novivrbász. A tejjel való mosakodás nem árt az arcának, abban az esetben, ha *száraz* arcbőre van. Zsiros arcbőrnél nem ajánlhatom.

Gabriella, Veliki Becskerek. Ha nem tulzás az, amit ir, hogy az orra olyan zsiros, hogy ha kinyomná annyi zsir jönne ki belőle, amennyit a háborus időkben egy század baka nem kapott egy héten át, ugy mindenesetre érdemes volna ezt az exemplárist mint kuriózumot megszemlélni. Ámde azt hiszem jó humoru leirásában sok a tulzás. Baján kétségenkivül lehet segiteni. Legyen szives teljes cimét közölni velem és én készséggel szolgálok tanáccsal és kimeritően fogok válaszolni, amit helyszüke miatt itt nem tehetek.

Keresztsoros rejtvény

A megfejtők között egy kézifestésü hirlaptartót sorsolunk ki

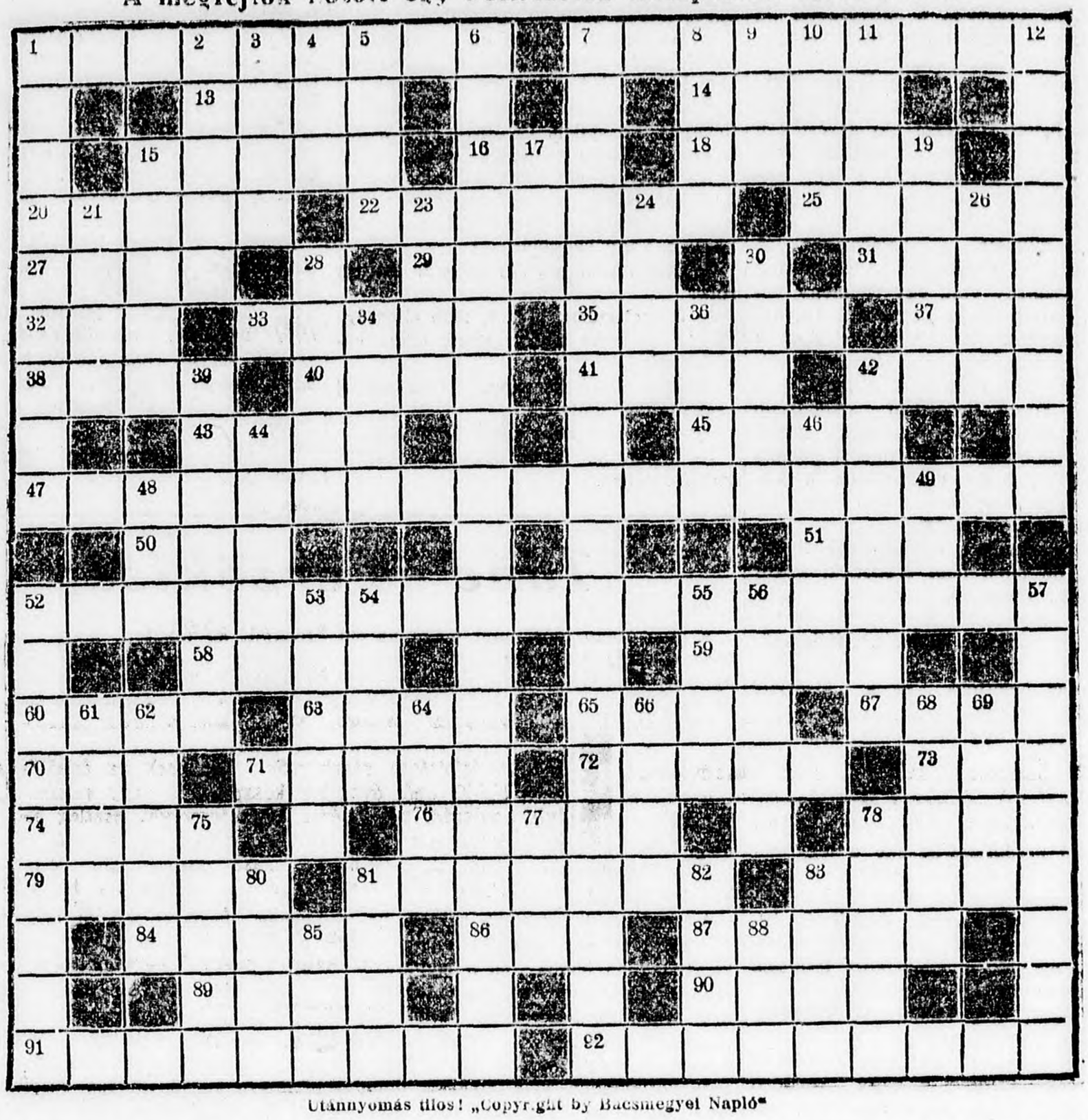

Utánnyomás tilos! „Copyright by Bácsmegyei Napló"

Vizszintes sorok:

1. Bukovinai falucska, amely a világháboru idején nagy harcok szinhelye volt.
7. A zongora őse.
13. Égi test névelővel.
14. Gazdasági épület.
15. Öreg szerbül.
16. Házacska.
18. Autógyár.
20. Jugoszláviai gyógyfürdő.
22. Faj, fajta — latinul.
25. Ingatlan.
27. Férfinév.
29. Folioforma papiros magyar megjelölése.
31. Lettország fővárosa.
32. Út — szinonimája.
33. Becézett női név.
35. Drágakő.
37. Mulatság.
38. Erre nem büszke a diák.
40. Vonatkozó névmás, tárgyesetben.
41. Ruhán van.
42. Női név becézve.
43. Olaszországi folyó.
45. Verdi opera.
47. Közmondás.
50. Beszédrész.
51. Magyarul: király.
52. Ásványvizéről hires Csehországi fürdőhely.
58. Háziállat német neve (fonetikusan.)
59. Bonsels hires regényében a kis méhhösnő neve.
60. Porció.
63. Az ilyen jelenleg naftalinban van.
65. Időhatározó.
67. Helyhatározó.
70. Az ut hossza.
71. A skála ötödik hangja két bével mélyitve.
72. Föld.
73. Levegő más szóval.
74. Mutató névmás.
76. Verés.
78. Idő — angolul.
79. Világhirü magyar festő kettős nevének egyike.
81. A levél alján szerénykedik.
83. Zöld folt a végtelen homoktengeren.
84. A szolgáló teszi.
86. Öz — németül.
87. A »Mágnás Miska« grófnőjének neve.
89. Szent-Pétervár folyója.
90. Világit, gépet hajt stb.
91. Régi, de ma is divatos játék a betükkel.
92. Az italok királya, vagy ha jobban tetszik: a királyok itala.

Függőleges sorok:

1. Magyar grófi család, amelynek egyik tagja egy hires politikai párbaj áldozata lett.
2. Holt nyelv.
3. Azok a szalagok, amelyek az izmokat a csontokhoz füzik (többesszám.)
4. Mulatóhely.
5. Az egyiptomiak szent bikája.
6. Dézsi András, 16-ik századbeli költőnek egy visszamaradt müve.
7. Szólásmondás.
8. Bessenyei György tragédiájának hőse
9. Ez az, amire nem ad a zsidó.
10. Iromány.
11. Elhunyt, hires magyar hegedümüvész és zeneszerző.
12. A hellének mondai ősatyja.
15. Nemes versengés.
17. A 47. vizszintes 2., 6. és 9-ik betüje.
19. Bünesetek nyomozásánál esik róla szó.
21. A »nem« ellenkezője.
23. Szerep az Antóniában.
24. Női név becézőalakban.
26. Egyenlő, egyforma.
28. Fölösleges cifrálkodás.
30. Köhögés elleni tea.
34. Férfinév.
36. Sportklub.
39. Tiszteletet parancsol.
42. Altiszti rang az olasz hadseregben.
44. A pesti detektivtestület volt hires tagja.
46. A legnagyobb turfesemény.
48. Magyarul: soha.
49. Olasz szócska, amelyeket hangjegyekről ismerünk: »...mosso» »...piano« stb.
52. Középamerikai állam.
53. Kisértékü kártyafigura.
54. Komoly emberek összejövetele.
55. Férfinév.
56. Az enyv ilyen.
57. Az óceánrepülés egyik vértanuja.
61. Hölgy idegen nyelven (fonetikusan.)
62. A pénzdarab egyik lapjának fele.
64. Az utonálló teszi.
66. Megszólitás.
68. Női név.
69. Csekély — más szóval.
75. A vilrágbimbóról mondjuk.
77. Hires norvég iró.
78. Hamis.
80. Gyümölcs.
81. Megszólitás.
82. Ókori nép.
83. Zsiradék.
85. Női név, az ékezet pótlásával.
88. »...pro nobis«.

Többtermelés? — Vetőmagtisztitás!!

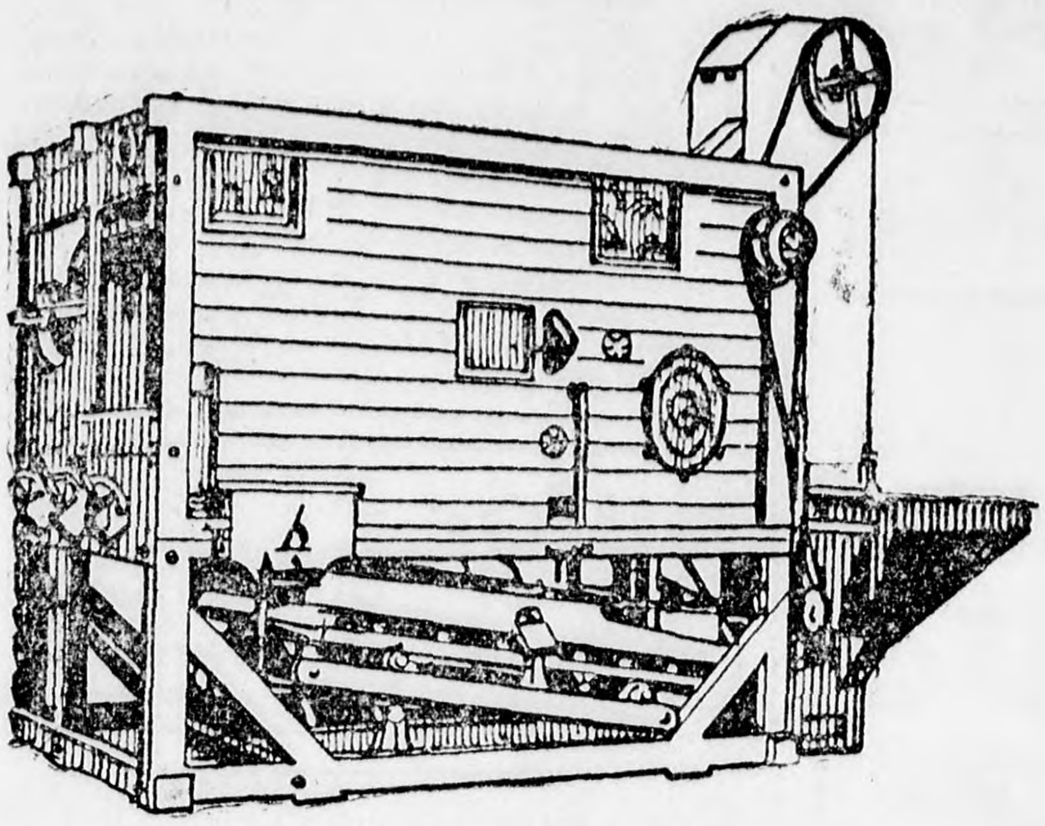

»PETKUS«

Sorsdöntő a gondosság a vetőmagtisztitó- és osztályozógép megválasztásánál!!!

Ha vetőmagtisztitó- és osztályozógépet óhajt beszerezni, ugy válassza az 1852. évben alapitott Gebr. Röber. Wulla speciális gyár által készitett vetőmagtisztitó- és osztályozógépet!

Üzemben megtekinthető:
a jugoszláviai vezérképviseletnél

Telefon: 22—86. sz. **Bárdos és Brachfeld, Novisad** Zeljeznička 105—107

NYILT-TÉR

Varga István, özv. **Dr. Mamusich Antalné** szül. **Varga Anna**, mély szomoruasággal jelentjük, hogy nemeslelkü jó édesatyánk

id. Varga József
földbirtokos

áldásos életének 87-ik évében az egyház szentségeivel megerősitve folyó hó 10-ikén délután 3 órakor lelkét visszaadta Teremtőjének.

Szeretett halottunk földi maradványait folyó hó 12-ikén délután 5 órakor fogjuk a gyászházban (V., Petrogradska ul. 16.) a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltetni és a bajai temetőben levő családi sirboltba nyugalomra elhelyezni.

Lelke üdveért az engesztelő szent miseáldozatot folyó hó 13-ikán délelőtt fél 9 órakor fogjuk a Szent Teréz-templomban a Mindenhatónak bemutattatni.

Subotica, 1928. augusztus hó 10-ikén.

Örök világosság fényeskedjék neki!

Kedves halottunkat gyászolják még:

Ifj. Varga József nejével szül. **Földi Anna, Varga Margit, Péter Sz. Mihály, Péter Sz. Margit férjével Kiss Ferenccel, Péter Sz. Anna férjével Diskai Ferenccel, Péter Sz. Erzsike, Péter Sz. Endre** unokái.

Varga Istvánné szül. **Deák Erzsébet** menye. **Veszelka Nándor családjával**, sógora.

Dr. Mamusich Antal, Mamusich Marica unokái. **Diskay Lenkice, Varga Zsuzsika, Varga Gusztika** dédunokái.

Novisadi Izr. Hitközség.

Hirdetmény

Alólirott elöljáróság ezuton értesiti a hitközség t. tagjait, hogy az imaszéknek kibérlésének ideje f. évi augusztus hó 15-én veszi kezdetét, amiért is felkéri a t. hitközségi tagokat, hogy az imaszékek kibérléséről idejekorán gondoskodni sziveskedjenek, miután belépőjegy nélkül senki sem bocsáttatik a templomba.

Azon hitközségi tagok, kik mult évi imaszékeiket továbbra is bérelni óhajtják, sziveskedjenek ebbeli szándékukat f. évi szeptember hó 4-ig a hitközségi jegyzői hivatalában bejelenteni, mert szeptember hó 4-től kezdve az imaszékek bármely más jelentkezőnek bérbe fognak adatni.

Középiskolai szegény tanulók, katonák és egyáltalán szegények, akik a főünnepeken templomba menni óhajtanak, a jegyzői hivatalban jelentkezzenek belépőjegyek végett.

Novisad, 1928. évi augusztus hó 10-én.

8032 **A hitközség elöljárósága.**

Alulirott ezennel közhirré adom, hogy társam, Beslics István ur békés uton tőlem különvált, minek következtében a Beslics és Stadler cég megszünt és ezentul a cég a nevemen szerepel.

Bajmok, 1928. augusztus hó 10.

8051 **Stadler Sándor.**

Matica Srpska Novisad

Hirdetmény

A Matica Srpska Noviszádon nyilvános árlejtés utján 6 évi időtartamra bérbeadja a Trandafil Mária alapitványhoz tartozó, kb. 40 hold sajlovói szántóföldet.

Az árlejtésen résztvevők kötelesek az árlejtés előtt 10.000 dinár óvadékot készpénzben vagy valamelyik noviszádi pénzintézet betétkönyvével, esetleg állami értékpapirokban, letétbe helyezni. Az árverés f. évi augusztus 14-én d. e. 9 órakor tartatik meg a Matica Srpska könyvvezetőségében. Ugyanott a bérbeadásra vonatkozó részletes feltételek is megtudhatók.

Noviszád, 1928. augusztus 9.

8027 **A Matica Srpska Könyvvezetősége Noviszádon.**

OGLAS

Subotička Gradjanska Kasina otkupljuje svoje 1894. godine za zidanje novog društvenog doma izdane obveznice. Otkup se vrši na blagajni Opšte Kreditne Banke d. d. u Subotici, te se isplaćuje za obveznice Din. 25 po komadu, a za svaki nenaplaćeni kupon Din. 1.25 po komadu.

Umoljavaju se posednici obveznica, da iste što pre, najdalje ali u toku ove godine prezentuju radi isplate.

Upravni Odbor
Subotičke Gradjanske Kasine

HIRDETMÉNY

A Suboticai Polgári Casino beváltja a Casino uj házának felépitéséhez 1894-ben kiadott kötvényeit. A visszaváltás az Általános Hitelbank r. t. pénztáránál történik olyképen, hogy minden kötvényért din. 25-t és minden szelvényért din. 1.25-t fizetünk.

Felkéretnek a kötvénytulajdonosok, hogy kötvényeiket mielőbb, legkésőbb azonban ez év végéig fizetésre bemutatni sziveskedjenek.

A Subotical Polgári Casino választmánya

7770

Fischer Johann urnak
szőlő- és gyümölcsfakertész
Priglevica Sveti Ivan

Kötelességemnek tartom, hogy Önnek köszönetem fejezzem ki a nekem szállitott 1100 darab egyéves különböző fajtáju gyökeres szőlőoltványért, amely egytől-egyig kitünően fogamzott és a legszebben fejlődik.

Višinka Ferenc
Csonoplya

8089

Pályázat

a hrastini református egyház orgonista-kántortanitói állásra.

A fizetés főbb tételei a következők: lakás, ½ kat. hold belső kert, 30 q. buza, 9 q. tengeri, 18 kat. hold szántóföld, stóla.

Az iskola felekezeti és magyar tannyelvü. Pályázhatnak állami iskolába is képesitéssel biró református (esetleg ág. ev.) vallásu férfiak és nők.

Határidő: augusztus 31.

Narancsik Zoltán
református lelkész
Hrastin
P. Vladislavci
Vasutállomás: Vladislavci vagy Ernestinovo

8060

ÓVÁS
Naptárárusitók figyelmébe

A naptárárusitókat ügynökök keresik fel, akik idegenben készült és itt csak megfejelt naptárakat kinálnak eladásra.

Figyelmeztetjük a naptárárusitókat, hogy ne hagyják magukat félrevezetni. Külföldön készült naptárakat az országba nem szabad behozni és nem szabad árusitani. Az a naptárárusitó, aki a külföldön készült és belföldön megfejelt naptárakat hoz forgalomba, könnyen kerülhet kellemetlen helyzetbe a hatóságokkal szemben.

A kereskedőnek ugyis épen elég kellemetlensége van, elég zaklatásban van része, még ha legjobban vigyáz is, minek vállalja az elkobzás, birságolás, letartóztatás veszedelmét, amikor arra semmi szükség nincs.

Belföldön is készülnek ugy magyar, mint német naptárak.

A Minerva naptárak
1929-re

is idejében megjelennek s ezek árusitása nyugodt és biztos keresetet jelent.

A közönség megismerte, megszerette, s keresi a Minerva naptárakat.

Az 1929-es esztendőre a következő naptárak jelennek meg kiadásunkban:

1. **Vajdasági Magyar Naptár**
2. **Petőfi Naptár**
3. **Gazdák Naptára**
4. **Jézus Szent Szive Naptár**
5. **Szőllősgazdák Nagy Naptára**
6. **Kis Naptár**

J. Andriska müszaki üzlete, **SUBOTICA,** Jelačićeva ul. 9. Allandó raktár elsőrendü gyártmányu kerékpárokban, kedvező fizetési feltételek. Egyedüli lerakat **„PIRELLI“ olasszingó gumikból** **Minden e szakmába vágó javitásokat szakszerüen végez**

Mi a Minerva naptárak előnye minden más naptár felett:

1.

Olcsóbbak, mint a többi naptárak.

2.

Tartalmasabbak, vaskosabbak, mint a többi naptárak.

3.

Kiállitásuk csinos, tetszetős, művészi.

4.

Szerkesztésük gondos.

5.

Minden naptár más-más szövegü.

6.

Igen sok és szép kép van benne.

7.

Tartalmuk élvezetes, tanulságos.

8.

A benne foglalt adatok pontosak. Minden más naptárkiadó kivágja és lenyomatja a tavalyi Minerva naptárak vásári adatait. Mi minden évben revidiáljuk az adatokat.

9.

Minden naptárhoz ingyen regénymelléklet van hozzáfüzve.

10.

A naptárrészben a római katholikus, protestáns és görögkeleti ünnepeken kivül a nemzeti ünnepek és a holdtölte is vörös betükkel van feltüntetve.

Aki naptárárusitással foglalkozni akar, kérjen tőlünk árajánlatot:

Minerva-nyomda r. t.
Subotica

Magas provizió mellett agilis

utazók és képviselők

a gyarmatáru szakmából az egész ország területére kerestetnek. — Ajánlatokat „Kolonijalista" jeligére Schmolka hirdetőiroda Novisad, továbbit 8094

Vasesztergályost

keres a

Sombori Hengermalom rt.

A budapesti Bulyovszky-uccai

leánynevelő intézet

megbizottja jelenleg Novisadon, **Dungyerszki-palota I. em., tel. 23—85,** szolgál bővebb felvilágositással érdeklődő szülőknek. Prospektusok, referenciák ugyanott. Felhivjuk a szülők figyelmét az intézet sváji mintára berendezett csodás fekvésü **Sváb-hegyi** egész évi üdülőjére gyengébb szervezetü gyermekek részére. Kitünő ellátás, szakszerü tanitás, idegen-nyelvek, tennisz, zongora, télisport. 8093

Butor nagy választékban, csakis jóminőségben, egyszerü és legujabb stylben

Olcsó árban!

Éder Kálmán butoráruháza
Subotica, Vilsonova 10, Pravni fakultéttal szemben 8021

Szobafestést

a legkényesebb igényeknek megfelelően készit

S. Matković 7787

Szubotica, III. kör, Kumičićeva (volt Dezső) ulica 47

Önálóan dolgozó

két asztalossegédet

mübutor munkára

egy kárpitossegédet

Ki a legmodernebb munkakban és bőrgarnituraban is önállóan dolgozik, azonnali belépésre keresek

Éder Kálmán butoráruháza, Subotica 8021

Valódi

amerikai manilla,

valamint **kenderkévekötő-, továbbá gabonás-, lisztes- és korpászsák-, vizmentes ponyva-, kerti- és tüzoltótömlő- és zsinegáru-szükségletét legolcsóbban**

Weitzenfeld és Társa

cégnél Subotica, I., Cara Dušana ulica 1 fedezheti.

Interurban telefon 192

Kérjen árajánlatot! Kérjen árajánlatot!

Fiatalabb, intelligens

kereskedőségéd

keresteiik férfikonfekció és szövetszakmából Osijekre, ki a horvát-szerb nyelven kivül a magyar és német nyelvet is birja. Irásbeli ajánlatok fizetési igényekkel „Intelligens" jelige alatt a kiadóba kéretnek 7986

Gyárépület nagy udvarral 4650 négyzetméter telken, Novisadon, telep va y raktárház céljaira alkalmas, iparvágánnyal a bejárat előtt, azonnal

olcsón eladó

Bővebbet a tulajdonosnál
SZÉNSAVIPAR
Philippovich Ádám cégnél
Pančevo, telefon 278 vazy Zemun, telefon 93 8023

Raktárnokot

keresünk, aki a vas- és fémszakmában teljes jártassággal bir, azonnali belépésre. Ajánlatokat az eddigi működés, referencia és fizetési igény megadásával kérünk

PRVA SRPSKA AEROPLAN-FABRIKA
BEOGRAD, Vladetina ulica 13. 7045

Két segéd

a festékszakma teljes ismeretével, kik több évi gyakorlattal birnak, a nagybani és kicsinybeni kiszolgálásban ügyesek, szerb, magyar és német nyelvet beszélik, küldjék be ajánlatukat **Flesch Lipót Novisad** cimre 7906

Perfekt

szakácsnő

8068 éves bizonyitvánnyal **kerestetik** Bródba. Jelentkezni vasárnap 12.-én 10—11 órakor **Dér, Kralja Petra park 9. szám**

A vajdasági magyar költészet java termését gyüjti egybe a most megjelent

KÉVE

Vajdasági költők anthologiája 1928

Ambrus Balázs, Csuka Zoltán, Debreceni József, Fekete Lajos, Ferenczy György, Földi Ilonka, F. Galambos Margit, Gergely Boriska, Haraszti Sándor, Kovács Antal, Mikes Flóris, Somogyi Pál, Szentelekky Kornél és Tamás István

Ara 40 dinár

Megrendelhető a Bácsmegyei Napló könyvosztályánál Subotica, Zmaj Jovin trg 3

Az összes képviselők

akik a következő idényben sorsjegyek részletre való árusitásával

magas kereseire akarnak szert tenni

irjanak azonnal „Ernste Arbeit" jeligére a Jugosl. Rudolf Mosse d. d. Zagreb, Zrinjevac 20 cimre. Magas jutalék és szolid elszámolás garantálva 704

Vajdasági strandkirálynő-választást Palicson

a palicsi fürdőigazgatóság és a KÉPES VASÁRNAP szeptember hó 2.-án nagyszabásu ünnepségek közt tartja meg. Az ünnep és programmjának főbb pontja a

nagyszabásu divatrevü

vajdasági irók és szinészek tarkaestje

velencei éjszaka, tüzijátók, autó- és kerékpár-virágkorzó

Felhivjuk mindazon cégeket, akik a divatrevün részt óhajtanak venni ugy azt a Képes Vasárnap szerkesztősége ében Subotica, Šenoe ul. 12, Tel 629 jelentsék be. Az autó- és kerékpár-virágkorzóra bejelentéseket ugyanott lehet eszközölni

---

Legjobb könyvek kaphatók

a „Minerva" könyvosztályában

Eladó birtok

Gornja-Roglatica vasuti állomástól egy kilométerre 55 kat. hold szántóföld, megfelelő jókarban levő szállási épületekkel eladó.

Atvétel október 1-én

Feltételek megtudhatók **dr. Strelitzky Dénes és dr. Schwarz Lajos** ügyvédi irodájában Subotica, Aleksandrova ul. 1 8063

Értesités!

Ezuton van szerencsénk t. üzletfeleinket és a n. é. közönséget értesiteni, hogy a mai nappal Papyrus könyvkereskedésünk a Schmolka hirdetőiroda eddigi megnagyobbitott és ujonnan átalakitott helyiségeibe költözött át és cégünket saját nevünk alatt, mint

SCHMOLKA ***könyv- és papirkereskedést és***

SCHMOLKA ***hirdetőirodát***

változatlanul tovább vezetjük.

Könyvkereskedésünk ezen uj helyiségeiben ujonnan felszerelt választékos raktárával, olcsó áraival nemcsak könyvek és zenemüvekben, hanem papir és irodaszerek és egyéb cikkekben is a n. é. közönség rendelkezésére áll.

Könyvkereskedésünk a hirdetőiroda megnagyobbitott helyiségeinek utcai részén, mig a hirdetőiroda ennek folytatásaként az Omalyev átjáró (Jevrejska ul. 7) alatt az eddigi régi helyén ugyanabban a házban van.

PAPYRUS ***könyv- és papirkereskedés***

SCHMOLKA ***hirdetőiroda***

Telefon 22-76. NOVISAD Jevrejska ul. 7 8016

Dagasztógép

pékkemence-ajtók, dipplik, darálógép, tábori kemence és egy szaritókészülék

eladó

Adler Géza Novisad,
Ustavska 36. Telefon 27-32 7 91

Somborban

a Bácsmegyei Napló részére

hirdetéseket

Dr. Szántó Miklós

Apatini ut 46. vesz fel.
Telefonszám 341.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

LEVELEZÉS

Fiatal, független noviszádi asszony, keresi jókedélyü ur ismeretségét, akivel szabad idejét kellemesen eltölthetné. Leveleket »Őszinte barátság« jeligére a noviszádi kiadóba kér. 8033

Topolai leány, aki pünkösdkor két fiatalember társaságában Molra utazott, tudassa velem cimét »Régen keresem« jeligére a kiadóhivatalba. 8065

Uriember 30—40 év körüli intelligens nő szórakoztató barátságát keresi, akit esetleg szerényen támogatna. Leveleket »Viruló ősz« jeligére a kiadóba kérek 7739

Nagyságos Asszony! A legjobb barátnői megpukkadnak az irigységtől, ha meglátják **Brauchler** által készitett ebédlőjét. Subotica. Halpiac. 7211

HÁZASSÁG

Két csinos, intelligens nővér megismerkedne 45—50 éves uriemberrel házasság céljából. Leveleket »Szökének vagy »Barnának« jeligére a kiadóba kérünk. 8041

Uriember, 39—49 éves, ismeretségét keresi komoly urileány házasság céljából. Hozományom azonnal 97.000 dinár készpénz és azonkivül évi 26.000 dinár biztositott jövedelem. Leveleket »Komolyság« jeligére a kiadóba kérek. 8040

Melyik kékszemü, fiatal, szőke leány óhajt intelligens, antialkoholista, sportkedvelő fiatalember felesége lenni? Nemzetiség nem határoz. Leveleket magyar, angol, német, horvát vagy olasz nyelven »Davos« jeligére a kiadóba kérem. Közvetitőket csak sikeres közvetités esetén dijazok. 7525

32 éves géplakatos házasság céljából megismerkedne tisztességes, 20 éven felüli leánnyal, elvált vagy özvegy asszonnyal. Leveleket »32« jeligére a kiadóba kér. 8049

Házasságot urikörökben ugy bel-, mint külállamokból is létrehozok a legnagyobb diszkrécióval. Marie Fejes, Vel. Kikinda, Nikole Pašića ul. 1591. 7076

Jómegjelenésü, érettségizett fiatalember vagyok. Van 400 hold földem, berendezett villám, unom a magányt és nősülni óhajtok. Jó családból származó hölgyek teljes cimü levelét »Korrekt« jeligére a kiadóba kérem. 7721

FOGLALKOZÁS

Mezőgazdasági gépek javitásában jártas nőtlen géplakatos és sofför, urasághoz elmenne. Cim a kiadóban. 8048

Tanoncot ellátással felvesz Mácsai Géza férfiszabó, Cara Lazara ul. 35. 8050

Szakképzett kertész, aki a kertészet összes ágaiban kellő jártassággal bir, állást keres. Cim: Ács Sánta Antal Szubotica, Ljubljanska ul. 12. 8087

Urasági inas jobb megjelenésü, aki már ily minőségben volt, felvétetik, Grünwald ügynökség. 6608

Intelligente Erzieherin, kinderliebend, simpatisch, Jahreszeugnisse, perfekt im Nähen, wünscht Stelle per sofort. Timbauer, Novisad, **Pečska 4.** 7996

Női fodrászüzlet és manikür, Szuboticán a főtéren társat keres, esetleg eladó. Grünwald ügynökség. 6608

Szerb-német-magyar gyors-, gép- és levelezőnő állást keres azonnali belépésre. Cim a kiadóban. 8076

Ügyes himzőnő és tanulólányok felvétetnek Aida kézimunkaüzlet, Albina ul. (Huspiac mellett.) 8075

Kocsist keresek, füszerkereskedőknél bevezetett előnyben. Ecetgyár, I., Vojnovićeva ul. 5. 8079

Házvezetőnői állást keres fiatal, szorgalmas nő idősebb urhoz. Ajánlatokat kér Buttás Ádámhoz, Stari Bečejen. 7965

Ügyes varrónővel társulnék aki varroda önálló vezetését vállalná. ifj. Ábel Józsefné, Kula. 7987

Középkoru, árva urileány, elmenne beteges urnőhöz vagy gyermekekhez, esetleg házikisasszonynak. Leveleket »Csekély fizetés« jeligére a kiadóba kérek. 7985

Soffőr, szerb és orosz vizsgával, beszél három nyelven, azonnali belépésre állást keres bármily tipusu autóhoz. B. ajánlatot a fizetés megjelölésével levélben kér Vladimir Fomin cimre, Beogradska ul. 29. 8014

Fogtechnikus, elsőrangu erő, aki technikai munkák készitésében önálló és teljesen jártas, augusztus 17-re kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 7924

Boszniai fatelep alapitására husz-huszonkét év körüli, vallásos érzésü zsidó fakereskedőt keresek, aki önállósitani óhajtaná magát. Szerb és német nyelvet tőkéletesen birja és némi tőkével rendelkezzék. — Schwarz Fülöp, Szenta. 7959

Fiatal soffőr, aki géplakatos és villanyszerelő is, luxus, esetleg teherautóhoz mielőbbi belépésre állást keres. Cim a kiadóban. 8024

Utazónők, kik magánfeleket látogatnak, állandó nagy mellékkeresethez juthatnak többféle igen keresett cikk eladásával. Jutalék 25 és 30%. Hygienikus egészségügyi árukkal **utazónők** előnyben. Utazónőket az egész ország területére felveszünk. Jelentkezések e hó 17-ig. Tvrtka »Venus« Osijek I., Kokotova ul. 41. 6893

Mázolósegédet, ügyes, megbizható szakmunkást azonnal felvesz Ujházi mázolómester Sentán. 8042

Házmesternek felvétetik gyermektelen házaspár. — Bogovićeva ul. 19. 7982

Erzieherin, mit Sprachkenntnissen, Musik, häuslich, sucht sofort Posten. Adresse: Srbobran, Chiffre »Verlässlich« poste restante. 7984

Uri és női divat szakmában teljes jártassággal biró segéd vagy kiszolgáló leány, ki a kirakatrendezéshez is ért, állandó alkalmazásra kerestetik. Levélbeli ajánlatokat »566« szám alatt Radio Reklam Jugoslavija Subotica, postafiók 48 továbbit. 8047

Soffőr, nőtlen, állást keres azonnali belépésre, szerény fizetés mellett. Kiss József soffőr, Sečanj. (Banat.) 8039

Jó házból való fiut tanoncnak felveszek. Rizsányi asztalos, Jugovićeva 6, Kakasiskola mellett. 8074

Mázoló felvétetik. Mezey, VI., Ilirska 15. 8021

Utazókat, mindenütt elhelyezhető szabadalmazott cikk terjesztésére fix fizetéssel és jutalékkal felveszünk. Szerb, német, magyar nyelv feltétlenül szükséges. Irásbeli ajánlatok az eddigi működés megjelölésével Barzel d. d., Subotica cimre küldendők. 8059

Városban lakó orvosnak szüksége van becsületes és szorgalmas nőre, ki a háztartást egyedül vezetné. — Ajánlatokat »Házvezetőnő« jeligére a kiadóba kérek. 8057

Dieselmotor és hütőgép kezelésében jártas, ügyes gépészt keresünk. Bizonyitványmásolatokkal ellátott ajánlatokat Ljudevit Riha i Sin, Velikakikinda cimre kérünk. 8046

Cukrászsegédet, ügyes, önálló munkaerőt azonnali belépésre keres Városi cukrászda, Vel. Bečkerek. 8045

Kirakatrendező fiatal segéd vagy leány, aki önállóan tud kiszolgálni, divatáruüzletbe felvétetik. N. Plavšić, Senta. 8054

Gazdasszonyi állást keres fiatal nő. Pusztára is elmegy. Leveleket »89« jeligére Čoka posterestante kérek. 8037

Árvaleány vagy fiatal özvegy, 20—25 év körüli, némi hozománnyal, házvezetőnőnek kerestetik. Házasság nincs kizárva. Felvilágositást ad American mozi és kávéház, Debeljača. 8035

Fogtechnikus, minden tekintetben önálló, elsőrendü képzettséggel, szorgalmas, becsületes, magyar, horvát, német nyelvismerettel, azonnali állást keres. Ajánlatokat fizetésmegjelölésével »Fiatal fogtechnikus« jelige alatt kiadóhivatalba kér. 8061

Szobainas, 8 évi gyakorlattal, szerb, magyar, német és szlovén nyelvtudással, állást keres. Cim a kiadóban. 8062

Villanyszerelők kerestetnek azonnali belépésre a sentai villamos telepre. Csak elsőrendü munkaerőkre reflektálunk. 8034

Értesitem a n. é. közönséget, hogy kosár és kertibutorfonó műhelyemet Strossmajerova ul. 8. sz. alá, Huspiac helyeztem át. Horgosi Péter. Tanoncot felveszek. 7414

Borkereskedősegéd, fiatalabb, szerb, magyar és német nyelvtudással augusztus 15-re kerestetik. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével Podvinec Iván Novisad cimre küldendők. 7998

Értesitem a n. é. közönséget, hogy kosár és kertibutorfonó műhelyemet Strossmajerova ul. 8. sz. alá, Huspiac helyeztem át. Horgosi Péter. 7414

Üzletvezetőt keresek vasuttal szemben levő italmérésem vezetésére. Andrija Švarc Subotica, Senćanski put. 7943

Fiatal lakatossegédek állandó munkára felvétetnek. Németül tudók előnyben. Seidler, Subotica, Sudarevićeva ul. 21. 7989

Okleveles gyógyszerészt szeptember elsejére keres Nikolićeva Apoteka Veliki-Becskerek. Közelebbieket levélileg. 7587

Havi 6000—10.000 dinárt kereshet bárki állami és más értékpapirok részletre való eladásával. Ajánlatok Kreditna Založna Banka, Beograd, Kn. Mihajlova 16. cimre küldendők. 7659

Alexa nyakkendőipar, 10 dinárért forditja ki nyakkendőjét. Korzó. 6708

Épületüvegezést saját készitésü firnisgittel legolcsóbban készit Berkes képkeretező, gyümölcspiac 4. Krékus órás-specialista mellett. Aranymüvesek során. 7727

Jóházból való fiut tanoncnak fizetéssel felveszünk. Rieger és Hunyadi, Subotica. 7817

Főmolnárt keresünk napi 2½ vagon kapacitásu vám- és kereskedelmi malomba. Munka- és tisztaságszerető, az őrlető közönséggel jól bánni tudó egyének személyes jelentkezését kérjük I. Gőzfürész és Gőzmalom r.-t. Štarakanjiža. 7856

Elsőrangu hölgyfodrász vagy fodrásznő azonnali belépésre magas fizetéssel felvétetik. Kulić hölgyfodrász Subotica, Manojlovićeva ul. 7. 7903

Bácskában, Bánátban jólbevezetett és a kefeszakmában ilyen minőségben már müködött utazót keresünk. Ajánlatokat Rádió Reklám Jugoslávia, Subotica, postafiók 48. továbbit »560« szám alatt. 7915

Hölgyek, kis ügyességgel fényes keresethez juthatnak 4.000—5.000 dinár havonta) uj találmány bevezetésével és képviseletével. Érdeklődni lehet Novisad, Madjarska 5, kapumelletti aitó, délelőtt. 7968

Autógarage, javitómühely, autó és kerékpárgumi vulkanizáló. Speciális aluminium heggesztés. Bata-garage és Takács vulkanizáló Zrinjski trg 24. Tanoncok felvétetnek. 4289

Almolnárt, nős, szorgalmas, szerényigényüt keresek, aki a kereskedelmi és vámőrlésben teljes jártassággal bir. Akik állandó állásra reflektálnak, nyujtsák be ajánlataikat fizetési igényeik megjelölésével az alanti cimre. Első Baranyavári Gőzmalom — Polcz József, Branjinvrh (Baranya). 7923

Kertész, aki a kertészet minden ágában jártas, állást keres. Cim: Császár József, Krnjaja (puszta Kula). 7920

4 középiskolát végzett, jobb házból való fiu, tanulónak felvétetik. Vasziljevics cipőszabónál, Subotica Manojlovićeva ul. 7. 7935

Női konfekció szakmából ügyes megbizható segédet és fes, nyulánk alaku nőt szeptember 1-re fölveszek. Hegyi Fülöp Suboticán. 7957

Szücssegédet, ügyes, szakképzett, nőtlen munkást keresek azonnali belépésre. Frank Lajos szücs és szőrmeáruháza, Veliki-bečkerek. 7988

Okl. gyógyszerész, idősebb, nyelveket beszélő, rövidebb kisegitéseket vállal. Cim megtudható a kiadóhivatalban. 7922

Ügyvédjelölt, 24 éves, szerb, magyar, német nyelvtudással állást keres nagyobb vajdasági városban ügyvédi irodában szeptemberre. Szives megkeresést »Doktor« jeligére kér. 8012

Kifutófiut azonnali belépésre keresünk. Medjunarodni Novinski Zavod Subotica, Vojnovićeva ulica br. 7. 8015

Szántómotorkezelő azonnali belépésre állást keres traktorhoz vagy nagyobb szántógéphez. Kovácsmunkához is ért. Juhász Simon, Mali Idjoš (Bačka). 7997

Mükömunkában jártas segédeket felvesz Cementárugyár, Palicsi ut. 8018

VÉTEL-ELADÁS

Novibecsén a Royal mozgószinház modern felszereléssel és kedvező bérlettel társas viszony felbontása miatt jutányosan eladó. Érdeklődni lehet a villanytelep tulajdonosainál Novibecsén. 8036

Selyempincsik három hónaposak, eladók. Poštanska ul. 5, udvarban. 8038

Üzleti berendezés, teljesen komplett, nagystilü, nagyon jutányos áron azonnal eladó. Gyetvai, Bajmok. 8052

Eladó Tornyoson ujonnan épült ház több melléképületekkel 505 négyszögöl portával. Szövetkezet mellett, üzletnek vagy gazdálkodónak is megfelel. Értekezni lehet Tornyoson szövetkezeti korcsmárossal. Ugyanott egy billiárdasztal is eladó. 8082

Suboticai határban szélmalom eladó vagy haszonbérbe kiadó, azonnal átvehető. — Dévics Mihály, III., Sudarevićeva ul. 109. 8078

Zongora rövid, fekete, kitünő hangu, olcsón eladó. — Krombholz zongorahangolónál, Vilsonova ul. 30. 8077

Szuboticai határban kisebb nagyobb tételekben vannak földeim eladók és bérbeadandók. Vojvodina ügynökség, főposta mellett. —

A Szegedi szőlőkben és Kraljevbregen vannak szőlő telepeim eladók. Vojvodina ügynökség főposta mellett.

Szubotica minden részén vannak kisebb és nagyobb házaim eladók. Vojvodina ügynökség főposta mellett. 8081

Sarokház modern lakásokkal, kisebb házak telekkel posta közelében, villa Palicson két lánc földdel eladók. Földes ruhaüzlet. 8083

Boroshordók, viztartályok, mázsa, konzervgép, fényképészkirakat, zsiroshordók eladók. Földes ruhaüzlet. 8084

Eladó királyhalmi 100—120 hl. fehér és vörös bor. 3—4 hl. óbor. Cim a kiadóban. 8005

Butorok elköltözés miatt eladók. Szegedi szőlők 220. Mária kép mellett. 8067

Komplett fehér háló, 2 lószőr ágybetéttel, egy hosszu zongora: Bösendorfer, egy garderobe, egy teljes konyhaberendezés, szekrény, székek, kerti butorok, kedvező fizetési feltételek mellett sürgösen eladók. Livnica: Ferrum. 8085

Szénám van eladó. Schwarz Fülöp, Szenta. 7958

ELADÓ HÁZAK

Főutvonalon 5 szobás uri lakóház teljesen komfortált parkirozott udvarral 600.000 azonnal beköltözhető, Grünwaldnál. — Központban 5 szobás uri lakás 24.000 dinárért Grünwaldnál. — Jókarban levő 3 szobás családi ház, minden mellékhelyiséggel, jó helyen 100.000 dinárért eladó, Grünwaldnál. — Családi ház 4 szobás közel a beltérhez 80.000 dinárért eladó Grünwaldnál. — Beltérhez közel 4 szobás fürdőszobás vizvezetékkel ellátva, ezen kivül még 3 szobás lakásu ház tiszta tégla épület 200.000 dinárért eladó Grünwaldnál. — Beltérhez közel, igen jó karban levő családi ház nagy kerttel 70.000 dinárért eladó Grünwald ügynökség. — Főutvonalon kis családi ház 50.000 dinárért eladó, Grünwald ügynökségnél. — Város legszebb uccájában magányos uri lakóház 350 ezer dinárért eladó, Grünwaldnál. — Város főutvonalán 5 lakásos nagy bérház 280.000 dinárért eladó, Grünwaldnál. 6608

Mucsi-telepen két uccára nyiló ház 3 kapa belterülettel eladó. Cim a kiadóban. 7977

Tüzifaszükségletét mielőtt vagontételben beszerezné, kérjen ajánlatot Ács Andortól Subotica. Telefon 2—82. 8020

Eladó pincefelszerelés, 550 hl. láger- és transporthordó, 50 hl. pálinkáshordó, vashordók, kádak, Rőkféle szőlőprés, filter, pálinkafőző üst, palackmosó turbina, 24 hl. asztali bor, 30 hl. olasz rizling. Beim Lászlóné, Mokrin. 7921

Kifogástalan állapotban levő használt cementcserépgép 500 darab alátétlemezzel eladó. Cementárugyár, Palicsi ut. 8019

Használt, jó állapotban levő 700/250-es **hengerszéket** megvételre keres, Gliedmalom, Szubotica. 7936

Gyógyszertár, jóforgalmu Bánát nagyobb községében eladó. — Leveleket »Pharmaccia jeligére kérek a kiadóba. 7964

Eladó egy teljesen uj komplett hálószobaberendezés. Cim a kiadóban. 7973

Eladó Novisadon, a Darányi telepen önálló nyaraló cselédlakással. Bővebbet Novisad, prvi izvod 116. sz. 7978

Menyasszonyok figyelmébe! Ajánlja saját készitményü valódi lendamaszt, asztalabrosz, szalvéta, törülköző, ágynemü és vászon, valamint egyéb gyártmányait, melyek a müszövészethez tartoznak. Varga Flórián, Subotica, Trumbićeva ul. 3. 8003

Ház a Sand-pálya mögött, minden elfogadható áron eladó. Cim Tomićeva ul. 57. 7981

Barackpálinkát vennék termelőktől legmagasabb árban. Frank Sándor, Vilsonova ul. 25. 7920

Motorbicikli mellékkosárral keveset használt 5 ½ HP. »Triumph« márka olcsón eladó. Sombor, Bunjevačka ul. 3. 7904

Üzleti állványokat, pultokat, mérlegeket stb. megvételre keres Abraham Lipót, Sombor. 7948

Veszek libazsirt minden mennyiséget, **negyven dinárért** kilóját. Róth Fülöp, Subotica. 7946

LIFKA KERT-MOZI

Vasárnap utoljára a nagy kettős műsor

Rókaut és Nászhajó

Zenekisérettel engedélyezve

Hétfőtől

JACK CATLAIN, RUTH WEYER

PANAMA

német francia UFA film

Ha KÖNYVSZAKERTŐRE lesz szüksége irjon Borbély L. Novisad, postafiók 75 cimre

Bélyeggyüjtőknek ajánlom hogy szerezzenek be nálam 500 teljesen különböző bélyeget tartalmazó bélyeggyüjteményt 30 dinárért. Európa, Ázsia, Afrika és Ausztrália különböző államainak bélyegeit tartalmazó 1000 darabos gyüjtemény ára 65 dinár. A pénz előzetesen beküldendő és a gyüjteményt ajánlott levélben küldöm a rendelőnek. Minden rendeléshez ingyen csatolom bélyegárjegyzékem, amely az egész világ, majdnem 600 államának bélyegjegyzékét tartalmazza. Az SHS legrégibb bélyegkereskedése. Izidor Steiner, Brod na Savi. 718

Stare kovine kao, bakar, mjed, strugotine mjedi, **olovo, cinklim,** akumulatorske ploče, olovna slova, željezo, gus, šuplje autogume, rabljene tračnice, vagonete, traverze, stare neuporabive mašine kupuje i plaća najbolje Calin« k. d. Zagreb, Mandaličina 1b. 7032

Műlábak

műkarok, gyógyfüzők, támgépek betegtoló-kocsik, Schönbrumnál, Szubotica, Paje Kujundžićeva 20. 3756

Művészi fényképeit, Foto-Meteornál olcsón szerezheti be. Noviszad, Dunavska 22. 7326

Irógép vétel, eladás és javitás ügyekben forduljon Gémesi Lajos egyedüli irógép specialistához Subotica, Paja Dobanovačka ulica 8. 7519

Wertheim-szekrény eladó. Cim a kiadóban. 7710

Virágcserepek és edények saját égetésüek rendelés szerint is olcsón beszerezhetők Takács, Pašićeva ul. 2. — (Edény-piac) Subotica.

Temetkezési vállalat két kocsival eladó. Cim a kiadóban. 7839

Átadó Bácskában jól bevezetett bor, pálinka engross-kereskedés, helyiséggel, engedéllyel, teljes felszereléssel s vevőkörrel. Érdeklődések Sombor posterestant »Egsistencia« cimre küldendők. 7866

Vendéglő, jóforgalmu, házzal és berendezéssel eladó vagy hasonbérbe kiadó. — Özv. Lakatos Jánosné, Senta. 7880

Központban, különösen ipartelepnek vagy gazdálkodónak alkalmas ház eladó. Cim a kiadóban. 7882

Javitásra alkalmas használt fazsindely eladó. V., Svačićeva ul. 3. 7891

Perzsabunda, hosszu, elegáns, olcsón eladó. Cim a kiadóban. 7934

KÜLÖNFÉLE

Traži se jedan stan od 2—3 sobe s nuzgrednim prostorijama za odmah. Adresa: »Tvornica Hleba«. 8080

Elegáns, különbejáratu parkettás uccai szoba azonnal kiadó. VIII., Ivan Antunović ul. 3. 8086

Irodalakás a vasuttal szemben, volt Lichtneckert házban, áll két szép nagy szobából, azonnal kiadó. Érdeklődni a házmesternél. 8072

15—20 lánc területü bérletet keresek több évre teljes felszereléssel Subotica környékén. Cim a kiadóban. 8004

Négyszobás lakás előszobával, fürdőszobával és vizvezetékkel, minden mellékhelyiségekkel november elsejére kiadó. Kumičićeva ul. 3. 8010

Kétszobás uri lakás mellékhelyiségekkel azonnalra kiadó Párhuzamos uton, a kereszt mellett. Piukovićeva ul. 34. Milovan Gyonović. 8022

Csendes kertes házban uccai szobakonyhás lakás kiadó. Banatska ul. 19. 8070

Kiadó egy szoba, konyha, esetleg két szobakonyhás lakás augusztus 15-re. VI., Stipe Grgića ul. 43. 8064

Egy-két középiskolai diáklány lakást és gondos ellátást kaphat. Cim a kiadóban. 8071

Háztulajdonosok. Ha kiadó lakásuk van, irodámban kérem bejelenteni, dijtalanul kiadjuk oly lakóknak, amilyent kiván. Grünwald ügynökség. 6608

Cserét keresek iskolás lánykámnak Szubotićán. Német nyelv elsajátitásáért garantálok. Hinger Antal tanitó, Veprovác. 8058

Amerikába kivándorlók kérjenek ingyenes felvilágositást Lloyd Sabaudo gőzhajózási társaság alképviselőjétől, Sombor, Kralja Petra 30. 8056

Kosztra és teljes ellátásra elvállalok középiskolai tanulókat. — Cim: Molnár könyvkereskedésében Senta. 8043

Palicson lakást keresek, két vagy három szobásat, évi bérletre. — Cimeket kérek »Palics« jeligére a kiadóba. 7871

21 éve ismert Larucin kapszulák a legjobban beváltak mindennemü hugycsőbántalmaknál, női fehérfolyásnál. Gyógyszertárakban és drogériákban dobozonként 25 dinár. Postai szétküldés. Blum gyógytár, Szubotica, főpostával szemben. 5190

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbítunk. Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Paraffin Therapia

Ciril i Metod trg 5. Dr. Vécsei Jenő orvos lakásán. Telefon: 539

A legujabb és eredményeiben felülmulhatatlan gyógymód **reuma, köszvény, Ischias, lumbago, és neuralgikus fájdalmak esetelben.** Legbiztosabb sikerü paraffinos pakolásos **fogyasztás** az egész testre, vagy annak egyes **részeire** berlini módszer szerint.

Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére **lakás és ellátás.** Kivánatra prospektust, vagy szóbeli felvilágositást ad: 6851

Dr. Vécsei Jenő, orvos

»DAMA«

FEHERNEMÜ-SZALON

TOLSTOJEVA (ODOR-U.) 21

Ajánl valódi lyoni selyemből készült hálóingeket, combinéket, ingbugyikat, **ajándéknak** alkalmas pijamákat, linon zsebkendőket, teritőket

„PLANINKA“

havasi gyógyfűtea

felfrissiti és tisztitja a vért, megjavitja a rossz emésztést, a rendszertelen bélműködést és kiváló hatásu altesti bántalmaknál, a hugyhólyag, máj, epe megbetegedéseinél és epekőnél. A „PLANINKA“ tea étvágygerjesztő, különösen jó hatásunak bizonyult érédényelmeszesedésnél.

A „PLANINKA“ havasi gyógyfűtea csak fenti védjeggyel és leplombált dobozokban valódi, egy doboz ára 20 dinár. Kapható gyógyszertárakban Késziti: Mr. BAHOVEC gyógyszertára LJUBLJANA

FORD-autókat Fordson traktorokat becserélek, ha Chevrolet autót; vagy Cormick illetve Hofherr traktort vesz. **Földvári Béla** Stari Bečej

Modern és stilus butorokat továbbá e szakmába vágó összes munkákat készitenek az ujonnan átépitett **butorgyárukban SIPOS FIAI** Zentai ut 3. **Állandó raktár!** 7040

Megérkeztek a legujabb őszi **filcujdonságok Bleier Rózsi** kalapszalonjába Szentán 8014

Négyszobás komplett lakás sovember 1-re kiadó. Carimarska ul. 7. Teherpályaudvar bejáratánál. 7899

Hosszulejáratu amortizációs kölcsönök 10, 15 és 20 évre, továbbá rendes betáblázás mellett heti vagy havi viszszafizetéssel bármily összegeket folyósit egy előkelő pénzintézet. Bővebb felvilágositást ad Wachtler Mihály Stara Kanjiža, Krvska ulica 5. 7750

Apróhirdetések Szuboticán az Aleksandrova ulicán a Pressburger-féle üzletben, a Manojlovićeva ulicán a Rádió-Reklám irodájában. Noviszadon, Szomborban, Szentán, Veliki Becskereken ottani fiókkiadóhivatalainkban is eredeti áron feladhatók.

Föld kiadó. 93 lánc tanyákkal, Csikérián. Cim a kiadóban. 7870

Patkanin patkányirtószer doboza 15 dinár, kapható minden gyógyszertárban és drogeriában, továbbá a **Torontáli Agrárbanknál Veliki Becskereken. Szuboticán Hercl drogeria és Kurtes Milos kereskedésében.**

Disznók megbetegedését megelőzi, betegeket gyógyitja a Gorkol. S. H. S. államban egyedül kapható literes üvegenként 60 dinárért Szabó Ervin gyógyszerésznél Subotica, Černovićeva ul. 19. Utánvéttel is megrendelhető. 7677

Jóforgalmu pékség azonnal kiadó. Lakatos Lajos, St. Moravica. 7893

VÁROSI MOZI

Vasárnap utoljára

HOTEL VIKTORIA

és

ZORO-HURU

mint halászok

Hétfő—szerda film ujság

Flick és Flock a strandon

Bátor sziv

Főszereplő: — ROD LA ROQUE

KIADÓ LAKÁSOK

Beltérhez közel 3 szobás, fürdőszobával, minden mellékhelyiséggel november elsejére Grünwaldnál. — **Magányos uri** lakóház 3 szoba, előszoba, fürdőszoba, gyönyörü kerttel, szeptember 1-re kiadó, Grünwaldnál. — 5 szobás gyönyörü uri lakás azonnalra kiadó, Grünwaldnál. — 2 szoba minden mellékhelyiséggel november 1-re kiadó, Grünwald. — Magányos ház 2 szobás előszobával minden mellékhelyiséggel, nagy kerttel, Vermes-telepen szeptember 1-re kiadó, Grünwaldnál. — Szentai-ut elején 3 szobás lakás minden mellékhelyiséggel magányos családnak szeptember 1-re kiadó, Grünwald. — Beltérhez közel 2 szobás lakással azonnal elfoglalható, Grünwaldnál. 6608

Verusićon 25 lánc prima föld tanya nélkül eladó. — 5 lánc prima föld a beltéri ugarakban, második dülőnél eladó. — 30 lánc szuboticai határban, szép tanyával és hizlaldával. — 320 hold Felső-Bácskában szép uri lakással és tanyával. — 38 lánc tanyával a szuboticai határban. — 5 lánc ugarakban, 7 lánc Radonovácon tanyával, Grünwald ügynöknél. 6608

Kávéház, vendéglő, füszerüzletek, külömböző iparágak eladását és vételét közvetiti, Grünwald ügynökség. 6608

Uri családnál Subotićán 2 középiskolai diák teljes ellátásra felvétetik. Cim a kiadóban. 7872

Jóforgalmu vendéglő Bačka Topolán a vasuti bejárónál lično pravosnak haszonbérbe kiadó és szeptember 1-én átvehető. Érdeklődések Szatmári Péter italkiméréseben Bačka Topola, a községháza mellett. 7893

Szülők figyelmébe. A szentai volt »Kis szeminárium« helyiségeibe felvétetnek gimnáziumi tanulók teljes ellátásra legjutányosabb áron. Családias ellátás, leggondosabb felügyelet biztositva. Jávorszky Endre Senta, Beoradska ulica 5. Ellátási dij természetben is leróható. 7704

Kiadó azonnal egyszobás lakás előszobával. Ugyanott kétszobás lakás mellékhelyiségekkel november 1-re kiadó. Jugovićeva ul. 7. 7917

Tisza folyó és vasuti állomás mentén levő városban, nagy buzatermő vidéken 2½ vagon kapacitásu, modern berendezésü malom hajtóerővel együtt bérbeadó. — Cim a kiadóban. 5934

Háromszobás urilakás mellékhelyiségekkel posta közelében azonnal kiadó. Érdeklődni Földes ruhaüzletben. 8016

Butorozott szoba egyszerübb család vagy diákok részére kiadó. VI., Kvaternikova ul. 13. 7810

Két keresztény alsóközépiskolás fiu Subotićán teljes ellátásra mérnöki családba felvétetik. A családban iskolapajtásuk lesz és magyar, horvát és német nyelven konzerválhatnak. Cim a kiadóhivatalban. 7979

Orvosi rendelő, amely 2 esetleg 3 szobából áll, butorozva és müszerekkel együtt 1928. október 1-re kiadó. Bővebb felvilágositás özv. dr. Pollák Lajosnénál, Lelbach-palota. 8011

Elegáns különbejáratu uccai parkettás szoba azonnalra kiadó. Bővebbet VIII. Ivan Antunović ul. 3. 7975

Uccai butorozott szoba külön bejárattal, konyhahasználattal s előszobával azonnal kiadó. Cim: Sava Tekelije 61. 7940

Egészséges

GYOMOR

és a rendes székelés az egészség főfeltétele, mert ha erre ügyelünk, sok oly betegségnek vehetjük elejét, amely az állandó vagy időleges székszorulástól származik, különösen a fejfájásnál, vérszegénységnél, gyomorfekélynél, bélbajoknál, májbetegségeknél, epebántalmaknál, epekőnél, aranyérnél, a vizeleti szervek megbetegedéseinél, elhizásnál, bőrbajoknál, kiütéseknél, érédényelmeszesedésnek, vértisztátalanságnak, étvágytalanságnak stb.

PURGATIN-TEA

a legbiztosabban hat, mert ez friss, gyógyerejü növények kivonatából készül és igy még hosszabb használatnál is ártalmatlan. Használati utasitás minden dobozhoz mellékelve. Kapható minden gyógyszertárban. Ahol nem lenne kapható, oda postai utánvéttel szállitjuk, egy doboz ára postaköltséggel együtt 30 dinár, két doboz ára 55 dinár.

APOTEKA SVET. TRAJKOVIĆA BEOGRAD — A NEMZETI SZINHÁZ MELLETT

A Purgatin teától meggyógult beteg véleménye:

Tisztelt uram!

Kérem, sziveskedjék még 2 doboz Purgatin-teát küldeni, mivel látom, hogy mennyire használ a gyomornak. A csomagot utánvéttel kérem.

Lazacevac, 1928 julius 4.

Milorad Radovanović
mészáros.

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Szubotica.

Hurrá, Amsterdam!

Irta: dr. Kemény István

Vagy másfél tucatnyi európai állam közvéleménye és sajtója lesi két hét óta temperamentumához képest több-kevesebb izgalommal azokat a hireket, amelyek az amsterdami világtorna egyes mérkőzéseinek fázisairól és eredményeiről számolnak be. Bizonyos országok ujságjai — és csodálatosképen nem azokéi, amelyek valóban sikerrel vivják meg most küzdelmüket holland földön — az első oldalról ugyszólván az utolsóig rekordokkal, számokkal és eredményjelzésekkel vannak tele és ha egy más égitest lakója kezébe venné ezeket az ujságokat, alighanem azt hinné, hogy a Föld lakosságának egyetlen foglalkozása, életeleme és energia megnyilatkozása a testi erő birodalmának határain belül zajlik le.

*

Csakhogy — bocsánatot kérek — az, ami a szemünk előtt most lejátszódik, már mégis csak tulmegy azon az érdeklődési határon, amellyel az ember küzdelmét az élet különböző frontszakaszain figyelemmel szoktuk kisérni. Minden becsülés és elismerés kijár annak, aki azon a ponton, amelyre a körülmények állitották, megállja a helyét és beigazolja rátermettségét, képességeit. Ezt a becsülést megérdemli a biró, aki minden földi vonatkozástól elbarrikádozva mond ítéletet az elébe került emberi sors felett; az orvos, aki kényelmét, saját igényeit és bajait elfelejtve siet a segitségére szoruló gyámoltalan beteghez; az ujságiró, aki egyedül az igazság fanatikus szeretetétől vezéreltetve folytatja küzdelmét hálátlan, kellőképen soha nem méltányolt és méltányolható poziciójában; a munkás, aki megélhetési gondjai, szinte megoldhatatlannak látszó nyomorusága közepette is gondosan, lelkiismeretesen végzi el a reá bizott munkát, amelytől oly gyakran egész embertömegek testi épsége és élete függ, nos igen, a sportember is, akinek a sors az átlagoson messze tulmenő izmokat ajándékozott és aki ezeknek az izmoknak megfelelő trenirozásával csodálatos dokumentumait szolgáltatja az emberi test meglepő képességeinek. De — ismétlem engedelmet kérek — az emberi közösségből kiragadni épen ez utóbbit és ugy ünnepelni, mintha szereplésében az emberiség egy eddig még soha nem látott magasiatra ért volna el — ezt már talán még sem lehet. Ez a megitélés két irányban is jóvátehetetlen igazságtalanságot jelentene: egyrészt azokkal szemben, akik az életnek valamelyik más szakaszán állják meg becsülettel a helyüket, másrészt pedig épen ezeknek a sportférfiaknak és hölgyeknek irányában, akik lassanként már-már ugy érzik, mintha bizonyos felsőbbrendü embertipus képviselői volnának. Nos hát, ez igen nagy tévedés.

*

Nem akarok egyoldalu lenni. Nem osztom tehát annak az egyébként igen tekintélyes egyetemi professzornak véleményét, aki a napokban azt a kijelentést tette, hogy az egész olimpiászban nem képes mást, mint közönséges cirkuszi erőmutatványokat látni. Ez kétségtelen tulzás, bár meglehetősen nehéz volna arra a kérdésre válaszolni, hogy ezek az olimpiai és világrekordok az emberiség összessége számára milyen hasznot jelentenek.

Amikor egy, szellemiekben az átlagoson felülemelkedő ember, valamilyen tudományos probléma megoldását keresi, vagy valamilyen felfedezéssel lepi meg a világot: az elért eredmény rövidebb-hosszabb idő elmultával az emberiség közkincsévé válik. Azok a szinte forradalmi ujitások, amelyeket a szakemberek az utolsó esztendők folyamán a technika különféle ágaiban meghonositottak, a legszélesebb rétegek boldogulásának megkönnyitésében, életfeltételeinek megjavitásában természetszerüleg szerephez jutottak. De vajjon milyen közérdekü következménye van vagy lehet annak, ha valamelyik világrekorder tiz centiméterrel messzebb dobja a diszkoszt, mint ez az előzőknek sikerült? Vagy ha a marathoni futás eddig elkönyvelt idejét hat másodperccel megjavitják? Ez lehet egyéni siker, lehet bámulatraméltó teljesitmény, — de általánosabb jelentőséget igazán nehéz volna felfedezni benne. Hiszen ha ez annyit jelentene, hogy az ember általában erősebb, ügyesebb, ellenállóképesebb lett, — akkor örömmel kellene minden ilyen versenyt üdvözölnünk. De hát erről szó sem lehet, itt csak egyes kiválasztottak, rendkivüli produkcióiról van szó és végeredményben el tudok képzelni olyan esetet, hogy egyesek akkor is rekordot tudjanak javitani, amikor az összesség fizikuma példának okáért lefelé menő tendenciát mutatna. (Aminthogy vannak pesszimista lelkek, akik azt állitják, hogy máris nagyon közeledünk ehhez az állapothoz.)

*

Egy irtózatos háboru és egy talán még irtózatosabb gazdasági összeomlás száguldott végig Európán. Megdőltek megdönthetetlennek látszó erősségek, devalválódtak abszolut érvényüeknek vélt értékek. Soha nem látott nyomoruság ütötte fel fejét az országok egész sorában, amelyeknek lakossága a munkanélküliség, a B-listák, a magzatelhajtások és az öngyilkosságok terén már valóban világrekordot javitott. Minden oldalról a »mi lesz?« nyugtalanitó problémája mered felénk és ez a kérdés sikolt az évek óta elhelyezkedést nem találó családapák és az életbe most kikerülő fiatalemberek ajkairól. Azt hinnők, hogy a már-már végveszedelemmel fenyegető gazdasági anarchia ellen minden oldalról felsorakoznak azok, akiknek talán módjukban volna egyen-máson segiteni. Az államok, amelyek kellő gondoskodással talán tudnának betevő falatot juttatni azoknak, akiknek világrajutását a meddőség és az egyke elleni hatalmas propagandával elősegitették.

De nem. Erre nincsen idő és erre nincsen pénz. De tucatjával és százával messzi idegenbe küldeni embereket, akik közül — ha minden jól megy — egy vagy kettő tényleg néhány másodperccel vagy centiméterrel megjavit majd valamilyen világrekordot — az igen, erre kell jutnia pénznek, időnek is.

Panem et circenses — követelte a régi Róma népe. 1928. müvelt középosztálya már csak cirkuszért kiállt. Hagyjuk tehát a sopánkodást, ne rontsuk az uri mulatságot. Fel a nemes küzdelemre, gyerünk boxolni, vagy gerelyt vetni.

Hurrá, Amsterdam!...

A legnagyobb berlini kurtizán tündöklése és véres szerelmi drámája

Pussy Uhl viharos utja a félhomályos frankfurti uccától hercegek szerelmén, grófi házasságon és a börtönön át a revolvergolyókig

Berlin, augusztus

Közvetlenül a Bayrischer Platz sarkán van a Grunewaldstrasse 56. számu ház. Eddig az ember — mint szokás — ugy haladt el mellette, hogy észre sem vette. Most azonban konstatálni kell, hogy ez a négyemeletes épület valahogy *kiütközik Berlin egyik legelőkelőbb negyedének finom és halk tömegéből.* A földszinten tarka boltok és egy kocsma. A kiáradó pálinkagőztől bizonyára elfintoritják orrukat a Bayerischer Viertel drága penzióiban berlini szezsurjukat tartó amerikai misszek, japán milliomos fiuk, emigráns orosz hercegek.

Igen, Pussy*Uhl* vagy ahogy Berlin vivőrjei egykor ismerték, *Fischler von Treuburg grófnő* csak ebben a házban lakhatik. Az első emeleti lakás előtt unatkozó berlini Schupo áll őrszemet. Szeretne beengedni, de ő maga sem segithet rajtunk, a lakást lezárták, a kulcsot elvitték, nincs itt senki már a sokat átélt szobákban, hacsak a grófnő pincsije nem bujt el valahová egy szekrény alá. Hiszen mióta eldördültek a revolverlövések, szegény kis kutyának nyomaveszett. Igy csak az ajtó cimtábláját vehetjük szemügyre, amelyen diszkrét betük árulják el, hogy Uhl von Fischler a lakás tulajdonosa. A réztáblára nem tulelőkelően még egy fehér papircédulát ragasztottak, amelyen ismét jóhangzásu név pompázik: *E. von Waldenburg.* Kétértelmü apróhirdetések szorgalmas olvasói jól ismerik ezt a nevet. Más látnivaló nincs is a Gunewaldstrasse 56 alatt, illetve a legérdekesebbet ép most igyekszik dühös sikálással eltüntetni a házmesterasszony és közben káromkodik. Érthető a dühe, hiszen alig akarnak eltünni a lépcsőház sárgáskockás kövezetéről a *vérfoltok.* A lépcsőkön végigcsepegett a vér, a kapu alatt pedig egy egész tócsában ülepedett meg. Ezt a legnehezebb elsikálni.

Az utolsó felvonás.

A császári Németország fénykorában, a virágkorát élő Friedrichstadt ragyogó mulatóinak arisztokrata törzsvendégei nem sejtették volna, hogy »ez« lesz a vége. *És talán még nem is ez a vég.* Az állitólagos *Arnim* gróf revolverének öt golyója *nem oltotta ki az immár ötvenhatéves grófnő életét.* És *Berlin legnagyobb kokottja,* aki annyiszor tudott ujra feltámadni, talán a kórházból is el tud indulni ujra az élet felé, mint ahogy *el tudott indulni a börtönfalak közül is.* Hacsak a nagy lelki megrázkódtatás nem ölte meg benne az ifjuságot, melyhez morfiumgyötörte testével, hervadó arcával oly szenvedélyesen, oly leküzdhetetlenül ragaszkodott. A béke Berlinjének csillogó grófnője, akiért angol hercegek és magyar mágnások, spanyol trónkövetelők és német fejedelmi sarjak verték el utolsó fillérjeiket *még ma is tudott szeretni.* Hiszen Arnim gróf (vajjon Arnim-e és vajjon gróf-e) merénylete állitólag *a féltékenységi dráma utolsó felvonása.* Csak állitólag. Mert a grófnő, mikor sulyos sebekből hulló vére rápatakzott a lépcső ház sárga kövezetére, ezt sziszegte. *A gazember, a bitang, a fogházlölelék* ..

De a grófnő most még nem tud beszélni a kórházi ágyon és később is lesz elég oka a hallgatásra, a revolveres lovag pedig eltünt az esős berlini éjszaka ködében, hiába üldözték őt végig a Bayerischer Viertel csendes uccáján a néhány pillanattal később odaérkező rendőrök.

Este hét órakor a Malchow-család, vagyis a házmesterfamilia éppen vacsoránál ült. Vad, kétségbeesett csengetés riasztotta fel őket. Az ajtó előtt ott állott Uhlné, az 56-os számu ház grófnője.

— *Meghalok* — hörögte és betámolygott a portáslakásba. Csak most vették észre, hogy nyakából, melléből patakzak a vér és a testét fedő könnyü selyemruha vérázottan tapad rá remegő tagjaira. Az asszonyt — a portások csak enyyit láttak — két férfi követte a lépcsőn, az egyik füstölgő revolvert tartott kezében, a másik viszont mellének szoritott kézzel bukdácsolt utána, majd néhány lépésre a háztól aléltan összeroskadt.

A szomszédok mesélik, hogy néhány nappal ezelőtt ugyanez az Arnim gróf öklével próbálta beverni a harmadik emeleti lakás ajtajának üvegtábláját és idegeneknek kellett beköltözni a csukló felvérzett ütőereit. Nagyon előkelő megjelenésü 40—45 év körüli férfi a merénylet hőse, az öreg kurtizán féltékeny lovagja. A másik sebesült pedig, aki a ház előtt roskadt össze, *egy berlini helyihajó tetovált matrózа.* Őt hivta segitségül a megtámadt grófnő a fenyegegető Arnim gróf ellen.

Matróz és lezüllött arisztokrata! Ez a két véglet jellemzi az Achenbach-kórház sulyos sebesültjének fantasztikus életét. Ebben a rendőri eseményben nem is annyira az esemény a fontos, hanem az élet, melynek szeszélyes fordulatai, csillogó magasságai és sötét mélységei a revolverlövések felvillanó fényében ismét a nyilvánosság elé tárulnak. Pussy Uhlt, a felejthetetlent, nem lehet egykönnyen felejteni.

Sok-sok esztendővel ezelőtt a frankfurti uccákon szerelmes szivü gavallérokat keresett két egyformán öltözött fiatal leány. Néhány lépésnyire mögöttük egy fiatalember haladt — a bátyjuk. *Ő bonyolitotta le az üzleteket.* A szegény szabó három gyermeke ekkép gondoskodott esti jövedelemről.

A frankfurti esték szerény pillangója Baden-Badenben *már tündöklő lepkeként ragyogott fel.* Az akkori mondain-élet középpontját jelentő fürdőhelyen mindazok ott forgolódtak az uj csillag közelében, akik szerették az élet könnyelmü örömeit. És a legszebb asszony, legpazarabbul diszitett két fehér lótól vont hintója már-már megnyerte a virágkorzó nagydiját, amelyért a pénz és a származás arisztokratahölgyei vetélkedtek, ha az egyik Thurn-Taxis herceg nem ismert volna rá a frankfurti szabó leányára, akivel nem is olyan régen egészen más helyzetben és egészen más körülmények között találkozott.

Ötvenszer bocsátotta áruba leányát...

Ez a kis epizód nem árthatott Pussy Uhl karrierjének. A következő állomás Berlin. A Moulin Rouge-ban, a Bar Riche-ben, a LindenCasino-ban tombol az élet. A pazarlókedvü, gazdagsága tudatára ébredt császári főváros legpazarlóbb gazdagjai élvezték e rég lehanyatlott lokálok királynőjének, Pussy Uhlnak társaságát. A legjobb nevü főurak mellett megférték a nagy Pussy árnyékában az éjszakák különös lovagjai. *Breuer* a rejtélyes életü sportember, akit később egy évek hosszu során át zsarolt gyártulajdonos meggyilkolásáért halálra itéltek. Henning von *Alten,* a német extrón örökös egykori barátja és Leibburscha, aki később egy revolverlövéssel fejezte be tönkrezüllött életét, báró von *Prietwitz,* az egykori gárdatiszt, aki husz márkáért közvetitette a Moulin Rouge hölgyeit. És igy tovább. Ebben az időben ragyogott legmagasabban Pussy Uhl csillaga. És senki sem csodálkozott azon, hogy egy nap Londonból világgá röppent a hir, hogy *gróf Fischler von Treuberg feleségül vette a frankfurti szabó lányát. A házasság egy éjszakán át tartott, az ára huszonötezer márka volt.* Az összeget Pussy fizette, illetve nem fizette. És ennek tulajdonitható az a makacs pörösködés, amellyel sok év után gróf Treuberg kivivta a házasság érvénytelenitését.

Az évek gyorsan suhantak. Az éjszakák felörölték a tüneményes szépséget, de a grófnő nem tudott leszokni az élet fényéről. Két tőkéje maradt: az összeköttetései és a lánya, *tizenkétéves, gyönyörü lány.* Mint később egy per folyamán kiderült, *ötvenszer egymásután bocsátotta druba mint érintetlen hajadont tizegynéhány esztendős gyermekét az éjszakák grófnője,* hogy azután a kellő pillanatban mint bosszuálló anya jelenjen meg a helyszinen. *A »tettenérést« követő zsarolások negyvenkilencszer végződtek sikerrel.* Az ötvenedik ur a rendőrséghez fordult. *Két és félesztendei börtön* nem törte meg Treuberg grófnőt. Kiszabadulása után Berlin legveszedelmesebb uzsorásának felhajtója lett. Egészen 1913-ig sikeresen üzte ezt a mesterséget is. Ekkor egy fiatal arisztokrata tiszt öngyilkossága vetett véget mindazoknak az üzelmeknek, amelyek a szerencsétlen fiatalembert uzsorásai elől a halálba üldözték.

És megindult Berlin legcsunyább botránypere. Hercegek és grófok vonultak fel, mint az uzsorások áldozatai és hercegnők és grófok ültek a vádlottak padján, mint az uzsorások cinkosai. A két legelőkelőbb áldozat nem jelent meg a tárgyaláson, pedig mind a kettőt szoros szálak füzték a per vádlottjaihoz. Nem, *Koburg* Lujza hercegnő és *Don Migeul* braganzai herceg jobbnak látták, hogy ne követeljék a nyilvánosság előtt vissza kizsarolt százezreiket. De különben a fél Gothai Almanach a birósági jegyzőkönyvbe került, igy az a Königsmarck gróf is, akinek szerelméért most már — Pussy asszony fizetett.

Masszázs és nyelvlecke

Az uzsoráskodáson kivül Treuberg grófné egy hercegnő társaságában *házasságközvetitéssel* is foglalkozott, olyan házasságok közvetitésével, ahol az esküvő nem volt fontos... Mindezért *ismét három és fél évi börtön* zárta el a világtól a legyőzhetetlen életerejü grófnét. Mire kiszabadult, az a világ, amelyben élt, amelyből élt és amelynek élt — rombadőlt. A Moulin Rouge atmoszféráját széttépte a háboru vihara. Ebben a megváltozott légkörben már nem igen

találta meg a helyét a háboru előtti Európa nagy kalandornője. De nem adta fel könnyen a küzdelmet. Gründolt és közvetitett. Kártyaklubbokat alapitott és saját lakásán is bakkaratklubbot tartott fenn. Egy ideig ezek az uj üzletek is sikerültek. Azután kénytelen volt sablonosabb eszközökhöz folyamodni. A közismert apróhirdetések között megjelent a von Waldenburg-féle masszázs-szalón, majd a von Waldenburg-féle individualis nyelvtanitás annonsza is. Berlinben mindenki tudja, hogy ez a két fogalom *egyet jelent*. Hogy mit, az könnyen elképzelhető.

Persze a von Waldenburg szalón, ahol ópium és morfium is kapható volt, az egykori Treuberg grófné szakavatott vezetése alatt állt. Egyre-másra tettek feljelentést a grunewaldstrassei- szalón ellen, csunya botrányok játszódtak le a házban, de Pussy asszony mindig a helyzet ura maradt. Most a berlini rendőrség nem csak a revolveres merénylet hősét keresi, hanem *a masszázs-szalón különös titkait is igyekszik felderiteni.*

Furcsa az élet. A császári Berlin legtüzesebb, legszenvedélyesebb, legszerelmesebb kurtizánjának vérét most a grunewaldstrassei házmesterné próbálja felsurolni a lépcsőház sárga kockáiról.

R. L.

ISTEN KÉPÉRE...

Sztarakanizsa.

Ugy ömlik a napsugár, mint valami forró vizesés. Az uccákon zöld galyak, a kapuk alatt oltárok, ünnepre készül a város. Vasalt ruhában, ünnepes arccal sietnek a templomba a hivők, a kereskedők az ajtóban állnak és várják az ünnepélyes pillanatot, amikor lehuzzák a redőnyt és maguk is tisztelegnek az uccákon elvonuló Oltáriszentség előtt.

Ünnepi hangulat.

Állok és figyelek. A másik oldalon, ott ahol az üzletsor végighuzódik, öreg, rongyos koldus baktat végig az uccán. Az üzletek ajtaja előtt megáll és hangosan kezdi mondani a Miatyánkot. Direkt megható lenne, a régi világból ideszakadt festőművész ecsetjére méltó, ahogy meghajtja az ősz fejét és mormolja az imádságot. De nemcsak a szem lát, hanem a fül is hall. A fül pedig azt hallja, hogy az öreg koldus, aki a vallásosságot igyekszik csaléteknek használni, *nem tudja a Miatyánkot.* Összevissza beszél, csak épen a bekezdést mondja jól, meg a végén azt, hogy »és szabadits meg a gonosztól, ámen!« Látszik rajta, minden szaván és ahogy most már jobban kinyilt szemmel figyelem, minden mozdulatán, hogy az egész csak komédia, rut visszaélés valamivel, ami sokaknak szent, ugyanaz az üzleti szellem, mindent a maga céljaira felhasználó és önző, mint minden más a körötte lüktető társadalmi »rendszerben«. Mikor az üzletből valaki kilép és odaadja a pénzdarabot, megnézi, megforgatja és *nyomban abbahagyja az imádságot.* Egészen mozihangulatos. Ott szokta a zenekar az érzelgős és csókos jelenet eltünése után hirtelen abbahagyni a szerelmes és epekedő Traviata-muzsikát és utána megszólaltatni a jazz-bandot, mert hát a jelenet most már egy bárteremben folytatódik. De ez még a kisebb brutalitás. A nagyobb koldusbrutalitás az, hogy ha valamelyik üzlet tulajdonosának a szive nem indul meg a komromittált Miatyánkon és nem ad semmit, akkor a koldus ezekkel a szavakkal lép el az üzlet elől:

— *Fizesse meg az Isten!*

És ezt olyan fenyegetően mondja, hogy az ember háta megborsódzik bele. Ezelőtt pár száz esztendővel ilyen hangon mondhatták el a borzalmas átkokat. A koldus, ime, a vallásos és imádságtól csöpögő koldus most a bosszuálló Istent hivja maga mellé... És megy tovább.

*

Szubotica.

A szedőgépek zörögnek, zizegnek, odalent dübörög a gépterem és minden a huszadik századot harsogja az ember fülébe. Akkor egyik percben kinyilik az ajtó és két ember lép be. Egy kisgyerek és egy felnőtt férfi. A férfi magas, szép, erős ember, vigyázz állásban megáll, előreküldi a gyereket, az odaugrik hozzám, kezet csókol, visszaugrik, akkor aztán a férfi ugrik előre és elkapja a kezemet. Meg akarja csókolni. Mindezt pillanatok alatt, az ember magához sem térhet az ámulatból ennyi megalázkodás láttára. Akkor a férfi kiegyenesedik, megint vigyázz-állásba vágja magát és elkezdi harsogó hangon:

— Nagyságos uram, könyörüljön meg rajtunk, munkát nem találunk sehol sem, három napja nem ettünk. Sziveskedjék egy kis pénzbeli segitséget adni egy szegény családnak...

*

Noviszad.

A Duna uccában zajlik az élet. Mióta a petrovaradini hid megnyilt, azóta még forgalmasabb ez az ucca. Jönnek-mennek az emberek, villamos csilingel, tülkölnek az autók. És az egyik ház előtt, szorosan a falhoz lapulva egy kis 8—10 esztendős gyermek áll. Féloldalán az inge és kilátszik a válla, amelynek a helyén kar helyett borzalmas seb vigyorog a napra. A napra, amely ugy ragyog ott fenn, amely ontja a sugarakat a strandon, ilyenkor a meztelen és erős, örvendező testekre. Vannak lapok, amelyek naponta cikkeket találnak arra, hogy milyen izléstelen a meztelen test mutogatása. Azé a meztelen testé, amely erős, egészséges, *napbarnitott és szép.* Itt pedig, benn a város közepén senki sem veszi észre, hogy ezt a sebtől eléktelenitett testet talán még sem lenne szabad meztelenül, üzleti célból mutogatni. Ez semmiesetre sem annak a kisgyereknek a büne, aki kiáll az uccára eléktelenedett testét *mutogatni*, hanem azé a társadalomé, amely nem gondoskodik arról, hogy ez a gyermek ne legyen kénytelen ilyen borzalmas és minden emberi érzést, minden ugynevezett kultúrát képencsapó cselekedetre. Az az emberi társadalom, amely lapjaiban prüd vitákat folytat a strandmeztelenségről, de nem veszi észre saját egészségtelen agyonnyomoritott testét odabenn a városok uccáiban.

*

Vasuton Vrbasz és Topola között.

Harmadik osztály. Muzsikaszó és káromkodások. Dohányfüst, az egyik sarokban egy rajongó ember mesél arról, hogy a világ vége közeledik. Az ajtó felcsapódik és nyitva marad. A szél befuj a kupéba.

Mi az?

Akkor látni, hogy az ajtón egy ember jön be. Négykézláb. Az arcán az alázatos vigyor összetalálkozik a düh vonásaival. Borzalmas ennek a két érzésnek a birkózása az emberi arcon. Az utasokra vigyorog, hátrafelé pedig olyan pillantásokat vág, mint amilyenekkel a gyilkosok néznek áldozatukra. Mögötte a vasuti kalauz van. Az pedig kiabál, ahogy csak a torka engedi.

— *Nem megmondtam, hogy nem szabad koldulni a vagonokban? Maradjon itt egy helyben és ki ne mozduljon innen, mert a legközelebbi állomáson leteszem a vonatról!*

Az ember, akinek mind a két lába béna, négykézláb áll egy helyben, mint valami kuvasz és hallgat. Az arca rángatózik. Szégyen, megalázás, düh, konokság, éhség, félelem, dac, mind-mind ott ül a szemeiben. Nyalogatja a száját. Vár.

A kalauz kibeszélte magát és megy ki. Alig huzza be maga mögött az ajtót, az ember négykézláb ugrik előre, a sapkáját a kezében tartja és minden utashoz odacsuszik. Félőn, mint a megvert kutya. És hullanak a dinárok a kalapjába. Nem beszél, csak nyög és hörög valami állati hangon.

Egy kutyában nincs ennyi alázat, mikor enni kér.

*

A hatodik napon pedig teremtette Isten az embert, a saját képére és hasonlatosságára, azután pedig megpihent.

*

1928. A Bácskában rekordtermés van.

Csuka Zoltán.

Tomics Jása tiz évvel ezelőtt megjósolta a mai politikai helyzetet

Szemelvények a vajdasági radikálisok néhai vezérének röpiratából

Tomics Jása, a vajdasági radikális pártnak évtizedeken át érdemes vezére a *Zasztava* volt főszerkesztője és *Miletics* Szvetozár veje, 1919-ben »Uj államunk bölcsőjénél« (Naša nova država u kolevci) cimmel, feltünést keltő röpiratot adott ki.

Ebben a röpiratban kifejtett véleményét sokan egy szerb politikus sovinizmusának és álláspontját szerb szeparatisztikus törekvésnek tekintették az általa hirdetett megértési politikát időszerütlennek és apolitikusnak mondották.

Azóta tiz év telt el és azalatt sok minden történt, ledöltek politikai vélemények, uj eszmék kaptak helyet a politikában és ishét eszükbe jut a politikusoknak a Tomics Jása röpirata. Az elhunyt nagy politikus, régi ellenfeleiből barátok lettek, akik belátták, hogy a Tomics által hirdetett elvek sok igazságot tartalmaznak. Tiz év kellett ennek a felismeréséhez. Ma, történelmi távlatból nézve a röpirat ujra aktuális lesz. Barátai hangoztatják, hogy ha ez a felismerés tiz évvel ezelőtt történik, sok minden máskép alakult volna.

Tomics Jása tizévelőtti röpiratából, — annak különös aktualitása miatt, — néhány szemelvényt közlünk, amelyekből tisztán kitünik, hogy Tomics Jása már *tiz év előtt* előre látta a ma bekövetkezett eseményeket.

— »Valamennyien közülünk az összes jugoszlávok egyesülése mellett foglaltunk állást, hogy közös államban élhessünk, bár az egyesülés módozatai és fortisztában, de etaoin shrdlu cmöáyp vbć mája felől *nem voltunk tisztában*, de egy bizonyos volt, hogy mindannyian azt akarjuk. Felesleges arról hosszasan vitatkozni, hogy mi, akik a szerbek, horvátok és szlovének uj államát megteremtettük, három nép vagyunk, vagy csak egy nép, de azzal a különbséggel, hogy eddig három különböző név alatt *létezünk*. Nem fontos az a körülmény, vajjon három nép voltunk-e, vagy egy nép három különböző elnevezés alatt, ez egyáltalán nem fontos, mert mi ennek ellenére közösen alapithattuk meg uj államunkat és egészséges állami közösséget képezhetünk. Legjobb bizonyiték erre Svájc, ahol a valóságban három nép lakik: németek, franciák és olaszok, évszázadok óta a legbékésebb állami közösségben, a kultura magaslatán, a gazdasági vagyonosság és nagy tekintély polcán, — mindezek mentesitenek bennünket attól a feladattól, hogy külön bizonyitsuk: három nép egészséges, élet képes, államközösséget képezhet és *amire Svájc képes volt az számunkra még könnyebb, mert mi szerbek, horvátok és szlovének, minden érzésünkben és gondolkozásunkban sokkal közelebb állunk egymáshoz, mint Svájc franciái, németei és olaszai.* Épp ezért érthetetlen számomra, hogy miért nem tudtunk egy épp olyan tökéletes és életképes államközösséget alkotni.

— Valamennyien nagy örömmel üdvözöltük a szerbek, horvátok és szlovének egyesülését és azok, akiknek az volt az elvük, hogy »minden kezdet nehéz«, tisztában voltak azzal, hogy nem lehet mindent tökéletesen és simán lebonyolitani. Az első lépés nehéz és bizonytalan és amint minden gyerek ki van téve gyermekbetegségeknek, éppugy kénytelen egy uj állam a gyermekbetegségeken keresztülesni. Mindannyian emberek vagyunk és nekünk is át kellett menni a fejlődés számos fokán. A fejlődés korszaka lassan haladt előre.

— Ismerek olyanokat, akik nem merik a szájukat kinyitni, nehogy megzavarják a békét és *akiknek az igazságszeretete abból áll, hogy békétlenséget szitanak.* De a legelitélendőbb az a vélemény, hogy hagyni kell az ügyeket a maguk folyásában, majd minden megoldódik önmagától. Meggyőződésem, hogy ma még nagyon távol vagyunk egymástól, de nem ez a legfőbb baj, mert a viszonyokban rejlő különbség, amelyben generációkon át éltünk, a különböző befolyások és a különböző környezet mindent megmagyaráznak. Ezt az akadályt is áthidalhatjuk, ha becsületesen és őszintén közelednénk egymáshoz.

Ezzel szemben a helyzet folyton bizonytalanabb és tisztázatlanabb lesz és pedig azért, *mert sem az igazságszeretet, sem az őszinteség nem tudott nálunk utat törni magának.* Kerülő uton próbálnak a célhoz eljutni, ahelyett, hogy nyilt sisakkal és őszinteséggel állnánk egymással szemben.

— Mindazok, akik az uj államalakulatkor Noviszádon laktak, vissza fognak emlékezni arra, hogy egyesek részéről milyen erőlködések történtek, hogy a Bácska, Bánát és Baranya képviselőit elküldje a zágrebi Nemzeti tanácsba (Narodno Vijeće). Egy szép napon Zágrebből hatvan szerb jött Noviszádra a Matica ülésére és akkor az volt a jelszó »csak Jugoszlávia és semmiesetre Szerbia« *(Szamo Jugoslavia, a nikako Srbija).* Mi igazat adtunk nekik, de hétszáz népképviselő tulkiabált bennünket és proklamálták a Szerbiával való egyesülést. Vajjon megértitek-e, mit jelent egy nép ötszáz éves tradiciója?

»A hó nem azért hull a földre, hogy a virágok elhaljanak hanem, hogy minden ember hátrahagyja benne lábnyomát«, — mondja egy szerb népdal és *sajnos ez az igazság*, mert nekem az a véleményem, hogy mindazok a nyomok, amelyeket a szerbek, horvátok és szlovének egyesitése hátrahagyott, könnyen felismerhetők és azokból kitünik, hogy még mindig nem vagyunk egységes és bensőséges nemzet. Ami bennünket ettől visszatart, az a nehézségektől való félelem és az a félelem, hogy ezeket a nehézségeket eltávolitsuk az utból. Ki kell vetni belőlünk a félelmet és minden tartózkodás nélkül szembe kell néznünk az akadályokkal, most nincs már visszatérés, egységes és közös államba tömörültünk és *most már csak egy jelszó lehet* »előre«, az igazi megértés és a bensőséges egyesülés felé, miért is nyomatékosan hangsulyozni kivánom, hogy ehhez őszinteség és igazságszeretet kell. Lesznek olyanok, akik azt állitják, hogy egy nép vagyunk, de én azt felelem rá, hogy ez nem igaz, mert nincs egyetlen szerb, horvát, vagy szlovén is ,aki megtagadná a nevét, népének nevét értem ez alatt, mindenki az akar maradni, ami most,

Tomics Jása 1919-ben mintha a mai helyzetet látta volna előre. Az elhunyt politikus elvei lehetőséget adnak a jugoszláv állam belső politikai helyzetének végleges stabilizálására.

Magukra talált emberek

A világ hiénái
riadót kiabálnak.
Szemük már fürdik
a képzelt vértengerben,
kalóz becsülettel
esküsznek a népre...
És gyarlóságaikkal
Isten mögé bujnak.
A népek, szédült forgó
kerekekre léptek...
Hiába nőttek ki
a földből
hiénák ezrei.
A kerék forog...
Szemekbe uj képet
faragott a délibáb.
És a házból
Kizavarták az Istent.
A halál is hozzájuk
menekült...
A kerék tovább forgott...
És maga alá tepert,
egy egész országot.
Az dimukból
fölrázott, hiénabarátok
ijedten bámulták
az átfestett népet.
És a bilincsek is más hangon
zörögtek...
A kerék forog ...
És uj szemmel látni
a világot.

Tarkői Zoltán.

A halott feltaláló szemei

Fantasztikus vázlat egy fantasztikus kisérlethez

Irta: Tamás István

I.

Katona Áron mérnök az uccán sétált és a nagyváros forgalmát figyelte, a lázas rohanást az autók meg-megujuló rohamát, a mozgás fáradhatatlan hullámzását.

— Gyönyörü — mondta magában a mérnök lelkességével.

Ekkor észrevette, hogy a tulsó oldalon az édesanyja integet feléje. Könnyü, szöcskeszerü lépteivel indult feléje és mosolygott rá. A kis közből hirtelen kikanyarodott egy autó és mielőtt még a mérnöknek ideje lett volna jobbraátot csinálni, rárohant és elgázolta. A forgalom megbénult. Csődület támadt a véres test körül. Az anya jajveszékelve borult a fiára:

— Átkozott nagyváros! Átkozot autók!

Egy csukott, elegáns kocsiból szakállas fej hajolt ki:

— Mi történt?

A tömegből többen felösmerték:

— Ez Steinbach professzor, a hires sebész!

Az anya félájultan rángatja le a kocsiból:

— Az isten szerelmére nézze meg! A fiam!

A professzor megvizsgálta a véres, gőzölgő aszfalton. Aztán csak ennyit mondott:

— Életben marad, de vak lesz egész életére.

1.

A primadonna, aki előző éjjel hajnalig mulatott a direktor születésnapján, ásitva ébredt fel a mennyezetes ágyban. Körüskörül sötét volt és a müvésznő megdörzsölte a szemeit:

— Ejnye, még ilyen korán lenne?

Felhuzta a rollót és hirtelen behunyta a szemeit. De most nem szakadt rá káprázatos fényözön, mint más reggeleken, vak sötétség borult az ablakokra, fekete bizonytalanság. A primadonna érezte a rátüző nap melegét, az ablaküveg is bágyasztóan langyos volt és valami derengő vörösség táncolt a szemei előtt.

— Na — ásitott egyet elutasitóan, idegesen, mintha azt akarná mondani, hogy elég legyen a tréfából. Lassan felocsudott.

— Érthetetlen — mondta kérdőn önmagának és ahogy az ágy felé botorkált, ledöntötte a kancsót. A hideg viz egészen magához téritette.

— Csak nem vakultam meg? — dadogta és örjitő düh fogta el erre a gondolatra.

Ujjaival kitapogatta a szemeit, körülcirógatta őket, a két csábitó szemgolyót, amellyel olyan édesen tudott nézni, amelynek jóformán egész karrierjét köszönhette és megdörzsölte felelősségrevonóan, mintahogy a hanyag soffört rázzák fel, ha elaludt a kormánykerék mellett: teljesitsd a kötelességedet! Bandzsitani próbált, haragosan összeráncolta a szemöldökét és hunyorgott. Minden hiába. Megvakult.

— Hallatlan! — sikitotta és a szenzációs felfedezés olyan hatással volt rá, hogy elájult.

2.

Ugyanekkor szerte a földön a legdrámaibb jelenetek játszódtak le.

Egy festő ült a »Hotel Dieu« hatodik emeletén és a Notre Damet akarta megfesteni tizmilliomodszor, de egészen uj, eredeti, szenzációs beállitásban, amivel egész biztosan elvitte volna a Szalon első diját. Szineket kevert és közben beszélgetett a barátnőjével, egy lompos kis macskával: »Nézd ezt az égkéket. Ezt az okkersárgát«. A lány előrehajolt, meresztgette a szemét, aztán igy szólt: »Nem látom«.

— Hogy nem látod? — bosszankodott a piktor és ekkor észrevette, hogy ő se látja.

— Napfogyatkozás — mondta és letette az ecsetet.

3.

Vak éjszaka borult az emberiségre. A diplomatát hadüzenet közben érte a fekete felhő és azt hitte, hogy merénylet történt, a tanár ur éppen magánóráját adott szive hölgyének, a gyárakban és bányákban szerencsétlenségek történtek és az uccák forgalma pillanatok alatt megállott. Az emberek vad várakozásban töltötték napjaikat. De hogy semmi ujabb veszedelem nem fenyegetett, megkezdődött az átalakulási folyamat, amelynek során egyesek vallási őrjöngésbe estek, öngyilkosok lettek, mások pedig igyekeztek alkalmazkodni a megváltozott viszonyokhoz. A borzalmas eseményről a vakok értesültek a legkésőbben. A tudósok tudományos alapon akarták magyarázatát adni a katasztrófának. A vegyészek kémiai képletekkel. Egyesek szerint egy ismeretlen bacillus okozta az emberiség vakságát, mások a naprendszer elváltozásának tudták be, némelyek, komoly és szavahihető professzorok, az ultraviolett sugaraknak. Azt hamar észrevették, hogy az állatok továbbra is látnak, a madarak vigan repkedtek a levegőben és a macskák tovább hajszolták az egereket, csak az emberek vakultak meg.

A föld uj geológiai korszakba lépett — ez volt az általánosan elfogadott vélemény. A világ átalakult. Eleinte még valami testvériesség hajtotta össze az embereket. Leomlottak a társadalmi válaszfalak és a közös rémület, közös segitségre ösztönözte őket. De ez csak az első hetek félelmes sötétjében tartott. A vakkoldus megszünt szánalom és irgalom tárgya lenni. Mint iparág is kihalt. A született vakok csakhamar magukhoz ragadták a vezetést minden vonalon. Élelmesebbek, ügyesebbek voltak, jobban tudtak alkalmazkodni és biztosan jártak ott, ahol az ujoncok csak tapogatózva haladtak. Némelyik vak nagyzási hóbortjában nemesi rangot és pallosjogot követelt, azon a cimen, hogy neki már a papája is vak volt. Egy bostoni vakkoldus levezette a családfáját Vak Béláig. A munkásság, amelynek alkalma lett volna végre teljesen felszabaditani magát, gyámoltalanul ölbetett kezekkel hagyta folyni az eseményeket.

A Vakok Közlönyéből világlap lett, a Times nivójára és elterjedtségére emelkedett. Sokan éhenpusztultak, eltévedtek. Akik nem tudtak alkalmazkodni, azok számára megváltást jelentett a halál. Uj felekezetek támadtak és a sötétség papjai nagy derékszögü háromszögekkel járták az uccákat. A cvikker, látcső és filmgyárosok, a filmsztárok, üvegesek, mind tönkre mentek. A külső báj nem számitott többé, illat és tapintás után ismerték fel egymást az emberek. A szemről ugy beszéltek, mint egy felesleges szervről, amely vissza fog fejlődni, akár a karmaink, amelyeket még majomősapánktól örököltünk. Helyette egy uj érzékszerv lépett az előtérbe: az intuició. Általában fokozottabb idegmunkát igényelt ez az élet. Fellendült a misztikus filozófia, az emberek hittek a csudákban, látomásaik voltak és az ujságok csöpögtek a rémhirektől, az időnkint fel-felbukkanó megszállottak azt állitották, hogy látták az istent. Uj izek és uj izlés uralkodott. És nagyon kifejlődött a gondolatolvasás. Ebben az időben akadt egy őrült iró, aki azt képzelte magáról, hogy ő volt Thackeray, novellákat irt a neve alatt, majd később már azt kérdezte az ismerőseitől: »*olvasta a Hiuság vásárát? Az hiszem az a legjobb müvem.*« És második kiadást rendezett belőle lélekvándorlási alapon. Az uj generáció már röhögött az öregek emlékein, akik suttogva meséltek arról az időről, *amikor még láttak.*

— *Bolond!* — mondták egy aggastyánnak őszintén — *Pirosról meg zöldről beszél!*

És a paralizis számlájára könyvelték el a fecsegését.

II.

Kovács Tibor mérnök a találmányán dolgozott. Mellette egy karcsu, barnahaju lány állott: a menyasszonya. A lány szerette és bizott benne. Ők már ahhoz a generációhoz tartoztak, amely csak hirből ismerte a régi világot. A multról beszélgettek. A fiu álmodozó, csendes temperamentum. A lány türelmetlen és türtető. Egymás arcát simogatták.

— *Olyan vagy* — mondta a fiu — *mint egy tüzes golyó. Mint az álom. Mint a szomoruság.*

— Te pedig a sirásra emlékeztetsz engem — felelte a lány — sirás után tolik igy meg a szivem vággyal és kedvvel, mint amikor veled vagyok.

Igy udvaroltak egymásnak, finom lelki hasonlatokat használtak és gyengédek voltak, akár a fiatal állatok.

Kovács sebész-mérnök volt, a technika és az orvostudomány diadalmas házasságának egyik leglelkesebb katonája.

— Holnap — mondotta a mérnök — ismét látni fogunk, akár az őseink. A napot, a holdat és a csillagokat. A szineket és az árnyékot. A mosolyt a szádon és a szerelmet a szemeidben.

1.

— Nos — kérdezte a fiu — mit érzel ebben a pillanatban?

A lány meghatottan állt, szemeiben könnyek ragyogtak és némán átölelte a mérnököt:

— Én hatalmas, hatalmas emberem! — suttogta — *látlak! Látom az arcodat, a kezedet, a fények játékát a testeden. Es mindezt te adtad nekem!*

A feltaláló elébe állt. Farkasszemet néztek. Életükben először.

— Milyen szép vagy — mondotta a lánynak — *egészen ilyennek képzeltelek.*

— Én... én azt hittem, hogy világos a hajad és... milyen barna vagy... milyen izmos!

A fiu nevetve karolta át:

— Szeretlek.

A nagy kataklizma óta ők ketten voltak az elsők, akik láttak. Korszakalkotó esemény: érezték mindaketten. Ezen a délután dőlt el az emberiség sorsa.

— Végre teljesülni fognak a vágyaim — tárta szét a karjait szenvedélyesen a lány. — Meghódithatod az egész világot! Mi volt ehhez képest Nagy Sándor, vagy Napóleon? Te különb vagy mindenkinél, mert látsz! Ha akarod imádni fognak! Templomokat emelnek a tiszteletedre és áldozatokat mutatnak be előtted. Baál és Mohamed gyengék voltak. Ez a csorda eddig nem tudott más, mint keresztrefesziteni, szájaskodni és követelni. De ez a csorda most örülni fog, ha élni hagyod, ha nem ölöd meg, ha kegyeskedsz elfogadni a hódolatát!

A fiu csendesen ingatta a fejét:

— Nem. Én nem rabolni akarok, hanem az emberiséget szolgálni. Most vakok, akiknek csak a lelkük világit, de a sötétség rossz és ártalmas indulatokat vált ki belőlünk. A világosság a szellem világossága lesz — mondta patetikusan — a haladásé és a békéé. Kötelességem felnyitni a szemeiket!

A lány szemében ellenséges tüz villant fel:

— Mi az, hogy az »emberiség békéje?« Mit müveltek, amig láttak? Öltek

SPANYOL ANTOLOGIA

Napszálltakor

— Miguel de Unamuno —

Haldoklik immár a leáldozó nap
A feketezöld tölgyerdő fölött,
A lebke felhők, bibor függönyök
Vonagló dgyán csöndbe becsukódnak.

De keleten a fény már elhaló csak,
A dombokon gyászpompa hömpölyög,
A kupolán, pillérem könnyü köd
Bucsuja a dicsőn eltovozónak.

Igy halni meg, rejtőzve, kandi kéba
Kiváncsiaktól, mégis glóriába,
Kitárva lelkünk, hadd lássák becsét meg.

Hadd irigyeljék áhuldozva végre
Es a kigyulladó, titáni égre
Piros visszfénnyel verni a pecsétet.

Agueda unokaném

— Ramon Lopez Velarde —

Meghivta a keresztanyám Agueddt,
hogy nálunk töltse az egész napot
s megkérdezett unokaném,
keményitett ruhában, ám ijesztő
és ünnepélyes, furcsa gyászban.

Agueda csörgött a keményitőtől
és ugy rémlett, hogy zöld szeme,
piros orcája engem véd a félős
gyásztól...

Picinyfiucska voltam,
már tudtam, hogy az O az gömbölyü,
s amint Agueda szorgosan — szeliden
rakosgatott a zengő folyosón,
egyszerre csak valami ösmeretlen
hidegletés viszolygott rajtam át.
(Nyilván azóta van meg hős-bolond
szokásom, hogy magamban is beszélek.)

Amikor ettünk, a nyugodt, idilli,
öreg ebédlő csöndes félhomályán,
kábulva hallgattam, hogyan csörömpöl,
kés, villa és kanál időközönként,
s hogyan csilingel, trillázó kacajjal
Agueda hangja.

Ó egész olyan volt
(e gyász, e zöld szem, e pirosas arc)
mint holmi tarka-cifra nagykosár,
almával és szőlővel megrakottan,
egy régi szekrény ódon ében éjén.

Végzet

— Ruben Dario

Boldog a fa, mely nem érez, miként mi,
s még boldogabb a kő, mely nem kutat,
mert nincs nagyobb átok, mint élni, élni,
s a legnagyobb kin itt az öntudat.

Létezni s mit se sejteni, iszonnyal
remegni attól, hogy voltunk, leszünk
és hogy holnapra meghalunk bizonnyal,
az életet viselni, mit eszünk

allghogy ösmer, a halált, cudar bunk,
a testünk, fájó, eleven övünk,
a sirt, amely ugy néz ránk, mint a par-
s nem tudni, hogy hova tartunk Itunk
és hogy honnan jövünk...!

Kikelet

— Juan Ramon Jimenez —

Csicsereg a fecske a hajnali tájon
— Dalába völgy kék viz szellőcske énekel.
...Ocsudom, elalszom s langy párnába fáj ón
Egy csorranó könnyet, egy mosolyt rejtek el.

Szerelmetes reggel fáklyázva sugaraz
Boldog szineivel...
Ha bus heverőjén
Fölserken a szivem, ó isteni tavasz,
A te napod ragyog, a méla verőfény.

Tavasz, fényt adj nekem e szomoru árnyban,
Hiu anyám, nekem egy uj rózsát vessz te,
Hogy vigan feledjek s ujra megtaláljam
Régi, pihés fészkem, akárcsak a fecske!

Fájó lélek

— José Gorostiza Alcalá —

Öregapó tüstől, magába tüstől,
csak szivja vén pipáját és szipákol.
A délután, ragyogva az ezüsttől,
ábrándozik egy régi rózsafáról.

Öregapó bóbiskol, néha ümget...
Bah szomoru is, ami messze van már,
a rozzant óra, a tegnapi ünnep
és elhajitva a suton a naptár!

Csend... Álom lengi át a néma csendet,
mert annyi sok dolog mult el azóta,
nyájas családi körben nóta csengett,
zengett a nóta, az a régi nóta.

A messze tájon titkosan suhanva
az alkonyat jön, tisztul bánatokban,
a rozzant óra ugy lapul a falra,
mint fájó lélek, mahagóni-tokban.

Ketyeg, beszélget a letünt napokrul
a vén pipával, mely busan világol,
a kiskapu, mely meg-megcsikordul,
egy régi-régi sárga rózsafáról.

Spanyolból forditotta:
Kosztolányi Dezső

és garázdálkodtak. Ami nincs, az nem hiányzik annyira, mint amennyire megtehet szokni a legcsudásabb csudát is. Az emberek már rég hozzászoktak a sötétséghez, belenyugodtak és berendezkedtek az uj világban. A professzorok megmagyarázták és a papok beszentelték. Mit akarsz tőlük? Örök boldogságot adni a gonosz fenevadaknak! Nem mernek ezek semmit elkövetni *mert tudják, hogy te látod őket!* Attila isten ostora volt, de te isten szeme vagy és isten szeme mindent lát! Lehetsz azért jóságos és böles uralkodó. Megbüntetheted a gonoszokat és megjutalmazhatod a jókat. Csak szemet ne adj nekik, mert vérszemet kapnak!

A mérnök magábaroskadva ült az asztala előtt, könyökére hajtott állal és maga elé meredve mondta:

— De mit ér az élet, ha nem látjuk? Hogy érzi magát az ember, aki csak csuszik-mászik a földön, szemein az örök sötétség hályogával? Mit ér a jóság, étel, szerelem, ha nem látjuk, aki adja, akinek adjuk?

— Ajaj humanizmus! — táncolt félláhon a lány — tönkre akarod tenni a világot ezzel a találmánnyal? Inkább semmisitenéd meg az egészet! Átkozni fognak érte!

Csend volt. A dinamók halkan duruzsoltak az őszi alkonyatban és a naplemente elöntötte arannyal a szobát. Kovács kétségbeesetten felnyögött.

— Hát nem fogjuk megérteni egymást, kedves — mondta könyörgően — én azt hittem, hogy végleg összekapcsolódunk és ehelyett eltávolodunk, rettenetes szakadék támadt köztünk...

A lány elébe állt:

— Válassz: én vagy a te megváltó hóbortjaid?

A fiu határozottan mondta:

— Én visszaadom az emberiségnek a látás örömét!

2.

A dögvész közelsem okozott volna akkora pánikot a népek között, mint amikor megjelent közöttük a szelid szőke fiatalember, aki azt hirdette, hogy *lát*. Hogy látja a mozdulataikat, a grimászaikat, a mezőt és a szobában levő tárgyakat. Ahogy civilizációkat döntött romba a vakság, most kétszeresen nagyobb felfordulást idézett elő a látás. A halállal megtudtak békülni az emberek. A földrengésekkel, árvizekkel is, mert egy rajtuk kivül álló hatalom zuditotta rájuk. De most egzisztenciák forogtak veszélyben és a trösztök hatalmas propagandát inditottak a szem ellen. A papok a feltaláló vérét követelték és máglyára akarták cipelni. Néhányan megkörnyékezték óriási összegekkel és azt hitték, hogy kevesli a felajánlott milliókat, azért utasitja visszaöket monopolajánlataikkal.

— A látásnak közkincsé kell válnia — mondotta.

Egy reggel rendőrök jöttek érte. Könnyü szerrel megszökhetett volna előlük, de *bizott a maga igazában* és követte őket. A történelmi nevezetességü tárgyaláson, amikor arra akarták kényszeriteni, hogy jelentse ki, hogy tévedett, indulatosan dobbantott a lábával és ezt kiáltotta:

— *És mégis látok!*

Börtönre vetették, de ekkor már egy csomó ember birtokában volt a titoknak és a látás terjedt, mint a ragály. A nagytőke nyomban felösmerte a müszemek jelentőségét, egy nagy érdekeltség ráfeküdt a szemgyártásra és amiért Kovács majdnem mártirhalált halt, most már az élet mindennapos csudáihoz tartozott. Eleinte drága volt, luxuscikk, amit csak gazdag ember szerezhetett meg magának. A szemes emberek igy fölébe kerekedtek a vakoknak, aránytalan és igazságtalan előnyökhöz jutottak. Később tökéletesitették a találmányt. A zsebakkumulátorok helyett egész parányi apparátust szerkesztettek, amely teljes negyvennyolc óra hosszat müködött és vetitette az agy látásmezejére a kivülről jövő képeket. Ezerszer tökéletesebb szemet produkált az emberi tudás, mint amilyent a természet adományozott az emberiségnek. A tudósok számára mikroszkópikus szemeket gyártottak, hogy nem volt szükségük nagyitóra, a csillagászoknak messzelátó szemeket, mig a fotografusok fényképezni tudtak a szemeikkel.

3.

Hihetetlen, hogy az ember mennyit kibir. A civilizáció mérföldes csizmákkal haladt és a világ vedlett akár a kigyók. A látás korszaka rettenetes gyötrelmeket cepelt magával. A gépek hóditó megjelenése huzott maga után uszályként ennyi nyomoruságot. Vagy a puskapor, vagy amikor az ember kezébe került az első balta...

Forradalmak pusztitottak, amig csak lehetővé nem tették minden ember számára a látást. Az államok az oltással egyidejüleg elrendelték a kötelező szemet is és a csecsemőknek szép kék szemeket dugtak a pillájuk alá. Az ilyen nagyobb tételes állami szállitásoknál felháborító panamáknak jötek a nyomára. A világháboru hirhedt papirbakkancsai óta nem történtek hasonló galád visszaélések. A parasztok és a szegény munkások elkeseredetten csapták a földhöz és két kézzel kaparták ki a szemgödrükből a hályogos, mindent rózsaszinben mutató, sokszor repedt szemeket.

— *De hisz ezen mindent duplán látni!* — panaszkodtak — *ez mindent nagyobbnak mutat!*

A vadak téritése annak idején sokkal könnyeb munka volt, mint a világosságot terjeszteni. Egyes vidékeken lázadások ütöttek ki. A szemet áruló ügynököt karóbahuzták, ördöggel cimboráló latornak nevezték és vasvillával zavarták ki a faluból. Az öregek pedig egyenesen megmakacsolták magukat. Nem voltak kiváncsiak a világ képére. Az első időben temérdek nehézséget kellett legyürni. Az ujságok ezer megható anekdótát közöltek a János bácsiról és a Malvin tantiról, akik sikongtak a gyönyörüségtől, amikor az első fény a szemükbe hatolt és bár nem láttak még tovább a házuk tájánál, még se mozdultak ki hazulról, nem is kiváncsiskodtak többre. Ezek a régi módi öregek továbbra is tapintás és szaglás utján érintkeztek, elveikből nem engedtek egy tapodtat sem a rigó és a tehén maradt a házőrzőjük, a jó tehén, amely a kutyát pótolta, őrt állt hüségesen és bőgött, ha veszély fenyegetett. A madarak pedig láthatatlan szellemekként repkedtek a kertjeikben fütyültek és énekeltek.

A szem azért mégis diadalmasan folytatta hóditó utját. A nagyvárosokban öles hirdetések, fényreklámok orditották:

Messzelátó szemek! Ezer méter! Garantált márka! Rövidlátóknak és távollátóknak!

A főnök urnak persze ezer szeme volt, sőt hátulról is belelátott az alkalmazott veséjébe, mig a spórolós ember csak a félszemét égette. A könny viszont megszünt hatáskeltő eszköz lenni, mert egyetlen gombnyomásra egész záporeső hullott a női szemekből. A gazdag nők undoritó luxust üztek a szemekkel, villámló, ábrándos és tüzes barna szemeket vásároltak, volt aki naponta háromszor váltotta akár a toalettjét, délelőtt esdeklő, alázatos kökényszemmel jelent meg a korzón, mig este a szinházban andalitó fenséges feketével.

— *Szemesnek áll a világ* — ez volt az üzleti jelszó.

De azért akadtak férfiak, akiket nem tudott magával sodorni a modern élet tempója és ebben a zürös törtetésben nem láttak tovább az orruk hegyénél. Uj szinek uj élmények jelentkeztek. Mint ahogy valamikor az ékszerekkel operált a gavallér, ugy most a szem jött divatba. A férjek nyakék helyett drága, finom kivitelü szemeket vásároltak a szeretőjüknek. A szépség és az értelmes arc csupán technika kérdése volt, a kozmetika széppé varázsolta a legcsunyább arcot is. Ezért az emberek nem itéltek többé a külsőségek után, mert némelyik hiu borbély intelligensebb ábrázatot csináltatott az egyetemi tanárokénál is és a rablók angyali képpel szurták le a gyanutlan áldozatokat. A slampos ember, aki a XX.-ik században a kézelőgombjait cserélte el, most szürke és barna szemekkel szaladt a hivatalába és csak akkor vette észre a cserét, amikor már az egész iroda röhögött. (Ez később divatbajött a nőknél, vegyesen hordani a szemeket, kéket a barnával és lilát a hupikékkel.) A kezdő szerencsevadászok kölcsönszemekkel vágtak neki a világnak, vagy részletre vásároltak egyet, olcsó, uraságoktól levetett szemet. Igy aztán néhányan lötyögő szemmel jártak, amit folyton tartani kellett félkézzel, hogy ki ne ugorjon a helyéből, mások viszont bögölyszemmel kóboroltak a földi téreken. Persze adót vetettek ki rájuk.

— Ha szegény kifizetni — mondták a méltatlankodó munkásnak — akkor ne lásson!

A primitiv szemek közös telepről kapták az áramot, kisugárzás utján, aminek megvolt az az előnye, hogy sztrájk esetén egyszerüen kikapcsolták az áramot és a sztrájkolók vakon tántorogtak a bizonytalanságban.

Egyesek megpróbáltak müsziveket gyártani, de ezek a kisérletek nem vezettek eredményre. Kudarcot vallottak a mügyomor gyártási kisérletek is. Általában: a technika fantasztikus arányokban fejlődött. Csak agyvelőt nem sikerült még mesterségesen előállitani.

4.

A *XXIII*-ik század leghiresebb pere kétségtelenül Williams asszony és Perkins mérnök ügye volt. Az asszony beperelte rágalmazásért a mérnököt, aki azt állitotta róla, hogy a szeretője.

— Alávaló hazugság! — zokogta az asszony a biróság előtt — azt a frátert sohase láttam!

A mérnök a hallgatóság elképedésére csak ennyit felelt:

— Álmomban az enyém volt.

A birák meghökkentek. A metafizikai élet ebben az időben erősen kifejlődött, szellemidézéssel és spiritiszta szeánszokkal kábitották magukat az emberek és a fokozottabb idegélet magával hozta a legsajátosabb fajtáju elmezavarokat. Próféták hemzsegtek a keresztutakon és a gyengébbidegzetü fiatalemberek, összezavarták látomásaikat a valósággal. Álmokat fotografáltak és jövendőltek.

— Bizonyitékokat kérünk — mondotta nagysokára az elnök.

— Kérem... a nagyságosasszony térdén... egy barna szemölcs...

Zárt tárgyalást rendeltek el. Az asszonyt egy női alkalmazott megvizsgálta. A szemölcs tényleg ott volt. A mérnököt felmentették.

5.

A szerencsétlen feltalálóról mindenki megfeledkezett. Egy riporter nyomozta ki unalmában és kétségbeesésében, mert már semmi szenzációja nem akadt az napra, hogy »az emberiség megváltója« börtönben csücsül. Kovácsot a közvélemény nyomására felsőbb rendeletre kiengedték. A nép diadallal hurcolta körül, szülővárosa kegydijat szavazott meg a számára és egy szalámigyár róla keresztelte el a gyártmányait. Kezdett divatba jönni. Amikor elgázolta egy autó, az egész müvelt világ meggyászolta. A gyászszertartáson megjelent a miniszterelnök is, ugyanaz, aki igazságügyminiszter korában elrendelte a letartóztatását. Kemény, energikus mondatokban méltatta a haza nagy szülöttjének érdemeit.

Mikor föléje hajolt, hogy a mellére tüzze a becsületrendet, kinos meglepetéssel látta, hogy égve felejtették a halott szemeit és Kovács furcsán bandzsitott rá, mereven, mintha kacsintana hamiskásan...

Ebben az időben betéti részvénytársasági alapon egész bandák alakultak, amelyek éjjel megrohanták a temetőket és kifosztották a kripták lakóit. A hullarablók különösen a szemekre pályáztak, amelyeket a kegyeletes hozzátartozók ép ugy a halottban hagytak, akár az aranyfogakat. A feltaláló kriptáját még azon az éjjelen feltörték. És ennek a férfinek, aki a legjobb ember volt a világon, aki soha a légynek se vétett, akit csak kijátszottak és becsaptak mindig, most kilopták a szemeit is.

A tőke és a béke

A Bácsmegyei Napló számára elmondta Jacques Seydoux volt külügyi államtitkár

Páris, augusztus hó.

»Iskolapéldája a marxi doktrina elavult igazságainak az a tétel, hogy a tőke szükségképen háborukra visz, mert a háborukra szüksége van« — mondotta nekem a szélütött Jaques Seydoux miniszter, Berthelot nyugalomba vonult előde a külügyben. »Igaz volt, mikor megállapitották és nem igaz ma legkevésbbé sem.

Minden államnak ugy háboruban, mint békében legfontosabb anyagi támasza két osztály: a kistőkés és a paraszt. Nélkülük békében sem lehet kormányozni, a háboru azonban teljességgel az ő vállaikon nyugszik. A nagy államkölcsönöket mindig kisemberek jegyzik (a nagytőke ezer apró forrásból ömlik egybe) és a hadsereget a paraszt élteti. Már pedig parasztnak és kistőkésnek különleges törvénye van. Ők nem ajánlkoznak soha. Ők várnak és óvatosan mérlegelik a lehetőségeket. Ha a feltételek nem tetszenek nekik, nem zugolódnak, hanem visszavonulnak csendesen, mint a házába a csiga. És akkor a kormányzás megakad. A kistőkés harisnyaszárba rejti a pénzét, a paraszt pedig megszoritja a termelést: hisz ő maga nem halhat éhen soha. Nincs emberi erő, mely a parasztot termelésre, a kistőkést pénze kiadására kényszerithetné, ha önmaga nem akar adni.

Még nem is oly régen paraszt és kistőkés nem nézte rossz szemmel a háborut. Az akkori spanyol közmondás három dolgot jelölt meg a paraszt boldogságának feltételéül: »*Ayre y sol y guerra in Sebastopol*«, mert szélben, napban nől a gabona és háboruban nőnek a gabonaárak. Igy volt ez Spanyolországon s egyebütt a sebastopoli háboru idején és igy volt 1870-ben, meg 71-ben is. Franciaország a vesztett háboru másnapján máris visszanyerte egész hitelét, a járadék rövid ingás után parin felül emelkedett és a valuta bizonytalansága nem volt se tartós, se veszélyes. Németország a háboru másnapján valósággal lázas gazdasági fejlődésnek indult. (Valójában mindez puszta látszat volt: a gazdasági fellendülés jóval a háboru előtt kezdődött meg mindkét országban, a háboru azonban, ha meglassitotta, meg nem állithatta a fellendülés iramát. Kétségtelen, hogy háboru nélkül e fejlődés nem lett volna kevésbbé kedvező, de tőkés és gazdász ezen nem filozofált: aranyesőnek látta a háborut és őrült neki. Háboru — e szó nagy rendeléseket jelentett: puska és töltényszállitásokat, hadiszállitást, megnövekedett fogyasztást, élénkebb ipari életet. Ezzel kapcsolatosan izmosodott hiteléletet, magasabb árakat, jófeltételü kölcsönöket elsőbben a háboru folytatására, majd a háboru okozta károk megtéritésére. Szóval: brilliáns üzleteket a földbirtokosoknak, az iparosnak, a tőkésnek és közvetitőjének, a banknak. Igen, tőke és birtok akkor szükségesnek és hasznosnak látthatta a háborut.

De a világháboru lényegesen megváltoztatta ezt a felfogást. Egyik legkitünőbb francia bankvezér 1914. őszén azt mondotta: »A háboru tovább, mint egy évig nem tarthat semmiesetre sem, mert addig minden hadviselő félnek kifogy az aranymuniciója.« Ez a kitünő pénzember nagyot tévedett: négy álló esztendeig tartott a háboru. Holott mégis neki volt igaza: az aranymunició egy év multán minden országban kifogyott. Csakhogy a magas hadviselő felek folytatták a háborut *papirosmunicióval*. Tulmentek az anyagi lehetőségen, tulmentek a maguk csődjén is, tul a nullavonalon és folytatták a háborut negativ összegekkel. A háboru után pedig eljött, amihez hasonlót legföljebb a francia forradalom leggyászosabb felvonulása produkált egy országban és rövid ideig: az infláció és az államcsőd. Mert ha be nem vallottan is: nem egy állam ment csődbe, hanem valamennyi, és ezzel csődbe mentek *a kistőkések is, meg a nagytőke is*, a hitelezők és közvetitők a bankok egyaránt. Ugy a győztes, mint a legyőzött államokban. Mert ha egy vagy másik győzelmes állam fizet is 30%-ot a háboruelőtti adósságaiból: ez bizony azt jelenti, hogy a másik két

harmadrészben csődbe ment. Anglia pedig, az egyetlen, ki semmiféle csődegyezményt nem fogadott el, hanem végsőkig fizet, nos, Anglia talán többet szenved gazdaságilag, mint a többiek valamennyien.

A pénzadó nagy- és kistőke rájött a keserves tapasztalat után, hogy háboru ebből a modern tartós népháboru fajtából a rossz üzletek legrosszabbika. Ők nem óhajtják mégegyszer megélni az esztendőkig tartó moratóriumot, hogy végül rossz pénzben a jó kölcsönneiknek egy harmadát vagy egy negyedét tudják nagy kinnal s késedelemmel visszakapni. Épitő munkát akarnak látni és garantált békét, mely biztositja a kamatfizetést. A legnagyobb tőkecsoportok, a mammutbankok (kik valójában csak utcsinálói és közvetitői a nagy pénzoperációknak, melyek végeredményben mindig tömegek pénzére szólnak), igazodnak a kliens és a részvényes gusztusához. Minden pénzügyi kormány, mely az utóbbi években külföldi vagy belföldi nagyobb tőkesegélyre szorult, tapasztalásból tudja, hogy a béke garantált volta a hitelnyerés legelső feltétele. Aki háborus lehetőségekkel fenyegetőzik, nem kap pénzt. És annál kevésbbé juthat tőkéhez, mert ma már nem az a világ van, mint 15 éve, mikor minden állam nyilt boltban kinálgatta a pénzt. *Pénzt ma egyedül Newyorkban kapni, meg Londonban* és kisebb összegeket még Amsterdamban. Pont. Aki ma pénzt akar, az vagy a Wallstreet-en, vagy a Cityben, vagy a Dam-on kell hogy az ottani urak kedvére való legyen. Már pedig ezek a jó urak, mintha mind összebeszéltek volna, kizárólag a békés perspektivákat szeretik. Be kell végül látnia minden embernek — (még ha véletlenségből munkásvezér volna is) — hogy az a rejtélyes valami, amit nemzetközi nagytőkének szokás nevezni, s mely tegnap a háboruk élesztője volt, ma békeszerző és háborut akadályozó erő. A genfi Népszövetségnek legváratlanabb, de legerősebb támasza, mely rejtve munkálkodik, de annál hatásosabban és tud békeszándékot és szilárd békeakaratot teremteni még olyan kormányok kebelében is, akik fogcsikorgatva lelkesednek a békéért. Tőke és földbirtok békét kiván. És az ő kivánságuk parancsszó,

Benedek Károly

Régiségek boltja

Irta: Debreczeni József

A régiségkereskedés messze volt, kivül a városon, nagyon csendes és nagyon szük ucca sarkán. Hortensie azonban nem tudta ezt, hiszen a mostani lesz az első látogatása a boltban, amelyről csak a langyos borzongások éji óráiban álmodozott néha. Hortensie az F. villamossal érkezett, egészen a végállomásig jött a kocsival, ott leszállt és bizonytalan léptekkel meg némi magyarázatlanul maradt rosszérzéssel tipegett tovább a lucskos kövezeten. Néha belepillantott a retiküljébe: mégegyszer megnézte a cimet és egyenkint vizsgálta meg a házszámokat.

— Kérem szépen — szólitott meg egy kékzubbonyos embert — kérem szépen messze van még a Mayer-féle régiségkereskedés?

— Mayer, Mayer... — a kékzubonyos töprengve simitott végig a homlokán. Szeretett volna szolgálatára lenni a jóillatu dámának, akiről huszonöt lépésnyire lenevetett, hogy nem ebbe a kerületbe való. — Ki tudja — gondolta tisztelet teljesen — hol is lakik ez a habfehér hölgy. Biztos a harmadik kerületben vagy talán a negyedikben.

— Arra tessék menni — emelte fel a karját és jobbra mutatott egy keskeny ucca torkolata felé — második sarok kérem.

Hortensie köszönte és megindult. Mentében még visszafordult a kékzubbonyos ember felé, szinte áhitattal nézte meg és ezt gondolta magában:

— Az utolsóelőtti, ő az utolsóelőtti ember, akivel beszéltem...

Az ajtó előtt még rendbehozta kissé az arcát, rizsport vett elő és ruzsrudacskát, amellyel gondosan huzott néhány piros vonalat az alsóajkán.

*

Pál ott állt a pult előtt és a házisapkás, kedvesen fehérhaju régiségkereskedővel beszélgetett.

— ... például ez a darab is — vett a kezébe az öregember egy aranypénzt — amely talán a legértékesebb az egész üzletben...

Pál hitetlenül nézett körül. A rokokó lábu törékeny üvegszekrényekben ékkövek izzottak és méltóságteljes amforák sorakoztak katonás glédába. Szobrok és serlegek hallgattak a polcokon, sápadt, előkelő elefántcsont hevert garmadában a pulton és a nyitott Wertheim szekrényből csodálatos szinekben villanó topázok kukucskáltak ki.

— Ez az aranypénz? — kérdezte meg érdeklődve.

— Igen. Az élet értékének nevezték 1670 körül Granadában és a városban csodálatos hatalmat tulajdonitottak neki.

Az öregember becézve vette a kezébe az Élet Értékét. Penészessárga aranydarab volt és egyik oldalából otromba domborulatban emelkedett ki a granadai Boldogságos Szüz palástos képmása.

— Igen csodálatos hatalmat — mélázott el a régiségkereskedő. — Azt mondták róla, hogy minden tulajdonosa százhusz évig él.

Az ódon boltban táncos kedvvel imbolygott körbe a félhomály. A penészes aranypénz sápadtan csillant meg a keskeny napcsik fukar világosságában és Hortensie a háttérből látta, hogy Pál vágyakozva tapogatja végig a talizmánt.

— És — kérdezte halkan a fiatalember — mennyit érhet most... pénzben?

— Ezt nagyon nehéz lenne meghatározni. Ezeknek a dolgoknak mindig a gyüjtő szenvedélye határozza meg az értékét. A mult héten például... igen a mult héten egy angol volt itt. A gyüjtők legnagyobbrészt angolok... igen.. és első látásra kétszázezret igért érte.

— És?

— Nem adtam oda.

Az öregember széles mozdulattal mutatott körül a régiségkereskedésben. Egyetlen gesztussal felölelte a rengeteg mindent, a köveket és a hallgatag szobrocskákat, amelyeknek olyan a csöndje, mint az örökkévalóságé.

— Annyi minden van itt. Nézze... és neki éppen ez a talizmán kellett. Nem adtam. Két okból... Először pillanatnyilag nincs is szükségem a kétszázezerre, azután pedig.. igen... én is szeretnék százhusz évet élni.

Filozofálni kezdett:

— Az arannyal való foglalkozás előbbutóbb megkeményiti a szivet. És nekem sok aranyam van itt köröskörül... igen... nem szégyenlem megmondani, hogy kemény a szivem. Irigy vagyok... igen... nem vette még észre fiatalember, hogy az irigységnek és az aranynak ugyanaz a nemzetiszine. Mindkettő sárga.

*

Pál csak most vette észre Hortensiet, aki csendesen állt az ajtóban és a talizmánt nézte.

Kezet csókolt neki és mosolyogva invitálta be a régiségbolt melletti kisszobába. Pál már évek óta bérelte ezt a zugot az öregembertől, aki rengeteg szabad idejében gyakran hivta be lakóját a régi boltba és csodálatos történetekkel bágyasztotta el fantáziáját. Ezek a végtelen és szövevényes históriák tökéletes összhangban voltak a helyiség misztikus bolthajtásaival, a rendületlenül ketyegő antik órák mementójával és az örök félhomállyal is, amely rejtelmes szinekkel diszitette fel a szobrocskák meztelen törzseit.

A kisszobában néhány kép volt, iróasztal és zöldernyős állólámpa. A futószőnyegen néhány papirdarab hevert, levelek, feljegyzések foszlányai.

— Alig tudtam elszabadulni — lelkendezett Hortensie — Heller csak most kezdte meg a rendelést.

Pál csodálkozott. Hortensie most nevezte először Hellernek a férjét, aki már nyolc év óta birtokolta őt, azon a cimen, hogy Isten és emberek előtt a felesége.

— Persze — válaszolta — gyanakszik.

— Három hete nem voltál már fenn nálunk — mondta egyszerűen Hortensie.

Körülnézett a szobában és meghatottan jegyezte meg:

— Most vagyok először nálad...

— Annyi idő óta.

— Ha valaki meglátott volna.

— És akkor? Régiségbolt, bejöhetsz.

— Különben — simitott végig a homlokán Hortensie — különben amugyis teljesen mindegy — *máma meghalunk.*

— Igen — válaszolta Pál és kinyitott egy apró fiókot — ugy irtad tegnap a leveledben.

— És te?

— *Én... természetesen... helyeslem.* Beleegyezem. Ezt ugy sem lehet tovább csinálni. Ezt a bujkálást, ezt a bizonytalanságot.

— Persze...

... és vedd tudomásul, nem tudom elviselni a gondolatot, hogy örökre másnak az oldalán élj. Meg fogunk halni.

Hortensie mintha mosolygott volna egy kicsit a nagy héven:

— Hát persze. Azért jöttem ide a Büvész ucca 133 alá. Az Isten háta mögé...

Pál lázasan kutatott a fiókban, mintha keresne valamit. Pedig a revolver ott feküdt legfölül, de ő nem akarta észrevenni. Tovább kereste, mig Hortensie kinyitotta a kabátját és leült.

— Szökni nem lehet — füzte tovább a fiatalember — és szinte kiáltva tette hozzá:

— Nem tudlak eltartani.

— Havi kétszázötvenből bizony bajos lenne — mosolyogta Hortensie.

— Havi kétszázötvenből nem lehet megszökni, igazad van. Havi kétszázötvenből nem szabad szerelmesnek lenni — *orditotta.*

Azután abbahagyta a keresgélést és odaült az asszony mellé..

— Szóval most meghalunk, én kedves Hortensiem — mondta. — Ez lesz az első botrány az életedben és az enyémben is. Holnap mi leszünk a szenzáció és Heller csodálkozni fog a merészségünkön. Öngyilkosság a szerető lakásán.

Közelebb hajolt és csodálatos dolgokat suttogott Hortensie elé a halál sokszor lejáratott misztikumáról és az elmulás örökké való szépségeiről, amiket ő, Pál, még egy nagy regényben is meg akart irni, igen, ezt már régen tervezte ezzel a gyönyörü halálregénnyel, de most már ugyis mindegy.

A boltajtó felől motoszkálás hallatszott be. A régiségkereskedő huzta le nehézkesen a rollót és aludni indult.

Pál feszülten hallgtódzott és megszámolta az öregember lépteit a pulttól a hálószobáig.

— Talán — jelentette ki hirtelen és nem is nézett Hortensiere — talán még van egy mentség. Amivel szökni lehet és tovább élni. Megirni azt az izét, amiről az imént beszéltem neked.

Hortensie nem felelt. Ugy maradt lehajtott fejjel és mélyen elgondolkodva, amig a fiatalember aggódó, halk léptekkel osont a boltajtóhoz és lélegzetvisszafojtva lopódzott be a sötétbe.

*

Pál sokáig maradt benn. Amikor visszajött, nem tudott elfojtani egy nagyon halk és nagyon keserü szitkot.

— Nem találom. Eltünt — szaladt ki belőle egyszerre a kétségbeesés — eltünt, pedig megfigyeltem, hogy hova teszi. Biztos utólag vette magához... az átkozott...

És tehetetlenül szoritotta ökölbe a kezét.

Hortensie csodálkozva emelte fel a fejét:

— Hol voltál? Miről beszélsz?

— Az amulett. Ami megér kétszázezret...

Fáradtan és reménytelenül esett le a karosszékbe.

— Az amulett? — kérdezte Hortensie és alig láthatóan elmosolyodott — ja, igen, az amulett.

Egészen közel hajolt Pálhoz és ugy sugta oda:

— Azt, azt én már elvettem... mikor bejöttem.

És aggódva tette hozzá:

— Azért megbocsájtasz, ugye?

Berényi János:

Hü őrszem bámul a tábortüzre

Vérem kegyelte szép mezők,
hahogy elcsuszik rólatok ez a nap,
és süketebb csomókba görcsösödnek a lángok,
és uj bujdosók elé sietnek az erdők,
és a csillag más szinbe jajdul az égi váltón,
és hamis aranykancsókat emel fölétek a hit,
és uj őrtüzek feslenek ki a nyelves partokon,
és más üllőkön melegszenek a kalapácsok.
és más lesz a szent és más a kárhozott,
és más posványok gőzölik ki a szégyen iszapját
és a vigalmakat csak adagolják mint a gyógyszert
és uj titkokra borit árnyékot az égi terebély!

Vége szakadhat az eddigi örök hüségeknek.
balgák lesznek, akik lábuk alá kapták a tornyokat,
az odvas, elitélt kaszárnyák hitét fölisszák a lobogók,
a zajban földbe szurt, árva virág lesz az ő haragjuk
az esti önkivületben megszólalnak a tárogatók,
vérükből csodás szomoruság hasad az éjbe,
föntről sikoltás gurul, mint a számüzött csillag,
és friss fájdalmak vagdalódznak mindenütt a régiekkel
és a sirból fekete vesszőt hajt a halottak pénze
és uj meztelenség áll ki egy szál karddal a régi páncélok elé.

Holnap hazugság lehet minden eddigi öröm,
ezer állomás fogja megvámolni a kiáltásokat,
lángoló parancsok ülhetnek a várfokon
hiszékeny térdhajtásokat sarcol egy ócska arckép
ellophatják a tüzhely fészkét s az arcunkat is
de minden kényszeren és változáson keresztül
a szánalmat és a kardot a sirók öröklik.

Mirko Benić gyáros kitüntetése
Grand Prix a liegei világkiállitáson

Az ország legnagyobb és legismertebb redőnygyára, Mirko Benić Zagreb, a világ legnagyobb épitőművészeti és ipari kiállitásán, amelyet most tartottak meg Liegeben, szintén részt vett. A kiállitás redőnyosztályán a világ majdnem minden számbavehető redőnygyára képviselve volt. A kiállitás vezetősége, amelyben világhirü szakemberek foglaltak helyet, a Benić-gyár készitményeit a legjobbnak találta és ezért egyhangulag a **legnagyobb kitüntetést, a Grand Prix-t és a nagy aranyérmet** itélték oda Benićnek.

Mirko Benić különféle redőnyeivel ma már nemcsak az egész országban ismert, de szép nevet vivott ki magának már a külföldön is, főleg Görögországban, Törökországban és Délamerikában.

Bizonyos, hogy ez a jóhirü gyár ezentul is nagy mértékben hozzájárul ahhoz, hogy a külföldön gyáriparunkról a legjobb vélemény alakuljon ki.

Lunacsarszki népbiztos szép felesége visszavonult a filmtől és a luxustól, gyermekeket nevel, destruktivnak tartja a férfiakat és regényt ir az anyák uralmáról

Anna *Lunacsarszkinak*, az orosz közoktatásügyi népbiztos ragyogó szép feleségének rövid berlini szezsur után tudvalevőleg *vissza kellett vonulnia Moszkvába.* Anna Lunacsarszki, aki különben tehetséges regényirónő, *filmszinésznőnek* jött Berlinbe. Ugy látszik, ki akarta magát tombolni a rákényszeritett szovjetegyszerüség után, luxushotelben lakott, ragyogó toalettjei városszerte ismertek voltak, a szellemes és szép hölgy csakhamar központja lett nemcsak a berlini társaságnak, hanem a nemzetközi pletykának is. *Lunacsarszkiné berlini szereplése azonban rossz vért szült a szovjet politikai körelben.* Nem tartották illőnek, hogy egy népbiztos felesége ily feltünő luxusban szerepeljen a világ előtt és a Lunacsarszkájának, ahogy Berlinben nevezték, csakhamar vissza kellett térnie Moszkvába. Azóta nem hallott róla a világ. *Most egy amerikai ujságirónőnek sikerült bejutnia moszkvai palotájába.* Az amerikai ujságirónő a Lunacsarszkájával való találkozásáról a következő cikkben számol be:

Anna *Lunacsarszkája* éppenugy, mint Mme *Litvinov palotában lakik,* ez a palota azonban kényelem és elegáncia tekintetében mögötte áll *Harritonoukos* cukorkirály fényes házának, amelybe most Litvinovon kivül több más magas szovjethivatalnok presideál. De Lunacsarszkája asszony háza, a Potesni-palota ezzel szemben fent van a Kremlben és itt is egyike a legérdekesebb történelmi multu épületeknek. A kis szines homlokzatu palota ugyanis a XII. századból származik. Mai nevét Nagy Péter alatt kapta, a hires Potesni-Corpsról, amelyben csak a dinasztia leghüségesebb hivei juthattak be. A Potesniek a palota szinházterémében szinielőadásokat rendeztek, ők adták az első orosz udvari szinház fényét és hangulatát. Rövid ideig Péter cár testvére, Zsófia nagyhercegnő lakott a palotában. Később magas államhivatalnokok bocsátották az épületet rendelkezésére, a forradalom alatt provizórikus kórházat is rendeztek be benne.

Néhány év óta ebben a palotában van Anna Lunacsarszkája lakosztálya, szomszédjai mind a szovjet vezetői közé tartoznak.

Anna Lunacsarszkájához egy közös barátnőnk vezetett be, aki előre figyelmeztetett, hogy *Anna Alexandrovna zárkózott, exkluziv természetü,* aki lehetőleg kerüli az uj ismeretségeket. A népbiztos feleségét tehát női remetének képzeltem és amikor spártai egyszerüséggel berendezett dolgozószobájában szemtől-szemben ültem vele, oly kevéssé hasonlitott ahhoz a képhez, amelyet róla magamnak alkottam hogy alig akartam a szemeimnek hinni. Ann Alexandrovna szép, tele van élettel, természettől fogva göndör szőke haja gondosan ondolálva van, mélyenfekvő kék szemei beszédesek. Olyan, mintha a fiatalságot személyesitené meg és alig hinné az ember, hogy az a fiatalember, aki egy fejjel magasabb nála, tulajdon fia. A népbiztos felesége egyszerü csikos gyapotból készült házi ruhát hord, amitől élesen elüt a nyakat diszitő drága coboly-prém-boa.

Kitünő francia kiejtéssel élénken beszél a Carszkoje Szeloban, a volt cári rezidenciában berendezett gyermektelepről, amelyet ő szervezett meg, azután áttért irodalmi munkásságára. A gyermektelepre vonatkozólag elbeszéli, hogy közvetlenül a forradalom után az orosz tanitók nagyobbrészt még passziv rezisztenciában voltak, de neki sikerült megszervezni az uj tantestületet. Fiatal diáknőket hivott meg, hogy az uj elvek alapján vegyék kezükbe a tanitást. *Szigoruan megtiltotta a testi fenyitést,* de még a hangos rendreutasitást is, elérte azt, hogy **a gyermekeket, akiket egyenesen az ucáról küldött a volt cári termekbe, jóság** és szeretet vette körül, hogy végre hozzájuthattak ahhoz az életörömhöz, amely oly sokáig el volt zárva előlük. Anna Lunacsarszkája ezzel a rendszerrel azt remélte, hogy vissza tudja adni a gyermekek önbizalmát, hogy erőssé teheti őket a létért való küzdelemben. Véleménye szerint minden gyermeknek joga van abban a pillanatban, amikor kivánja, arra, hogy ugy vallásilag, mint szekszuális téren felvilágositsák, nem tartja azonban helyesnek, hogy ezeket a kényes kérdéseket idő előtt érintsék. Ezek a szempontok vezették Anna Alexandrovnát, amikor még mint fiatal tanitónő müködött és saját megállapitása szerint az igy elért eredmény nagyon szép volt.

Mialatt még a tanitásról beszélünk, uj látogató jelentkezik. Pierre *Lacoste* francia költő.

— Maga itt ül és pedagógiai kérdésekről beszél a vendégeivel, ahelyett, hogy a *La Vie* egy fejezetét olvasná fel nekik, — mondja az ujonnan érkezett.

A »*La Vie*« Madame Lunacsarszki legujabb szociális regénye, háromkötetes nagy munka. A szerzőnő meghatározása szerint »*szimfonikus regény szintetikus analizissel*«. Lehet, hogy vannak akik megértik ezt az elhatározást. A regény különben szatira a háborus pszihozis idejének hősimádata ellen. Jean *Vacheront*, a bandität és szoknyavadászt, amikor egy győztes ütközetből hazatért, nemzeti hőssé kiáltják ki, a nők pálmaágakkal kezükben vonulnak fel előtte. A csirkefogóból igy hős lesz. A regény első részének címe: »Márton az álmodozó«. A második rész: »Messzi az ágyuktól« és a harmadik kötet: »A béke birodalma«. Anna Lunacsarszkája két teljes esztendeig dolgozott ezen a trilógián.

— Már huszonhárom éves koromban nekikezdtem egy regénytrilógiának, — mondja. — A két első kötet, a »Hajnalpir« és a »Fiatalság«, el is készültek, azonban nem tudtam magam arra elhatározni, hogy ki is adjam őket. Nem vagyok velük megelégedve és véleményem szerint csak a minden tekintetben tökéletes munkát szabad nyomtatásban megörökiteni.

Ennek a regénytrilógiának harmadik kötete eddig csak az irónő fantáziájában él. Az anyaság kérdésével foglalkozik.

— Meg vagyok arról győződve, — mondja — hogy *az anyaság gondolata fogja a világot vezetni és a kommunizmus a matriarchátus felé halad.* A férfi destruktiv tényező, mig a nő egész szellemében kétségtelenül konstruktiv. A kommunizmus megszüntette, hogy a nő az állam parazitája legyen és véget vetett a hamis szentimentalizmusnak a két nem között. Hiszem, hogy az a kollektiv gyermeknevelés, amelyre mi törekszünk, tökéletesebb egyéniségekké neveli majd a gyermekeket, mint az eddig a régi módszerekkel lehetséges volt.

Még gondolkozom a hamis szentimentalizmuson és a kollektiv gyermeknevelésen, amikor Lunacsarszkája már hozzá kezd ahhoz, hogy egy részletet felolvasson a *La Vie* cimü regényéből.

Be kellett vallanom, hogy tekintettel azokra a perspektivákra, amelyeket szellőztetni kezdtek, arra vágytam, hogy eltünhessek ebből a kis palotából, ahol a félhomályban ültünk, el patriarkális szülői házamba, ahol nincsenek ilyen regénytrilógiák az asztalon és ahol azokat a teóriákat, amelyeket Anna Alexandrovna halálos komolysággal és mélységes meggyőződéssel irodalmi munkásságában felvett, semmiesetre sem tartják ragyogó fáklyáknak...

CSEVEGÉS

Malmgreen

Sirt ástak neki a jégbe, belefektették és otthagyták. Nem akarták megtenni. Huszonnégy óráig vártak, háromszor visszafordultak, a végén — mégis elmentek.

És abban a percben mindeggyé vált, hogy nehezen mentek el, vagy szivesen, hogy ő kivánta, hogy menjenek, vagy könyörgött, hogy ne hagyják ott, hogy visszajöttek háromszor, vagy akár tizenháromszor. Abban a percben, attól a perctől fogva csak egy volt: Elmentek.

A lépések elhangzottak és csend, csend, rettenetes gyilkos csend lett.

Valahol nyüzsgött, zugott, forrt, élt a világ. Emberek vannak és állatok és virágok. Itt csak jég és jég és csönd.

Valahol messze két fekete pont mozgott. Az ember a jégsirban utánuk nézett, talán arra gondolt, hogy még kiáltható, még meghallanák! Nem. Összeszoritotta a száját.

A két fekete pont eltünt. Most csak igazán egyedül. Ugy egyedül, ahogy soha ember még egyedül nem volt.

Micsoda derüs, boldog magány volt a Robinson egyedülléte. Milyen izgalmas szép magány az óceánrepülőé, milyen irigylésreméltó, reménykedő a hajótörötté, a tengeren uszó mentőcsolnakban — ehhez a magányhoz képest.

Fojtó rémület szoritotta össze a torkát. Nem érzett sem fájdalmat, sem hideget, csak a csönd fájt kibirhatatlanul.

Otthon azelőtt, hogy gyülölt minden lármát! A tömeg zugásától éppen ugy menekült, mint a tolakadó szunyog zümmögésétől.

Most? Egy szunyog... milyen szép volna élőlény zümmögését hallani.

Nosztalgikus gyöngédséggel gondolt minden zajra. Gyerekkacajok kisértete csilingelt a fülében és vágyakozva emlékezett részeg matrózok veszekedésére, aminek legutóbb a kikötőben tanuja volt.

Fülelt. Sehol egy hang, sehol egy szin. Legalább egy kutyát itthagytak volna! Meglehetne simogatni a bundáját és ugatna.

Kutyaugatás... milyen jó volna kutyaugatást hallani...

Állati félelem fogta el. Nem birom tovább — érezte.

— Halló — szakadt ki mellőből a hang.

— Halló, halló — megrészegedett a maga hangjától, *az emberi hangtól.*

— Halló Zappi, halló Marianó!

— Halló jertek vissza, nem birom... halló... feleljetek...!

Ugy érezte harsog a hangja, átrepül a jégen és vizen, nem gyengül a távolsággal és betölti a mindenséget.

— Halló! feleljetek! Halló! Emberek! Halló Világ...! Halló Emberiség!

Azt hitte kiált, pedig a hangja már csak suttogás volt. Még egyszer körülnézett a jégmezőn az éjféli nap felé forditotta szemét, megpróbált fölülni de a gerince már nem hajlott. Nagy kinnal fölkönyökölt.

— Halló Isten! — susogta. Visszahanyatlott a jégsirba.

A rádiós

A rádiós ember bent ül a szobában, előtte egy nagy tölcsér, abba beszél.

— Hölgyeim és uraim, müsorunk következő száma stb.

Aztán jön a »következő szám« és a rádiós ember megint a tölcsérhez lép:

— »Müsorunkat befejeztük« mondja, vagy: »Halló Radiozsurnal Praha« vagy »vergessen Sie nich Ihre Antenne zu erden« — aszerint, hogy melyik országban, melyik szobában, melyik tölcsér előtt ül.

Eleinte, mikor a rádiós ember elfoglalta helyét a tölcsér előtt nagyon tetszett neki az a gondolat, hogy ő most az egész világgal beszél, hogy az ő szürke kis emberi hangjára öt világrészben figyelnek, hogy császároknak és nagy müvészeknek mondja:

— Gute Nacht meine Damen, gute Nacht meine Herrn guuute Nacht!

De lassanként a rádiós ember büszkesége alábbhagyott. Csendes nyugtalanság foglalta el a helyét. Mert ő ugyan beszélt a nagyvilággal, de a nagyvilág **nem felelt.**

Milyen jól esett volna egyszer, egyetlen egyszer, ha a fekete tölcsér megszólal:

— Jó estét rádiós ember! Egészen biztosan nem fogom elfelejteni »Meine Antenne zu erden«.

De a tölcsér sötéten és ellenségesen bámult rá és hallgatott.

A rádiós ember hiába kivánt jó reggelt és boldog karácsonyi ünnepeket, hiába kedveskedett jó müsorral és kedvező időprognózissal.

Lassankint meggyülölte az apparátust, mint egy konok állatot és meggyülölte a világot, melybe szétkiabálta a tüdejét anélkül, hogy valaha feleletre méltatta volna.

Azután multak az évek. A rádiót megszoktuk, már nem csoda a számunkra, hanem szükségleti cikk, mint a vizvezeték vagy telefon.

A rádiós ember, hivatalnokká lett, aki végzi a dolgát. Már nincsenek illuziói, sem érzelmei: Nem ember, hanem része a gépnek.

Csak néha-néha, langyos tavaszi estén, vagy csillagos nyáréjszakán, ha ünnepiő kedvében van, vagy ha elhagyottan ül a studióban és arra gondol, hogy mások baráti asztalnál mulatnak, akkor önti el valami meleg vágyakozás a szivét.

— Halló Merry Christmas!

— Halló Boldog Ujévet! — kiáltja bele a nagyvilágba. És rajtakapja magát, hogy gyerekes várakozással figyel a tölcsérbe, hogy valahonnan a nagyvilágból érző emberi hang csendüljön felé:

— Halló köszönjük! neked is rádiós ember!

De a nagyvilág hallgat, és a rádiós ember elszégyeli magát és zavartan gyujt a cigarettájára.

Kiáltó szó a pusztában

Magam előtt látom Malmgreent, amint a jégsirból kikiáltott és elképzelem a rádiós embert, amint hasztalan beszél a tölcsérbe.

És arra gondolok, kell-e ahhoz az északi sarkon lenni, hogy az ember egyedül legyen és a rádióba kell-e beszélni ahhoz, hogy ne kapjon választ a szavára.

Nincs-e sokszor két ember egymás mellett és nem hallják egymást? Beszél az egyik és nem kap választ a másiktól, ahogy nem válaszolnak a jégsziklák és nem felel a rádió tölcsér.

Feltesz az ember kérdéseket és nem kap feleletet.

És akkor a kérdés kinoz és éget és sokszor gyilkol.

Ha az emberek tudnák mire képes a *szó,* micsoda gyógyitó, erőt adó, vigasztaló ir, akkor, beszélnének egymáshoz, akkor nem hagynák, hogy az embertársuk szava kiáltó szó legyen a pusztában!

Akkor nem hagynának hivást válasz nélkül, kérdést felelet nélkül és nem volna senki egyedül, aki az emberek közt van.

Csodálatos hid emberi lelkek közt a szó. Nélküle csak saltomortalékkal közelitheti meg egymást két lélek, ami néha sikerül, de legtöbbször vesztüket okozza.

Milyen furcsa, milyen szomoru, hogy az északi sark elhagyatottságába kell menni ahhoz, hogy az emberek megértsék, hogy milyen gyönyörü dolog az emberi közösség, hogy örüljenek egymásnak és segitsenek egymáson!

Lucia.

A Friedler-féle szabadalmazott
GAMMA
hajnövesztő
egyszersmind a hajhullás, korpásodás, hajmolyosodás legtökéletesebb gyógyszere
Orvosilag kipróbálva és ajánlva!
Kapható minden gyógyszertárban és drogériában, ahol nem kapható, forduljon az S. H. S. vezérképviselőjéhez és öltőállomásához
Drogerija „Nada"
Kollár és Gabrics Subotica
Telefon 637
1/4 literes üveg 65 dinár
1/2 „ „ 85 dinár

Erdélyi József:

Fázó csillagok

Kislányom felnézett az égre, —
felhőtlen téli este volt, —
s mint költő gyermekéhez illik,
igy szólt: »Szegény kis csillagok...«

»Fáznak... Nincs kis kabátjok, nincs kis
sapkájok, nincs kis keztyüjök. —
Nincs nekik édes anyukájok...«
Nagy költő minden kis kölyök!

«Sirnak, szegény kis csillagok,
sirnak. Félnek, nagyon-nagyon,
a repülőtől...« Félek én is:
féltelek, én kis csillagom!

Szivem szegény kis csillaga,
mi lesz veled e zord, fagyos
világban? — Fázni; sirni; félni;
nagyon-nagyon szenvedni fogsz.

Nem lesz mindig jó anyukád...
De ne félj; csak szived legyen:
jó szived a hit szárnyain
felemel árván, özvegyen.

TERE-FERE

— I —

Cook. A tudományos világ Cook születésének kétszázadik évfordulóját ünnepli az idén. Annak a nagy fölfedezőnek, aki a tizennyolcadik században ugyszólván ujra átbuvárolta a földgolyót és tragikusan halt meg dicsőségének mezején.

Marthonban, Durham grófságban született 1728-ban. Kispolgári családból származott, mely nem dicsekedhetett semmiféle hősiséggel: apja kereskedő volt. Fiát csak elemi iskolába járatta, aztán a kereskedelmi pályára szánta, de az 1742-ben, — tizennégy esztendős korában — megszökött hazulról, bucsut mondott szüleinek, egy szénszállitó hajóra szállt, aztán besoroztatta magát a haditengerészetbe. Mindent a tulajdon erejének köszönhetett. Első nagy utját 1768-ban indult, mikor betöltötte negyvenedik esztendejét.

1769-ben csillagászati esemény tartotta lázban a tudományos világot, a Vénusz csillag haladt el a nap korongja előtt. Anglia elhatározta, hogy Tahiti szigetére küld egy kutatórajt a csillagászati tünemény megfigyelésére. Fölszereltetett egy száz tonnás hajót, az Endeavourt, melynek parancsnokságát Cookra bizta.

Cook bejárta az örök tavasz szigetét, az uj Edent, majd további utazása során Ausztráliát kereste, melyről állandóan beszéltek a földrajz tudósai. Utján fölfedezte Uj Zélandot, melyet 1642-ben már megtalált egy hollandi utazó, de csak felületesen buvárolta át.

Sikere nagy lelkesedést keltett, egy másik kutatóraj vezetését is reá bizták. Ennek két hajóval vágott neki. Ekkor fedezte föl Ausztrália szigettengerét, Uj Caledóniát, az Uj Hebridákat.

Harmadik — és utolsó — utja 1776-ban végzetessé vált számára. Cook a benszülöttekkel való harcban megsebesült, egy követ dobtak rá, emberei ijedtükben a hajó fedélzetére futottak. Egyedül maradt a tengerparton, térdre esett, rimánkodott a benszülötteknek, hogy hagyják meg életét, azok azonban dorongokkal verték agyon, otthagyták vérébe fagyva a tenger partján, melynek ő volt a legszenvedélyesebb buvárlója és ismerője.

*

A bolsevizmus történetéhez. Az *Europe* cimü folyóiratban André *Spire, a* francia iró érdekes adalékokkal szolgál a tekintetben, hogy a bolsevizmus elleni ellenforradalomban milyen szerepet játszottak a zsidók.

— A régi rendszer — irja — nem engedte meg a zsidóknak, hogy földbirtokosok legyenek, vagy szabad mesterséget gyakoroljanak, emiélfogva többnyire kereskedelmi, vagy kézmivesi pályára léptek. A bolsevizmus rendszeresen tönkretette az ipart, kereskedelmet. Ezért a zsidó polgárság éppugy kivándorolt, mint az orosz polgárság, vagy az orosz arisztokrácia. Azok a tömegek, melyek benn rekedtek az országban, szörnyü nyomoruságnak néztek elébe, csak ugy boldogulhattak, ha szinleg kénytelen-kelletlen beadják derekukat az uj kormánynak. Nem csoda tehát, hogy az ottmaradt zsidók, valamint az ottmaradt oroszok engedtek a bolsevizmus anyagi és erkölcsi nyomásának.

— Tagadhatatlan, hogy a bolsevizmus vezetői között vannak zsidók, Trockij, Kamenev, Zinovjev és Litvinov. Szereplésüket az magyarázza, hogy ebben az országban a tömeg müveletlen volt s akkor, mikor kitört a forradalom, csak a zsidó proletárság vehette át a vezetést, mert az müvelt volt. De Dora Kaplan, aki Lenin ellen merényletet követett el és Kannengieser, aki megölte Uritckyt, szintén zsidó volt. Egy több millióból álló tömegben különböző érdekek, irányzatok, kedélyek, lelkialkatok találhatók; mérsékeltek, szenvedélyesek, önkényeskedők, hazafiak, nemzetköziek, épitők és rombolók.

*

A kis Napoleon felesége. A *Revue des deux Mondes* Palelologuenak, Franciaország volt szentpétervári követének tanulmányát közli, melyben a jeles diplomata elmnodja, hogy találkozott III. Napoleonnak, az ugynevezett kis Napoleonnak özvegyével. Az özvegy, a volt császárné ezt mondta neki az uráról:

— Meg kell önnek mondanom, hogy első találkozásunk óta a császár mindig nemesen, önmegtagadóan, nagylelküen viselkedett. Mikor boldogok voltunk egyszerünek és jóságosnak láttam, irgalmasnak és résztvevőnek. Csodálatos lemondással türte a valótlanságot és a rágalmat. Miután ránk zudultak a szerencsétlenségek, önmegtartóztatása, szelidsége szinte a fönségig emelkedett. Ha látta volna utolsó esztendeiben. Soha egy zokszót sem ejtett, sohasem gáncsolt semmit, sohasem követelőzött. Gyakran könyörögtem neki hogy védekezzék, hogy verje vissza a szemérmetlen támadásokat, a hitvány rágalmakat, melyekkel illették, szóval hogy vessen véget azoknak a sértéseknek, melyek állandóan reánk záporoztak. Ezt felelte nekem: »Nem, nem fogok védekezni. Némely katasztrófa oly fájdalmas egy nemzetnek, hogy annak joga van, — ha igazságtalanul is, — mindent a vezetőire háritani. Egy monarka, egy császár lealacsonyitaná magát, ha védekeznék, mert tulajdon ügyét védené a népe ellen. Az uralkodó számára nincsen mentség, nincsenek enyhitő körülmények. Legfontosabb kötelessége magára venni minden felelőséget az alattvalóiért, akik szolgálták öt, vagy elárulták.« E nemes szókat sohase fogom elfelejteni, ezek gyámolitanak, már harminc esztendeje. Ezért nem is irtam meg soha uralkodásom emlékeit, bárhogy unszoltak...

*

Uj élettani fölfedezések. *Binet*, a francia tudós, az élettan egyetemi tanára könyvet jelentetett meg azoknak az uj kutatásoknak eredményéről, melyek az élettanra vonatkoznak.

A tüdőt sokáig ugy tekintették, mint csak a lélekzés szervét, de az ujabb buvárlatok kimutatták, hogy szerepe sokféle. Annak előtte igen helytelenül minden szervünknek csak egy működést tulajdonitottak. Igy voltunk a májjal is. Claude *Bernard* fölfedezése folytán rájöttek, hogy a máj működése szintén sokféle, átalakitja az élelmiszereket, megköti a mérgeket, vasat cukrot és zsirt halmoz föl, szabályozza a szervezet ellátását. A lép szerepe főkép az utolsó években tisztázódott. Ez hasonlatos a májhoz, amennyiben szintén földolgozza a zsirt, megsemmisit egy bizonyos fajta cukrot, keményitőt, savat szállit a vérnek és ként. Ennek ellenére a lép nem föltétlenül szükséges az élethez, a sebészek eltávolithatják, anélkül, hogy a szervezet nagyobb kárát látná.

Ellenben épp akkor jöttek rá arra, hogy a lépnek nem kis szerepe van a szervezet növekedésében. A tudósok az állatkisérletek során kiirtván egyes ujszülött állatok lépét azt vették észre, hogy — noha ezeket éppugy táplálták, mint azokat, melyek léppel rendelkeztek — lassabban növekedtek, mint a lépesek. Ennélfogva a lépet a növekedés serkentőjének, titkos szabályozójának is tekinthetjük.

— Különösen figyelemreméltó az a fejezet, mely a belső kiválasztó mirigyekről szól. Ha a hypophysis mirigyét megsemmisitjük egy kutyának, az elhizik, nagyon rövid idő alatt. Egy kutya, mely tizenkilenc kilót nyomott, pár hét alatt huszonhat kiló lett. Hasonlóan érdekes megfigyeléseket közöl a könyv irója a hegybetegségről, a szomjuságról, az álomról s a dohányzás veszedelmeiről.

*

A cár meg az édesanyja. Oroszországban most tették közzé hiteles szövegben II. Miklós cár naplóját és az édesanyjával való levelezését, mely 1905 és 1906 között folyt.

Amint ezekből a levelekből kitünik, 1905-ben már tartottak Oroszországban a forradalomtól s az anyacsászárné azt tanácsolja fiának — amit később a cárné is, Alexandra Teodorovna, — hogy álljon a talpára, legyen valóságos egyeduralkodó.

1906 január 16-án ezt irja:

— Ha a multban erélyesebbek lettünk volna, ha több szilárdságot, határozottságot mutatunk, sok dolog nem történik meg. Egyáltalában nem értem miért vesztegetett Witte annyi időt?

De a közelgő forradalomnál is jobban megrémiti az anyacsászárnét az a terv, hogy a koronabirtokokat el akarják kobozni. Ebben tudvalevőleg a Duma minden pártja megegyezett. Tekintve, hogy a koronabirtokok keveset hoztak a kincstárnak, elhatározták, hogy a földet a parasztok között osztják ki.

Az anyacsászárnő fölháborodott hangon, szinte magából kikelve ir erről:

— Ezek a disznók a különböző pártok megegyezésével el akarják kobozni a földeket. Mindenesetre elküldöm neked ezeket a röpiratokat, melyekben minden le van irva. Nyilván már tudsz róla, de ez olyan fontos kérdés, hogy nem hallgathatok tovább. Már most mindenkinek tudtára kell adni, hogy a koronabirtokhoz senkinek sem szabad hozzányulni, mert az a cárnak és családjának magánvagyona. Jóvátehetetlen történelmi hiba volna, ha csak egy kopeket is engednénk. Ez elvi kérdés, az egész jövő tőle függ. A tömeg ebben a tekintetben annyira tudatlan, hogy fogalma sincs honnan származnak ezek a birtokok és tőkék, melyek a cár magánvagyonát alkotják, ennélfogva bárkinek is tilos hozzájuk érni. Senkinek semmi köze hozzá, de azért szükségesnek tartom, hogy mindenkit meggyőzzenek erről.

*

Mi az értéke egy kéziratnak? Rousseaunnak egyik kéziratát, az Uj Heloiset Londonban 300.000 frankért adták el. A vevő — egy amerikai kéziratkereskedő — meg van győződve, hogy jó üzletet csinált. Kereskedelmi szempontból ez nagyon valószinü. Minthogy az irodalmi ritkaságok árfolyamának semmi köze a belátáshoz s a józan észhez, nem lehetetlen, hogy ennek a kéziratnak értéke 300.000 frankról egyszerre 600.000 frankra ugrik, vagy három millióra.

Daniel *Mornet*, a Sorbonne tanárja erről a kérdésről elmélkedve fölveti a kérdést, vajjon egy ilyen kéziratnak nem csak kereskedelmi értéke van-e, hanem irodalmi értéke is.

Ezt feleli:

— A kéziratok mindenekelőtt értékes fölvilágositással szolgálnak nekünk arra vonatkozólag, hogy született meg az iróban a gondolat. Egy mü leggyakrabban nem egy pillanat alatt jön létre a nagy iró agyában. Még a munka folyamán is megváltoztathatja tervét egészben, vagy részletekben. Ennélfogva egy ismeretlen kézirat fölfedezése mindig nagy fontossággal bir az irodalomtörténetre nézve. Ez egyszeriben átalakithatja egy iróról eddig megformált véleményünket. Aztán a kéziratok majdnem mindig bevilágitanak az iró müvészetébe, stilusába. A munka alapgondolata az agyban dolgozódik ki, ebből semmi sem marad a papiron. Ellenben a papiron igenis meglelhető a müvészi munkának egy része s a stilusmunka, egészen. Kéziratok nélkül néha egyáltalán nem látnánk bele ebbe a munkába. Igy például *Balzac* kéziratai és kefelevonatai arról tanuskodnak, hogy ő csodálatos buzgalommal javitgatta azt, amit irt. Irói tiszteletdijának nagy részét gyakran fölemésztette az a költség, melyet utólagos javitásokért fizetett a nyomdának...

*

Az uj óriási Buddha. Japáni ujságok megemlékeznek egy uj óriási buddhaszoborról, mely akkora mint egy hegység. Csákányok vágták ki egy hegyből s a jövőben világitótoronyul fog szolgálni a japán hajósoknak.

Most Kobeból, egy japáni városból azt jelentik, hogy Okomato Fisaburo százezer yent adott egy másik óriási Buddha szoborra.

Ez a szobor nem mulja felül az előbbinek az arányait, de azért elég nagy. Magassága huszonnégy méter. Vasból, cementből készült. Arra a célra szolgál, hogy hozzá imádkozzanak azoknak a nyugalmáért és békességéért, akik öngyilkossággal vetettek véget életüknek, vagy erőszakos halállal haltak meg, vagy azoknak az elhagyottaknak és rokontalanoknak a lelkéért, akiknek nincsen az egész földön hozzátartozójuk.

*

Uj hirek a spiritizmusról. A spiritisztáknak illetve a matefizikusok eddigelé három nemzetközi gyülést tartottak: az első Koponhágában folyt le, a második Varsóban, a harmadik Párisban.

Az utóbbi eredményét a tudományos világ most foglalja össze.

Mindenekelőtt megemlitik, hogy a metafizikusok, akik tudományos alapon igyekeznének vizsgálni a lélek jelenségeit, erősen összekülönböztek a spiritisztákkal, a tulvilág vakbuzgó hivőivel. De az egyenetlenségek ellenére is számos érdekes kérdés vetődött föl legutóbbi gyülésükön.

Krall, müncheni tudós a gondolkozó állatokról tartott előadást arról, hogy hogyan közölheti az ember az állattal a gondolatait, *Maeterlinck* annak idején sokat irt az eberfeldi lovakról. Ennek a jelentőségét az állatpszihologusok lebecsülték, noha az a rengeteg ember, aki megfordult Muhamed és Zarif istállójában, sohase tapasztalhatott semmiféle csalást. Az a tény, hogy Krall egy vak lovat is megtanitott számolni kizárja azt, hogy a lovak a jelekből értették meg az ember szándékát. Tizenegy ló közül három egyáltalán nem akart kötélnek állni. Ellenben akadt közöttük egy állatzseni, aki olyan köbgyökvonást végzett, melyre a nézők közül sok képtelen lett volna. Érdekes az is, amit az ember és állat közötti gondolatátvitelről mondott, mely sok esetben meglepő eredménnyel járt. A lovak fejét bebugyolálták s igy lehetetlen arra gondolnunk, hogy valaki öntudatlanul jelet adott volna nekik. Hasonló kisérleteket végzett *Bechterev*, az orosz lélekbuvár kutyákkal. Kisérleteinek eredményéről Zimmer a berlini egyetemi tanár kezeskedik.

Schrenck-Notzing beszámolt arról, hogy egyik médiuma *Weber* Károly a hinduk yoghikhoz hasonló képességgel rendelkezik. Önkivületi állapotában — pusztán az akaratával — föl tud emelni tárgyakat, sőt önmagát is. Munkatársai harmincöt esetben láttak ilyen tárgy felemeléseket s becsületszavukra fogadják, hogy csak a tiszta valóságot mondják.

Olimpiai játékok két évezred előtt

Atléták a multban és ma — Az olimpiai győztest virágcsokorral ünnepelték és diszpolgárrá választották a görögök

Nem kell tüzetes kutatás, csak a görög és római képeket és szalonokat kell megnézni, hogy meggyőződjünk arról, hogy a XX-ik század sportélete egészen más, mint a régi klasszikus népeké. Az olimpiád azonban, amelyet pár évtizeddel ezelőtt rendeztek meg először Athénben, régi görögöktől maradt ránk, akik egy bizonyos időközben tartották meg ezt a számukra még országos viadalt. A görögök sportkulturáját, mint azt unos-untalan emlékezetünkbe idézik, ezek az olimpiai játékok emelték magas nivóra és fejlesztették ki bámulatos módon.

A sportban olyan fontos szerepet játszó masszázst is ők alkalmazták először.

Mi csak pár évtizeddel ezelőtt próbálkoztunk vele először. A tréner a görögöknél maga az orvos volt, aki a masszázst, mint gyógymódot vezette be. Már Hypokrates tanította, hogy a kemény masszázs igen jó a testnek: a puhát megedzi, az izmokat rugalmassá teszi.

A nők sportolása modern mozgalomnak látszik, pedig már a görögöknél is »divatban« volt. A spártai törvényhozó Lykurgos a nők számára is kötelezővé tette a tréningeket és a sportküzdelmeket. Plato, a nagy filozófus is azt kívánta, hogy »a nők végezzenek sportgyakorlatokat, hogy a férfiakkal egyenlők legyenek ebben is.«

A görögök azonban nem adtak olyan sokat a rekordokra, nem is volt stopperórájuk, amivel a rövid sprinttávokon az időt mérik. Ezzel szemben igen megbecsültek minden szép gyakorlatot, általában: a szépség volt nekik a legfontosabb. A leghiresebb olimpiai győzőjük Diagoras volt. Pindaros, a költő erről a Diagorasról feljegyezte, hogy már apja és öregapja is hires atléta volt. Diagorasnak három fia: Damagetos, Akesilaos, Dorieus szintén megszerezték az olimpiai babérkoszorut. A monda följegyzi, hogy amikor Damagelost egyik győzelme után nagy ünneplésben részesitették, karjára vette apját, Diagorast, kitartotta és igy szólt a néphez: »Ne engem, *ezt* ünnepeljétek.« Ez Krisztus előtt 464-ben volt. A Diagoras-fiuk gyerekei tovább ápolták a sportdinasztia hagyományait és még 310-ben is aratott győzelmet egy Diagoras ivadék: Peisidoros.

Peisidoros nevéhez érdekes történelmi anekdota füződik. Édesanyja, Perenike, trénernek öltözve elkisérte a fiatal

Peisidorost Olympia városába. A stadionba halálbüntetés terhe melleti megtiltották a nőknek a belépést, de Perenike férfinak öltözve könnyen bejutott oda. A nagy örömben azonban, hogy fia megnyerte a boxversenyt, megfeledkezett a szükséges óvatosságról és fölismerték. A görög vének halálra itélték, de később fiára való tekintettel megkegyelmeztek neki. Ettől kezdve a trénereknek mezetelenül kellett belépni a stadionba.

A görög atléták egyébként teljesen mezetelenül treniroztak és versenyeztek. Ezt mutatja a név: Gymnast, gymnos, ami annyit jelent, hogy mezetelen.

A mai nemzedék szemében Nurmi az ideális futónagyság, a legnagyobb olimpiai rekorder. A görögöknél a rhodosi Leonidás volt a leghiresebb olimpiai versenyző; *négyszer volt egymásután triastes*, ami annyit jelent, hogy mind a négy olimpiai számot megnyerte. A négy görög olimpiai szám volt: futás, futás fegyverrel, ugrás, boxolás. Leonidás teljesitményét fölülmulta a krotoni Milo, aki hatszor győzött az olimpiai versenyeken és harminc évig volt Görögország legünnepeltebb atlétája. A messenai Damiskos már tizenkét éves korában nyert futóversenyt az olimpiai ünnepen. A leghiresebb boxoló és birkozó Theagenes, aki 1400 győzelmet aratott harminc éves versenykarrierje alatt. Erejéről legendák maradtak vissza. Egy alkalommal iskolából hazamenet leemelt a talapzatról

egy sulyos ércből öntött istenszobrot és hazavitte anélkül, hogy egyszer is megpihent volna.

Hogy a görögök milyen nagyra becsülték az olimpiai győzelmet, bizonyitja Diagoras egy mondása. Diagorast, amikor győztesen hazatért, nagy ünneplésben részesitették. Az olimpiai győző ekkor igy válaszolt az ünnepi szónoknak: »Ennél szebbet nem élhet meg görög. Az olimpiai győzelem legyen a vágya minden ifju görögnek.« A győzőket szülővárosaikban példátlan ünneplésben részesitették. Mint egy diadalmas hadvezért virágos kocsikon vitték be a városba. Szobor, diszpolgárság, örökös kegydij: rendes jutalma volt az olimpikonoknak. De ugy is küzdöttek a babérágért, mint hősök a harctereken.

W. Meisl

Anglia harca a film világhatalmáért

Anthony Asquith, a néhai miniszterelnök fia a legkitünőbb angol rendező

Londonból jelentik: Az angol film harca Amerika ellen, ugy látszik, szebb sikereket ér el, mint azt maguk a kezdeményezők hitték volna. Az alsóházban legutóbb hivatalosan beszámoltak arról, hogy 1928 végéig Angliában *112 angol és 872 külföldi filmet vettek* nyilvántartásba és 78 ujabb angol film előkészületei már folyamatba vannak. Az uj angol szisztéma bevezetése előtt évente csak 28 filmet állitottak elő az angol szigeten. Ez év január elseje óta, amikor az uj rendszer életbelépett, *nyolc uj filmtársaság alakult* és ezek, valamint néhány régebben müködő vállalat nyilvános részvényjegyzés utján 6 millió font tőkére tettek szert. A szakvélemény kifejtette, hogy amennyiben az angol film megtartja diadalmas tempóját, *a filmgyártás súlypontja néhány év alatt Amerikából Európába helyeződhetik át.*

Erre vall különben az is, hogy a vezető angol filmtársaság, a *Provincial Cinematographic*, megvette a *Tivolit*, amely a *Strand*-en fekszik és egyike London legelőkelőbb és legjobban menő filmszinházainak. Idáig ez a filmszinház az amerikai *Metro-Goldwyn* ellenőrzése alatt állott és itt játszották a *Ben-Hur* cimü filmet *egyfolytában tizenhat hónapig*, napi három előadásban, bár a szinház nézőterére 2500 ember fér be. Az a tény, hogy egy angol vállalat szerezte meg ezt a szinházat, nagy bizalmat önt az európai film barátaiba. Provincial Cinematographic különben is itt is és a *New Gallery*-ben is *beszélőfilmeket akar bemutatni.*

Az angol film legnagyobb reménysége különben kitünő fiatal rendezője, Anthony *Asquit*, a volt miniszterelnök fia, akinek *Undergroumd* cimü filmjét — alcim: Kép London életéből — most mutatták be nagy sikerrel a sajtónak. A kritika azt állitja, hogy ez a film eléri, sőt felülmulja a legjobb amerikai rendezők müveit.

A BUTA EMBER

Irta: dr. Hesslein József

1.

A Buta Ember rendkivül buta ember volt és innen kapta a nevét. A kaszinóban szótöbbséggel kimondták, hogy ő a világ legbutább alakja és nem nevezték másképpen, csak Buta Embernek.

Természetesen minden lépését hallatlan szerencse kisérte, lévén hallatlan buta. Apjától örökölt száz hold földet. Nagybátyjától két sarokházat. Sorsjegyével megütötte a főnyereményt. Anyósa meghalt fiatal korában. Felesége megszökött egy huszártiszttel.

Hát ilyen buta szerencséje volt mindenben.

2.

Buta ember minden este pont nyolc órakor lépett be a kaszinóba. Leült a barátai közé, megivott egy feketét meg egy hosszulépést és egész este hallgatott. Egyetlen szót nem szólt már tiz esztendeje. Barátai tréfálkoztak, vicceltek, meséltek, ő csak mosolygott bárgyun, és egy szót sem szólt. Pont tiz órakor azonban felkelt és azt mondta:

— No én megyek haza és lefekszem kis ágyamba. — Azzal vette a kalapját és elment.

3.

Ez igy ment háromezerhétszázötven este egymásután, vagyis kerek tiz éve. A következő este azonban csoda történt. Buta ember megszólalt. Ez pedig a következőképpen történt:

Buta Ember némán ül és issza a feketéjét. A társaság teljes. Egyszer csak valaki azt mondja:

— No fiuk, hallottam egy kitünő viccet.

— Halljuk! Halljuk! — zugta rá a többi és az illető elmondta a következő viccet:

4.

Kohn és Grün egymással átellenben laknak. A Kohn ablakából be lehetett látni a Grün szobájába és viszont. Egyszer Kohn találkozik a Grünnel az uccán.

— Hallod-e te Grün, — mondja neki — ha te a feleségeddel enyelegni akarsz, ne álljatok az ablakhoz. Vagy ha pont az ablaknál akarsz, akkor huzd le a rollót. Tegnap délután az uccagyerekek röhögtek az ablakod előtt, az én leányaim pedig pirultak, mikor odanéztek.

Mire a Grün:

— Te nevetni fogsz. Én tegnap délután nem is voltam odahaza.

5.

A viccen mindenki nevetett. Ekkor történt, hogy a Buta Ember megszólalt és azt mondta:

— Az semmi! Majd én mondok egy viccet.

A társaság meglepetése leirhatatlan volt.

— Halljuk, halljuk! — kiáltották kiváncsian és Buta Ember elmondta a következő viccet:

6.

Egy ur vacsorázik egy vendéglőben. egyszer csak odaszól a pincérnek:

— Pincér, ez a káposzta nem elég savanyu.

— Kérem — feleli a pincér — az nem káposzta, hanem mákos tészta.

— Ja ugy! — szól a vendég. — Akkor elég savanyu.

7.

A hatás óriási volt. Megszólalt a Buta Ember és egész értelmesen elmondott egy jó viccet. Persze gratuláltak neki. Ö önérzetes mosollyal fogadta.

— Nem vagyok én hülye — mondta hülye mosollyal.

Utána a társaság egy másik tagja mondotta el a következő viccet:

Schwarc és Gelb mennek az uccán. Jön egy autó, Schwarc elugrik előle, de Gelbet elgázolja az autó. Gelb meghal. Két hét mulva Schwarcné találkozik özvegy Gelbnével, aki mély gyászban van.

— Mond drága fiam — kérdi tőle — kaptál legalább valami kártéritést a boldogult férjed után.

— Igen. százezer dinárt.

Erre Schwarcnét elfutja a méreg:

— Nahát, a fene egye meg... És az én drága uram? Az elugrik...

8.

Mikor a nevetés elmult, Buta ember megint megszólal:

— Az semmi! Majd én mondok egy viccet.

Az ámulat még nagyobb.

— Egy ur — kezdi Buta Ember — vacsorázik egy vendéglőben.

— Pincér — kiabál — ez a káposzta nem elég savanyu.

— Az nem káposzta kérem, az mákos tészta.

— Ja? — Akkor elég savanyu.

9.

Iszonyu nevetés támadt a vicc nyomában.

— Ó, de hülye — kacagnak — már elfelejtette, hogy éppen most mondta el.

— No urak — szólalt meg később egy harmadik ur — ezt hallgassák meg. Egy zsidó elmegy a postára.

— Kisasszony kérem, nem jött levelem?

— Poszteresztant? — Kérdi a postáskisasszony.

— Nem kérem, izraelita...

10.

Ekkor megszólalt ujra Buta Ember:

— Az semmi! Majd én mondok egy viccet. Egy ur vacsorázik a vendéglőben:

— Pincér ez a káposzta nem elég savanyu.

— Az nem káposzta kérem, az mákostészta.

— Ugy? — Akkor elég savanyu.

11.

Ez megismétlődött még háromszor. Akárki mondott egy viccet ő mindig azt mondta utána:

— Az semmi! Majd én mondok egy viccet.

És elmondta hatodszor is ugyanazt a viccet.

A társaság már kezdett dühöngeni. Végre Péternek, a társaság humoristájának támadt egy ötlete.

— Ide hallgass — fordult oda Buta Emberhez — most mesélek én neked egy kitünő viccet.

— Jól van, figyelek — felelte a Buta Ember.

— Hát jól figyelj! Egy ur vacsorázik egy vendéglőben.

— Pincér — kiáltja — ez a káposzta nem elég savanyu.

Buta Ember gunyosan mosolyogni kezd. Péter rendületlenül folytatja:

— Az nem káposzta kérem, az mákostészta.

— Mákos tészta? — Akkor elég savanyu.

A társaság hangos kacagásba kezdett, Buta Ember azonban fölényesen legyint a kezével:

— Én ezt már hallottam...

ALIBI

Irta: Markovics Mihály

1.

Augusztus harmadikán Rank még szalmaözvegy volt, ennélfogva a hazajáró lelkek óráján is ott csetlett-botlott az aszfalton. Az elferdült holdkaréj visszfénye pittoreszik kisértetiességgel tört meg a drót huzalokon, sokemeletes magasságban. Rank a későnjáró csodálkozva nézte a villanyfénnyel birkozó fehérséget. Nini, az öreg Dávid hegedüs!

Éppen az ment, számolta ki ujjain, hogy kerek hét órát álhatik majd — daloló ójkedve támadt és aprókat kurjantott. Hasonlatot fedezett föl önmaga és a hold között. Részint, hogy az is éccaka csavarog. Meghát az idő is tépi, ritkitja egyre a hajszálakat, a hajcsomókat és lassan fehér villongás támad a koponyán. Holdfényszerü, kisérteties kopaszság.

A sarki lámpánál megállt Rank és felpattantotta tárcáját. Szép és sulyos ezüstdarab volt, jobbfelében árván busult egy szál Coronas. Az utolsó cigaretta. Hirtelen mozdulattal szájába kapta és ütögette zsebeit gyufáért.

Ördög, ezer ördög! A skatulya üres volt. Kicsit elborult a képe, mint amikor egy gyereket megfosztanak a játékszerétől. Gyufát kellene szerezni. Kétségbeesetten járt körül a tekintete — ebben a minutumban egy árnyék keresztezte utját. Rank meglepődött: ohó!

Az árnyék közeljött. Feltürt gallér, mélyenülő szempár. Apacstipus. S a kezében megvillant — egy gyufa lángja.

— Hálásan köszönöm.

Dadogval hálálkodott. A cigaretta égett, kékes füstkarikák vegyültek a holdfénybe, a villanyfénybe. Apró hidakká formálódtak a füstcsikok. Az idegen meg ott állt az aszfalt szélén mozdulatlanul. Rank az ijedség ösztönös huzodozásával álmosnak, sulyosnak érezte a másodperceket és hirtelen kijózanodott.

— Kiván talán valamit?

Ezt fellobbanó bátorsággal kérdezte. Az éccakai vizavi ugy tett mint, aki tétovázik.

— Uram, én... én egy cigarettát szeretnék...

Ezt ugy mondta, szaggatottan, hogy maradt még kiut, kicsi hátsó ajtó a befejezetlen mondat mögött, hogy még valamit kérhessen. Esetleg követeljen. Rank gyors elhatározással odanyomta markába az égő dohányrudat és megindult sietve. Szinte menekülésszerüen hagyta faképnél. Ugy elmenőben, félhangosan kusztak utána a hálálkodás szavai...

Szegény ember!

A szánalom dacára maradt benne jóadag idegenkedés. Megnyugtató respektussal nézte a rendőr árnyékát valamelyik uccasarkon. Félogy felé járt az idő.

— Egy órakor ágyban leszek — dünynyögte.

2.

Hangsulyozom megint, hogy mindez augusztus harmadikán történt. Negyedikén már nem eshetett meg, mert a keménykezü asszonyka aznap hazakerült és Rank élete az apró hütlenkedések és felburjánzott kalandok mellől, visszaáancolt szépen a szolidság határai mögé.

Az inkvizició vihara hamar elmult a feje fölött.

— Hányszor csaltál meg, szépember?

Rank felnézett a plafonra, mintha a felső emelet lakóit hivná tanunak. És fogadkozott, hogy igenis szolid volt. Hogyne, hiszen tiz órakor ágyban volt mindég.

— Ugy legyél te boldog?

Szépember nyelt egyet. Igen ugy legyen ő boldog. És a házmesterre gondolt, akit meg kell vesztegetni majd, mert még eljár a szája. Csititgatta önmagát. Ne félj Rank, nem lesz baj...

A kis baba csókja meleg volt akkor este, meg azelőtt. A boldogság csak egy hétig tartott. Most pedig kérlelhetetlenül lejárt. A szalmaözvegység tudniillik. Amelyik a félórákat foglalja el az életben. A hónapok és az évek — azok már a kötelesség szolgálatába szegődtek. Ez mindég volt igy volt és ez marad a megfellebbezhetetlen valóság.

3.

Valamikor október közepe táján Ranknak dolga akadt a polgári törvényszéken. Ügyvédjével sorra járta a forumokat. Váltókereset és sok más ügy. Délelőtt tizre mégis elkészültek.

— Nem jönnél velem kérlek? Bünügyi tárgyalásom van, megvársz aztán együtt megyünk...

Ezt az ügyvéd mondta. Rank unatkozott és megigérte.

— Jó, majd együtt megyünk el.

A tárgyalóteremben sokan voltak. Valami betörési eset következett, buta, sablonos história.

— Mire vár ez a sok ember itt?

— Ezek a hiénák kérlek, — magyarázta az ügyvéd és otthagyta Rankot. Ment a védői emelvényre.

A tárgyalás megindult és pergett simán. Behozták a vádlottat. Rank nem igen volt kiváncsi és a plafont nézte a nézői padsorokból. Felolvasták a vádiratot. Szelinger Ferenc 25 éves szerelő, augusztus harmadikán betöréses lopást követett el... bizonyitékok...

Az ügyész ásitott, az emelvényen beszéltek és irtak. Rank a hátsó sorokban elunta a plafon szemlélését és érdeklődni kezdett. Elfojtott és szenvedélyes hangon a vádlott többször mondta: *nem, nem.* És ez olyan volt mint egy fuldokló távoli segélykiáltása. Az augusztus harmadiki dátum volt az egyre sürübben visszatérő refrén. Ismerős uccanevek kerültek szóba, olyanok, amelyeken Rank is sürün megfordult.

A kiváncsiság felnőtt benne. Kicsit felágaskodott, hogy jobban lásson. Hatulról rászóltak:

— Leülni, leülni...

Az ágaskodó Rankot sokan nézték. Az elnök a csengőjét rázta, a vádlott is megfordult a lármára.

Az ördögbe is. Ezt az alakot ő ismeri. Kinozta önmagát: jaj hol is látta?

Persze. Eszébe jutott: ez az ember tüzet adott neki egyszer éccaka. Mikor is? Na érdekes — — Mária negyedikén jött meg, azelőtt való éjszaka történt. Lázasan figyelt: mi lesz ebből még?

Nehéz volt a tárgyalás menetét megérteni, sokszor halkan beszéltek. Annyit mégis megértett, hogy az ember elszántan védekezik. Később tisztán hallotta:

— Elnök ur, én nem lehettem félegykor Hietzingben, én félegykor az egyetem kapujánál voltam.

— Tudja igazolni ezt?

A vádlott szeme révetegen járt körül a biróság tagjain. Nem, hát beszélni nem beszélt senkivel. Hacsak...

A biró arcán ott ült a gunyos kétkedés. Rank megérezte, hogy az a másik most őrá hivatkozott, mint elmosodó éccakai árnyékra. Olyan reménytelen volt ez az alibi.

4.

Rank meredten ült a helyén. Igen, hát a vádlott kétségtelenül igazat mond. Félegykor még ott volt az egyetem kapujánál. Valami homályos kötelességérzet lobbant fel benne. Istenem —, felugranni, odamenni. Kérem, hagyják futni ezt az embert. Azt nem tudom, hogy bunös-e, de ha a bünösség kérdése csak azok mulik, hogy félegykor hol csavargott, kétségtelen — szavamra mondom tekintetes törvényszék — igazat mond. Moudatokat komponált, közben nézte a barátját, az ügyvédet, aki beszélni készült éppen. Gyülölet támadt fel benne. Ha ő most odamegy az emelvény elé, elbeszélni ezt a valószinütlenséget, azok okvetlenül érdeklődnek majd. Biztos ön ebben Rank ur? Nem téved? Esetleg ujabb tanukra kellene hivatkoznia, teszem a kis Bübü neve is előkerülne a homályból. A kis Bübü, az ujságok cimbetüi. *Különös érdekes alibi. Amikor a mentőtanu véletlenül elmegy a tárgyalásra.* Aztán következne egy csomó indiszkréció. És tetejébe meg kell esküdnie majd. Az esküről eszébe jutott: szolid voltál? Ugy legyél te boldog? Nem Rank, nem szabad odamenni.

Egyelőre várta, mi történik. De nem történt semmi különös. Az igazság fogaskereke egyet-kettőt fordult, az ügyész beszélt, a biró beszélt. Valaki hangosan ásitott a padsorokban. Mi az, már vége? A vádlottat vitték ki a teremből.

Ahogy a nézői padsorok előtt egy percig ellépkedett az oldalfegyveres örök között Ranknak ugy rémlett mintha merően belenézne a terembe. Talán keres valakit?

— Gyerünk kérlek.

Némán mentek egymás mellett sok lépcsőt lefelé. Csak odakünn az uccán szólalt meg Rank tapatodzva.

— Te, mi lett ezzel az emberrel?

— Semmi. Két évet kapott. Ex offo voltam tudod, nem nagyon érdekel.

— Dehát ...az alibi?

Barátja legyintett.

— Ugyan, csak nem hiszel ilyesmit! De siessünk, mert a villamos elmegy.

Aztán hozzátette:

— Különben ha szavahihető emberrel alibit igazol, felmentik.

5.

Este Rank nyugtalanul hánykolódott ágyában. Nagyon nyomorultnak érezte magát. Nyomorult utolsó kutyának. Monologizált.

— Bocsáss meg embertársam, de nem tehettem masként. A boldogságomról volt szó, nem tehettem másként...

Végül még azt hitte, hogy a másik jól járt. Lakást kapott és kosztot két esztendőre. Meg cigarettát. A cigarettában azonban nem volt biztos. Cigarettát talán mégsem adnak neki...

A szerencsétlen Szelinger 2411 számu fegyenc lett Karlauban. Karácsonykor a 2411. számu rabot felrendelték az irodába a munkateremből. A felügyelő közölte vele, hogy csomagot kapott. Szelingernek ezen a világon senkije nem volt és bambán bámulta a sok holmit amit eléje raktak. Nem tudta megérteni ki lehet az, aki Szelinger Ferencnek csomagot küld...

FÉRFIAK Örök ifjuság titkát bocsátja az „AMOR STAR"
(Páris szenzációja) R'szletes ismertető-prospektust diskrétien és bérmentve küld: KELETI J. orvosi müszerész Budapest, Petőfi S. ucca 17
(10 dinár csatolandó) 7319

A kutya beszéde

— Gazdám, gazdám. Lásd, igazán megható, hogy végre rám is gondoltál s fölvonultatsz ebben a seregletben. Hadd nyalom meg a kezedet. Mindgyárt nyitatkozom. Előbb azonban engedd meg, hogy kissé vakaródzzam. Mondd, te nem szoktál vakaródzni?

Mindenekelőtt tisztázzunk valamit. Ti azt hirdetitek, hogy szerettek bennünket. A hüség, ragaszkodás példaképéül állítotok oda. Elemiiskolai olvasókönyvekben nem egy érzelmes történetet közöltök rólunk, hogy gyermekeitek rajtunk okuljanak. Másrészt mihelyt szitkozódtok, minket emlegettek s arra, aki hütlen, azt mondjátok, hogy »komisz, mint a kutya.« *Ezt sokáig nem értettem*

De később rájöttem a nyitjára. Mi mindössze pár ezer esztendős barátságban vagyunk az emberrel. Ez pedig nem elegendő, hogy végkép fátyolt boritsatok a multra. Hajdan bizony viaskodtunk, farkasszemet néztünk, ellenségek voltunk. *Homérosz* a kutyákról irván még fenevadakra gondol. Ezt nem birjátok egykönnyen elfelejteni.

Nincs okom, hogy szemetekre lobbantsam, mert magam se felejtettem el semmit. Valahányszor enni kapok zárt udvaromban, külön csajkámban, tébolyult sietséggel esem neki, noha tudom, hogy senkise zabálhatja föl előlem. Illetve csak az eszem tudja, de az ösztönöm nem. Az még minidg emlékszik arra, hogy évezredekkel ezelőtt, mikor falkában kóboroltunk, marakodnunk kellett minden koncért. Ha zsebvillanylámpád mutatod, elbujok, nyini kezdek, az ősi barlangtüzek lobbannak föl emlékezetemben. Ferdén futok görbe lábaimmal, mert egykor nagyon megkergethettek. Farkunk pedig mindig balra konyul, sötéten és baljósan. Hogy mit jelent ez, hogy milyen régi idegrázkódtatás következménye, azt talán majd később fogja kideriteni a tudomány.

Van azonban közöttünk oly sarkalatos ellentét, mely örök akadálya annak, hogy megérthessük egymást. Szemléleti formák más és más. Én szagolok, te csak látsz, én főkép az orommal veszek tudomást a világról, te a szemeddel, én azt mondom róla, hogy rosszszagu, te ellenben azt, hogy csunya. Neked mindenesetre jobb. Egy undok ember elől nyomban bevonulhatsz fényesen berendezett óladba s az már nem is létezik számodra. De én sokáig érzem aztán is, hogy elhaladt előttem, mert ott marad utána a szaga, mint makacs kisértet és üldöz, gyötör. Ezért ugatok én tovább, mint te gazdám.

Politikai tekintetben az egyéniség föltétlen jogát valljuk, tagadunk minden nagyobb közösséget. A hangyák és méhek szervezett társadalmát mélységesen megvetjük. Egykori falkánk emléke is oly irtózattal tölt el, hogy egy másik kutya láttán ösztönösen elvicsoritjuk a fogunkat. Minthogy pedig mindig utáltuk az összetartást, a nyájszellemet és egyenként gyöngék voltunk megállni helyünket a létküzdelemben, elbuktunk és mint az egyéniség nemes lázadói inkább a cselédek-cselédjei lettünk, mások szolgái, csakhogy egymást ne kelljen szolgálnunk és bölcsen, szeliden magunknak élhessünk. Annyira féltettük a függetlenségünket, hogy teljesen elvesztettük. Bálványunk: a magántulajdon. Jelszavunk: enyém, tied, övé. De inkább ez: enyém.

Ami engem illet, immár betöltöttem hatodik évemet, életem fele elmult, csontom javát megettem Évente ismeretlen szukáktól átlag husz kölyköm született, most lehet valami száz, de ezeket sem ismerem. Mit is törődjek velük? Azok nyilván olyan kutyák, mint én. A kutyapálya meglehetősen egyhangu. Nincs rajta se előlépés, se haladás. Az ember — bocsásd meg a bünt, de ez csak afféle szónoki kép — kutyának születik és kutyaként döglik meg.

Egyes bölcselőitek azt állitják, hogy mi öntudatlanul élünk az örök jelenben s mit se tudunk az elmulásról. Micsoda emberi fennhéjázás. Hát nem veszitek-e észre, hogy minden mozdulatunk, minden rémületünk egy nesztől, egy égzörrenéstől, egy kanálcsörrenéstől, minden pipogya hunyászkodásunk voltaképp futás a megsemmisülés elől, mely éppugy vár mi ránk, mint ti rátok?

Tekints a szemébe. Mély bánat van abban, oly fennköltés tulvilági fájdalom, akár egy naky költő szemében, aki előtt mások verseit dicsérik. Érzem, hogy napról-napra hanyatlom. Vaksi szemem gyöngül, fogam hulladoz. Öreg napjaimban nem köttök pápaszemet a szememre, hogy jobban lássam a háztájat, nem illesztetek *aranyfogakat inyemre, hogy azokkal harapjam meg a rablókat.* De jobb is mihamarabb elpusztulni.

Kedélybetegségem miatt türhetetlen a közérzetem. Folyton riadozom, lótokfutok, csőszködöm, az üldöztetési mánia hajszol, minek folytán másokat is hajszolok. Sokan kedélyesnek tartanak. Bezzeg csak egy ember viselkednék igy egy napig, tüstént ideggyógyitóintézetbe zárnák. Éjjeli szolgálatom miatt sohasem aludhattam még ki magamat. Igy *mint* a legderekabb állat állandóan szundikálok, idegesen föl-fölébredek, minden másodpercben. Hidd el, kutyának való az ilyen élet...

K. D.

A Fifthy—Fifthy liga

Megindult a nemek háboruja Angliában

Minthogy Angliában minden nőnek, aki a huszonegyedik évét betöltötte, szavazati joga lesz, a hatalom a nők felé billent. Akadnak a férfiak között félénkek, akik azt hiszik, hogy nem árt szervezkedniök, mert közel van az az eshetőség, hogy férfi-előjogukat alaposan meg fogják nyirbálni.

Ma már mindenapos dolog Angliában, hogy asszonyokat ültetnek a polgármesteri székbe. Liverpool mostani polgármestere is nő, Miss Margaret Beaven. Nemsokára aztán, hogy elfoglalta a polgármesteri széket, bankettet adott, amelyen nem kevesebb, mint kilenc polgármesternő vett részt.

Deptford város szintén nőt választott polgármesterül. Mrs. Beatrice M. Trappert. Amikor kihirdették a megválasztását, Harvey tanácsnok felháborodva ütött az asztalra:

— Nem ülök olyan tanácsban, — kiáltotta ez a megcsontosodott agglegény — ahol asszony elnököl. Már az is hiba volt, hogy a nőknek választójogot adtak, s megengedték, hogy képviselővé válaszszák őket. De hogy polgármesterek is lehessenek, ez azután már tulmegy minden határon.

El lehet-e venni a nők választójogát?

Harvey a következőket mondotta:

— Én mindig elleneztem a női választójogot. Egyenesen sötétnek látom Anglia helyzetét, mert a nők majmolni akarják a férfiakat. Lehetséges, hogy engem maradinak fognak kikiáltani, de meggyőződésem, hogy ha a férfiak összefognának, akkor a nőket meg lehetne fosztani szavazati joguktól és a gazdasági életben nem is türnék meg őket. Akár hiszik, akár nem, ezt a felfogást a legjobb barátnőm is vallja, — az édesanyám.

Harvey levonta a következményeket. Lemondott a tanácsnoki állásáról, mert nem volt hajlandó nő vezetése mellett dolgozni.

A Harvey-epizód azonban jelentéktelen incidens volt ahoz az eseményhez képest, amely most készül Angliára zudulni. Most, amikor két és félmillióval lesz több a női szavazat a férfi szavazatoknál. Mit jelent ez? Sem többet, sem kevesebbet, mint azt, hogy abba a korszakba léptünk, amikor *a női uralom valósággal megkezdődött.* Ez az uralom a férfiak felsőbbségét fogja megtörni és előbb-utóbb visszatérit bennünket a kormányzás matriarchiális formájához. Mégegyszer idézni kell Harvey tanácsnokot.

— Ha nők választójogot kivánnak, — mondotta Harvey — akkor legyenek elkészülve arra is, hogy a férfiak felelősségét *magukra* vállalják. Ha háboru törne ki, kutyakötelességük lesz a lövészárokban lenni és a férfiak mellett.

Nem kell azt hinni, hogy Harvey szava a pusztába kiáltott szó. Ő inkább szimbólum. Ő egy a sok közül,, akik lehetővé tették, hogy a Fifthy-Fifthy Liga megalakuljon Angliában. Ez a liga azért alakult meg, hogy a férfiakat felszabaditsa a női uralom alól. Minden két hétben manifesztumot bocsájt ki.

Minden nemi privilégium eltörlendő

— Minthogy a nők egyenlőek a férfiakkal, — hangzik egy ilyen manifesztum — ebből logikusan az következik, hogy a katonai szolgálatban éppen ugy kell résztvenniök, *mint a férfiaknak.* Mindenfajta nemi privilégium, koncesszió, vagy immunitás egyszer és mindenkorra eltörlendő. A nők ebben a tekintetben is legyenek egyenlők a férfiakkal. Megsemmisitendők azok a törvények és szabályok is, amelyek mentesitik a nőt cselekedetük gazdasági következményei alól. Ennek megfelelően módositandó a házassági törvény is, valamint minden olyan szokás és tradició, amely ezzel összefügg.

Amerikában az a felfogás erről a programmról, hogy ez tulajdonképpen természetes. Egyenlő jogot — egyenlő kötelességet. Az angol Fifthy-Fifthy Liga tagjai azonban azt hiszik, hogy ők tulajdonképpen valamilyen drasztikus követelményekkel állottak elő, holott a valóság az, hogy ezek a követelések nem drasztikusak. Elvégre Oroszországban már bevezették, hogy a nők szintén kaszárnyákban szolgálnak és fegyvert viselnek. Miért ne lehetne ez ugyanigy Angliában is?

Az Amerikai Egyesült Államokban Coolidge elnök megpenditette azt a gondolatot, hogy egy nagy konfliktus esetén a nők is általános hadkötelezettség alá eshetnek. Igaz, hogy a világon nincs olyan hatalom, amely őket katonai szolgálatra kényszerithetné. De ha nem akarnak fegyvert fogni, akkor ennek a következményeit is viselniök kell.

Angliában nem mindenki fél a nő uralmától. Sokan vannak, akik azt mondják, hogy a nők nem kivétel nélkül fognak mint — nők szavazni. — Mindaddig, amig a nők különböző politikai pártokba csoportosulnak, — konzervativ, szabadelvü, szocialista pártokba — addig még beszélni sem lehet női uralomról.

Ki konzervativ: a férfi vagy a nő?

Winston Churchill, ez az okos öreg politikus, igen tisztán észrevette ezt a momentumot.

— Nem kell megijednünk! — mondotta. — Ha találomra veszünk ezer nőt és ezer férfit, akkor bizonyos, hogy az ezer nő között sokkal több konzervativ lesz, mint az ezer férfi között. Nem hiszem, hogy akár a szacializmus, akár a kommunizmus, akár pedig bármilyen más felforgató propaganda utat tudna találni egy olyan választóközönségben, amelynek nagyrésze azzal a gondolattal foglalkozik, miképpen lehet felnevelni és összetartani a családot.

Meg kell nyugodnunk abban, hogy a modern ember nem ugy bánik az asszonyával, mint ahogy a barlanglakó bánt vele. Még ugy sem, ahogy száz esztendővel ezelőtt bántak vele. Amerikában azt *hiresztelik az angolokról, hogy meglehetősen durván kezelik* az asszonyaikat. Azt hiszem, ez tévedés. Az a pajtásság, amely annyira kedvelt az amerikai asszony és férfi között, igen gyakran előfordul Angliában is. Az angol háztartás az együttmüködés alapján áll. Az angol *nő elkészíti az ebédet a férje számára s* nem hivja ehez segitségül a férjét, — mint ahogy ezt amerikai asszony teszi — de ebből még nem következik, hogy az asszny alsóbbrendünek, a férfi meg felsőbbrendünek gondolja magát.

Az asszonyok ott szolgálnak együtt a férfiakkal a városi tanácsban, az iskolákban, a képviselőházban és egyáltalán a nyilvános élet minden ágazatában. De mindezt nem öntudat nélkül teszik. Mint közhivatalnokok szolgálnak és nem mint asszonyok. Nem volt még rá eset, hogy a parlamentben egy férfi mint férfi dolgozott volna, nem pedig mint olyan ember, aki hivatali kötelességének tesz eleget.

Bizonyos, hogy a női polgármesterek általános feltünést keltenek. Nem csoda, ez a látvány kissé szokatlan. De kétségtelen, hogy a női polgármesterek éppen ugy teljesitik kötelességüket, mint a férfiak. Legfeljebb azt lehet róluk mondani, hogy a gyermekjólét iránt érzéket mutatnak.

Fel lehet tételezni, hogy akad egy zseniális asszony, aki esetleg meg tudja szervezni Anglia nőit s rá tudja őket birni, hogy mint asszonyok szavazzanak. Ha ilyen modern amazon feltünik, akkor Anglia férfiainak sorsa meg van pecsételve. Ha az események logikusan tovább alakulnak, akkor azt kell mondanunk, hogy női uralom lesz Angliában.

Az élet azonban csak ritkán alakul a logika szerint. Éppen ezért nyugodtan el lehet mindeni, hogy az uj ötmillió női szavazat nem fogja a férfiuralmat megdönteni.

Mindamellett a nemek háboruja, ha csendes mederben is tovább folyik.

H. B.

Az az áldott föld

Irta: Szász Márton

I.

Péter fütő volt a gyárban. Egy tehetetlen, minden felemésztő kemencegyomrot etetett megállás nélkül reggeltől estig, vagy ha ugy jött a sor, estétől reggelig. Homlokáról szüntelenül peregtek a nehéz izzadság-gyöngyök, meztelen felső teste vörösre volt perzselve, szemeit véresre marta a hőség és sokat, hosszan köhögött a szénportól, mely beleette magát a tüdejébe.

Péter irtózó muszájjal, pontos időközökben kinyitotta lapátjával a kemence óriási ajtaját, borzongva nézett az izó pokolba és szaporán hajigálta bele az omlós, barna szenet. Péter gyülölte a tüzet, mely élve elszáritja őt, mint az esőt hiába leső mező füvét a forró, nyári nap.

Péter a faluból került a városba, kemény csontos ökle megelégelte a szolgasorsot, a föld turását, valami több, szebb után vágyódott. Ur akart lenni, gallért, nyakkendőt hordani. Özvegy édes anyját is magával hozta a városba, arról is hamar levedlett a parasztruha, mint a selyemhernyóról a régi bőr.

Pincében laktak. Az égből éppen csak egy falatnyit lehetett látni belülről. A napsugár, mint aki folyton keres valamit és nem leli, napjában egy percig körülfürkészett a szobában és gyorsan tovább suhant.

Igen, Péter ur akart lenni, s most itt van, Péter a tüz rabszolgája lett. Keserü szájizzel lapátolta a szenet és átkozódott:

— Veszett volna beléd, aki először csiholt a világra!

II.

Péter ugy került a gyárhoz, hogy András, a falujabelije, aki husz esztendő alatt munkavezetővé nötte ki magát, beajánlotta. A földi gyakran felkereste Pétert, elbeszélgetni a faluról, amelyhez mindaketten hütlenek lettek, de mindig találtak okot, hogy felhozzák egymásnak. Péter eleinte hálákodott Andrásnak, amiért behozta a gyárhoz, de nagyon rövid idő alatt benne akadt a szó.

— Mi az földi — tudakolta András a rosszkedvü embert, — talán nem tetszik a munka?

— Elolvadok itt a pokolban, — dünnyögte Péter.

— Hát bizony könnyebb dolog az eke szarvát fogni, mint itt ilyen urnak lenni Maradtál volna meg parasztnak.

Péter elfordult, nehogy észrevegye a munkavezető azt a viz-hályogot, ami a szemébe felkivánkozott. Nem válaszolt és arra gondolt, hogy odahaza most vetik az omlós, jószagu anyaföldbe az életet termő magot.

Ha ő egyszer oda visszamehetne...

III.

Évek multak el megint. Péter lappongó, megnövekedett keserüséggel türte a kicsapó hő mardosását.

— Elsején megáll a munka, — ujságolta András —. Uj gépeket fognak felszerelni. Örülj Péter, nem kell majd tovább ezt a poklot tömködni.

Péter értelmetlenül nézett a munkavezetőre.

— Szemétre dobjuk ezeket az ócska masinákat. Uj, modern gépek jönnek. Szénnek még a nyomát sem látod erre.

A fütő összehuzott szemöldökkel, gyanuskodva pillantott Andrásra, azt hitte, hogy az rajta tölti ki a jókedvét és gunyolódik.

— Talán bizony kézzel hajtjuk azokat az uj gépeket? — vágott vissza gerjedező haraggal.

— Ó, de buta vagy, — fölényeskedett lenézően a jóléritesült munkavezető, — hát te még nem hallottál soha az uj technikai vivmányokról? Nyersolaj-motorokat szerelnek fel.

Péter tényleg még sohasem hallotta, hogy ilyen is van. Vállat vont. Ugyan. Tréfa az egész.

IV.

Andrásnak igaza volt. A hónap derekán már behozták a furcsa alaku, uj gépeket és elsején megállt a munka. Péternek kifizették két hétre a bérét és azt mondták: mehet. Fütőre ezentul nincs szükség.

Péter ott állt a kihült kemence előtt s nézte a nyitvahagyott vasajtót. Az üreg éhesen bámult vissza rá, várta a megszokott szénáldozatot. Nem akarta tudomásul venni a halálos ítéletet, pedig már munkások rohanták meg, hatalmas testét feszitették, fürészelték.

Péter ugy érezte, hogy minden kalapácsütés, amely a kemence testét éri, az ő fejét döngeti s minden csavarfogó az ő szivébe markol. Most jött rá arra, hogy minden szenvedtetésen, verejtéken keresztül mégis ez a gép áldotta őt meg a mindennapi kenyérrel, s juttatta néha kalácshoz, borhoz. Nincs tovább, vége.

Mi lesz most? Vissza... parasztnak? Péter arcára a szégyen pirossága szökkent.

Nem! Nem szabad visszamenni, bárhogy szeretne is. Olyan hangosan, olyan hányavetiséggel ment el onnan, hogy most, ha visszamenne, kinevetnék, falu csufjává lenne. Joggal kérdeznék, most jó a falu, áldott a föld? Vasalt az ünneplő nadrágja, piros nyakkendő öleli körül a nyakát, lehet igy, oda visszatérni?

Péter szivét egy óriási, keserüizü tenger mardosta. Sokáig nézte a fekete üreget, aztán elindult. Napokig járta a várost. Munka — sehol. Nincs üresedés. Péter találkozott a sorstársakkal, az ezernyi munkanélkülivel, akik lehajtott fejjel, fátyolos szemmel járták a »hátha-mégis.....« csalóka utját.

Két hét mulva Péter beállitott a gyárba. A régi gépek csuf darabokra szedve hevertek az udvaron, mint holmi értéktelen rongyok. Péterben felviharzott a befészkelődött keserüség-tenger és nehéz düh-hullámok boritották el. A gépházba rohant, ahol csillogó, fehér acélmasinák várták az első olajcseppet és a meggyujtó mágnesszikrát. Egy utjába kerülő kalapácsot kapott fel és őrült bühvel esett neki a modern technikának«, mely orvul kiszedte szájából a falatot.

Tört, zuzott, orditott. Hat ember is rohant rá, alig tudták lefogni.

V.

Péter kilépett a fogház kapuján. Szabad volt megint. Hová menjen? Sokáig tanakodott, amig végre elindult, ki a városból, a faluja felé. Az anyja már ott lakott, visszaköltözött — cselédnek.

Szorongó szivvel figyelte a pirostetős tornyot, mely mindinkább közeledett.

Ez itt már az »ő« határuk. Tavasz van, szántanak. Péter orrát megüti a földszag. Mélyen, nagyot szippant a rég nem érzett, bódító illatból. Érzi, mint részegül meg tőle, a vér rohanva éled az erekben.

Körülnéz Nini. A Kovács Gyurka, valaha jó szomszédja, pajtása. Szánt.

— Hahó, Gyurka! — kiáltja.

Gyurka megáll, alig ismeri fel Pétert. Péteren vasalt nadrág van, nyakkendő, uri kalap.

Paro'áznak.

— Egy komám — kér'eli Péter — add ide az ekét, hadd forduljak egy-kettőt én is.

— Ugyan — nevet fel Gyurka, mintha csiklandoznák — tudsz is te még szántani. El sem indulnak a lovak, ha észreveszik azt a piros máslit az állad alatt.

Péter néz könyörgő szemmel. Gyurka vállat von.

— Próbáld.

Péter ugy érzi, hogy most ugrik ki a szive. Hat éve nem csinálta ezt a munkát. Istenem, érti-e még a szántást? Ha itt marad tudatlanul, szégyenben Gyurka előtt, hát bele fogja vágni a fejét az éles ekevasba. Nem kár érte.

Felujjong. Megy a munka! Ohó! Mintha mindig ezt csinálta volna. Vastag, kövér barázda-sebek támadnak, dül a porhanyós föld az eke nyomán. Péter felmarkol egy tenyérnyit. Nézi. Már nem is föld, hanem sárrá nemesedett a lepergő könnyektől.

Hogy ő innen el tudott menni, városba, pokol rabszolgájának! Hol volt az eszem, te jó Istenkém?

Gyurka megy utána, szótlanul, szigoru szemmel. Aztán elismerőleg megszólal:

— Egészen jól csinálod, Péter.

Pétert boldog kacajra fakasztotta a dicséret, még jobban nekifeszitette az ekét, vidám ének harsant ki belőle. A nap meleg sugarakkal simogatta kipirult arcát, s ő ment, ment könnyü lábbal az eke nyomán, amig csak bele nem kondult a szivébe a déli harangszó.

A kalap lekivánkozott a fejéről. Évek óta most imádkozott először.

A DUKÁTOK MIATT

Irta: Vezelinovics Jánkó

Az ajtón kopogott valaki.

— Szabad! — mondottam.

Belépett egy kistermetü, zöldszemü, hosszu orru, vörösbajszu és vöröshaju ember, eléggé megviselt ruhában. Három ujját halántékához emelte és ugy katonásan kiáltotta:

— Jó reggelt!

— Adjon Isten!

— Hogy vagy? — kérdezte s kezét ismét halántékához emelte.

— Hála Istennek!

— Ihol, eljöttem hozzád. Gondoltam, tudod, emberek vagyunk és rendjén volna, ha megismerkednénk.

— Jól van, ülj le!

A jövevény kiköhögte magát, köpött egyet és széttaposta, majd az ablakon keresztül az uccára tekintett.

Kint esett az eső.

— De nagy sár van!

— Esik az eső.

— Igen.

Elhallgatott. Hallgattam én is. Mit is tudnék mást? Láttam, hogy valami ügyben jött hozzám, de nem szól. No, hadd kezdjem én a beszéd fonalát!

— Szoktál-e pálinkázni?

— Én? — kérdezte.

— Pálinkázol-e?

— Én? Pálinkázom!

A jövevény kezébe vette az üveget, kezeivel megsimogatta néhányszor, megköszönte, majd keresztet vetett s felhajtott belőle.

— De jó...! — mondta.

Beállt ujból a hallgatás. Ásitva körültekintett a szobában, tekintete az asztalra esett, amelyen elég sok könyv volt és megszólalt:

— De sok könyved van!

— Igen.

— És kiolvastad mind?

— Némelyeket igen, másokat még nem.

— De elolvasod talán azokat is?

— El fogom olvasni!

— Jó az, ha az ember irástudó!

— Persze hogy jó!

— Nekem is van egy családtagom az iskolában.

— Igazán?

— Igen, a te tanitványod.

— Hogy' hivják?

— Lázónak.

— És téged.

— Gájónak.

— Mi a vezetékneved?

— Másics.

— Hát te vagy a Lázó apja! hidd el, nem is ismertelek.

Elővettem a dohánydobozt és cigaretta készitésbe fogtam. Ő meg a keblébe nyult, kivette pipáját. Bőrtáskájából előszedte késót és vágni kezdte dohányát, de csak ugy kézben, nem az asztalon. Kináltam a dobozomból, de azt felelte, tulságosan gyenge, ő meg szereti ha minél erősebb. Összevagdalt dohányát tenyerei között megdörgölte, pipába tömte s aztán parazsat kért.

— Itt a gyufa!

— A dohányom nagyon nyirkos.

A szolga hozott parazsat. Pipájába tette s miután meggyult, hozzám fordult:

— Én bizony egy bizonyos ügyben jöttem hozzád.

— Milyenben?

— Tudod, a kis nebulóm miatt.

— Mi az óhajod?

— Hogy ird ki az iskolából.

— Jobb lett volna, ha el sem jössz.

— Talán csak nem?

— Pedig ugy van!

— Tanitó ur, ne légy ilyen! Jól tudod, hogy mindnyájunknak élni kell.

— Élhetünk mi enélkül is, ha akarod...

— De nem lenne vesztedre!

— Már is nehezemre esik, hogy igy beszélsz.

— De ember, ne légy ilyen!

— Én már ilyen vagyok — feleltem mérgesen.

— Hát valóban neheztelsz?

— Neheztelek igazán! Mi szükséged van arra a kis diákra?

— Egyedül állok tanitó testvérem és szükségem van rá. Mert látod, a paraszt ma nem él olyan gondtalanul, mint azelőtt. Most mindenhez pásztor kell. Ha van néhány birkácskád, tehénkéd és göbécskéd és ha nyugodtan akarsz élni, pásztorra van szükséged. A jószág, jószág, bemegy a tilosba, kárt csinál és akkor fizethetsz. Fizesd a mezőkárt, a mezőőröket, de nincs pénzed, elfogyott.

— Hát nem tudnád nélkülözni legalább addig, mig iskolába jár a gyereked?

— Nem tudom! Ha nem ért volna az a szerencsétlenség, még csak hagyján, de igy... nem tudom nélkülözni.

— De milyen szerencsétlenség?

Pipájából néhányat szippantott, a parazsat ledobta s ujjaival megnyomkodta a hamut, kiköhögte magát, köpött egyet s azt széttaposta és hozzáfogott az elbeszéléshez:

— Nem voltam én egyedülálló, nem is voltam szegény, egész tavalyig. Elegen voltunk a házban. Vagyonunk, földünk elég volt s miveltük is összetartóan ahogy az az Istennek is tetszik. Bár csak adná a Mindenható, hogy most is ugy lenne, nem is keresném, hogy kiirjad gyermekemet. A mezei és külső munkát magam is végeztem, de legtöbbet foglalkoztam a kőbányában, ahol ástam, faragtam, csiszoltam a köveket, vagy égettem a meszet. Minden esztendőben 30—40 dukát jövedelmet vittem a házba a kő és mész munkából. Volt négy ökrünk, megvasalt igás szekerünk, két lovunk és kocsink. Sohasem szorultunk kisegitő fogatra. A szántani valót magunk szántottuk s csak néha álltunk össze a szomszédokkal. Voltak gyümölcsöseink, szőlőink, egyszóval mindenünk volt mert gazdag emberek voltunk.

— Családfőnk a Jevrem volt eleinte. Szótfogadtunk neki mindnyájan. De az utóbbi időben ivásnak adta fejét. Az unokaöcséimnek ez nem tetszett. Láttam én ezt, de takargattam, tussoltam a béke kedvéért. Igy folyt ez ma, igy holnap s az én Jevremem állandóan lerészegedett. Ha hazajön, ezer menykő, senki sem mer rátekinteni, nem hogy szólni valamit. Unokaöcséim, Milán és Rájkó egy szép napon hivattak és megszólaltak: »Nagybátyánk, ha ez igy tart továbbra is, mi osztozkodni fogunk!« Tudod, hogyan éreztem magam? Mintha leforráztak volna. A szomszédok biztatták fel őket, különösen az a Prokics Pántelije. Cudar a világ! Összeveszitenék az ember tulajdon két szemét is. Mondottam is, hallod-e Milán és Rájko, ne hallgassatok a világra, mert az össze akar veszíteni bennünket! »Senkire sem hallgatunk, de nem türjük, hogy ő késsel zavarjon bennünket a házban.« Igazuk volt! Rettenetes amikor leissza magát és kést ránt, — Isten bocsá', de összekáromkodja az eget és földet is. Mi széjjel szaladtunk, de a Maris ángyit eldöngette ugy, hogy olyan lett, mint az indigó. Mikor kijózanodik, egész más ember! Elmondjuk a történteket és könyörgünk, hagyja abba az ivást és ő meg is igéri, de ha összekerül a Pántelijóval, elölről kezdi az ivást. Egy napon megszólal Milán: »Nagybácsi, válasszunk meg téged családfőnek.« »Jevrem mérgelődni fog« — feleltem. »Hadd mérgelődjék!« Nem adtam beleegyezésemet. Ki látta még azt, hogy élő családfő mellett, mást válasszunk. Az igaz, hogy lehetséges ez is, de én száz aranyért sem tenném ezt. De mit csináljunk most?... Ha elfogadom a választást, kész az egyenetlenség, ha nem fogadom el, a kettő kilép a házközösségből. Végül is elhatároztam, hogy elmondok mindent Jevremnek és megmondom, hogy szüntesse be az ivást és ha ezt meg nem teszi, én leszek a családfő. Bementem a házba s ott találtam Jevremet, amint ült. Kerteltem, de végül is megemlitettem neki a dolgot. Ugy látszik, meghökkent.

»Ha megteszitek ezt, mindnyájatokat megöllek.«

»A világért sem tennők ezt meg, de te sehogy sem hagyod abba bolondságaidat. Testvérem, igy a tönk szélére viszed a ház népét, nem dolgozol semmit s amellett elköltöd azt, amit mi megkeresünk. Tudod — Istennek hála — de milyen nehéz megkeresni a garast és sehol sem repülnek a sült galambok...«

»Hát nekem semmit sem szabad költeni?«

»Szabad, szabad, de nem annyit! A korcsmában többet költesz mindnyájunknál. Hagyd abba az ivást testvérem!«

— Egy ideig hallgatott, majd felkelt, kiment az udvarra, ujból visszatért és megszólalt: »Nem iszom többé!« »Adná az Isten« feleltem. A mi Jevremünk elkezdett dolgozni, mi pedig örültünk, hogy nem részegeskedik és mi is neki feküdtünk a munkának. Dolgoztunk vigan, énekelve. Amikor este hazatérünk a munkából, elbeszélgetünk. Kisebb fiacskámat Jevrem az ölébe veszi és játszik vele. Mindnyájan vigak voltunk, én a legvigabb. Reggel Jevrem kiadja a rendeletet ki hová megy munkába. Énekszóval mentünk dolgunkra. Az unokaöcséim nem is emlegették többé az osztozkodást. »Mindenható Isten, köszönöm neked, hogy rátekintettél a mi házunkra is« hálálkodtam.

— Azt a Prokics Pántót ugy utáltam, mint a törököt. Ha az nem lett volna, most is meg lenne a házközösségünk! Amikor látta, hogy egyetértés uralkodik a házközösségben, azon törte a fejét, mint vetne üszköt a házba.

Van egy mese, mely szerint az Isten leküldte az emberek közé a földre angyalát. Az angyal megkérdezte az Urat: »Uram, hogy fogom megismerni a jó és rossz embereket«. Az Ur válaszolta: »Itt van, téged most emberré formáltalak, aki olyan mint te, az jó, aki pedig nem, attól őrizkedj!« Pántától őrizkedni kellene magának az ördögnek is. Az a görbe féllábu még a saját egészséges féllábának sem kiván jót, még gondolatban sem.

— Mit csinált az a Pántelij? — kérdeztem.

— Az a fekély sokat csinált! Itt van lásd csak!

Szájából kivette a csibukját, kiverte majd lefujta az asztalra vert pernyét.

— Hozzáférközött a Jevremhez, magához ragadta, elkezdte kinálgatni, hogy igyék végül rá is vette az ivásra. Bepityizáltak egy kicsit otthon, aztán a korcsmában hivta és ott ivott a Jevrem számlájára. Később pedig, ha találkozott Milánnal és Rájkóval, elmondta, hogy menyit költött Jevrem a korcsmában és ha az ő szövetségese volna, nem türné ezt, hanem kiválna a közösségből. »Mit türitek Jevrem hatalmaskodását, mikor szebben tudnátok élni nélküle« — piszkálta őket. Mondom, hogy utáltam azt az embert és jobban szeretek látni egy kutyafajzatot, mint őt!

— Ki is az a Pántelija? nem ismerem.

— Bár csak az Isten sem tudna róla!

— És mi történt azután?

— Mi történt? Szerencsétlenség, itt van la...

Jevrem három hónapig megbecsülte magát és nem ivott. Egyszer csak nyáron Szent Prokopije estéjén, hazajött részegen. Az eperfa alatt ültünk mindannyian és beszélgettünk. Mikor az udvarba lépett, azt sem mondta adjon Isten, hanem elkezdett orditani: »Hej! gyereknépség! Ide gyertek, hadd lássam, milyen vitézek vagytok, hogy meg akartok fosztani a családfőségtől.« Felálltunk és egymásra tekintettünk. »Ki akarja azt?!« kiabálta. Senki sem felelt. Rettenetes volt. Sapkáját fejebubjára tolta ugy, hogy előcsillant a kopasz feje lágya, szurós, vérbeborult béka szemeit ránk vetette s kezében tartotta a kést. »Ki az« — kérdezte és tekintetét rajtunk járatta. Jevrem, eredj aludni, mondottam neki. »Ki aludjon? — talán én?« »Te, igen te!« »Miért, talán részeg vagyok?« »Hát mi vagy« Elkáromkodta magát rémesen és késével rohant. Felemeltem egy háromlábu székecskét, amelyen ültem és vártam, a támadást, majd kezére ütöttem ugy, hogy a kést kiejtette. Rám tekintett. »Igen? Hát te igy?« »Igen, én igy!?« »Jevrem bácsi« — szólt Milán, mi nem élünk többé veled egy zadrugában.« »Nem akartok?« »Nem fogunk!« »Ott van a házatok« — s rámutatott a présházra — vigyen az ördög! Kiadom a jussutokat és mars ki a házamból!« Milán és Rájkó visszavonultak. Milán bement a házba, előszedett egy égő fadarabot és elment tüzhelyet készíteni magának. »És te, hallod-e? szólt hozzám, te a családfődet ütöd?« »Aki reám támad, azt ütöm«, feleltem »és végre is, nem vagy a családfőm«. »Mars, takarodj!« »Én,... nem! Ebben a házban születtem és ebben akarok meghalni!« »Igen, de ebben az házban én vagyok a családfő.« »Te vagy a családfő?

fő. De csak a te kereseted felett rendelkezel, amit pedig én keresek, az az én tulajdonom! Az én keresetemből egy fityinget sem kapsz, de amit te keresel, azt megihatod szabadon.« Először bement a házba, majd kijött és a gyümölcsösbe ment. Én azon a helyen maradtam, ahol álltam is. Egész testemben remegtem, de nem a félelemtől, hanem a bosszúságtól. Isten őrizz, ha másodszor is rámtámadna, vérontás lenne a vége. Azt mondják, hogy az ember nem veszitheti el az eszét, ha megmérgelődik. Elveszitheti barátom! Semmiről sem tudtam akkor, égtem a láztól. Szerencse, hogy nem támadt, most én lehetnék a helyén.

— És hol van ő?

— Börtönben.

— Börtönben?

— Igen a börtönben. Várj csak, elmondok mindent. Másnap eljött Milán és Rájkó s kérték a birtok fölosztását. Jevrem csak hallgatott. Mondotta nekik, ne törődjenek azzal, hogy az este mit papolt össze részeg fővel. De Milán visszafelelt: »Mi könyörögtünk, hogy ne igyál és te megígérted, de az este ismét részeg fővel jöttél haza. Még ha olyan természeted lenne, mint egy embernek, hagyján még... Megrészegedtél és bélpoklosság. De te gyilkolni akarsz. Én szeretem ha nyugodt lehetek a birtokomon — ha még oly kicsiny is az, — és a magam gazdája, mert akkor biztos vagyok, hogy a falat, melyet megeszek, nem ragad a torkomban és hogy nyugodtan tölthetem el az éjszakámat, rettegés nélkül. »Hát jó, osztoszkodjunk! Mit kérsz?« »Add nekem a lovakat és a kocsit, kettőtöknek maradjon a négy ökör és az ökrösszekér.« »Mit gondolsz Gájó?« — kérdezi tőlem Jevrem. »Részemről beleegyezem!« »Én is! Mit akartok még?« »Mindenből egyharmadot.« »Egy harmadot mindenből? Hát ti szereztétek azt?« »Az apánk szerezte.« »Nem adom.« »Ki kell adnod, mert az apám és mi ketten is dolgoztunk ebben a házban.«

»De én házasitottalak meg« — mondotta Jevrem. »Kényszerülve voltái rá, mert munkaerőre volt szükség.« »De, nem adom senkinek a harmadát!« »Ha nem adod szép szóval, ideadod per utján.« Nekem Pántelija jutott az eszembe, mintha látnám, hogy nevet, mert a Macicsék osztoszkodnak. »Adjad Jevrem — szóltam — én jószántamból adom. Nem akarok pereskedni a bíróságnál, hisz elég szégyen az is, hogy osztoszkodunk. És ha már itt tartunk, menjen simán!« »Sok az!« »Nem sok!« »De hát a földekből, a terményből és az egész vagyonból?« »Mindenből.« »Gondolod?« »Gondolom!« »Jól van unokaöcsém, beleegyezem. Mindenből meg kapod a harmadot. Gyere osszuk meg a vagyont!« Volt három fejős tehenünk. Mondtuk, hogy válasszanak ki egyet. Így osztottuk meg a disznainkat és a birtokot is. Később megegyeztünk, hogy a meglévő élelmet közösen fogyasszuk el. A szántóföldeket is három részre osztottuk, ők kaptak egy részt, nekünk maradt kettő. Két darab szőlőnk is volt, ők kapták a kisebbet. Mindent felosztottunk emberségesen. Midőn az osztoszkodással készen voltunk, Milán és Rájkó hozzánk léptek és megcsókolták mindkettőnknek a kezét. »Kiegyenlitettük-e egymást?« »Ki.« — mondta Milán. »Most pedig fiacskám gazdálkodj és takarékoskodj magadnak, én meg magamnak« — vélte Jevrem. Ők ketten elvonultak házikójukba, mi meg a nagy házba. Hidd meg tanító ur, könnyebben ástam volna mint rab éjjel-nappal a köveket, csak meg ne értem volna ezt. Szétnéztem, az udvar közös, de két háztartás, azon a föld udvaron majd keritést emelnek, amely elválaszt bennünket. Sajog az ember szive tanító ur. Sok-sok izzadságcseppek, véres verejtéknek kellett hullani mig összeszedtük, összekuporgattuk azt, amink van és most itt a szétválasztás. Jevremre tekintettem, de ő fejét lehorgasztva hallgatott. Néztem őt: öreg, kimerült és még hozzá megbomolt is. Ő vele nem lehet dolgozni, helyben kell hagyni a történteket. Nehezemre esett, de elhatároztam, hogy vele maradok és lesz ami lesz, még ha belegebedek is! E naptól kezdve Jevrem elnémult mint a sir. Láttam, hogy szánjabánja, de nem ér az már semmit nincs visszatérés. Ami elromlott, nem javitható már meg. A hir bejárta a falut, hogy megosztoszkodtunk. Szégyenletemben nem mertem ki menni az emberek közé. Jevrem is ritkán ment közéjük, mert az emberek feddték, hogy ilyet csinált. Ugy látszik, összeszólalkozott Pántóval is. Talán belátta, milyen a barátja. Ez kedvemre való volt és majdnem örültem. Hisz agyba-főbe kellett volna döngetni azt a szerencsétlent, mert egyedül ő az oka a bajnak, szégyenünknek.

Pipáját az asztalra tette, végig tekintett a szoba sarkokon, majd kezébe vette a pálinkás üveget és ivott egyet.

— Mi történt aztán? — kérdeztem.

— Semmi! Jevrem ettől az időtől otthon tartózkodott a legtöbbet, vagy a szérün. Ahogy befejeztük az aratást, elmentem ujból a kőbányába, hogy folytassam a munkát. Nem is mentem haza néhány napig, a bányában aludtam. De mit csináljak? A nehezebb munkákat elvégeztem s hátra van még a szüret és kukoricatörés. A szőlőszüretet elvégezhetik nélkülem is, kukoricatörésre meg otthon leszek. Dolgoztam és már majdnem a munka végénél tartottam, amikor egy este elém toppan Jevrem.

»Tudod, én hozzád jöttem egy ügyben — mondta. »Milyen ügyben?« »Vettem egy kancát árverésen hét aranyért és eljöttem, mert tudom, hogy van pénzed s kérlek, hogy adj.« »Milyen kancát?« »A Dragojlóét.« »Minek a kanca nekünk?« »Hát szükséges.« »Azért a gebéért nem adok hét aranyat.« »Védszentedre adj, visszaadom.« »Nem, nem adok.« »Jaj hova legyek a szégyentől« — és lehajtotta a fejét. Elszorult a szivem. »Itt van, adok hét dukátot, de ha nincs pénzed, ezentul ne vásárolj az én megkérdezésem nélkül.« A kancáért letolvastam a hét dukátot, egy dinárt pedig a bélyekilletékre, dobosért és miegymásért. Ő hazament, én meg maradtam. Megvacsoráztam, leteritettem a teritőmet és lefeküdtem. Álmomban látom, hogy az én Jevremem üldögél egy széken a ház előtt. Szép napos idő volt, a nap rásütött, ő pedig a Medvednik hegyre nézett. Mondom neki, gyere az árnyékra, de nem akart... Egyszerre csak befellegzik a Jevrem feje felett s eltakarja a napot. Ő felugrott, de a felhő fölötte terpeszkedik, majdnem betakarta. Én is felugrottam, kiáltottam neki s felébredtem. Már hajnalodott. Keresztet vetettem, a kuthoz mentem és megmosakodtam. Néhányszor még keresztet vetettem és visszatértem. Kettőt-hármat huztam a csutorából, egy kevés kenyeret ettem és munkára fel! Délre készen lettem. Ezután hazamentem a kocsiért, hogy felrakjam a köveket. Ahogy hazaérek ott találom Mária sógornőmet az udvaron. »Hol van Jevrem?« — kérdeztem. »Még a reggel elment a községházára, de még nem tért vissza!« Befogtam az ökröket és elhivtam Miláért, segitsen a kő felrakásánál. Milán el is jött. Felraktuk és haza szállitottunk mindent. »Haza jött-e a Jevrem?« — kérdeztem. »Nem« — felelte a sógornő. A korcsma felé indultam, hogy lássam nincs-e ott. És ott találom amint ül a Pántóval és Mucics Jovánnal. Sapkáját a fejebubjára tolta, véres szemét kidülleszve bámult a keritésre. Holtrészeg volt. Előttük a leöntött asztal állt, három pohár és a pintes edény borral. »Mit csinálsz itt Jevrem?« — kérdeztem. Hallgatott, csak Pántó szólalt meg: »Senkiről sem nyuzza a bőrt, a saját pénzét issza. Mit támadod az embert?« Az ing megfeszült rajtam. A vér a fejembe tódult. Izmaim rángatóztak egész testemen, de legyőztem magam és viszszafeleltem: »Pántó, te csak hallgas!« »Hát persze«, — vélte ő — miért is támadod semmiért az embert? Tudod, hogy ez nyilvános hely és be is perelhetne könnyen, mert tanui is vannak.« »Hallgass Pántó, — kiáltottam dühösen, — mert ha megkapom azt a görbe lábadat, ugy lapitlak a falhoz, hogy vagy a falat lököm ki, vagy te mégy széjjel, mint a tök. Mindnyájan beszélhetnek, de te ha még egy szót szólsz, véged lesz.« Pántó elhallgatott. Bementem a koresmába, kivettem a pipámat és rágyujtottam és aztán megkérdeztem a vendéglőst, miért ad nekik italt. A vendéglős azt felelte: »Mit csináljak? Én vendéglős vagyok s kötelességem felszolgálni azt, amit parancsolnak. Hogy az előljáróság megengedi ezt a tivornyázást, azért nem vagyok felelős. Magam is szeretném, ha nem volna dolgom a korhelyekkel, de nincs enélkül.« Koresmáros!« — kiáltja Pántó — hozd azt a lapockát és mibe kerül?« »Egy dinár« — felelte a koresmáros. »Itt van barátom hat garas, csak ne adj nekik — szóltam én. A bor már izetlen nekik, nem tudnak inni, de elölről kezdhetik, ha ételt kapnak.« A koresmáros kiment és megmondta, hogy én már megvettem a lapockát. »Hát adj más ennivalót« — mondotta Pántó. »Nincs semmim!« »Milyen koresmáros vagy te?« »Én jó vendéglős vagyok, de te viszont rossz fizető vagy.« »Estére megfizetem.« »Akkor majd kapsz is!«

— Kimentem a vendéglőből. Beesteledett már. Hivom Jevremet, jöjjön velem, de ő csak hallgat. Hazafelé indultam. A házunk messze van a vendéglőtől. Mikor felmásztam a magaslatra s házam közelébe értem, hallom az éneket. Hála Istennek! Beléptem a házba, vacsorát kértem és megvacsoráltam. Feleségem lehuzta a lábbelimet, de Jevrem még nem jött meg. Aludni készültem, de néhányszor még végigmentem az udvaron, de Jevrem még sem jött. Talán haza jön, mondottam és elmentem lefeküdni. Másnap korán keltem fel, megmosakodtam, keresztet vetettem s beléptem a házba. Jevrem a tüzhelynél ült és bámult a tüzbe. Hallgatott. Mária sógornőm az ajtónál állt és reszketett mint a nyárfalevél. »Jó reggelt!« »Adjon Isten« — felelte Jevrem halkan. »Mikor érkeztél meg?« »Az imént.« »Hol voltál?« »Hagyd el!« »A koresmában voltál egész eddig?« Megfordult és mikor meglátta az ángyit, felkiáltott: »Kifelé!« Az kiment, ő pedig felém fordult és sirásra fakadt. »Mi bajod van?« »Az Istenért segits, ha testvérem vagy!« »Mi bajod van?« »Nem is merem megmondani.« Eszembe jutott az álmom. »Mit csináltál te szerencsétlen?« »Loptam.« »Mikor?« »Az éjszaka.« »És miért, te szerencsétlen?« »Rávett Pántó, hogy az Isten verje meg.« »Kitől loptatok?« »Dragojlótól.« »Mit loptatok?« »Pénzt.« »Honnan van Dragojlónak pénze, mikor adósság miatt árverezték el a kancáját?« »És hol van a pénz?« »Öt dukátot találtam. A nyakáról én vettem le a zacskót. Mikor a pénzt elvettük, visszatértünk a koresmába s ott elosztottuk. Mindenki kapott egy dukátot, egyet megittunk, eggyel pedig kifizettük Pántó adósságát. A koresmától hazáig kijózanodtam.« »És egy dukátért csináltad ezt?« »Feldultad otthonunkat, megszégyenitetted a családfánkat vénségedre. Nincs semmi mondani valóm... Amint csináltad, ugy veszed hasznát!« »Segits!« »Mivel?« »Vesztegess meg valakit.« »Nincs pénzem a vesztegetésre. Erre rámenne az egész gazdaság.« Bögni kezdett, mint valami hátulgombolós gyerek. Megszántam. Elgondoltam, testvérek vagyunk, egy szív alatt feküdtünk... emlékszem, hogy szeretett mint gyermeket s verte azokat, akik bántottak... szerettük egymást, mint kevés helyen a testvérek. »Látott-e benneteket valaki?« »Hát látott a Drágojló.« »Akkor nem segit semmi!« »Az ügyvéd segithet.« »Nem tud!« »De fizess neki!« »Mi haszna! Mondod, hogy látott és felismert a Drágojló. Itt nincs kibuvó.« »Hej Pántó! hogy az Isten verjen meg! De mire fognak itélni?« »Börtönre.«

— Nem tudtam vigasztalni, de haragra lobbantam Pántó iránt. Hej, ha nem gondolok a házamra, gyermekeimre, elmentem volna, hogy agyon verjem. De igy nem lehet. Reggelre a kisbiró Jevremhez jött birósági meghivóval. Indulás előtt hozzám jött Jevrem és sugva mondta: »Hazudni fogok! Megmondom, hogy nem én voltam, az egész bünt Pántóra kenem. Megmondom, hogy részeg voltam és semmiről sem tudok, te pedig jól fizesd meg az ügyvédet.« Elment. Én meg nem mertem a tanácsteremig menni a szégyentől. Szégyeltem magam és szerettem volna, ha meg sem születek! A szomszédoktól hallottam, hogy a kapitányságra kisérték. Megüzente, hogy oda vigyük az átöltözni való tiszta ruhát. Mondják, hogy átkisérték Pántót is. Az első héten meglátogattam. Azt mondta, hogy Pántóra tolta a bünc selekményt s hogy nemsokára megszabadul. »Ha van néhány dukátod, — suttogta — adj, hátha vesztegethetek.« »Nem ér itt a vesztegetés semmit!« »Adj, megpróbálom.« Mit csinálhattam? Kivettem öt dukátot, odaadtam, hogy dugja el jól.

Hazatértem. A sógornőm többször volt nála s mindig azzal tért haza, hogy nemsokára megszabadul. Nem bocsátották szabadon, hanem elvitték Sabácra s a bíróság elé állitották. Onnan üzengetett, hogy keressek kezeseket, akiknek jótállására szabadon eresztenék itélethozatalig. Visszaüzentem, hogy senki sem akar kezeskedni érte. Vártuk, vártuk a tárgyalás kitüzését. Addig is meglátogattuk gyakran. Kifizettem az ügyvédjét is, de mind hiába! Az én Jevrememet tizévi börtönre itélték s ugyanannyit kapott Pántó is. Jován megszabadult Drágojló révén, aki azt mondta, hogy őt nem látta. Emellett a költségek megfizetésére itélték őket.

— Itt van igy végződött az ügy. Jevrem a beográdi börtönbe került, én meg itthon raboskodtam. Nagy adósságba keveredtem miatta. Mennyibe került, azt csak az Isten én tudom. Az a dukát, amelyet osztoszkodásuknál kapott, meghozta a jó kamatot. Sokat fizettem érte! De annyi mintha kutba dobtam volna a pénzt. Elárvultam, rám szakadt az átok és nem tudok kikecmeregni az edósságból. Soha többé nem jövök rendbe!

Elhallgatott. Megitta a pálinkát, felvágta a dohányt, megtömte pipáját, felállt, majd ismét megszólalt:

— És mit gondolsz az én diák fiamról?

— Én nem tudom megszabaditani az iskolától, az a miniszter dolga.

— De nézz csak utána, megfizetem. Adok egy dukátot.

— Jobb volna, ha megőriznéd ez a dukátot és törlesztenéd vele adósságaidat és könnyitenél magatokon.

— Adok két dukátot!

— Mit alkudozól itt?

— Hát mennyit óhajtasz?

— Ha tele zacskóval is hoznál, akkor sem csinálnám ezt meg. Érted-e most már?

— És miért?

— Azért, mert nem az én hatáskörőm

— Hanem kié?

— A miniszteré.

— De hát hogy intézhetném ezt el? — szólt az ajtó mögül várakozva.

— Majd megirom a kérvényt.

— Mibe fog kerülni?

— Semmibe! Ha jön valami az ügyben, értesiteni foglak.

— Csináld meg ezt, boldogságodra kérlek!

— Jólvan-jó, megcsinálom, ha mondom.

— Hallod-e a jutalmad nem fog elmaradni!

— Megint a régi. Nekem ezt meg kell tenni, mert ez a kötelességem!

— Igazán köszönöm.

— Nincs mit hálálkodnod!

— Kérnék egy parazsat, de mégsem, haza megyek ugyis. Isten áldjon meg, maradj egészségben.

— Ég velünk!

Forditotta:
Mándics M. Marin
tanitó.
(Pozserovác)

Szerkesztői üzenetek

S. Zs., Debeljača. A vrsaci tanitóképző-intézetnek van internátusa, amelyben a tanulók havi 400 dinárért kapnak lakást és élelmezést. A teljesen szegénysorsu növendékek ingyenes állami ellátásban részesülnek az internátusban. A Vajdaság területén még Szomborban van internátussal kapcsolatos férfitanitóképző intézet. Felvilágositást nyujt a tanitóképző igazgatósága államnyelven irt és az Uprava Učiteljske Škole Vršac cimre küldött levelekre. Külföldi középiskolai végzettséggel csakis a felvételi vizsga sikeres letevése után veszik fel a tanitóképzőbe.

— A közoktatásügyi minisztertől irásban kérheti valamely állami ovodához hospitálásra (gyakorlatra) való kirendelését, de ezen idő alatt nem részesül semminemű dijazásban.

F. Sz., Šamac. Kivánságára közöljük a következő cimeket: Cerealia D. D. Zagreb, Gjgjiceva 2., Eksportno i Importno D. D. Zagreb, Draškovičeva 25., Eksport D. D. Sombor, pošt. fah. 14. »Agrikola« d. d., Vršac, Kralja Aleksandra 24.

Érdeklődő, B.-Petrovoselo. Ha intések, zálogolás vagy végrehajtás — tehát kényszer utján — hajtották be az adót, megpróbálhatják utólagos felebbezés benyujtását is abban jelezték, hogy a Sreska Finansijska Úpravának nem lett volna joga elutasitani a felebbezést, hanem a minisztériumhoz kellett volna felterjesztenih atározathozatal végett. Emlitsék meg továbbá a felebbezésben, hogy a törvénynek nem intenciója, hogy azoknak, akiktől beszedték az adót, ne legyen joguk az utólagos felebbezésre, másoknak pedig legyen.

Violett, Subotica. Maia Mare nem azonos Bajával. A háboru előtt Nagybánya volt (Szatmármegye). Most Romániához tartozik.

»Mozigépész«, Senta. Sziveskedjék valamelyik mozihoz fordulni.

»Nemeslelkü«. Idézett jelige alatti hirdetésével kapcsolatban K. J. Stari Bečej kéri, hogy beküldött fényképét sziveskedjék visszajuttatni, akár közvetlen, akár a kiadóhivatal utján.

M. B., Kovin. A román követség cime: Rumunsko Poslanstvo, Beograd, Pozorišna ulica 31. A román vizum dija 210 dinár.

Guido de Verona

a modern olasz regényirodalom legkiválóbb reprezentánsa, eddig még nem hallott hangot szólaltat meg regényeiben, a regényirodalomban eddig még fel nem hozott témák alkotják mondanivalóit és hőseit minden bünük és hibáik ellenére szivünkbe zárjuk.

Akit nem szabad szeretni 84.— din.
Yvelise ..... 56.— «
Életem napsugárban .... 86.— «

Megrendelhetők
a Minerva r. t. Subotica könyvosztályában

Sirkő
gránitból és márványból
a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig versenyképes árban
Virágh Gyula
kőfaragónál kapható
TOPOLA
7055

Nea Crem
legmegbizhatóbb arc- és kézápoló
KORONA GYÓGYSZERTÁR
VÁROSHÁZA
SUBOTICA
58

Nem mernénk a nyilvánosság elé lépni vele, ha nem tudnánk azt, hogy a jelenkor legtökéletesebb
arcápolója
593

Greine Ágnes
melynél jobb arckrém és arckenőcs nincs.

Gyenge férfiak-
nak 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismertető könyvemet. — Cim
„Patent 608“
Cluj (Kolozsvár) 1622
1. sz. postafiókbérlet.

Mérnökiskola
Altenburg Th-
Állami felügyelet alatt!
Gépépités, elektrotechnika, automobil- és repülőgépépités
Ellátás mérsékelt áron a Student Kasinoban.
Kívánatra Prospektust küld

Paszományt
butorra, függönyre, draperiára, rojtokat, zsinóro at bojtokat olcsón vállal
Nagy Lajos
paszományos, Jugovića 31.
Meghivásra mintáimmal házhoz megyek

MARHA SERTÉS SZEKÉR MAGTÁR -MÉRLEG-et

a legtökéletesebb kivitelben, legolcsóbban szállit
J. Sebestyén mérleggyára Subotica, Daničićev put 154
Ajánlatok és rajzok dijmentesen

GAZDÁK!

Miért van a szomszédjának gazdag és üszögmentes termése? Azért, mert ők a **vetőbuzamagot** a buza megüszkösödése ellen

PORZOL-lal

ezzel a nagyszerüen bevált szárazpáccal pácolták.

Kiséreljék meg Önök is a buzával bevetett terület egy részén a PORZOL alkalmazását és meggyőződnek ennek a pácolószernek kiváló hatásáról.

Rozs, árpa és zab pácolására a

HIGOSAN

(higanytartalmu szer) alkalmazandó, amely a gombát teljesen megöli és azonkivül az emlitett gabonafajok csira- és fejlődőképességét jelentékenyen emeli.

Ezek a pácolószerek sokszorosan ki vannak már próbálva és azok kiváló hatásáról Franciaország, Hollandia, Dánia, Svájc, Ausztria, Románia és Csehszlovákia állami kisérleti állomásai is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak.

Kérjen ingyenes árjegyzéket és használati utasitást a gyártól:
„KASTEL“ D. D. ZAGREB, 3 — Kolodvor Sava — vagy
„KAŠTEL“ DEPOT, BEOGRAD, Kralja Milutina broj 44

5692

Kérem vevőimet,

hogy a nálam vásárolt pull-o wereket mellényeket és a többi téli ruházati cikkeket már ebben a hónapban sziveskedjenek javitásra hozzám beküldeni, mert ezeket a munkákat most azonnal elvégezhetem, mig a szezónban tulhalmozott munka miatt a javitásokat nem vállalhatom.

BECK JENŐ
kötött-szövöttáru gyára
Rudićeva ul., gyümülcspiac

Keresünk kereskedelmi utazókat
kitünően bevezetett cikk eladására. Csak irásbeli ajánlatokat az eddigi működés és referenciák feltüntetésével kérünk „Fabrika parfimerije“ jeligére a Publicitas A. D. Beograd, Kralja Milana 8|I cimre
7953

Naponta garantált friss
I-a teavaj
joghurt, liptai turó és mindenféle sajt kapható
Trišić Todor
tejcsarnokában,
Strosmajerova ulica 22.
(Halpiac)
4140

Biztos jövő
Eladó birtok Loparán, a Brčko-Tuzlai országuton, tervbevett vasutvonal mentén, nagyon alkalmas hely gabonakereskedésnek, erdőkitermelésre, szilvatermelésre, pálinkafőzésre, malomépitésre.
Rendkivül előnyös feltételek
Felvilágositással szolgál
Tošo Gjukić
7950 Brčko (Bosna)

Billiárd
dákó, golyó, mandinergumi, zöldposztó, Lignum Sanctum tekegolyók és babák a legolcsóbban beszerezhetők
Erlich J.
esztergályosnál, SOMBOR
Pariška ulica 1 823

ZSAK és PONYVA
minden nagyságban és minőségben
legolcsóbban
kapható
„IMPEX-JUTA“ D. D.
cégnél ZAGREB
Ilica 54. 7274

Ford- és Fordson-alkatrészek
legnagyobb és legolcsóbb beszerzési forrása
Földvári Béla, Stari-Bečej
Kérem árajánlatomat! 4

ABLAKÜVEGET
tükörüveget, csiszolt üveget, saját gyártmányut ajánl
Drag. Obradović, Beograd
Kr. Milana 31 (Uroševa Pivnica)
Telefon 31—96 4588

Szénát
préselt, prima, réti, sásmentest
Rózsaburgonyát
vagonszámra és kisebb tételekben legjobban és legolcsóbban szállit franko bármely állomásia
Léderer Jenő
bank- és biz. üzlete, főzelék és gyümölcskivitel
Novisad, Vilsonov trg 7
Raktár: Temerinska 38
Telefonszám: 22-14 8031 Sürgönycim: Léderer

Eladó
azonnal, kedvező feltételek mellett
egy 60 HP hatüléses Austro-Daimler kocsi
és egy 24 HP négyüléses Chevrolet-kocsi
mindkettő kifogástalan állapotban.
Adolfa Goldstein Naljedniel
Osijek, I., Desatičina ulica 19
7751

2 ÉVI HITEL
Mindennemü egyes és univerzális
asztalos- és bognárgépek
beépitett motorral vagy anélkül
keretfürészek
Welker-Werke J. Wachstein
Wien X/4 Laxenburgerstr. 12
Alkalmi vétel: használt, jókarban levő komb. egyengető, csapoló, maró és vastagsági gyalu, marógép furógéppel és körfürésszel kombinálva.
11943

ELŐNYOMDÁT
legmodernebb stilü rajzokkal és kellékekkel legolcsóbban szállit
LEOPOLD SÁMUEL, SENTA
modern előnyomdaberendezési gyára
Relief-festéshez való festékek, porok és kellékek kaphatók

½ NATÜRLICHER GRÖSSE
Borotvák, ollók különleges „Cetri keca“ gyártmányok
Molnár István mükőszörüsnél kaphatók
Subotica, B. Sudarevićeva 26
6718

ÉPÜLET BUTOR PORTÁL
MÉRTLAJOS
asztalos
műhelyében művészi kivitelben és előnyös feltételek mellett kapható. Subotica, Jugovića ulica 13

Nyári uri divat különlegességek **Vukovics Gerő Subotica** **Habig, Borsalino és Panizza-kalapok. L. B. O. ... cipők egyedüli lerakata.** Férfi fehérnemüek mérték szerint is. Fürdőkosztümök, ny... nd3 ...s választékban. — **Szolid árak**

Ismét

leszállt a kenyér ára

a Šibalić-féle kenyérgyárban

I-a fehér szalonkenyér kg-ja	4·—	din.
I-a fehérkenyér . . .	3·50	„
I-a rozskenyér . . .	3·50	„
Félbarna kenyér . . .	3·—	„

Ajánlja elsőrendü süteményeit

Egész napon át privátsütés

6139

YESSO HENNA

hosszu, csillogó szempillákat, mélytüzü szemeket varázsol.

Egyiptomi hennalevelekből van infundálva és nem hennaporból, mely utóbbi tudvalevőleg mindég tisztátalanságot tartalmaz. Főlerakat Jugoszávia részére: Rave R. T. Zagreb, Jelačićev trg 2

1789

Horváth és Dragutinović tanárok

fiunevelő intézete

VELIKI BEČKEREKEN

a város legszebb és legegészségesebb helyén, 5 percnyire a központtól. A növendékek a legszigorubb tanári felügyelet alatt állanak és nemcsak iskolai előkészitést nyernek, hanem családias és erkölcsi nevelésben is részesülnek. A Közokt. Min. engedélye alapján felvesz az ország bármely vidékéről középiskolai rendes és magántanulókat

Kivánatra prospektust küld és felvilágositással szolgál az intézet

7588 **igazgatósága**

Tüdőbetegek!

Sok ezren már meggyógyultak!

Kérjék azonnal könyvemet a

uj táplálkozási művészetről,

amely már annyi ember életét megmentette. Ez a táplálkozási mód a megszokott életmód mellett alkalmazható és a betegséget gyorsan legyőzi. — Az éjszakai izzadás és köhögés megszünik, a testsuly gyarapszik és a fokozatos elmeszesedés a betegséget megállitja. Az orvosi tudomány

komoly emberei

igazolják módszerem kiválóságát és azt szivesen alkalmazzák is. Minél hamarabb hozzáfog ehhez a táplálkozási módhoz, annál jobb.

Teljesen ingyen

kapja meg a könyvemet, amely sok fontos tudnivalót tartalmaz. Kiadóm mindössze csak

10.000 ingyen könyvet

küld szét, irjon tehát még ma, hogy Ön is azok közé a szerencsések közé tartozzék, akik könyvemhez hozzáiutnak.

Georg Fulgner, Berlin-Neukölln

Ringbahnstrasse 24 Abteilung 68

Uj iró regénye **Ádám Dezső**

Falu a hegyek között

Egy falusi Bovaryné s egy falusi Otheilo megragadó szépséggel elmondott története.

Ára 44 dinár

Kapható a Minerva r.-t. könyvosztályában

2655

Subotica,

Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett

Tegyen látogatást az

5.

oszijeki nagyvásáron

1928. augusztus 5-15.

Féláru utazás az összes vasutakon és gőzhajókon

Vásárigazolványok

10 dinárért kaphatók a tiszteletbeli képviseleteknél:

Első Horvát Takarékpénztár

Strossmajerova 1. Telefon: 4-50.

„Putnik" utazási iroda

Aleksandrova 8. 7279 Telefon: 77.

NESTLE-féle

GYERMEK-LISZT

6364

ERŐSITI ÉS EGÉSZSÉGESEN TARTJA A GYERMEKEKET

Uj Buick-Citroën automobilok

luxus turakocsik, legjobb kivitelben, legszebb szinekben, továbbá használt jó autók, Oakland 5 üléses, Citroën-Fiat 3—4 ülésesek hosszu lejáratu részletfizetésre kaphatók

7432

Kain Lajos, Citroën automobil képviselő

Subotica, Városháza épület

Liszt Korpa Komló Gabona ZSÁK

gyári áron 7752

Eugen Hered, Novisad

Jermenska ul. 3

Telefon 21-98 Távirat **Jutersa Novisad**

Vagontételek szállitása ab gyár Kartellen kivüli árak!

Képviselet: Meh fabrika užarska roba i fabrikacija vreća, **Silvio Papo, Sarajevo**

Szakácsnő

egyedülálló, 30—40 évesig, aki elsőrendü háztartást tudna vezetni, vidékre uri házba

kerestetik

Ajánlatokat „563" jeligére a Rádio Reklam Jugoslavija Subotica postafiók 48 továbbit

7971

3371

Butort

izléses és jó minőségben, mértányos árban, részletre is

Nagy Varjas Rókus

asztalos mesternél

VI. kör, Vukovićeva ul. 38 (Cirkepiac)

Gyümölcs és főzelék befőzéséhez

a jó háziasszony csak eredeti

WECK-féle befőttesüveget használ

Kapható minden jobb üveg- és vaskereskedésben

Főlerakat: FRUCTUS - Ljubljana

Legujabb sport-könyvtár:

Mihályi Dénes: A motorkerékpár, kötve	62.—
füzve	46.—
Dr. Mamusich Mihály: Labdarugás	32.—
Dr. Földessy János: A magyar válogatott futballisták könyve	28.—
Breuer B. Armand: A motorcsónak sport, kötve	40.—
füzve	30.—
Molnár Géza: A kerékpározás kézikönyve	40.—
Schlosser Imre: A modern futball	28.—
Jakobi Roland: Ping-Pong könyve, sok képpel	24.—
Dr. Földessy János: Futball évkönyv 1927-re	24.—
Vadas Iván: Sportolás, szépség, egészség	18.—
Mihályi Dénes: Az automobil, kötve	92.—
füzve	76.—

Járműmotorok

folyékony tüzelőszerekkel dolgozó gyorsjáratu automobil-, repülő-, traktor-, csónak- és kerékpármotorok szerkezete és kezelése, irta: Jalsoviczky Lajos okl. gépészmérnök-tanár 90.—

Fenti könyvek megrendelhetők

a „Minerva" r. t. könyvosztályában

Szabadalmazott jégszekrényeket

40% jégmegtakaritással gyárt

Braća Goldner

többszörösen kitüntetett jégszekrénygyára

Szubotica,

Jugovića ulica 20

Kérjen árjegyzéket!

688

Jó fizetéssel nagy vállalat keres mielőbbi belépésre szerb, német és magyar, esetleg német és magyar gyors- és gépirásban feltétlenül perfekt hölgyet vagy urat. Irásbeli ajánlatok **Schmolka hirdetőirodába Novisad,** Jevrejska ulica 7. küldendők „Perfekt" jelige alatt
7949

Könyvelő és levelező

elsőrangu munkaerő (főnökhelyettes irodavezető), aki a szerb és német, esetleg magyar nyelvet tökéletesen birja, **kerestetik.** Irásbeli ajánlatok a fizetési igény megjelölésével **Silésia céghez Novisad** küldendők
8029

BON-TON

ui systéma a hónaljizzadság szagának eltüntetésére, valamint a kéz- és lábizzadság ellen. Az izzadságot alkotórészeire bontja és igy az izzadság szagát megszünteti.

Főlerakat Jugoszlávia részére:
RAVE R. T. ZAGREB
Jelačićev trg 2.
7527

Malom- és géptulajdonosok figyelmébe!

24 órán át csak **3—4 dinár**

üzemköltsége van lóerőnként

ha motorjait a legujabb találmányu, teljesen kátránymentes

generátorral szereli fel

Méretezésekkel, rajzokkal és részletes ajánlatokkal szolgál

KLADEK KÁROLY
Subotica, Frankopanska ulica 24

Látogassa meg okvetlenül a

LEIPZIGI ŐSZI VÁSÁRT

1928 augusztus 26-tól szept. 1-ig

A legkedvezőbb bevásárlási alkalom a világon.
Felvilágositással szolgál a vojvodinai tiszteletbeli képviselő:
D. Kovács i F. Moser & Wertheim, Novisad, Miletićeva ulica 36. Telefon 2041. (Sürgönycim: Mosheim Novisad) és a Leipzigi Mintavásár balkáni képviselete Beograd, Miloša Velikog ul. 17

KUGLI GOLYÓK
billiárddákó, mandinergummi, Lignum sanctum golyók
70 dinártól 150 dinárig
özv. Gerber Jakabnénál Subotica
B. Sudarevićeva ul. 32
3203

Tüzifa, I-a kvalitásu
Portlandcement, beocsini
Friss mész, fával égetett
Faszén

Rómics Pero
fakereskedésében
Preradovićeva ul. 11.
kicsinyben és nagyban legolcsóbban kapható!

Ugyanott üzlethelyiség kiadó 7926

Képviselők (nők)

magánfelek látogatására, garantált magas kereset mellett azonnal felvétetnek. — Ajánlatokat referencia megadásával a Jugomosse, Zagreb, Zrinjevac 20 „Biztos kereset" jelige alatt továbbit
9053

Hasznos tudnivalók könyvtára!

Mindenkit érdekel!!

Bánfi János: Az ősember	10.—
Nogrády László: A gyermek. (A gyermek lelkinevelése)	10.—
Nogrády László: Az alkohol	10.—
Dr. Szelényi Ödön: Az első magyar munkáspedagógus. (Tessedik Sámuel élete és munkássága)	10.—
Leemann Gábor: A dohány, a szövés, — a zsir	10.—
Vértessy Sándor: Kulturképek	10.—
Csizik Gyula: Számok és mennyiségek	10.—
Dr. Gondos Viktor: Munkásviszonyok az Egyesült-Államokban	10.—
Dr. Széchy Ákos: Az aranyról	10.—
Dr. Hajnóczy Iván: A céhek életéből	10.—

Megrendelhetők a „Minerva" r. t. könyvosztályában

»SALONIT«

7344

I-a aszbeszt-cementpala

a legjobb fedőanyag

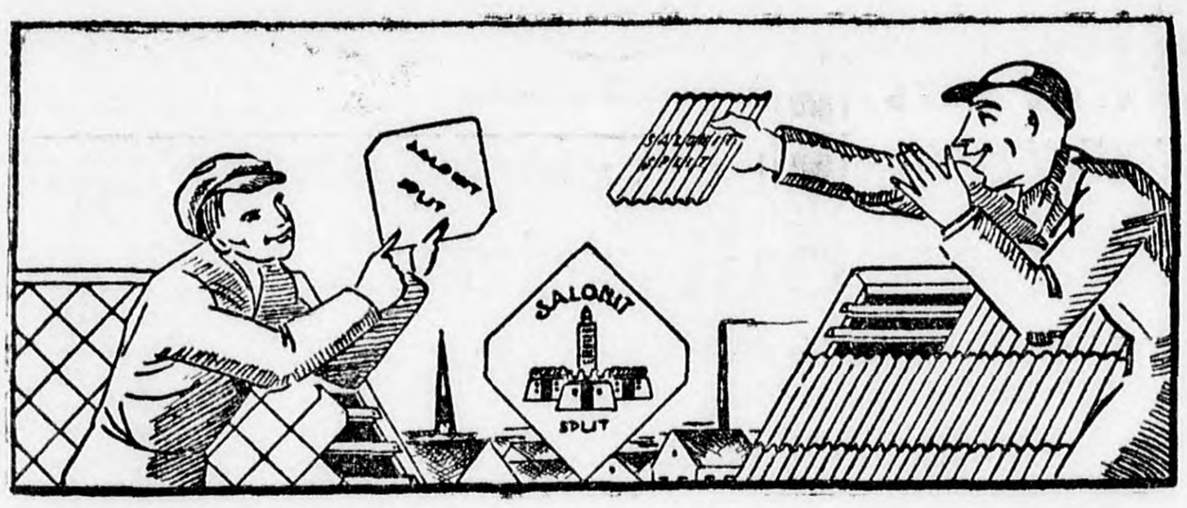

„SPLIT" Portlandcement r. t. SUŠAK

(Gyár: Solin Split mellett)

Szuboticai és környékbeli képviselő:

Dohány Zoltán Szubotica

„Stefaneum" fiunevelőintézet, Szombor

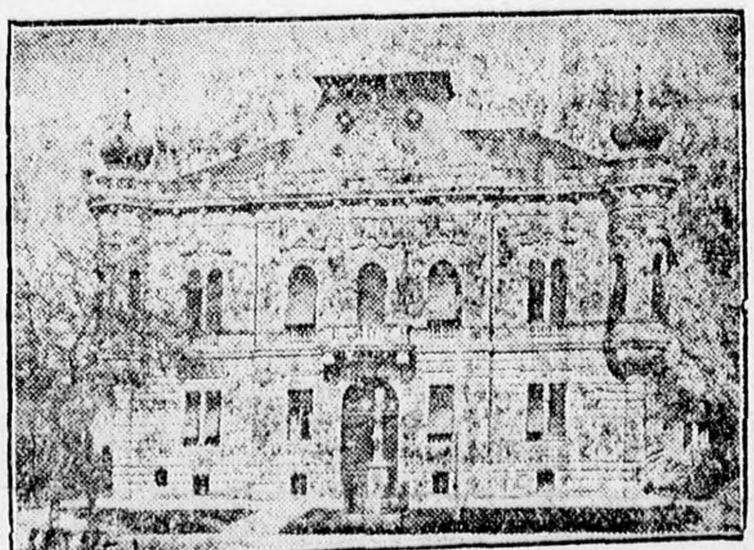

A közoktatásügyi minisztériumnak báró Rajachich Vladimir nyugalmazott főispánnak adott engedélye alapján.

Az iskolai év elején megnyilik Növendékek az ország bármely részéből a Somborban levő összes iskolákba: elemi, polgári, gimnázium és kereskedelmi akadémiába külön engedély nélkül is beirat kozhatnak.
Tanárok felügyelete alatt
7947

Prospektust kivánatra küld az Igazgatóság

Komlózsákok

minden minőségben, valamint uj és használt

lisztes és korpás zsákok

gabonás zsákok gyári áron alul

SCHIFF ÁBRAHÁM

zsák-, ponyva- és zsinegnagykereskedés

Telefon: 24—03 **NOVISAD** Táviratcim: **Jutešif**

Kérjen árajánlatot
8030

Akar Ön jó és olcsó könyvet?

Akkor fáradjon be a „Bácsmegyei Napló" könyvosztályába, ahol a legmagasabb igényeket is kielégitik

Erstklassigen, guteingeführten

Reisenden

für Bačka und Banat sucht

C. A. Pachany & Sohn Nachf. A. G.

Branntwein-Grossbrennerien

Brod n/S

8069

Havi részletre

vásárolhat egy komplett hálót, ebédlőt és mindennemü butort. Megnagyobbitott üzemünkben a legmodernebb butorokat elsőrendüen készitjük. Forduljon hozzánk bizalommal, mielőtt butort vásárol!

Szenti és Virág mübutorgyár

Subotica, Sudarevićeva ul. 54—56. Tel. 383

3407

„ALEXA" nyakkendőgyárban kaphatók csak a legdivatosabb, legszebb nyakkendő olcsó gyári áron. Subotica, Korzó. — Fióküzlet: Novisad Jevrejska ulica 6
Fordítás 10 dinár

Szeptemberi összevont
magánvizsgá ra és érettségire
teljes garanciával elökészit
Galgóczy
magániskola BUDAPEST,
VIII., Mária Terézia tér 3. sz.
5968

Permetezők
Pálinkafőzőkazánok
Réztüstök
Rézedények és Rézáruk
készitése és szakszerü javitása
Hován László
rézmüvesnél
Subotica, Zrinjski trg 24

„VITREA"
táblaüveg, befőttesüvegek és az összes üveg- és porcellánáruk
Csak viszonteladóknak
Kereskedők legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása
Karlo Kopp
V. Bečkerek
Raktár: Külterület 3/d, a Geyer vendéglő közelében

LÁDÁK

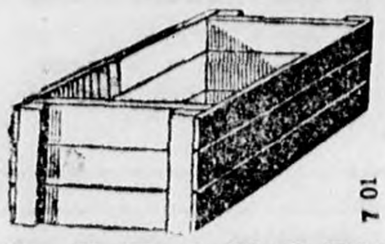

7 01

DOBOZOK
minden méretben
Arajánlatot ad:
SPITZER FAIPAR
SUBOTICA,
I., Badal ćeva ulica 5

GYERMEK-KOCSI
Az elismerten legjobb minőségü
„BRAHA"-kocsi egyedüli árusitója:
JOSO ŠTERN I DRUG, BAZÁR
(Gyümölcspiac)
Viszonteladóknak árengedmény!
Sportkocsi 200 dinártól feljebb
Sátoroskocsi 400 dinártól feljebb

RÁDIO
KONRATH D. D.
rádiókészülékei
olcsók, jók, megbizhatók

PAPLAN
Paplani **PAPLANI** Paplani
Nem gyári árul
Szubotica legrégibb paplankészitő üzeme
Buljovcsics Béláné (Német Margit)
Pašićeva ul. 8. (Edényplac)
Ajánlja a legfinomabb anyagból készült paplanait, madracait, ezek kellékeit, u. m. paplananyagot, erős és tartós madrac és szalmazsák anyagot, paplan-vattát és szabó-vattát kicsinyben és nagyban, részletfizetésre is

CSEMEGE
Különleges füszer, csemege, déligyümölcs és nyári teasütemény
Kovács és Gelányinál
Rudics-kitérő, pavilion

LEGNAGYOBB
KÁRPITOSÜZLET
Klubgarniturák, patent-fotelek, ottománok, berzserek és szalónok gyártása
Állandó nagy raktár
Dj. Stanković
kárpitos
Beograd, Kralja Milana 77
Telefon 48—46 4481

AUTÓ
Duco lakkozást
Autók tapacirozásán előforduló összes munkálatokat, **sátorkészitést** és nyári huzatokat szakszerüen és **jutányos árak mellett vállal**
SZKALA MIHÁLY
Oslobodjenja ulica 23. — Tanoncok felvétetnek

CSÉPLŐGÉP
Cséplőgép alkatrészek öntése, megmunkálása soronkivül azonnal készülnek
Csiszár József
rézöntődéjében, Miloš Obilić ulica 9

Trbovljei (Trifail)
portlandcement
és épitési mész
saját égetésü mész
oltott mész
kátránypapir
elszigetelő, parafás
Alabaster gipsz
köpor
dunai homok
Reforta faszén
kovácsszén
tüzifa
Sipos Sándor
SUBOTICA,
I., Sokolska 6. Telefon 868

A gondos házlasszony
nem használ ecetsavat, mert az ecetsav mérget tartalmaz. Használjunk
főzött esencet
Üzlekben KEMÉNY-féle ecetet tessék kérni. Gyár: I., Vojnovićeva ul. 5. sz.
5476

Hirdetéseket
Sentán a Bácsmegyei Napló részére
Molnár Sz. Vince
könyvkereskedése vesz fel.

Bevásárlás után sietek a
BÁRÁNY KÁVÉHÁZBA
mert a legjobban ott étkezhetek és hüsitő italokkal csillapithatom hőségemet

Gárdonyi Géza összes müveinek
megszerzését megkönnyitettük azzal, hogy azokat igen kedvező fizetési feltételek mellett szállitjuk. — Ezen akciónk már csak rövid ideig tart és azt
szeptember hó elején befejezzük

GÁRDONYI GÉZA

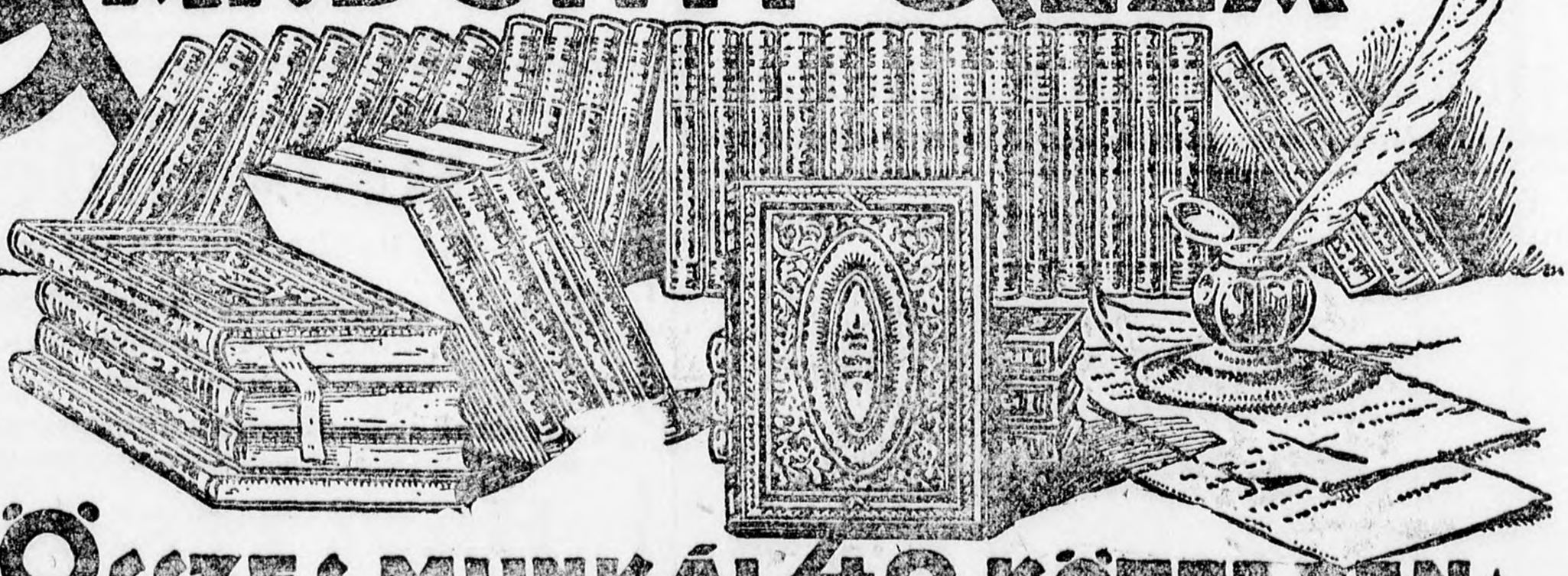

ÖSSZES MUNKÁI 40 KÖTETBEN

Kérjük mindazokat, kiknek komoly vevőszándékuk van, hogy az alábbi szelvényen jelentsék érdeklődésüket, minthogy ezzel alkalmat akarunk nyujtani a könyveknek kedvező fizetési feltételek melletti megszerzésére

T. Minerva d. d., *Subotica.* Postafiók 43
Kérem, hogy Gárdonyi Géza összes müveire vonatkozó ismertetésüket megküldeni sziveskedjenek.

Napközben található vagyok | Pontos cim | Olvasható aláirás

KÖNYV·FILM·RÁDIÓ

Miért hallgatnak a regényirók?

Állandó mély kutatások történnek, hogy miért hallgatnak — csekély kivétellel — a magyar regényirók?

A kérdésre, amely bennünket talán jobban érdekel — hiszen jobb időkben is az irással foglalkozók adták az olvasók nagyobb táborát, — lehetne egész röviden válaszolni, ha a könnyebb oldalát keresnők. Olyan drága a nyersanyag, a nyomás, a rizikó, hogy a kiadó százszor is meggondolja, amig belemegy egy üzletbe.

Azért volt mindig irói könnyelmüség is. Hozott az iró maga áldozatot, kiadta szellemi gyermekét a maga költségén s esztendőkig nyögte a terheit, mig végre megkönyörült a maradék példányokon, (a nagyobb részen) az antikvárus. Ha tehát ma nem ir, nyilván a lelki szükség nem viszi rá, amely nélkül pedig hasztalan jelentetnek meg egész könyvtárakat is.

Kinek irjon és mit? A béke éveiben, amikor politizáló kedvében hallatlan energiát pazarolt el a nemzet olyan sérelmekre, amik ma üditő megváltást jelentenének, — szélesen hömpölygő folyammá dagadt a szépirodalom. Szó sincs róla, hozott magával tiszta erecskéket épp ugy, mint ahogy beleszakadtak zagyva sártengerek is. De volt a régi változatok mellett száz uj téma, volt szabad verseny. A hitványnak ugyis pusztulnia kell. Ami erkölcstelennek, idegrombolónak tetszik, azt semmisitse meg az erkölcsökre ügyelő hatóság, óvatosan — megfelelő müveltséggel, nem pedig bürokratikus oktalansággal — vigyázva rá, hogy ini a mások rontásával vagyont szerző tendencia és mi a müvészet.

Azonban az irodalom az életet tükrözteti vissza s az iró lehetőleg a saját kora hangulatait örökiti meg. Legföljebb szemérmeteskedik, mikor régi idők szinhelyét választja területnek. Ugy érezzük, az iró választékosabb eszközöket használó riporter, nem csak nyers anyagát dobja uj és ujdonsággal ható eseményeknek a látni vágyók elé, hanem megokolja, megmagyarázza, igyekszik javitani, elrettenteni a tanitómester sokszor kellemetlen, vagy nehézkes tendenciája, főleg az aktualitás zavaró hatása nélkül.

Formája, ható eszköze, a mese, ami már önmagában is távlatot jelent. Ha napi szorongattatásaim elül menekülni akarok, pihentetőm a mese, mert másik világba visz, szebbet mutat, mint amilyenben részem van. A mese narkotikuma boszorkányok közül tündérekhez vevet, farizeusok köréből kiragad s emlékeztet rá, hogy vannak becsületes emberek is, akik hiszik azt, amit mondanak, szentségeket nem profanizálnak. A mese az Isten legnagyobb jótéteménye, mert megtisztitja a görbe utakon járókat s megvigasztal elkeseredésemben. Hol késik hát, miért hiányzik?

Magam is várom szomjuhozva, nagy sivatagjárások után üditő forrásként, de hogy késik, az nem az irók hibája, hanem a korszellemé. Nyilván annak teher az őszinte nyiltsága, annak anathéma a korbácsoló szándéka.

Friss események rögtön való átolvasztása irodalommá egyébként is gyönge kisérlet volt mindig. Ezért nem sikerültek a háborus szindarabok, háborus regények. A legutóbbi évek nyomorusága valóságot jelentett mindnyájunknak, nem mesét. Az olvasó többnyire többet tudott belőle, nehezebb részeket élt át, mint az iró s igy hiányzott a szükséges fölény, az elhitetni akaró szándék. Szabó Dezső az »Elsodort falu«-val, amely szenvedélyesen védi a magyar fajt. több eleket ápolta rogyásig. A teljesen tönkretett családi élet. A nők életkorának kitolódása, Balsac bukása. Nagymamák bubifrizurával, térden felüli szoknyában. A férj mellékes mivolta mindenben, csak a pénzkeresésben nem. A szülők tiszteletének haldoklása. Az uj lánytipus, amely amerikaiasdit játszik, de nem a szabadság, hanem a szabadosság felé hajlik. Az ifjuság tudatlansága, mint a háborus iskolázás könnyelmüségének eredménye. Általában minél fessebb élet a kötelességek vállalása nélkül. A közéletben óriási vagyonok és óriási szegénységek. Teljes korrupció, amit már nem is titkolnak. A pénz hajszolása minden eszközzel, feláldozása érte mindennek. Csupa bánomisén, meg majdleszvalahogy. Az utánunk jövő csukja be az ajtót.

Szédítő tématömeg, azonban ha valaki hozzányul, megüti a bokáját. A gyilkos a tolvaj, a sikkasztó sajtópört indit már a pársoros ujsághirért is. Az ügyészség szavakba kapaszkodik, nem a szellemet nézi, mikor elkobozza a könyvet, amely hü fotografiáját adja ennek a puskaporos hordón táncoló társadalomnak. Azt nem látja, hogy a társadalom az erkölcstelen, hanem ráhuzza a megbélyegzést a könyvre. Az állam minden eszközzel védi a maga büneit, hibáit, a demokratikus berendezkedések hiányoznak, az esküdtbiróság hiánya pedig rám szabadit minden gazembert.

A pusztában kiáltott szó kétezer év óta nem talált fülekre. A fülekhez vezető kedves szó ma félarasznyiról érkezik önszájakból. S amig ez a népszerübb, addig hiábavaló minden erőszakolt kiáltás. Az irodalom igy tetszhalálra van itélve, — annál bőségesebb anyagot kap majd idővel a jelenből.

(—tivi—)

lenséget szerzett, mint barátot, talán éppen azért, mert elment a realitás végső határáig s ahol javitani akart, ott tulozott. A távlat, amelyet nem nélkülözhet a szépirodalom, — hogy a kortársak tul legyenek azon, amiben egyszer benne éltek, — majd ötven év mulva emeli ki diadalmasan ezt a nagy magyar regényt. Ma még közel vagyunk hozzá, amiként hogy benne élünk egy olyan korban, amely indulatokban, problémákban egyaránt bővelkedve, egyetlen egyet sem oldott meg. Ellenkezőleg összezavarta mindazt, amit eddig átéltünk, tapasztaltunk, tudtunk.

Olyan rendkivüli arányu eltolódások történtek nem csupán országhatárokban, hanem emberi törekvésekben, lelkületekben is, hogy alig van valaki a helyén, még mindig forr-kavarog a világ, mintha láva volna a földtest. Előbb le kell hülnie, termőréteggel bevonódnia. Ma rám süti a született erkölcstelen, hogy nem tudom, mi az erkölcs; az analfabéta a tömegek előtt tesz nevetségessé, rám fogva, hogy ostoba vagyok s durva kézzel egyszerre rombol le mindent, amit becézgetve, csiszolgatva sokáig épitettem.

Védekezni sem tudok, mert az ő ereje, módszere a jobbik, nekem csak a gyáva szemérem adatott. Nekem fáj az orditozás, ő ebben gyakorolta magát. Az én könyököm érzékeny, a konjunktura az ő erős csontjaira helyezte az izmokat, — hát mit irjon, kinek irjon az iró?

Anyag, tipus volna. Csak nagyjából vázolok fel néhány konturvonást. Az uj gazdagok. Az a fiatal leány, aki a háboruban élte gyermekéveit, lehetőleg magára hagyva, mert a mama a sebesülte-

illető ujitást a keleti ember számára elfogadhatóbbá teszik.

Mifelénk sokat szoktak beszélni az ifjuság forradalmáról és arról a kétségtelen válságról, amelyen a világháboru utáni generációknak át kell esniök. Az átalakulás nyomait Japánban is megtalálhatjuk. A japán ifjuság részben felvilágosodottabb, részben reálisabb gondolkozásu a megelőző nemzedéknél. Bár nincs oly nagyon meggyőződve a fennálló állapotok abszolut helyes voltáról, szabadságára féltékenyen őrködik, sokkal messzebb terjedő ambiciói vannak, de egyben tudja, hogy azoknak megvalósulása és megvalósitása nem csekély akadályokba ütközhetik, tehát alaposan felkészül az élet nehézségeivel való szembeszállásra. Szereti a sportot, de gyülöli a militarizmust. Rendkivül kifejlett társadalmi érzékkel rendelkezik, sok érzéket mutat a közösséggel való együttmunkálkodás iránt, de semmiképpen nem hajlandó elviselni a kaszárnyák fegyelmet. Midőn évekkel ezelőtt felmerült a középiskolákon és egyetemeken rendszeresitendő katonai nevelés gondolata, a terv olyan hatalmas tiltakozást váltott ki, hogy megvalósitása lehetetlennek mutatkozott. Amikor pedig a Wasedában felállitott egyetemen a tanárok nagygyülés keretében akarták megnyerni az ifjuságot az uj rendszernek, a diákok kigunyolták az előadót és a leghatározottabban kijelentették, hogy soha nem fognak a káplárszellemnek Japánban való elterjesztéséhez hozzájárulni.

A közelmultban nagy feltünést kelto per zajlott le Japánban, amely a moszkvai tanitásoknak egészen meglepő körökben való terjedéséről rántotta le a leplet. A Kyotoi egyetem harmincnyolc hallgatóját ültették a vádlottak padjára azon a cimen, hogy forradalmi klubot alakitottak, amelynek müködése az állam biztonsága ellen irányul. A fiatalemberek mind a legjobb családok tagjai sorából kerültek ki és egyik vezetőjük a fiatal Eiichi Ishida báró volt, akit azonban a felségsértés vádja alól felmentettek.

A szinház is nagy átalakulásokon megy mostanában keresztül. Uj gondolatok, uj eszmék szólalnak meg a szinpadon főkép a Nyugatról átvett szellemi áramlatok hatása alatt, de természetesen helyi vonatkozásokkal és különlegességekkel némileg módositva. 1924-ben külön egyesület alakult, amely azt a célt tüzte maga elé, hogy a régi drámát helyéről kiszoritsa. Ez az egyesület a fiatal japán generáció modernjeit és legmodernebbjeit gyüjtötte össze és minthogy tagjai sorában egyformán helyet foglalhattak a szerzők és a szinészek, müködése ugy a darabok hatalmának, mint az előadás módjának reformálása terén számos fontos eredményt ért el.

A film iránt hallatlan szeretet mutatkozik egész Japánban. Az első mozgóképelőadást 1896-ban tartották japán földön, ma pedig öt hatalmas társaság készíti az eredeti felvételeket. Rövid idő alatt igazán impozáns tökéletességig vitték ugy a szcenárium, mint a felvételek terén, aminek a következménye az, hogy manapság a japán film egészen különleges helyet foglal el a világ termelésében. Drámai felfogásuk specialitása, valamint humoruknak az európaitól teljesen eltérő megnyilvánulása ott is barátokat szerez a japán filmnek, ahol az egészben csak valami néprajzi különlegességet látnak. Hivatalos statisztika szerint 60.000 mozi játszik az ország területén, ami olyan szédületes szám, hogy messze maga mögött hagy sok európai állomot.

A japán sajtó is sokat fejlődött az utóbbi években. A napilapok és az idő-

A modern Japán kulturája

Az a nagy érdeklődés, amely az utóbbi időben a távoli kelet népei és eseményei iránt világszerte megnyilvánul, arra inditotta az egyik legelőkelőbb francia kiadóvállalatot, hogy külön könyvsorozatban ismertesse meg a nagyközönséggel azokat az országokat és nemzeteket, amelyeknek viselt dolgaival az ujságok hasábjai folyton-folyvást tele vannak. A vállalkozás élén Maurice Dekobra áll és az ő neve már megmutatja, hogy itt nem sablonos utleirásokkal találja szemben magát az olvasó, hanem lehetővé válik számára érdekes és közvetlen riportokon keresztül behatolni az illető országok belső kulturájába.

Az előttünt fekvő kötet (Francois de Tessau — Le Japon most és vif) a modern Japán kialakulásának történetét és mai berendezkedésének keresztmetszetét adja. Az európai érdeklődés szempontjából különösen az a fejezete tarthat figyelemre számot, amely a kulturális viszonyokkal foglalkozik.

Francois de Tessau azzal kezdi, hogy az utóbbi időben egész Japánt hatalmas tudásszomj keritette hatalmába. Az analfabéták száma évről-évre észrevehetően fogy. A vezetők mindent megtesznek a kultura terjesztése érdekében, az iskolák számát egyre növelik és minden évben nagy vitákra szolgáltat alkalmat az a körülmény, hogy az előirányzott összegek a kulturális szükségleteket nem fedezik. De meglátszik az eredmény is: az elemi iskolák látogatására kötelesek fiuk 98%-a és a leányok 99%-a valóban jár is iskolába. Körülbelül huszonötezerre tehető az elemi iskolák száma Japánban, amelyhez azután a középfoku és felsőbb iskolák nagy tömege járul. A tanulmányaikat befejezni akarókat öt császári egyetem várja, azonkivül pedig 19 szabad egyetem rendelkezik diplomakiállitási joggal.

A nevelésügy az egész vonalon gyakorlati célokat tart szem előtt: A technika és a mindennapi élet szükségletei szabják meg a tanitás irányát. Ennek tulajdonitható az iskoláknak az a sokfélesége, amely Európában teljesen ismeretlen. A birodalom nagyobb városaiban külön intézeteket találunk a kereskedelmi, kémiai, gyógyszerészeti, elektromossági, földmivelési, selyemtenyésztési és kertészeti pályákra készülők számára; több helyen erdészeti és halászati szakképzést nyerhetnek azok, akik ilyen irányu hajlamot éreznek magukban. Állami és magánintézetek egész sora várja azokat, akik zenei, vagy szépmüvészeti tanulmányokkal akarnak foglalkozni, amint külön erre a célra berendezett és felszerelt iskolákban folyik a különböző külföldi nyelvek oktatása is. Szinte azt lehetne mondani, hogy nincs olyan pálya, amelynek előkészitésére nem állitottak volna fel valamilyen tanintézetet Japánban. Hogy mást ne emlitsünk, 1927. tavaszán nyilt meg a Nihon Shimbun Gakuin, ami semmi egyéb, mint — ujságiróiskola.

Japán nem nélkülözi a tudósokat sem. Tekintélyes gárda áll a különféle szakmák élén, amely folyton-folyvást figyelemmel kiséri Európa és Amerika uj felfedezéseit, gyakorlati eredményeit. Figyelemmel kiséri és — rögtön átülteti japán földbe, legfeljebb bizonyos helyi jelentőségü változásokkal, amelyek az

szaki folyóiratok száma mintegy 3500-ra tehető; különösen a fővárosnak és Osakának sajtója érdemel figyelmet. Ezek között akárhány olyan van, amely a nyugati ujságokkal is bátran felveheti a versenyt. A japán ujságiró szemfüles, gunyos, szellemes. Kitünő karikaturákat is közölnek lapjaik, amelyek közül sokat viszontláthatunk később európai ujságok hasábjain is. A választójog kiterjesztése a sajtó hatalmának növekedésével járt Japánban is, mint mindenütt a világon és ma már a keleten éppugy nélkülözhetlen szellemi táplálék az ujság, mint erre mifelénk. Hat nagy angol nyelven megjelenő lap a Nyugattal való állandó kapcsolatot dokumentálja és nemzetközi konfliktusok idején teljes sullyal tud beleszólni a világsajtó koncertjébe.

(k—ny)

AZ IRÓ IS EMBER

G. B. S.

London, augusztus hó.

Az iróasztal előtt egy hosszu divány terpeszkedik a falig, azon fekszik Shaw. Egyik lába lelóg a földre. Hosszu, szikár aggastyán, lengő ősz szakállához egyáltalán nem illik a szája szélén tanyázó szarkasztikus mosoly.

Amikor mentegetem magam, hogy nem tudok jól angolul, a legnagyobb komolysággal feleli:

— Csak hagyja, *én se tudok*. Elárulom magának, hogy *senki sem tud jól angolul*. Tagja vagyok egy bizottságnak, amit a *British Broadcasting Corporation* állitott össze abból a célból, hogy a rádió felolvasói számára szabályozza valamiképen az angol kiejtést. A bizottság elnöke Laureatus, egy müvész, aki abból él, hogy állitólag jól tud angolul. Alelnök *Ferbes-Robertson*, a nagyszerü szinész, aki éppen a szép beszédmódjáról hires. Engem is azért vettek be a bizottságba, mert darabjaim próbáin köztudomás szerint sikerrel szoktam kinozni a szinészeket a kiejtésük miatt. A többi tag is csupa trenirozott beszélő- és nyelvmüvész. Nos, *nincs köztünk két ember, aki egyformán mondaná ki a két legegyszerübb angol szót, a »yes«-t és a »no«-t.* A legjobb esetben ugy mondják ki, hogy minden angolul beszélő országban *megértik* s megállapithatják a kiejtésükből, hogy az intelligensebb körökhöz tartoznak.

— Sajnos, nálam nemcsak a kiejtéssel van baj, de a grammatikával is.

— Nagyszerü. Ezt szoktam tanácsolni minden külföldinek, ha meg akar tanulni angolul, akkor nagyon vigyázzon arra, hogy *ne* beszéljen hibátlanul. Az a fő, hogy az idegen akcentust rögtön meg lehessen érezni. Igen, törni kell a nyelvet, grammatikai hibákat kell csinálni. Az angolok megszokták, hogy nem értik meg egymást és ebből nem csinálnak nagy ügyet. Ha ön az uccán udvarias szólamokkal kérdi Ömeg valakitől: »Lenne szives uram megmutatni nekem az utat a Charing Cross pályaudvarhoz?« és közben tisztán kiejti az összes magánhangzókat és mássalhangzókat, akkor nem fogják megérteni és valószinüleg koldusnak nézik. De ha Ön ráordit egy emberre: »Halló! Charing Cross! Merre menni?« — akkor az rögtön tudni fogja, hogy idegennel van dolga, iparkodik megérteni az Ön beszédét és ambicionálni fogja, hogy az utbaigazitást megadhassa.

— Igazi Shaw-féle paradoxon.

Az iró fintorgatja az orrát:

— Ugy van. Igazi Shaw-féle paradoxon, tudniillik a Shaw-féle paradoxonok *nem* paradoxnonok. Én mindig a legigazabb valóságot beszélem, s minthogy ez az emberi társadalomban merőben szokatlan, mindenki azt hiszi, hogy tréfálok. Ez különben csak Raebelais esetének a megismétlődése. Amikor először kezdtem a nyilvánossággal a nézeteimet közölni, mindenki extravagánsnak tartott. Hogy meghallgassanak, kénytelen voltam én is az udvari bolondot játszani. Szerencsémre ez nem ment nehezen, csak arra kellett vigyáznom, hogy mindig beletaláljak az igazság kellős közepébe, rögtön nevetett mindenki és azt hitték, hogy ez is csak egy vicc. Pedig éppen az a vicc, hogy sohasem beszélek másként, *mint* komolyan.

— Ma már mindenki tisztában van ezzel.

— Angliában nem. És külföldön is csak vagy tiz esztendeje. A háboru óta vesznek csak komolyan. Ennek persze én vagyok az oka, az érvényesülés kedvéért beleszugeráltam a publikumba, hogy én vagyok a legszellemesebb ember a világon és ez annyira sikerült, hogy amikor már nem volt szükségem erre a nimbuszra, amikor *már szerettem volna*, ha mást is látnak bennem, mint pojácát, akkor annál hangosabban nevettek, minél komolyabb igyekeztem lenni.

— Miért volt szükség erre az erőszakos érvényesülési metódusra?

— Mert máskép sohasem vettek volna észre. Kilenc évig irtam a cikkeimet és a regényemet, egyikre sem találtam soha kiadót. Az anyám nyakán éltem, mint meglett férfi, szegény zongoraórákkal kereste a kenyerét. Ezalatt a kilenc esztendő alatt összesen hat fontot kerestem. Azt is a telefongyárban, ahol egyideig hivatalnok voltam. Onnan hamar elküldtek, azért lettem iró, mert semmihez sem értettem.

— Mikor jutott először összeköttetésbe kiadókkal és lapokkal?

— William Archer *barátom* 1885-ben bejuttatott a »Pall Mall Gazette«-hez, ahol könyvismertetéseket irtam. Három év mulva zenekritikus lettem a »London Star«-nál. Otthon, Dublinban a város zeneértő elemei az anyám szalonjában gyültek mindig össze és belőlem is nagy zenebarát lett. Ha Shaw nem lennék, Beethoven szeretnék lenni. Az ő muzsikája gyönyörködtet a legjobban. Mindent tudott. Megelőzte a korát, a korunkat és az eljövendő korokat. Figyeljen ide!

Az ősz G. B. S. elfütyül az ötödik szimfóniából *néhány* taktust.

— A legmaibb, szinkopás muzsika. Jazz. Már ezt is tudta.

— Hogy tért át a drámairásra?

— Először szinpadi kritikus lettem a »Saturday Review-nél. Estéről-estére a nézőtéren ültem, ami többrendbeli nehézségbe ütközött különben, *mert* elvből nem viselek frakkot és szmokingot s volt szinház, ahol emiatt nem akartak beengedni a földszintre. Közben tagja lettem a Fabiánus Társaságnak, amelynek a megbizásából sok röpiratot irtam és uccai szónoklatokat tartottam a szocializmus mellett. Ezek a beszédeim jelentek meg először könyvalakban. Nem fogyott. Ekkor jöttem rá, hogy leghelyesebb ha szinészekkel mondatom el a nézeteimet, igy a közönség kénytelen meghallgatni, amellett nem kell magamat fárasztanom. Igy lettem drámairó. Minthogy évtizedeken keresztül szorgalmasan és fáradhatatlanul dicsértem magamat és a darabjaimat, ma már mindenütt ismernek.

Megpróbálkozom egy bókkal:

— Kétségtelenül ön a világ legnagyobb élő drámairója.

Szigoruan ránéz:

— Miért *élő?*

— Mikor nősült meg?

— Negyvenkét éves koromban.

— Mi a véleménye a házasságról?

— Kitünő intézménynek tartom. Csodálkozik rajta, hogy Shaw, a felforgató, a forradalmár, az ellenzéki igy nyilatkozik? Szerintem annak, hogy a házasság ma válságban van, az az oka, hogy az emberek *minden ok nélkül* összekevernek két olyan különböző dolgot, mint a szerelem és a házasság. Egész világos, hogy semmi közük sincs egymáshoz s mégis azt látjuk, hogy állandóan junktimba hozzák a kettőt. Aztán csodálkoznak, amikor a szerelem elrontja a házasságot és a házasság elüldözi a szerelmet. Tökéletes csak az a házasság lehet, amelynek semmi köze sincs a szerelemhez és a szekszuális élethez. Ezeket anélkül is el lehet intézni.

— Mivel foglalkozik az irodalmon kivül?

— Biciklizem, autót vezetek, uszom és beszédeket tartok.

— Mi a kedvenc szórakozása?

— Minden, kivéve a sportot.

— Minek köszönheti, hogy a szellemi frisseségét ilyen magas korban is meg tudta teljes mértékben őrizni?

— Nem eszem hust. Azonkivül sosem jártam iskolába. Azt hiszem, az emberiséget ott butitják el.

— Mik a legközelebbi tervei?

— Kimegyek Hollywoodba, látni akarom az ottani életet. Még közelebbi terveim is érdeklik? Szeretnék lefeküdni egy félórára aludni.

Bucsuzáskor kezembe nyom egy autogrammos fényképet. Shaw uszónadrágban. A kép sarkában markáns betükkel: *G. B. S.*

O. N.

KÖNYVEK

Földi Ilonka: TIZENNYOLCAN

(Versek. Szerző saját kiadása, Sombor)

A vajdasági irodalmi berkekben az utóbbi időben bizonyos foku nekibátorodás észlelhető. Nemrég jelent meg a *Kéve*, a vajdasági magyar költők antológiája, amelynek szép sikere igazolta, hogy itt is érdemes lantot pengetni a költőknek. Most egy uj költőnő jelentkezett önálló kötettel: *Földi* Ilonka adta ki válogatott verseit Szomborban. A fiatal költőnő legjava termését gyüjtötte csokorba. Egyrészük már megjelent a napilapok hasábjain. Sok szin, finom, meleg hangulatok, ezek a legjellemzőbb kvalitásai Földi Ilonka verseinek. Vannak mondanivalói és ki is tudja fejezni magát és ha egészben véve még kiforratlan is, ez a kötet minden esetre biztató igéret a jövőre nézve.

Témáit a saját életéből meriti. A tüzhely a fókusza ennek a lirának, az édesanya, a kisvárosi hétköznapok és a szerelem. Az ifju lánylélek minden érintésre *rezonál* és *minden* dallá alakul benne, az öröm és a fájdalom egyaránt. Különösen megkapó az *»Anyám ha tudnád«* cimü versnek a hangja. És szép sorok váltakoznak a »Fakó napok elébe« cimü költeményben, amelyben a tengertől vesz bucsut:

Tenger aranyföld morajját
hüllt szivekbe piros napot
vinnék oda dalolva át,
ahol nap csak felhőt tapod.

Kenyér van nálunk s kaldszok
erdeje ont dus aranyat,
be kár, be kár, hogy a kacaj
a csók örökre itt marad.

Nagyon szuggesztiv erejü vers az *»Aki voltam.«* Talán ez a kötet legjobb darabja:

Nézd csak, amott az őszi alkonyatban,
hulló levelek közt, hófehér palástban,
áll magában sudáran, kevélyen csöndben,
ő, akit elhagytam rég, aki voltam.

Hibájául csak azt lehetne felróni, hogy némely helyen hadilábon áll a verstan szabályaival. De ezek csak apró szépséghibák és egészbe véve örvendetes eredmény ez a verskötet, amellyel a költőnő méltán sorakozhat a többi jónevü és a közönség szeretetében álló vajdasági asszonyiró mellé.

Dr. Szántó Miklós.

Zsitvai János: JÉGVIRÁGOK

(Laiszky könyvnyomda E zter om)

Orosz hadifogságból való élményeit irta meg ebben a könyvben *Zsitvay* János. Hangulatos, meleg naturalizmussal festett képek sorakoznak fel az olvasó szeme előtt. Szibéria, fehérterror, éhség, tifusz, szenvedések és nélkülözések sorozata, amelynek vágyott vége: a hazautazás Magyarországba. Sok tekintetben *Gróh* Imre hasonló témáju regényére emlékeztet ez a könyv; »Hét év Szibériában« borzalmas jelenetei elevenednek meg a lapjain, de Zsitvay nem annyira az általános eseményeknek, mint inkább a fogolytábor életének szenteli a figyelmét, idegenbe szakadt magyarokról ir, akik összetartás helyett egymást marják, árulókká válnak és szuronnyal mennek egymás ellen.

A kötet Esztergomban jelent meg.

(—.)

Mussolini éjjeli kalandja egy angol szobrásznővel

Trockij nem harap, ha — csókol!

Londonból jelentik: Néhány év előtt az egész világsajtó sokat foglalkozott egy fiatal angol arisztokrata hölggyel, a tavaly elhunyt Asquith-Oxford lord volt miniszterelnök unokahugával, Claire Sheridan-nel, aki Oroszországban utazott, hogy ott megmintázza a bolseviki vezérek szobrait.

Claire Sheridan a londoni előkelő társaságok körülrajongott szépsége korán özvegységre jutott, férje a francia harctéren hősi halált halt. A fiatal és nagyszépségü özvegy férjének halála után néhány londoni kiállitáson jelentős sikert aratott mint szobrásznő. Moszkvából azután lelkes hangu leveleket irt angol és amerikai lapokba, majd előadás-körutra indult.

Mrs. Sheridan most kiadta emlékiratait »A meztelen igazság« cimen. A napokban megjelent vaskos kötet a londoni könyvpiac idei szenzációja. Az emlékiratokból megtudjuk, hogy Mrs. Sheridant Kameney, aki abban az időben politikai megbizottként tartózkodott Londonban, beszélte rá, hogy menjen Moszkvába. Kamenev megigérte, hogy ajánló leveleket ad Leninhez és Trockijhoz. Mrs. Sheridan arisztokrata rokonsága ellenezte ezt a tervet és fenyegetésekkel igyekezett a fiatal asszonyt visszatartani, azonban Mrs. Sheridan megmaradt elhatározása mellett és Moszkvába utazott.

Oroszországban a legkellemetlenebb tapasztalatokat Kamenev feleségével Trockij nővérével szerezte. Mrs. Sheridan elmeséli, hogy Kamenev asszony dühöngött, amikor értesült arról, hogy Moszkvába érkezett és férjének nyilvánosan nagy féltékenységi jelenetet rögtönzött. Kamenev attól kezdve kerülte Mrs. Sheridant és ha feleségével volt, még köszönni sem mert az angol szobrásznőnek.

— Sohasem hittem volna — irja Mrs. Sheridan — hogy egy bolseviki vezér ilyen papucshős lehessen. Később azonban még számos hasonló kommunista vezetővel találkoztam.

Mrs. Sheridan igen kedvezőtlenül ir Kamenevnéről és örömének ad kifejezést, hogy Kamenev később mégis elvált nejétől és csakhamar ujból megnősült.

Azután Leninről, Trockijról és a többi akkori szovjetvezérekről, akiknek férjeit szintén megmintázta, ir. Közli beszélgetéseit a különböző népbiztosokkal és a leirásokból kitünik, hogy legjobban Trockij tetszett neki. Nyiltan bevallja, hogy Trockij sem maradt közömbös vele szemben. Állandóan udvarolt neki és elhalmozta ajándékokkal.

— Trockij nem harap, ha — csókol! — fejeződik be a fejezet, amely a jelenleg számüzetésben levő volt diktátorral foglalkozik.

*

Néhány évvel később Mrs. Sheridan egy ujságkoncern megbizásából Rómába utazott, hogy meginterjuvolja Mussolinit. Emlékirataiban most elmeséli, mit mondott Mussolini önmagáról és az olasz népről, valamint, hogy milyen fogadtatásban részesitette. A népről Mussolini Mrs. Sheridan *szerint* a következőket mondotta:

— A nép buta, zülött és lusta. Korbáccsal kell munkára kényszeriteni.

A Duce többször meghivta magához Mrs. Sheridant és az utolsó találkozás alkalmával a belépő hölgy után bezárta az ajtót a következő szavak kiséretében:

— Ön olyan asszony, akibe könnyen bele lehet szeretni.

Az utolsó találkozás kimeneteléről Mrs. Sheridan igen homályosan ir, azonban sejteti, hogy Mussolini levonta bókjának konzekvenciáit. Elmondja, hogy Mussolini a következő szavakkal bucsuzott el tőle:

— Ha valamit irni fog ellenem, ugy a fasiszta rendőrség mindenütt üldözni fogja és a világ egyetlen országában sem lesz biztonságban.

— Hangosan felnevettem, — irja Mrs. Sheridan és igy válaszoltam:

Azzal már ment is.

Utána lódult a kis feketefejü kuvasz, hogy vau, vau... én is veled mék'!...

Megharagudott a lány, — azt mondta, hogy még csak te köllesz, — más bajom sincs és meghajintotta a kutyát.

Vonitott szegény pára, szükölt is — aztán visszament.

Megy, mendegél a csunya lány, országutnak, toronyiránt, — ráesteledik az idő, — mikor elér egy rengeteg erdőbe.

Ott aztán olyan sötét volt, hogy még tán ha szemét a kezébe vette volna, akkor se látott volna. Hát nem is erőltette a lány a dolgot. Vette a kis batyuját, letette a feje alá, — Istennek ajánlotta a lelkit, lefeküdt.

No, de lelkem, jó Istenem, még el sem aludt jószerivel, csak megébred nagy visitozva. Valaki rálépett a fejére, oszt' elesett benne.

A Bakarasz Manó volt. Egy kis szélfuvás jött, — kioltotta a lámpáját oszt' akkorát esett a lányba, amekkora volt. De nemhogy illedelmeskedett volna, hogy izé no... rád léptem! ne haragudj! Még neki állott feljebb! Mikor kicsiholta a taplót s lámpát gyujtott, hát éppen akkora szájat tátott, mint egy kocsikerék. De még Urambocsá', a baltát is ráfogta, azt mondta, hogy... hogy mertél idefeküdni a házam elejbe, te világcsufja boszorka, most mindjárt agyonütlek, négyfelé csaplak! — meg igy, — meg ugy!

Megijedt a szegény lány, sápadt lett, mint a viasz, hogy jaj lelkem, ides öregapám, ne bántson, holtomig mosok, foltozok kigyelmedre, csak olyan jó ételt főzök, hogy mind a tiz ujját megszopogatja utána!...

A Bakarasz Manó felcsavargatta balkarjára a három rőfös fehérszakállát, aztán nagy dörmögve megkérdezte:

— Ugyan, mit főznél te nekem? Te rusnya béka, hé?

— Csikos káposztát, — vágta ki hirtelen a lány...

— Aztán jó-é az, he?... Mert ha nem, — vége az életednek s avval leeresztette a haltát. — No gyere.

Bementek az odvas fába, osz' lementek a föld alá 119 garádicson, egyre mélyebb, egyre mélyebb! S halljatok csudát! Mentől mélyebbre mentek, nem hogy jobban sötétedett volna, hanem még jobban kivilágosodott. A csillagok, meg a holdvilága olyan közelbe voltak, hogy csak a kezét kellett volna kinyujtani értök.

Egy gyönyörüséges szép kert mellett is elmentek. Nagy, szép piros paradicsomok csak ugy viritottak: a szekfük, violák csak ugy szaglottak, narancs, füge, minden, — ugy hogy a szegény lánynak a szive majd szétrepedt a nagy gyönyörüségtől:

— Mi ez, öregapám?

— Mi? — Hát ez a paradicsom kertje!...

— Oszt' a föld alatt van? Azt hallottam édesszülémtől, hogy az fent van a Mennyekországába?

— Ne tudj te többet... Persze, hogy a Mennyekbe van, de innenső oldalról is van bejárása... Oszt' itt áll a kapuja előtt a tollas arkangyal... Azt megmondom, oda ne menj hozzá közel, mert ugy megver a lapos karddal, hogy amig élsz, de mind arrul kódulsz!... Nó, itt a házam... itt a tüzhelyem, erigy be!... Én most elmék', — holnap estére megjövök, meglegyen a csikos káposzta, mert ha nem, jobb, ha előre felkötöd magad, avval már ment is...

Utána ered a székely lány sirva, hogy...

— Öregapám! Itt se fazék, se csik, se káposzta, se semmi, miből főzzek? Honnét vegyem?...

Felrántotta a Manó a vállát: — Hm! az a te bajod! Azt mondtad, hogy főzöl! — Hát most csak főzz! — Avval elment, vissza se nézett.

No, sirt a lány, mint a záporeső. Hogyne ritt volna? Körülfutotta a házat, a padot. A pitvart! Ugyan hiába! Nem volt ott, de még egy lyukas bögre se.

— Aj! — jaj! Ides jó Istenem! hogy mért is jöttem el... Drága, jó idesanyám, csak még egyszer hazamehetnék?... Megjön a Manó, agyonver. Jaj, jaj, drága idesanyám!

Hát csak éppen hogy kimondta a száján, hogy idesanyám, — azonmód elejbe repült egy ezüstkörmös, nagynagy rucamadár, kard volt az oldalán. Azt mondta a lánynak:

— No, lódulj magadnak innen, egy-kettő, szedd a lábad... Majd megmutatom az utat s azt megmondom, hogy még egyszer aztán ki ne tátsd a szádat, hogy te mégysz! Azt megmondom, leülj az édesanyád szoknyáján a padra!...

— Egy-kettő! — Ripp-ropp! — Már fel is kisérte a torjai országutg, — hogy: no most csak lóss-fuss haza! Oszt' a szemem elé ne kerülj többet!

— Drágalátos madár, — szepegte a lány, — kinek tisztöljelek, ki vagy? — mondd meg legalább a nevedet?...

— Én az édesanyák sóhajtása vagyok s az ügyefogyott gyerekekhez küld el a jó Isten, mikor nagyot akarnak és keveset tudnak.

A BÁCSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingyen mellékiete
Subot; ca, 1928. augusztus 12. 33

ABOSTORIA

JÓ GYERMEKEKNEK

Tilosban

A zöld mező gyepes nagy árkán,
Messze tiltó hetykesárgán
Kikericsek virítanak,
Mint elszórt tényes aranyak.

Fejtörő

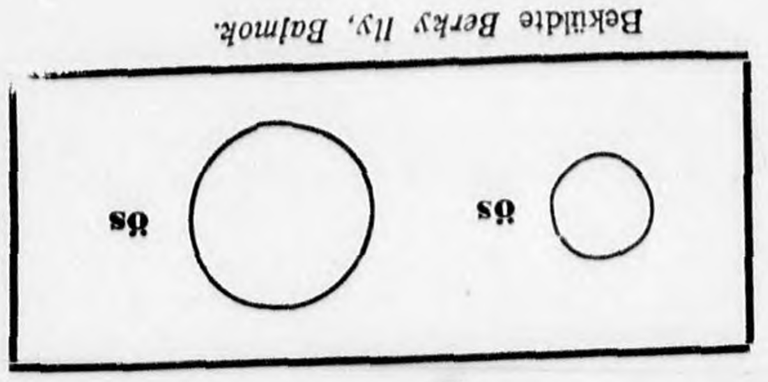

Beküldte *Berky Ily, Balmok.*

A jutalmat Schwirtlich Béla nyerte meg.

ÜZENETEK:

Luhó Rózsika, Etelka, Gyurika: Örömmel fogadjuk titeket a Haboztota gárdájába, csak szorgalmasan gyüjtsétek és olvassátok, s ha a feltvényeket ügyesen megfejtitek, még jutalomkönyvet is nyerhettek. — *Trener Irénke:* Ha nyertél jutalomkönyvet és még nem kapiad meg, akkor irj a Margit nénének a kiadóhivatalba és meg fogod okvetlen kapni. Rejtvényeket pedig, küldhetsz még mert a régiek valószinü elkallódtak.

Balázs bácsi postája

A legutóbbi rejtvényünk helyes megfejtése:

PARÁZS A HAMU ALATT.

Helyesen megfejtették: Fritsche Olga, Jáki Kami és Gizike, Trener Irénke, Szabó Ferenc, Hervauck Gyula, Schwirtlich Béla, Luhó Rózsika, Etelka és Gyurika, Koch J., Haupt Józsika, Róth Bözsi.

A jó asszony megkószönte a tanácsot, három nap, három éjjel mind szedte a fehér gömböcskéket, hazavitte, segyiptonálra tüzögette és akármit szóltak hozzá, akármit kérdeztek tőle, nem felelt, csak mosolygott magában. Egy hét alatt elkészült a tüzés, mikor az utolsó szemet is felfüzte, bizony megcsókolta.

Hát abban a szempillantásban eltünt a tüzér, helyébe ott termett Pukkancska, de olyan szépen mosolygott, mintha csak megtanulta volna az édesanyjától. Es azontul mindég nevetett, mosolygott, mindennek örült, soha többé mérgesnek nem látták. De szerette is azontul mindenki, legjobban az édes anyja. *Piroska néni.*

Hazamegy a lány, megveri az ablakot, — fut az anyja ajtót nyitni, egymás nyakába borulnak, ugy megörült neki a szegény asszony, mint valami drága kincsnek, csakhogy megjött...

Mikor aztán elmesélte, hogyan volt, hogyan nem volt, — hát csak elkezd ám viszketni a középső lány füle! Azt mondta, hogy ő is elmegy!

— Dehogy mégysz! — ijedezett a szegény édesanyja. — Nem látod, hogyan járt a nénéd? — Hanem annak beszélhetett, azt mondta, hogy ő majd okosabb lesz!

De, — hogy nem lett okosabb, az már csak abból is kilátszott, — hogy épp ugy visszakergette a kis fekete kuvaszt, mint a nénje! Minden tekintetben ugy járt, mint a másik, de őtet még ráadásul, mikor siránkozásra fogta, — még jól el is verte a tollasmadár... Azt kérdezte: nem megmondtam, hogy ne gyere ide, hogy nem kisérgetek bolondot... akinek esze nincs? — Váltig mondta neki a lány, hogy tollas madár nem én votlam, hanem a néném, a madár nem hitte, azt mondotta, hogy olyan egyforma kancsal világcsufja kettő nincs a világon, őtet nem teszi bolonddá. Verte a torjai országutig, kék-zöld lett a háta.

Mikor hazaért, s a szegény édesanyja sirva kenegette, hát csak feláll ám a legkisebb, hogy elmegy ő is!...

De nekiestek mind a hárman, hogy csak eregy bolond, ha nincs eszed, — majd agyonver a tollas madár, annak bizonykodhatsz! erigy, ha megindultál!...

Még csak rá se néztek, el se bucsuztak tőle, ennivalót se készitettek. Végkép nem akarták, hogy elmenjen! — De csak elment.

A kapufélfánál utána fut a kuvasz:

— Vau, vau... én is megyek!...

— Gyere, — mondta nagybusan a lány. Ugy sincs nekem senkim a világon...

— Vau, vau!... Nem fogod megbánni! — S mentek együtt.

Leszállt az este. Melyik lehet az a fa? — gondolkozott a lány, de csak nem tudja kivül, — végtére is fogta magát, lefeküdt valamerre, felsóhajtott, hogy: Édes jó Istenem, segélj meg! — De még el sem kezdte fujni a kását, csak belébotlik valaki szörnyüséges kiáltozással, hogy még hány rusnya boszorkány van Torja mellett, hogy ő mindjárt keresztül hasitja, hogy igy, meg amugy! — Hát persze, hogy a Bakarasz Manó volt

Ment, mendegélt, nem állva meg,
S mivel sok kicsi sokra megy:
Addig vitte arasznyi lépte,
Anúig a pázsitot elérte.
Rándezett a sok szép virágra,
Kalmert nyomban s megkivánta:
Hiszen tavaly is vele látszott,
Abból csinált nyakára láncot!
S a virág — ő tegyen telőlel
Becsalta a tilos mezőre.
Most boldogan, de komolyan.
Mint kinek fontos dolga van.
Szalajtja a virágokat,
A szebbje közül válogat.

Elfáradozna estig is,
De tört virág az örőm is!
Hamar lehervad, fonnyadoz
Mért is jön minden jóra rossz!

Nem késik már a pillanat
Az utszegélyző fák alatt
Játszadi tovább, kis maszatos,
Borzas fejü, te aranyos!

lett sürü hab verődik össze, felkapja a szél, messze viszi kereskedők, hajósok fogják fel messze tengereken, drága balzsamot főznek belőle. Városa drágakövekkel ékitett palotákból áll, a király palotája ökölnyi drágagyönggyel kirakott, termeiben vörös korallmedencéből száll a szökőkut vize, a falat aranykalitkák boritják, bennük smaragdszin madarak énekelnek, halk daluk tölti a termet, a trón zöld selyem menyezete alatt ül a föld legszebb leánya: Turaja királynő, Farhad király leánya, szolgák s szellemek ezernyi népsége veszi körül.

Ámde nem messze másik sziget virul, annak a királynője gonosz varázsló asszony, a Kék Királynő. Szeliemszolgái utasokra lesnek, ha arra vetődik valaki, felkapják, királynőjükhöz viszik. A gonosz királynő megvendégeli őket, elmulat velük, hajnalhasadtával tengerbe dobatja, vagy állatokká varázsolja őket. Turaja királynő aranykastélyt állitott a tenger közepébe, ugy világit ez a kastély, mint valami máglya, magához csalogatja a hajótöröttet, ki pedig Turaja védelme alatt áll, nem kerül a Kék Királynő körmei közé. Igy menekültél meg te is, adj hálát sorsodnak érte!

(Folyt. köv.)

A Bakarasz Manó meg a Székely Máris

Volt egyszer egy szegény asszony, akinek még a nagy szegénységére ráadásul volt három olyan rusnya-csunya lánya, hogy aki csak reá is nézett, menten kilelte a hideg a nagy utálkodástól. Ugy kellett forgatni lepedőbe, már csak attól is!... Hát még, akinek azt mondták, hogy elvegye! No, az meg éppen nem jól járt.

Sirt-ritt a szegény asszony!... Mert hát még annyi kis reménysége se volt, hogy valaha férjhez adja őket! — Egyebet nem tudott, — sirt, mint a záporeső, majd kisirta a két szemét.

Megunja a legidősebb.

Azt mondja, hogy... de ugyan ne rijjon idesanyám! Kösse össze a kis gunyámat!... Elmegyek szolgálni! Engem ugyan nem lát kigyelmed, mig vagy tündérszép leszek, vagy csuda gazdag! Ne is marasztaljon idesanyám!

Magyarázta néki az édesanyja elegét, hogy ne mérgelődjék, nevessen a csufolódókkal, akkor majd nem gunyolják többet. Hiába. Pukkancs azért volt Pukkancs, hogy mindég pukkadozzon mérgében.

Egyszer künn járt a réten, mérgesen tépdezte a virágokat, csapkodott jobbra, balra, nem találta helyét, mezint mindenre haragudott. Hát, uramfia, érzi, hogy valamí a lábára ugrott. Odanéz, hát egy szép kis zöld béka ül a lábán. Megmérgelődött Pukkancs:

— Mégy innen, a lábamról, te csuf béka?

— Ne keress el, kisfiu, — kérte a béka, — ne haragudj rám!

— Bizony haragszom, hogyne haragudnék! — kiabált Pukkancs. Le is lökte lábáról a békát. De olyan erősen lelökte, hogy a béka hármat bukfencezett, mig talpra tudott állani. De ahogy talpra szökkent, feltujta magát, egyre nőtt, növekedett, már akkora volt, mint a mérges kisfiu. Akkor egy nagyot fujt Pukkancsra, de olyan nagyot, hogy az egyszeribe ezerfelé szakadt a béka lehellettől. Vagy talán a mérgetől, ami összegyült benne!

Keresték a kedvét, minden hiába. Csak busult, csak feküdt, a kutya meg ott ült mellette.

Ám egyszer elkezd ugatni nagyon a kutya, majd leszedi a házajtót.

— Eredj, nagyobbik lányom, nézd meg, ki az?

Kinéz a lány, visszajön, hogy senki, csak egy nagy porfelhő.

Kis vártatva megint ugat a kutya, kimegy a második lány s visszaszalad nagy visitozva:

— Jaj, jön a Manó...

Megpirosodik a halvány Máris orcája, kiugrik az ágyból:

— Igazán a Manó jön? — s elibe fut.

Hát mikor belép az ajtón, nem Manó, hanem egy gyönyörüséges, dali szép legény volt.

Hát csak megfordul a Máris, elfakadt sirva:

— Nem köllesz te nekem! Nekem csak a Manó kell!

Visszaváltozkodik a Manó:

— Lelkem, Márisom, áldjon meg az Isten, amiért igaz szivvel vagy hozzám... — s eleibe állott.

Hej, de a nyakába borult a Máris...

Aztán...

Visszamentek tündérföldre, anyjával, testvéreivel, mind megszépültek, mind meggazdagodtak. És olyan lakodalmat tartottak, hogy még most is muzsikáltatják magukat, ha meg nem unták.

Pukkancs

Volt egyszer, hol nem volt, egy nagyon mérges kisfiu. Akármit mondott néki az édesanyja vagy a tanitója, mindenért haragudott. Még akkor is sirva fakadt mérgében, ha a kakas ránézett, vagy a kutyus rámordult. Haragudott a napra, hogy mért süt, az esőre, hogy mért esik, a pipacsra, hogy mért piros, az égre, hogy miért kék. Haragudott, ha reggel föl kellett kelni, de este meg nem akart lefeküdni. Akármit montak neki, egyszeriben piros lett a méregtől, nagyot toppantott:

— Nem akarom!

No, csufolták is a többi gyerekek, ahol csak meglátták. Elnevezték Pukkancsnak és akármerre ment, utána kiáltották a csufnevét.

Persze, hogy attól még mérgesebb lett.

— Az Ezeregyéj meséiből —

Felém jött s megszólitott, én feleltem neki s elmondtam egész történetemet. Körém gyültek valamennyien, nagy részvéttel hallgattak végig. Felruháztak, gondjukba vettek, hajóiukra vezettek. Kincsemből gazdagon megajándékoztam őket, ők pedig hazavittek Damaskusba. A kalifa magához hivatott végighallgatta hányattatásom történetét, udvarába fogadott magas méltósággal tüntetett ki s boldogságban fejeztem be napjaimat.«

Ali befejezte atyja elbeszélését, de a szultán égett a kivánesiságtól, igy azonnal belefogott saját történetébe:

... Ezalatt én megszülettem Mutaa király palotájában, a korallszigeten. Gonddal neveltek, nagyapám ugy szeretett, mintha saját fia lettem volna.

Ámde anyám bánatos arca nem hagyott nyugodni; ahányszor megölelt, szemembe nézett s igy sóhajtott:

— Ó, mennyire hasonlitasz apádhoz!

Hiába kérdezgettem őt, apámról sohasem beszélt, mindig kitért kérdésem elől. Egyszer megharagudtam egyik rabszolgámra, pálcámmal vertem végig rajta dühömben: de ő szembefordult velem s mérges szavakat sziszegett:

— Igaz, hogy rabszolgád vagyok, de ismerem apámat, anyámat, ők is rabszolgák voltak: a te apád szeszélyes fickó, valami jött-ment ember volt, kit a tengerből huztak ki, ki tudja, honnan jött, hova tünt el?

találta magamat. El vesztettem eszméletemet, hiszen hárommapig hánytódtam a habokon. Midőn feloesudtam, pompás tembe találtam magamat. Rabnők surgölődtek körülöttem, mesfürösztőtek, aranyba, liborba öltöztettek, izesebbnél, izebb ételeket hoztak elém. Végül négy leány lépett be, szépek mint a tiszta holdfény, maguk közé ültettek s kérdezgettüi kezdtek. Elmondtam történetemet, attól kezdve, hogy otthagytam szülőlyemet, Mutaa királ szigetét.

— Adj hálát Istennek — szóltak a leányok — ez a szigetet a tenger közepén, lebeg, ezer szerencsés, hogy ide vetődtél. Hanem a sziget kiválya nem itt lakik. Nem messze innen kerek sziget emelkedik a tengerből, a szigeten két égigérő hegy magasik aranypalotával tetején. Azon a szigeten nő a legillatosabb aloe, ott takad az ibolyakék forrás, annak olyan szaga van, mint a legdrágább illatszernek, halak fickándoznak benne, a halaknak bedig aranyszemük van s fülük oly hegyes, hogy a kemény szikát is összerepeszti. A forrás le-

Rákezdte a lány, hogy: — Galambom, édes öregapám!... De nem is engedte elmondani:

— Nekem ne beszél pokolfajzatja, csunyaférge... tőbbet nem teszlek bolondá... készülj!... agyoncsaplak.

— Drága ides öregapám, csak még az utoljára tegyen próbát, megtőzöm kegyelmednek a csikos káposztát, hogy még olyat nem is látott, olyan tehérre mosom az ingét, mint a hóhab-patyolat, — csak most az egyszer engedjen meg...

— No jól van! — megengedi a Manó! — Lemennek ugyanazon az uton, ugyanugy... no csak, itt a hát, itt van minden! a (kutpa meg kullogott utánuk).

— No te székely lány, most egy életed, egy halálod! Vagy megfőzöd a csikos káposztát, vagy nem. — de innét nem menekszel, mert vagy én ütlek agyon, vagy a tollas madár, — s avval elment, csak ugy dönögött a föld a lába alatt.

Körülmente a lány a házat, föntről lentig, kintről bentig. Azt ugyan mehette, nem volt ott semmi. Az idő meg járt, telett. Ölbetett kézzel nem lehetett várni, tenni kellett valamit! — Rím? — azt nem ritt. A Máris nem olyan fából faragták! Csak gyütt-ment kilijebb-beljebb...

árkon-bokron, toronyiránt, amerre látott, a két angyal meg utána.

Hát persze, hogy a Márisnak volt magához való esze. Mig a kuvaszt hajszolták, megszedett ő a köténvébe mindent. Kifogott a mennyei patakból vagy 26 fürge csikot s vitte haza, de még csak a mosáshoz valót is, mindenre volt esze.

Tüzet rakott, föltette a káposztát, közben kiment, a ház előtti patakba beáztatta a ruhát, sulykolt. Megfőtt a káposzta, berántotta a jó finom, zsiros rántással, hogy kivánatos volt ránézni, — akkor jött meg a kutya. Addig hajszoltatta magát, lógott a nyelve, — de azt ugyan meg nem fogták. Ugy ejtette el nekik a kalapot, mikor már gondolta, hogy a Máris kész.

Rövidesen rá egy rémséges nagyot dörrenik a kapu. — Mi az? — szalad ki a lány nagy ijedten. — Hát Uramfia, esteledett s a Manó hazadobta a buzogányát.

Persze, nagymessziről, amikor jött, meglátta, hogy füstöl a kémény.

— Né, té, ne! Ördöngős csuf boszorkája, még tud valamit. Sz' azért, hogy csunya, ügyibe való lány az! És sodort egyet a bajuszán.

Hát még mikor elébe tette a drága jó káposztát! Nem szólt a Manó egy szót se, csak ette, napszámba, a homlokáról szakadt a viz. Kiveresedett. szuszogott, csámcsogott, simogatta a hasát.

— No, te lány, — azt mondta, — jó egy pár esztendőt megértem, de még én életemben ilyen jót nem ettem! Erigy ki a patakra, mosd meg az arcod, aztán törülközzél meg a törülközőmbe! ...

Kiment a Máris, megmosdott, megtörülközött, — de még olyan gyönyörü szépet nem látott senki, amilyen szép lett, édes önmaga sem ismert magára, mikor tükörbe nézte magát a patakvizben! Jaj, de gyönyörü lett! ...

— Gyere be, violám, — azt mondta a Manó. — Mondd meg nekem, mit hozzak a vásárról holnap, s mit főzől holnapra?

— Orjalevest főzök, Manó lelkem, meg mákosgubát, csak hozzál nékem zöld selyempruszlikot, szögedi papucsot, meg piros pipikendőt. Ugy-e, nem ütsz agyon?

— Hogy gondolhatsz ilyet virágszálam, gyönyörüséges bogaram! én ilyet még gondolni se tudnék! ... (Bezzeg a minap.)

No aztán, mikor másnapra főzni kellett, — jaj! — hogy micsoda kényesen-begyesen ment a paradicsomkert ajtajába!

madnapra azonban elállt a szél, vitorláink petyhüdten lógtak, hajónk ugy vesztegelt a tenger közepén, mint valami biztos kikötőbe. Ámde a kapitány igy szólt:

— Résen legyetek! E tengerben rémitő szörnyek laknak; hajónkra mászhatnak s akkor mindannyiunknak ütött a halál órája. Éles karddal vigyázzatok a hajó peremén!

Éjjel én is őrségen voltam, mikor a csendes homályból hegymagas rém bontakozott ki s gyorsan közeledett hajónk felé. A kapitány felorditott:

— Végünk van! E szörnyek bőre vastag, mint egy ércpajzs, nem járja kard, se nyil!

A szörny lassan közeledett, de mikor meglátta villogó kardunkat, lándzsáinkat, visszahuzódott. Már azt hittük, hogy megmenekültünk, mikor ujra előbukkant kétszáz társával. Kapitányunk igy kiáltott:

— Bucsuzzatok el egymástól, bucsuzzatok el a világtól s imádkozzatok; e nap utolsó nap ezen a világon és az első a tulvilágon!

A szörnyek gyürübe fogták hajónkat s már megindultak felénk, mikor szélroham bubositotta fel a hullámokat, szárnyára kapta hajónkat, könnyedén repitette a szörnyek feje felett tovább, hét éjjel, hét nap vitte nyilegyenest, akkor ujra elült a szél, sima lett a viztükör. Hetednapon fekete pont tünt fel a láthatár peremén, akkora, mint egy lencseszem. Jéghideg szellő fujdogált, mindenki összeborzadt tőle. A fekete pont pedig nőttön nőtt, elboritotta az eget, oly sötét lett, mintha az itélet napja érkezett volna el. Villámok hasogatták a felhőket, dörgött, zengett az égbolt, mintha vasból lett volna, ömlött a zápor, forrott, habzott a tenger, hajónk ugy forgott a habok tetején, akár egy pörgettyü, ömlött a viz minden hasadékon, jégeső verte szét a kötélzetet, végül négyfelől négy toronymagas hullám közeledett, pozdorjává zuzta hajónkat... Mindenki elmerült, egyedül én kapaszkodtam egy uszó gerendába, két nap két éjjel hányt a vihar, néha csillagokig emeltek a süvöltő hullámok, néha örvénylő mélybe zuhantam... Harmadnap fényt vettem észre, nagy tüz ragyogása aranylott, a hullámokon. Összeszedtem minden erőmet s a tüzragyogás felé usztam. Aranykastély állt a tenger közepén, ezt a kastélyt égig érő szellemek tartották. Aranyfala, aranykupolája ugy szórta a fényt, akár a déli nap verőfénye. Egyszerre hangharsant valahonnan:

— Emeljétek ki ezt a hajótöröttet!

Szellemkéz kapott fel s egy pillanat alatt a palotában

Kardot rántottam, ugy rohantam utána, de ugy eltünt előlem, hogy nyomát se láttam. Lenyeltem mérgemet, ámde a rabszolga szavai nem hagytak nyugodni. Anyámhoz siettem, ő megölelt, megcsókolt, de én igy támadtam reá:

— Elég volt a töprengésből és a bizonytalanságból, Mondd meg végre, ki volt az apám?

Anyám zokogni kezdett s igy válaszolt:

— Édes fiam, apád a legnemesebb, legderekabb férfiu volt, akit csak ismertem!

Én még forrottam a dühtől, hát igy kiáltottam:

— Ne arról beszélj, hanem azt mondd meg, ki volt és honnan került ide! Tudni akarom, mert olyant mondtak a szemembe, mitől ifjui türetlm ösztre vágnak idő előtt!

Anyám letiltetett maga mellé s elmesélte történetét: hány hercegi, hány királyi kérte meg a kezét, hányat utasitott, hogy keresse fel apámat, hogy serkentette utra őt, hogyan érkezett meg s tartottak meg a menyegzőt...

— Ámde másnap reggel, menyegzőnk után — beszélte anyám — egyedül találtam magam. Gonosz szellem rabolta el apádat, hiába volt minden táradságom. Ugy hallottam, Amrad király vette védelmébe őt; palotájába szellem be nem léphet, olyan nagy a hatalma. Atyád megszabadult ugyan gonosz rablótól, de én se juthattam közelébe azóta. Nincs is egyebem tőle, mint ez a gyürü ujjamon!

Mélyen elgondolkoztam anyám szavain, aztán igy szóltam:

— Ha igy áll a dolog, ugy holnap utnak indulok és felkeresem atyámat!

Anyám kérlelt, tartóztatott, az ut veszélyével ijesztett, de én hajthatatlan maradtam, elhucsuztam tőle s elsiettem, hogy utra készülődjem. Alig léptem szobámba, mikor nagyapám, a király hivatott. Haraggal törmedt rám:

— Verd ki a fejedből bolond álmodat s egy szót se hallják tőbbet róla!

Hallgattam s ugy tettem, mintha megszivlelném beszédét. Anyámhoz mentem s nevetve szóltam:

— Hogy is vehetted komolyan tréfás szavaimat. Nem akarok egyebet, csupán apám gyürüjét add nekem, hadd viselem én ezentul!

Anyám boldogan huzta ujjamra a gyürüt, én pedig vigan távoztam. Még aznap éjjel kiszöktem a palotából, felkerestem legjobb barátomat, hajót béreltünk s még aznap éjszaka elvitorláztunk Szirta felé. Gyors szél repitett két napig, har-

a kutya meg sunyisan utána kullogott...

— Tollas idesapám! Ugyan nézzen félre egy kicsinyég, mig egy kis orjáť s egyet-mást kihozok! Ugy-e, félre néz?

— Hogyne nézněk már szentem! Oszť ha jó sütsz, nekem is küldj ám!

— Küldök, tollas bátyám! Hát persze, hogy küldők. **(Küldött is.)**

S ez igy ment napról-napra. Senkinek annyi selyempruszlikot, szögedi papucsot, meg piros cipellője, csizmácskája, papucsa nem volt, mint Márisnak. Aztán mindennap kétszerte szebb lett, gyönyörüség volt ránézni. A Manó meg büszke volt rá, mint a szeme világára. Hanem aztán, egyszer csak baj lett.

A Máris megszomorodott. Nem mosott, nem főzött, keményet se dagasztott, megillt egy helybe. Feltámasztotta két könyökét, elkezdett sirni és ritt olyan keservesen, hogy még a kő is megindul volna.

Kétségbeesett a Manó.

— Mi találť, lelkem, Márisom? Kaláristhozok neked a vásárból, fülönfüggőt, karpereceť! Ne sirjál! ... Mitévő legyen, beteljesitem!

Mosolygósra fordult Máris arca, féllg neveive, féllg sirva, az monda, hogy hazamegyek az idesanyámhoz!

No de most meg a Manó kezdte el a riyást, Hogy, ne menj el, lelkem Márisom! Mi lesz velem? Szegény fejem, kiföz reám, ki mos nekem...

De a Márissal nem lehetett birni. Megindult, elment haza. Sirva kisérte el a Manó. Háromlida ruháját elotta nekitalyigán a torjai országutig, háromzacskó aranyat is adott neki, aztán, mikor elbucsuzkodtak, az egyik jobbra ritt, a másik balra, hogy brü-hü-hü-hühü.

Mikor hazaért a Máris, hát alig akart az anyja ráismerni. Éppen hogy a beszédjéről, no, megismerte, másképben olyan szép volt, hogy a napra lehetett nézni, de arra nem. Aztán a Máris becsületesen elosztotta mindenét egyformán, testvériesen, házat is vettek, lovat is, maradt is, mindenük megvolt egy darabig, de egyszer csak aztán a Máris megint elkezdte a busulást.

— Mi találť, lelkem lányom? — kérdezte az anyja. — Szép vagy, gazdag vagy! Minden ujjadra öt kérők is van, mi baiod, édes gyerekem?

De csak halaványodott, csak ette magát, busult, de hogy **miért? nem mondta senkinek**

— Nem féltem a bolsevistáktól, Önöktől sem félek.

— A bolsevisták pacifisták. (?) Ezektől nem kell félni. mi fasiszták azonban hiszünk az erőszakban.

Ezekkel a mondatokkal fejezte be az utolsó diskurzust Mussolini és Mrs. Sheridan a beszélgetéshez a következő megjegyzést füzi:

»Ezután nyomban megkezdte ennek az elvnek, vagyis az erőszaknak alkalmazását. Mindent, amitől Oroszországban féltem, Rómában ezen az éjen átéltem. Oroszországban ugy utaztam, hogy elkészültem a legrosszabbra. Azonban mindenütt barátságosan és udvariasan fogadtak. A fasiszta vendéglátás tele volt brutalitással. Ha Mussolini evvel el akarta érni, hogy ne irjak róla, ugy elérte célját. Azt ugyanis, ami ott velem történt, nem lehet leirni.

*

Ezeket tartalmazzák Asquith unokahugának emlékiratai, amelyek ugy hatnak, mintha Dekobra, a divatos párisi regényiró ezeknek kézirata alapján irta volna meg nagysikerü regényeit a hálókocsi madonnájának kalandjairól.

Egy 9 éves német kisfiu novellája és a 18 évesek szónokversenye

1.

Egyik berlini elemi iskola negyedik osztályában azt a feladatot kapták a tanulók, hogy irjanak egy elbeszélést, aminek a témáját maguk találták ki. A három legjobb »novella« most jelent meg egy pedagógiai lapban. Legérdekesebb közülük a harmadik dijjal koszoruzott pályamü, a másik kettő szerzője ugyanis történelmi tárgyat választott, mig a harmadik helyezett, egy kilenc éves fiucska a mai berlini életből vette az anyagot az elbeszéléshez. Hogy' látja a kilenceszendős a nagyvárost? — erre a kérdésre felel a gyerekiró novellája, aminek »Az előkelő ur« a cime. Az elbeszélés igy hangzik:

»Az előkelő ur alszik. Krrr-krrr— horkol szünet nélkül. Természetesen selyem ágyban alszik. Kopogtatnak. »Tessék«, — mondja. József, az inasa lép be: »Fél tiz van, Müller professzor ur«, jelenti. Müller ur erre rátámad Józsefre: »Te állat, nem megmondtam neked ezerszer, hogy ne kelts mindig fel? Bivaly!« — — — József már hozzá van szokva ehhez a barátságos szájaskodáshoz és igy szól: »A professzor ur utasitott tegnap, hogy fél tizkor keltsem fel«. — »Vagy ugy«, mondja Müller ur, »akkor bocsánat. Kimehetsz!« József kimegy.

Müller ur öt perc mulva már az arany fürdőkádjában ül. Tiz percig marad benne, akkor kiszáll és felöltözik. Amikor megreggelizett, igy szól Józsefhez: »Viszontlátásra!« »Viszontlátásra!«, feleli József. Müller professzor ur beszáll a Chryslerjébe és a menyasszonyához hajt.

Menyasszonyának van egy villája. Amikor Müller professzor ur a villa elé érkezik, háromszor tülköl. A kis nő kinéz az ablakon: »Mit akarsz?« — kérdezi Müller professzor urtól. »Menjünk egy kicsit autózni! Kedves Lóra!« (Mert igy hivják a menyasszonyát.) »Rögtön jövök«, kiáltja Lóra.

Két perc mulva kijön Lóra. »Roppant éhes vagyok«, mondja Lóra, »együnk egy szállodában«. »A Hotel Adlonba«, mondja Müller ur. Nyolc perc mulva már mindketten a Hotel Adlonban ülnek. A pincér jön és kérdezi Lórát, hogy mit parancsol enni? »Fagylaltbombát«, feleli, »a hozzávaló ostyával«. »És ön, uram?«, kérdezte a pincér Müller urat. »Egy teknősbékalevest, két osztrigát, három kaviárszendvicset, négy cigarettát, öt üveg rajnai bort, hat reggeli lapot és hetedszer egy kicsi számlát«.

A pincér hozta a kivánt dolgokat és a számla 65 márkát tett ki. Müller professzor ur paff lett, mert csak 64 márka volt nála. Izgatottan hazament, hogy az egy márkát elhozza, a menyasszonyát azonban ott kellett neki hagyni zálogba«.

Eddig a novella. Talán nem egészen élethü, de a kilenc évesnek azért jó szeme van.

2.

A kilencévesek novellaversenyénél mennyivel unalmasabb a tizennyolcévesek szónokversenye, ami a Politikai Főiskola nagytermében folyik már napok óta. A versenyen a német középiskolák jelesen érett tanulói vesznek részt, összesen száznegyvenöten; azt kell eldönteni, hogy ki közülük a legjobb szónok. A győztest ki fogják küldeni a newyorki diákok szónokolimpiászra, hogy a német szineket képviselje. Szóval érdemes kissé megerőltetni a torkot.

A téma, amiről beszélni kell, a német alkotmány fejlődése 1845 óta. Nem lehet azt mondani, hogy tulságosan izgalmas. A zsüri különböző szempontok szerint pontozza a pályázókat. Tekintetbeveszik, hogy mennyire eredeti, hogy milyen hosszan beszél, milyen folyékonyan adja elő a mondanivalóját, hogy milyen az orgánuma. Legfontosabb az, hogy soká beszéljen, a jó »svádát« jutalmazzák a birálók, akik reggeltől estig ott ülnek a tribünön és jobb ügyhöz méltó buzgalommal hallgatják a kiskoru Demostheneseket. Naponta tiz-tizenkettővel végeznek csak, mert mindig akad egy-két tehetségesebb szónok, akik két órát is egész könnyedén keresztülbeszélnek Megobstruálják a zsüritt.

A pedagógusok lelkesen kibicelnek a hallgatóság soraiban. El vannak ragadtatva. Pedig az egész szónokverseny inkább komikus, mint érdekes. Két szónokot hallgattam végig, nem lehetett kibirni őket, olyan nagyképüek voltak. El kell borzadni, ha az ember arra gondol, hogy kilenc éves korukban még ezeknek is meg volt a fantáziájuk, voltak ötleteik, volt megfigyelő tehetségük és most... az illustrált lapok csak folytatásokban közölhetik a nyertes fényképét, mert egy számba nem fér be.

Mit tesz a nyolc évi középiskola!

(t.)

FILM

Az uj szezon

Norma Talmadge a „Sybil"-ben - Filmek a rendőrségről
Az Ufa-premierek

Berlin, augusztus hó.

A nyári holtszezonnak sajnos, vége. Sajnos, mert a holtszezon a reprizeket jelentette és a reprizek között egész sereg kitünő régi filmet hoztak ki a különböző mozik, mint például Stroheim »Gier nach Geld«-jét, amely három évvel ezelőtt ugy megbukott az *Ufa Palast am Zoo*-ban, hogy a premieren félbe kellett szakitani és rögtön levették a müsorról. A fanatikus igazságszeretettel és őszinteséggel megcsinált filmnek most nagy sikere van és a kritikusnak mindenesetre revideálnia kell Strohemről — egyéb darabjai alapján alkotott — véleményét.

Az uj filmtermés nem lép a Stroheim-film nyomába, hanem méltó folytatása a tavalyinak. Ennél gorombábbat nem lehet mondani róla. A belőle áradó tehetségtelenségnek és unalomnak szaharáját alig egy-két oázis szakitja meg pár türhető amerikai film, néhány, a közepesnél árnyalatokkal jobb német.

A legkedvesebb kétségtelenül a *Gloria Palast* uj vigjátékslágere, a »Vier Herren suchen Anschluss«, amit *Elinor Glyn,* az ismert angol regényiró fércelt össze. A darab meséje tudniillik butácska: a tüzvörös maniküröslányba három idősebb agglegény szerelmes, de ő, bár mindháromtól elfogad drága ajándékokat, (természetesen a legszigorubban értelmezett film-tisztesség keretén belül, azonban tagadhatatlanul vurcnikási jelleggel) a negyedikbe, egy fiatalemberbe szerelmes és ahhoz megy feleségül. Ezt a szimpla történetet Clara *Bow* annyi kedvességgel játssza el, hogy a legnagyobb karriert lehet és kell neki jósolni, ő lesz Collin *Moore* utóda.

Egyelőre azonban Collin Moore is itt van és »Zsuzsi első kalandja« cimü filmjével tökéletesen megfőzte Berlint, ahol sajátságos módon csak elvétve mutatnak be egy-egy Moore-filmet. A mostani nem a legjobb ezek közül, de még mindig nagyon kedves, arról szól, hogy egy fiatal lány egy ártatlan hazugság következtében kénytelen kiadni magát egy ismeretlen ur feleségének és — vele tölteni az éjszakát. A pikáns francia vigjátékötlet a filmen természetesen a lehető legfehérebb kivitelben kerül szinre, a kislány menekülni próbál a kényes szituációból, holdkórosságot tettet stb., de mindig megcsipik és visszaviszik, végül is kénytelen mindent bevallani. Collin Moore egy kissé fáradt, de azért még igy, átjászva is többet ér, mint összes európai utánzói.

Az amerikai filmgyárak témasokszorositási eljárásának köszönhető, hogy az Ufának egy másik amerikai filmje, aminek Isten tudja mért »Wochenendliebchen« a cime, pontosan ugyanezzel a mesével szórakoztatja a közönséget, azzal a kis különbséggel, hogy itt a férfi kapálódzik a házasság látszata ellen, ő próbál szökni a hálószobából, ő lesz holdkóros, őt hozzák vissza. A sablonos mesét nagyon kedvesen és mulatságosan vitte filmre az amerikai rendező, a női főszereplő, Marie *Prévost* azonban már csak árnyéka a »Rund um die Ehe« és a »Küss mich noch einmal« Prevostjának. Igaz, hogy ebben a két filmben Lubitschnak hivták a rendezőjét...

A temérdek okhoz, amiért a német filmek nem olyan jók, mint lenniök kellene, ujabban még egy járul: egyre inkább lábra kap az a szokás, hogy az ugynevezett »Produktionsleiter«-ek — azok a derék *üzletemberek,* akik a filmfelvételek financiális részét intézik — *maguk irják a manuscriptet is.* Ezek a filmek aztán ugy is néznek ki. Nemcsak azért, mert a Herr Produktionsleiter, a ki soha életében iró nem volt, aki soha életében egy mesét még nem fabulált, aki rendesen valami rég olvasott magazin-novellából lopja össze a »darabját«, rossz *manuscrptet ir, hanem mert* a rendező, aki anyagilag is függ tőle, az ilyen *protekciós témát* nem kezelheti azzal a szabadsággal, ami éppen ugy ilyen rákényszeritett, gyenge kéziratnál szükséges lenne. Az Ufa egyik Produktionsleiter-je, Martin *Proskauer* követte el a »Der Tanzstudent« cimü filmvalósznütlenséget, amt a rendező, Johannes *Guter* látható kedvetlenséggel kalapált rá a legrégibb kaptafákra. Willy *Frisch* egy tönkrement gazdag fiatalembert alakit a filmen, aki elszegényesedése *miatt* önként lemond milliomos menyasszonyáról és elmegy előbb parkettáncosnak, majd amikor rájön, hogy ez nem éppen a legproduktivabb foglalkozás, taxisoffőrnek. Na és aztán a szerencsés véletlen következtében összetalálkozik volt menyasszonyával, aki természetesen változatlanul imádja, mire egymásé lesznek. A női főszerepben Suzy Vernon bizonyitja be, hogy sokkal kedvesebb és bájosabb, mint amilyen tehetséges.

Az Ufa másik Produktionsleiterje, Alfred *Zeisler* gyártotta a »Vom Täter fehlt jede Spur« cimü bünügyi filmet, amely a berlini rendőrség közremüködésével készült és propagandafilm akar lenni. Az ilyen rendőrségi filmpropaganda különösen Amerikában divatos, és például éppen most mutatta be egyik berlini premiermozi a »Polizeiflieger von Kalifornien« cimü amerikai filmet, amely minden együgyüsége és unalmassága mellett legalább tényleg csinál propagandát az amerikai rendőrség jólszervezettségének és ügyességének. A német film legfőbb hibája, hogy még ezt a célt sem éri el. A gyilkossággal gyanusitható három személy közül a rendőrség éppen a két ártatlant füleli le, akik közül az egyik nem akar alibit igazolni, (hogy miért nem, azt csak a jóisten és a macskabajszu Zeisler ur tudja) a másiktól pedig a rendőrség nem érdeklődik az alibije iránt. A nézö az egész darabon keresztül dühös a rendőrségre emiatt a baklövésnek beállo hanyagság és lelkiismeretlenség miatt. A rendező, Constantin, J. *David* mindent megtett, hogy a manuscript hibái ellenére kikényszeritse a sikert és az ő érdeme, hogy a filmet — amelyben egy igazi sztár sem játszik — a közönség mégis tetszéssel fogadta.

A Marmorhausban nagy sikert aratott *Constance Talmadge* uj vigjátéka, amit Jacobi-Martos »Sybill« cimü operettje nyomán Ernst *Király,* a Lubitsch-filmek szerzője irt. Az átdolgozás kitünő, a mai filmirók közül ugyszólván Király az egyetlen, akinek hibátlan érzéke van a *filmszerü* iránt: ezt ebben a vigjátékban is bebizonyitja. A darabot Sydney A *Franklin* jól rendezte és a főszerepet Constance Talmadge jól játssza.

Harold Lloyd egykori női partnere, Bébé *Daniels* önálló darabban mutatkozott be az *Ufa Palast am Zoo*-ban. A darab külön érdekessége, hogy *Gertrud Ederle,* aki a La Manche-csatornát átuszta, szintén játszik benne egy kisebb szerepet. Az »Eins, zwei, drei — los!« ennélfogva sportfilm, az összes szereplők ugy uszkálnak benne, mint a békák és amikor vége van, a néző is elmondhatja, hogy kint van a vizből.

A Defu-film, amely a derék *Zelnik* tehetségtelen vezetése következtében végleg beadta a kulcsot és feloszlott, hatytyudalként most hozott ki egy posthumus filmet »Zwei rote Rosen« cimmel. Van ugyanis egy táncsláger, aminek a refrénje igy kezdődik, a zseniális Zelnikék ehhez irattak egy mesét. Kitünő ötlet. A film természetesen utolsó szemét, és akkorát bukott, hogy három másik filmnek is elég lenne. Ebben nagy érdeme van Liane *Haid*-nak is, aki a főszerepet alakitja — feledhetetlenül.

d. t.

FILM-HIREK

Petrovics Szvetiszláv sikerei. Petrovics Szvetiszláv egyike azoknak a filmszinészeknek, akik értenek ahhoz, hogy tul sok szerepléssel le ne járassák magukat. Igy Petrovics neve ma nemcsak nálunk, ahova családi vonatkozások kötik, hanem külföldön is egyike a legjobb márkáknak. Legutóbb a »Carevics« cimü uj operett filmváltozatában és a »Nőorvos« cimü filmben lépett fel. A Berliner Nachtausgabe, valamint a Berlin rendkivül meleghangu cikkekben emlékezik meg a művész uj filmjeiről és különösen kiemeli Petrovics kitünő játékát.

Mary Carr jubileuma. Mary Carr, az ismert amerikai anyaszinésznő jelenleg Berlinben filmezik, ahol most készült el 25-ik filmje »Az ő anyja«. A szép jubileum alkalmával Mary Carrt szinésztársai nagy ünneplésben részesitették. A müvésznő még egy filmet készit el Európában, azután Amerikába tér vissza, ahol legszebb sikereit aratta.

Mibe kerül az idei Paramaunt produkció? J. L. Lasky, a Paramaut filmgyár vezérigazgatójának kijelentése szerint a filmgyár *ezévi produkciói nem kevesebb,* mint 84,000.000 dollárba kerültek. Ennek az összegnek leglényegesebb részét teszik a WINGS cimü film költségei.

A garnizon botánya bemutatója szeptember első hetében lesz. Harry Liedtke uj szezonbeli első filmjének a »Garnizon botrányának« szeptember első felében lesz a bemutatója Szuboticán. Ezuttal ismét katonaszerepe van Liedtkének, amelyben *mint mindig,* ellenállhatatlan. A »Garnizon botrányát« rendkivül kedvezően fogadta a berlini sajtó.

Bebe Daniels a Paramautnál. Bebe Daniels legujabban a Paramautnál filmez, ahol a »Senoritta« *cimü filmet csinálja.* Ebben a filmben fairbanksi trükökkel dolgozik, emeletről röpül le, macskaszerü ügyességgel ugrik és valóságos artista mutatványokat végez. Bebe Daniels ebben az uj szerepkörben még jobban fog tetszeni, mint eddig, mert ez a szerepkör hálásabb, mint a szalonszerepek.

Harrold Loyd egy filmnél többet nem hoz ki az idén. Harrold Lloyd a »Gyáva hös« *cimü burleszkjén* kivül az uj idényben egyetlen filmet sem hoz.

Szuboticán lesz a »Noszty fiu« vajdasági bemutatója. Egy éve vár a Vajdaság moziközönsége erre a jól beharangozott filmre. Szeptemberben Szuboticán meg is lesz a bemutató és azután a film végigjárja a Vajdaság száz moziját. A »Noszty fiu« mindenben meg fog felelni a hozzáfüzött várakozásnak és bizonyára tetszeni fog a Vajdaság kényes izlésü publikumának.

A hét rádiómüsora

A müsorban szereplő adóállomások hullámhosszai

Bécs 577. 517.2. Berlin 483.9. Budapest 557.5. Breslau 322.6 (Gleiwitz 250). Brünn 441.2. Frankfurt 428.6. (Cassel 272.5). Hamburg 394.7 (Bremen 252.1). (Hannover 297). (Kiel 254). Kattowitz 422. Königsberg 329.7 (Danzig 272.7). Langenberg 468.8 (Dortmund 283). (Münster 241.9). Leipzig 365.8). Dresden 252.7). München 549 (Nürnberg 300). Prága 448.9. Róma 450 (Freiburg 577). Zagreb 310.

Radiowelt

a nagyközönség illusztrált hetilapja a legjobb rádiószaklap

Az összes európai és amerikai leadóállomások programmját tartalmazza

Rádióriportok. Kimerítő műszaki rész

Funkmagazin

a rádióamatőrök havi folyóirata

Szerkeszti: **Dr. Nesper Jenő**

Nélkülö hetetlen amatőröknek és szakembereknek egyaránt. Rövid hullámhossz és fonorádió melléklettel 594

Ennek a folyóiratnak nincs párja

WIENER RADIOVERLAG G. M. B. H.

Wien I. Pestalozzigasse 6 szám

Vasárnap, augusztus 12.

ZAGREB 11.30: Katonazenekari hangverseny. 8: W. A. Mozart »Cosi Fan Tutte« vigoperájának közvetitése Salzburgból.

WIEN 11: A »Wiener Symphonieorchester« hangversenye. 16: Délutáni hangverseny. 18: Kamarazene. F. Smetana: Klavier-trio, op. 15. g-moll, utána Oskar Jolli Schubert-dalokat énekel. 20: Mozart »Cosi fan tutte« c. operájának közvetitése Salzburgból, utána tánczene

BERLIN 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Josef Plaut humoros estje. 22.30: Tánczene.

BRESLAU 11: Evangelikus egyházi zene. 12: Déli hangverseny. 18.30: Dalok, énekli Margarethe Netke Loewe. 20.30: Operaest.

BRÜNN 16: Kabaré. 18: Németnyelvü énekhangverseny. 19: Dvorak-hangverseny. 20.15: Énekkari hangverseny. 21: Hangversenyátvitel a kiállitásból.

FRANKFURT 17.10: Orosz zene. 20: Schleswig-Holsteini zenei est. 22: H. Löns-dalok, utána tánczene.

HAMBURG 15.30: Délutáni hangverseny. 17.30: Szórakoztató zeneátvitel a Wallhof-kávéházból. 20 (Kiel): Szimfónikushangverseny.

LANGENBERG 16: Délutáni hangverseny. 20: Operettelőadás. »Csárdáskirálynő« Kálmán Imre, utána tánczene.

LEIPZIG 16.30: Zenekari hangverseny. 20: Schleswig-Holsteini népzene. 22.30: Kabaré.

MILÁNO 10.30: Egyházi zene. 16: Szórakoztató zene. 17.30: Tánczene. 20.50: G. Verdi »Rigoletto« cimü operájának közvetitése.

MÜNCHEN 14.30: Szórakoztató zene. 16: Ünnepi szinjáték »Siegfried«, opera 3 felv. R. Wagner. 21.30: Hangverseny, átvitel a Hotel Reichsadlerből.

PRÁGA 16.30: Hangversenyátvitel a Szlávszigetből. 18: Zongorahangverseny utána énekhangverseny. 19.15: Jazzband. 20: Hangverseny, átvitel Koluból. 22.20: Hangverseny, átvitel a brünni kiállitásból.

ROMA 13: Rádió-trió. 17: Szórakoztató zene. 18: Tánczene. 21: Zenekari hangverseny.

BUDAPEST 9: Ujsághirek, kozmetika 10: Egyházi zene és szentbeszéd 12: Déli harangszó. 12.10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 12.15: Kamarazene. (Kerpely—Polgár), Tóth Erzsi, Operaházi müvésznő közremüködésével. 16.10 Kalotaszegi népmesék. 16.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17: Másfélóra könnyü zene. (Zenekari hangverseny.) 18.40: Hoór-Teempis Erzsébet (ének) hangversenye. 19.30: Részleges sport- és olimpiai eredmények. 19.45: Előadás a Studióból. »Az igmándi kispap«. Népszinmü 3 felvonásban. Irta: Berczik Árpád. 22.15: Pontos időjelzés és a sporteredmények összefoglalt, ismételt bemondása. Utána Ifj. Radics Béla és cigányzenekarának hangversenye.

Hétfő, augusztus 13.

ZAGREB 1.15: Gramofónhangverseny.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 19.30: Zongora-, hegedü- és dalakadémia.

BERLIN 17: Szórakoztató zene. 20.30 Nemzetközi hangverseny.

BRESLAU 16.30: Indulók, zenekari hangverseny. 20.30: Népszerü zenekari hangverseny.

BRÜNN 15: Hangversenyátvitel a kiállitásból. 22.20: Hangversenyátvitel a kiállitásból.

FRANKFURT 16.15: Operarészletek, zenekari hangverseny. 20.15: Walter Kollo »Mariette« cimü operettjének közvetitése.

LANGENBERG 18: Délutáni hangverseny. 20.15: Esti hangverseny, utána szórakoztató zene.

LEIPZIG 16.30: Hangverseny. 20.15: Gordonkahangverseny. 21: Szinielőadás »Die ferne Stimme«. 22.15: Tánczene.

MILÁNO 16.30: Jazz-band. 17.20: Gyermekkarének. 20.50: Egy operett közvetitése. 23: Jazz-band.

MÜNCHEN 16.45: Szórakoztató zene. 19.40: Énekhangverseny. (bariton) zongorakisérettel. 20.15: Tarka-est.

PRÁGA 17: Gramofónzene. 20.30: Nemzetközi hangverseny, átvitel Berlinből. 22.20: Hangverseny, átvitel a Narodni dum in Vinorachradiból.

RÓMA 13: Rádió-trió. 17.30: Zenekari hangverseny. 21: Szórakoztató zene.

STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Átvitel Frankfurtból: »Marietta«, operett 3 felvonásban, utána szórakoztató zene.

VARSÓ 18: Átvitel Posenből. 20.30: Nemzetközi hangverseny.

BUDEPEST 9.30: Hirek, közgazdaság. 11.45: Hirek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána: Kamarazene. 13: Pontos időjelzés, időjárás és vizállásjelentés. 15: Hirek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás és vizállásjelentés. 17: Versek és novellák. Előadják: Ádám László és Kádár Anna. 17.45: Győri Parádi József és cigányzenekarának hangversenye. 19: »Mit üzen a rádió?« 20: Az Operaház tagjaiból alakult szimfónikus zenekar hangversenye Állat- és Növénykertből. Wagner hangverseny. 21.30: Pontos időjelzés, hirek. 23: Gramofónhangverseny.

Kedd, augusztus 14.

ZAGREB 8: Katonazenekari hangverseny. 9.30: Rádió quartett, könnyü zene

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.05: Az orosz kórus hangversenye. 20.50: Malvin Szterényi orosz orosz dal- és áriaestje. 21: Jazz-szimfónikus hangverseny.

BERLIN 17: Szórakoztató zeneátvitel Heringsdorfból. 21.30: Szórakoztató zene.

HAMBURG 16.15: Énekhangverseny. 16.15: (Hannover.) Piston hangverseny. 16.15: A házizenekar hangversenye. 18: Keringő hangverseny. (Bremen). 20: Operaelőadás. »Varázsfuvola« 4 felvonásban.

KATTOWITZ 17: Gramofónhangverseny. 18: Zongorahangverseny. 20.15: Hangversenyátvitel Varsóból. 22.30: Tánczene.

KÖNIGSBERG 16.30: Népszerüoperadélután. 20.10: Népszerü operaest. 22.15 Esti hangverseny.

LANGENBERG 16.10: Gyermekszórakoztató délután. 18: Délutáni hangverseny. 20.15: Zenekari hangverseny.

LEIPZIG 15: A házizenekar hangversenye. 16.30: Szimfónikus hangverseny. 21.30: Esti hangverseny. 22.45: Szórakoztató zene.

MÜNCHEN Ünnepi szinielőadás átvitel »Istenek alkonya«. Opera 3 felvonásban R. Wagner.

PRÁGA 17: Katonazenekari hangverseny. 19.38: Szórakoztató est. 20.30: A házizenekar hangversenye. 21.30: Hangverseny, átvitel a brünni kiállitásból. 22.20: Gramofónzene.

RÓMA 13: Rádió-trió. 17: Szórakoztató zene. 21: G. Donizetti »L'Elisir D'Amore« cimü vigoperájának közvetitése.

STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny 20: Szimfónikus hangverseny. utána vidám est.

BUDAPEST 9.30: Hirek, közgazdaság 11.45: Hirek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána: Gramofónhangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 15: Hirek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17.45: Szórakoztató zene. (Zenekari hangverseny.) 19: Rádióamatőrposta. 20: Dunkel Norbert felolvasása: a »Tarka Krónika«-ból: Intimitások hires müvészekről. 20.35: Tarnay Alajos rádióestje. Közremüködnek: Báthy Stampf Anna. Szedő Miklós dr., a Városi Szinház operaénekesei és Kerpely Jenő gordonkamüvész. Az összes számokat a szerző kiséri. zongorán. 22: Pontos időjelzés, hirek. 22.30: Károlyi Árpád és cigányzenekarának hangversenye.

Szerda, augusztus 15.

ZAGREB 20: J. Zajc: »Nikola Subiet Zrinjski« cimü operájának közvetitése, utána hirek.

WIEN 11: Délelőtti hangverseny. 16: Szórakoztató zene. 19: Kamarazene. Josef Haydn: Streichquartett, D-dur. Edvard Grieg: Streichquartett, g-moll. 21.10: L. Thoma »Lottcheus Geburtstag« c. vigjátékának közvetitése, utána esti tánczene.

BERLIN 17.30: Szórakoztató zene. 22.30: Operarészletek.

HAMBURG 16.15: (Kiel) Zenekari hangverseny a Laboe-kurszalonból. 17: Zongorahnagverseny. 18: Szórakoztató zene. 20: Esti hangverseny, utána kabaré.

KATTOWITZ 17: Operett-hangverseny. 20.15: Hangversenyátvitel Krakkóból.

KÖNIGSBERG 17: Délutáni hangverseny. 21.30: Tánczene.

LAGENBERG 20.15: Esti hangverseny, utána tánczene.

LEIPZIG 22.15: Szórakoztató zene.

MÜNCHEN 16.20: Zongorahangverseny. 20: A házizenekar hangversenye. 21.15: Szinielőadás: »Der gefühlvolle Kerkermeister.« Bohózat 3 felvonásban. 22.40: Gramofónzene.

PRÁGA 16.30: Hangverseny, átvitel a szláv-szigetről. 19: Operettelőadás, átvitel Brünnből. 21.15: Énekhangverseny.

RÓMA 13: Rádió-trió. 17.30: Szórakoztató zene. 21: Zenekari hangverseny és Pietro Mascagni »Cavalleria Rusticana« c. operájának közvetitése.

BUDAPEST 9: Ujsághirek. 10: Egyházi zene és szentbeszéd. 12: Déli harangszó az egyetemi templomból. 12.10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 12.15: Az Operaház tagjaiból alakult kamarazenekar hangversenye. Közremüködik: Csillag Erzsi, operaénekesnő. 16.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17: Pósa Lajos mesedélután a gyermekeknek. Közremüködnek: özv. Pósa Lajosné, Somody Pál, Weigand Tibor. Zongorán kisér: Polgár Tibor. 18: A honvéd gyalogezred zenekarának hangversenye az Angol Parkból. 19.20: Tudósitás az országuti amatőr és professzionista kerékpáros világbajonkság lezajlásáról. 20: Hangverseny. 21.40: Pontos időjelzés, az összefoglalt sporteredmények bemondása. 22: Szulik Gyula és cigányzenekarának hangversenye. 23: Szalon-trióhangverseny. Közremüködik: Weigad Tibor (ének).

Csütörtök, augusztus 16.

ZAGREB 6: Délutáni hangverseny. 8: Katonazenekari hangverseny. 9.30: Katonazene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 18.30: Utitervek és uticélok. 18.50: Testnevelésügyi hetijelentés. 19.50: Ballada-est, Anton Baumann kamaraénekes közremüködésével. 20.30: Népszerü hangverseny.

BERLIN 17: Schubert-hangverseny. 20.10: Szinielőadás: »Sztambul rózsája«, Leo Fall operett, 3 felv. 22.30: Tánczene.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: S. Mangham: »Das Land der Verheissung« cimü hangjátékának közvetitése.

BRÜNN 17: Délutáni hangverseny. 19 Esti hangverseny. 21: Hangversenyátvitel a kiállitásból.

FRANKFURT 16.35: Régi operettrészletek. 19: Verdi »Der Troubadur« cimü operájának közvetitése.

HAMBURG 16.15 (Kiel): Bécsi chansonok. 16.15 (Hannover): Orosz dajkadalok. 17 (Hannover): Délutáni hangversenyátvitel a Wiener Kafféből. 20: Esti hangverseny, utána kabaré.

KÖNIGSBERG 16.30: Délutáni hangverseny 20.10: Leo Fall: »Die Rose von Stambul« cimü operettjének közvetitése.

LANGENBERG 18: Délutáni hangverseny. 20.15: Hangverseny, utána könnyü zene.

LEIPZIG 16.30: A házizenekar hangversenye. 20.15: Régi Schumann, Schubert és Brahma-dalok. 21.15: Szinielőadás.

NÁPOLY 17: Luciani Mario hangversenye. Ujsághirek. 22.50: A. Lecorq »La Figlia Di Madame Angot« cimü operettjének közvetitése, szünetben Jazz-band.

PRÁGA 16.30: Délutáni hangverseny. 17: A házizenekar hangversenye. 19.15: Fuvós zenekari hangverseny. 20.10: Hegedühangverseny. 21.20: Tamburicahangverseny.

RÓMA 13: Rádiótrió. 17.30: Szórakoztató zene 21: Sidney Jones: »La Geisba« cimü operettiének közvetitése.

STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Hangverseny. A szünetekben szavalatok, utána tánczene.

BUDAPEST 9.30: Hirek:, közgazdaság. 11.45: Hirek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána: Zongorahangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 15: Hirek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17.45: Győri Parádi József és cigányzenekarának hangversenye. 19: Krammer Erzsi (ének) hangversenye Polgár Tibor zongorakiséretével. 19.45: Müsoros est. Közremüködnek: Baló Elemér, Kabók Győző, Dayton és Adams kétzongorás duett és Szász Renée. Zongorán kisér Polgár Tibor. 21.10: Pontos időjelzés, hirek. 21.30: Gertler Endre hegedümüvész hangversenye. Zongorán kisér Polgár Tibor. 22.20: A Dunapalota nagyszállóból Bachmann jazz-band.

Péntek, augusztus 17.

ZAGREB 17: Délutáni zene. 20.55: Esti hangverseny.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.05: A Sartsing »Der Waffenschmied« cimü vigoperájának közvetitése.

BERLIN 17.30: Szórakoztató zene. 20.30: Szimfónikus hangverseny.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Katonazene.

BRÜNN 15: Hangversenyátvitel a kiállitásból. 17: A házizenekar hangversenye. 19: A házizenekar esti hangversenye. 20.10: Kamarazene. 21: Hangversenyátvitel a kiállitásból.

KÖNIGSBERG 16.30: Délutáni hangverseny. 21: Zenekari hangverseny 22.15: Esti hangverseny.

LANGENBERG 18: Délutáni hangverseny. 20.15: Tarka-est, utána szórakoztató zene.

LEIPZIG 16:30. A drezdai házizenekar hangversenye. 20.15: Dalok és duettek 21.15: Zenekari hangverseny. 22.30: Szórakoztató zene.

MILÁNO 12.30: Rádió-kvartett. 17.20: Gyermekkarének 20.50: Szimfónikus hangverseny.

PRÁGA 17: Délutáni hangverseny. 19.30: A házizenekar hangversenye. 20.10: Énekhangverseny. 21: Hangversenyátvitel a brünni kiállitásból. 22.20: Hangversenyátvitel a brünni kiállitásból

RÓMA 13: Rádió-trió. 17.30: Szórakoztató zene. 21: Zenekari hangverseny.

VARSÓ 18: Mandolinhangverseny. 20.15: A varsói filharmónikus zenekar hangversenye.

BUDAPEST 9.30, 13, 15, 16.45: Hirek, közgazdaság.

17.45: Klasszikus operettrészletek (Zenekari hangverseny). 19.45: Előadás a Studióból. »Mérföldkövek.« Szinjáték 3 felvonásban. Irták: Arnold Bennet és Edward Knoblauch. Forditotta: Kosztolányi Dezső. 22: Pontos időjelzés, hirek. Utána Károlyi Árpád és cigányzenekarának hangversenye.

Szombat, augusztus 18.

ZAGREB 18: Délutáni zene. 20: Katonazenekari hangverseny. 21.50: Horvát népdalok a »Sloboda« dalegylet közremüködésével.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 18: Hegedü-, zongora- és dalakadémia. 19.50: Sidney Jones »Die Geisha« cimü operettjének közvetitése, utána esti és tánczene.

BERLIN 17: Humoreszkek. 17.30: Szórakoztató zene. 20: Énekkari hangverseny, 1000 résztvevő. 20.30: Szinielőadás: »Ingeborg«, komédia 3 felv 22.30: Tánczene.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene 20.30: Modern zongorahangverseny. 21: Szórakoztató hangverseny. 22.30: Tánczene.

BRÜNN 16: Kabaré. 18.10: Német nyelvü énekhangverseny. 19.30: Operaelőadásátvitel a Nemzeti Szinházból 22.25: Hangversenyátvitel a kiállitásból

FRANKFURT 16.35: Szórakoztató zene. 20.15: Amerikai zene. 21.15: Tarka-est, utána tánczene.

MÜNCHEN 1630: Dalok zongorakisérettel 17.30: Zongorahangverseny. 19.30: Citerahangverseny.

PRÁGA 17: Kabaré. 19.30: Operaelőadás, átvitel a Nemzeti Szinházból 22.25: Hangversenyátvitel a brünni kiállitásból.

RÓMA 13: Rádió-trió. 17.30: Szórakoztató zene. 21: Umberto Giordano »Fedora« c. operájának közvetitése.

BUDAPEST 9.30: 13, 15, 16.45: Hirek, közgazdaság. 17: Irodalmi délután. 19.20: Domsa Sándor dr. felolvasása: Régi magyar közmondások. 20: 200 cigány hangversenye a Budapesti Állat- és Növénykertből. 21.30: Pontos időjelzés, hirek, kerékpárverseny eredmények 23: Kacsóh Magda és Solthy György operettrészleteket énekelnek Polgár Tibor zongorakiséretével.